הארץ
הוצאה שניה

7 אג' שנה נ"ד / יום ד', י"ד ניסן תשל"ב / VOL. 54 / 16,022 / MARCH 29, 1972

נבחרת ישראל גברה על הודו 0:1 בטורניר הקדם־אולימפי בראנגון

*

דיווח מפורט משליחנו, יהושע שגיא, ראה „ספורט הארץ"

השתתפות ללא־תקדים בבחירות בשומרון אתמול

הצביעו כ־85 אחוז מבעלי זכות הבחירה * מעוזו אל־מצרי צועד בראש בשכם

מאת זהבה פביאן וכתבים צבאיים סופרי „הארץ"

כ־85 אחוז מבין כ־16,900 בעלי זכות הבחירה השתתפו אתמול בבחירות שנערכו ב־8 ערים בשומרון ובדיווחי ההשתתפות זו, שהיתה ללא־תקדים, הפתיעה הרשויות...

בבניין הקולות בשכם נתקבלו אחר צהרי התוצאות הבאות: ראש עיריית שכם, חאג מעזוז אל־מצרי, כנראה יצעד בראש. הספירה האחרונה...

בשכם הצביעו 4810 מבין 6579 בעלי זכות הבחירה...

(הסוף בעמוד 2, טור 3)

נכבדים מעזה אומרים:

ההכרזה על סיפוח הרצועה לישראל תביא לייתר שיתוף

„כעת הוסר הפחד משובם של המצרים"

מאת עקיבא הדר סופר „הארץ"

נכבדים מעזה הגיבו אמש, כי הכרזת השר ישראל גלילי שרצועת עזה לא תופרד עוד ממדינת־ישראל...

(ראה מאמר ראשי בעמ' 9)

גורמים מערביים:

ההצבעה בשומרון הצלחה לדיין

מכה קשה למחבלים

מאת סופר „הארץ" בירושלים

הגורמים המערביים שעקבו אחר המאבק סביב הבחירות בשומרון, אמרו אמש, כי אם יתברר שאכן הצביעו 85 אחוז מבעלי זכות הבחירה...

תגובת פראג

קופנהגן, 28 (ביוחד ל„הארץ"). רדיו פראג הגיב היום על הבחירות שנערכו בגדה המערבית...

אבן לברבור: תכנית חוסיין מרמזת גם על מגמה לספח הגליל לירדן

מאת דן מרגלית סופר „הארץ"

שרים מתונים לא הופתעו מנוסח גלילי

(הסוף בעמ' 2, טור 1)

חוסיין הסביר את תכניתו לנשיא ניכסון

יבקש מוואשינגטון מטוסים משוכללים ואת הטנק הגדול והחדיש ביותר

הנשיא ניכסון   המלך חוסיין

מאת ג'ארלס פאנוואלי, סופר „הארץ" בוואשינגטון

וואשינגטון, 28 (ביוחד ל„הארץ"). הנשיא ניכסון נועד היום בבית־הלבן עם המלך חוסיין...

(סוף בעמוד 2, טור 7)

לא מצפים לתמיכה פומבית של ארה"ב בתכנית חוסיין

מאת רפאל רוטשטיין סופר „הארץ" בניו־יורק

העולם הערבי הופתע מההצבעה בבחירות בגדה

מאת סופר „הארץ" לענינים ערביים

הממשלה איימה לפזר את עיריית נצרת

מאת סופרו המדיני של „הארץ"

140 מיליון בעלי זכות בחירה בארה"ב

וואשינגטון, 28 (ע"ר). 140 מיליון איש, ובהוכם 124 מיליון לבני־עור...

בגלל סופה

הכנות אחרונות לליל־הסדר

מאת סופרי „הארץ"

(הסוף בעמוד 6, טור 1)

1.7 מיליון תושבים בירדן

סוכל קשר נגד איאנדה

הסדר לשכר מינימום

השנה — 15 ל"י ליום

מאת סופר „הארץ"

ברגע האחרון

הבית־הלבן: „יש למלא את השאיפות הלגיטימיות של הפלשתינאים"

קריאה ללוחמי דרום סודאן להפסיק את מעשי האיבה

סיר אלק דגלס יום:

הסדר במזה"ת יושג רק בהידברות מהירה

דובר ירדני מכחיש הצילומים

מאת א. בארייבי סופר „הארץ" בצרפת

מקור באוגנדה: אמין לא יסגור את השגרירות

בירושלים מטילים ספק בידיעה זו

מאת דן מרגלית סופר „הארץ"

(ראה מאמר ראשי בעמוד 9)

(הסוף בעמוד 2, טור 5)

נפתח כנס יוצאי צפון אפריקה

ג. מאיר: הפנטומים מנעו איומי סאדאת על „הכרעה"

„המדינה תידרדר אם יהיה בה פער עדתי"

מאת עקיבא הדר סופר „הארץ"

(הסוף בעמוד 6, טור 4)

הממשלה יזמה חקירת חשבון שובינסקי באנגליה

הגילויים הראשונים — ביוזמת פקידי אוטוקרס

מאת סופר „הארץ"

מזג האויר

בגליון זה 24 עמודים — המחיר 70 אגורות

לעם בישראל - ברכת חג שמח

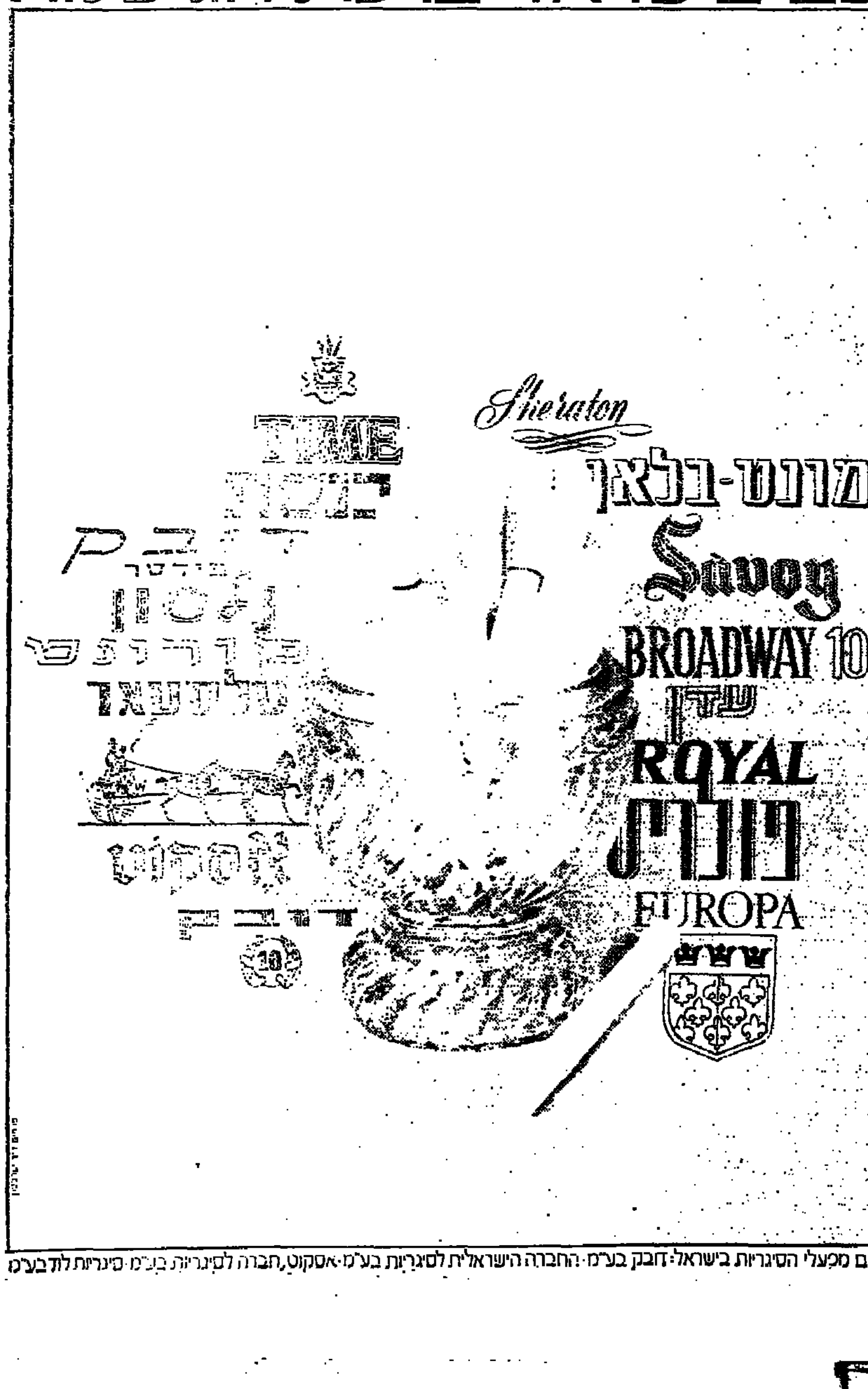

מאחלים מפעלי הסיגריות בישראל: דובק בע"מ · החברה הישראלית לסיגריות בע"מ · אסקוט, חברה לסיגריות בע"מ · סיגריות לוד בע"מ

מוכז מن الأصل

„לה־מונד": אווירה של משבר ומרירות במצרים

היחסים בין החיילים הרוסים והמצרים — עדינים"

מאת א. מאיטי,
סופר „הארץ" בצרפת

פאריס, 28 (מיוחד ל„הארץ"). במצרים שוררת אווירת משבר של אכזבה ומרירות, אף כי עדיין אין זה משבר גלוי, — כותב מקאהיר שליח „לה מונד", רולאן דיאלקור. אווירת המשבר ניכרת בקרב הסטודנטים שהפגינו באחרונה את התנגדותם לתכנית חוסיין, והעבירו השקפתם לנשיא סאדאת, יחד עם מחאה נגד ההכנות הכלכליות המגבירות לדבריהם את אי־השוויון במדינה.

התסיסה בקרב הפועלים במצרים בהרכבת בנסיונות לפצול לזרוח ק־בית הצעת החוק לשכר־מינימום ש־הממשלה הגישה לאסיפה־העם.

העתונאי מתאר את היחסים בין אנשי הצבא הרוסי והמצרי כ„עדינים".

הנציג הסובייטי אוקוניאב החד־זר בדחיפות ממצרים לבריה"מ ע"פ הבינת ממשלת קהיר. תלונות מרות על כך שמשלוחי הנשק הסובייטיים למצרים אינם מספיקים, השמיע באחרונה שליש הצבאי של הנשיא סאדאת, גנרל מוחמד אל־ליתי, באוזני המרשל גרצ'קו, בעת שסייר עמו בחזית הסואץ.

פרופ' יבלונסקי נשיא פולין

ווארשה, 28 (ע"ר, ע"צ, יופ"י). פרופ' הנריק יבלונסקי (62), שר־החינוך וחבר הפוליטביורו של המפלגה הקומוניסטית, נבחר היום לנשיא פולין ע"י הסיי"ם, במקום יוזף צירנקביץ' שפרש.

יבלונסקי מכהן מאז 1965 כשר־החינוך של ממשלת פולין. הוא היה המועמד היחיד לתפקיד נשיא המדינה.

מזכיר המפלגה אדוארד גיארק, הוא שהציע את יבלונסקי לתפקיד נשיא המדינה והלה נבחר פה אחד.

חודשו שיחות סאל"ט

הלסינקי, 28 (יופ"י וע"צ). ארה"ב ובריה"מ חידשו את השיחות על הגבלת הנשק האיסטרטגי, באווירה רצינית ועסקית, אך אין סימן לכך שיגיעו להסכם בקרוב — אמרו מקורות דיפלומטיים כאן.

היתה זו הישיבה הראשונה בסדרת שיחות בין־גרשיות אלה, במסגרת המושב השביעי של שיחות סאל"ט.

ארה"ב מעוניינת להקפיא את מספר כלי־הנשק ההתקפיים, בכלל זה נשק בליסטי בין־יבשתי וטילים המופעלים מצוללות.

הסובייטים הסכימו להקפיא את מספר הטילים הבין־יבשתיים אשר מהם יש לבריה"מ 400 טילים יותר מאשר ארה"ב, אך לא נאותו עד עתה לכלול בהסכם טילים המוצבים על צוללות, סוג שבו יש לארה"ב עדיפות מספרית וטכנולוגית.

שגריר סין הגיש האמנתו בלבנון

ביירות, 28 (ע"ר). השגריר הסיני בלבנון, צ'ו בינג, הגיש היום את כתב־האמנתו לנשיא לבנון, סולימאן פרנג'יה, כנציג הסיני הראשון בלבנון.

השגריר המיועד של לבנון בסין, אליה בוסטני, עומד לצאת לפקינג בחודש הבא.

בריה"מ הגישה הצעה לאיסור נשק כימי

ג'נבה 28 (ע"ר רופ"ע). בריה"מ הגישה היום בוועידת פירוק הנשק, בה משתתפות 25 מדינות, טיוטת הסכם לאיסור הנשק הכימי.

אמנה בינלאומית לאיסור הנשק הביולוגי תיפתח לחתימה בלונדון, במוסקבה ובוואשינגטון ב־10 באפריל, — כבר היום מיניסטריון החוץ בלונדון.

האמנה אושרה ע"י עצרת או"ם אשתקד. האמנה אוסרת פיתוח, ייצור ואגירת נשק בקטריולוגי ורעלי.

עשרה מתו מאבעבועות בסרביה

בלגראד, 28 (ע"ר וע"צ). עשרה אנשים מתו ממחלת האבעבועות ברפובליקה הסרבית. בבלגרד עצמה נתגלו 23 מקרי אבעבועות ושלושה מהחולים מתו, — נאמר בהודעה רשמית.

בסרביה נתגלו עד כה 75 מקרי אבעבועות. שלטונות הבריאות מבצעים תכנית חיסון בכל רחבי המדינה וכל מופעי הספורט בוטלו לשבועיים.

מניו־דלהי נמסר, כי בבנגלה־דש מתו 1000 איש מאבעבועות והמגיפה מתפשטת שם במהירות.

משרד־הבריאות הלבנוני החליט לפתוח במסע חיסון רחב־ממדים נגד אבעבועות לאחר שנתגלו חולים רבים במחלה זו בעיראק ונמסר על כמה מקרים בסוריה.

בעובר שבמערב גרמניה נתגלה חולה אבעבועות אחד, תושב יוגוסלאבי, בן 30.

חוסיין, מלך ירדן, מתקבל בהגיעו לוואשינגטון על־ידי הממונה על הפרוטוקול בממשלת ארה"ב, אמיל מוסבאכאר. ברקע — מטוסו של חוסיין אותו הטיס בעצמו לארה"ב. (צילום רדיו של אי. פי.)

טא"ס מאשימה את שידורי ישראל

מאת א. זהבי
סופר „הארץ" בסקנדינביה

קופנהגן, 28 (מיוחד ל„הארץ"). סוכנות טא"ס הסובייטית האשימה היום את שידורי ישראל בהפצת שקרים והרעלת האווירה בישראל ברוח שוביניסטית ושידור תעמולה אנטי־סובייטית ב־10 שפות.

טא"ס תקפה גם את סוכנות הידיעות היהודית סס"א. „הציונות נעשתה גורם במדיניות העולמית" — מסכימה טא"ס.

הכופר של לופטהאנזה שולם לג'ורג' חבש

בון, 28 (עסס"א). חמשה מיליון הדולר ששילמה לופטהאנזה לאחר חטיפת המטוס שלה לדרום תימן, הועברו לג'ורג' חבש, ראש החזית העממית לשיחרור פלשתין.

כותב השבועון „דר שטרן" המפרסם ראיון עם אבו־שיהאב, מנהיג הפלג השמאלי שעזב את אירגונו של חבש, מצטט אותו באומרו, כי הכסף ניתן לו ע"י ליילה האלד והוא העבירו לחבש.

ג'ורג' חבש הכחיש בשעתו כל קשר עם חטיפת מטוס הלופטהאנזה.

פריס מסבירה הצבעתה באו"ם

מאת א. מאיטי
סופר „הארץ" בצרפת

פאריס, 28 (מיוחד ל„הארץ"). שגריר ישראל בצרפת, אשר בן־נתן, הביע השבוע באוזני מנכ"ל מיניסטריון החוץ הצרפתי, ארווה אלפאן, את מורת־רוחה של ישראל מכך שצרפת „סמכה" ידה על הצעת ההחלטה של מצרים בוועדה לזכויות האדם, שגינתה את ישראל על „פשעי מלחמה".

לדברי מקורות לא־ישראליים, הסבירה צרפת את התנהגותה בוועדה כך: צרפת שללה את הסעיף ה־7 בהצעת ההחלטה שבו נכלל גינוי לישראל על פשעי מלחמה. אולם, מאחר שהתכוונה להצביע בעד הצעת ההחלטה בכללותה, נמנעה מהצבעה על סעיף 7. הימנעותה, — לדברי הפקידים הצרפתיים, — מהווה הצבעה שלילית. מקורות ישראליים שוללים הסבר דחוק זה.

המשלחת העיראקית סיימה שיחותיה בקהיר

קהיר, 28 (ע"ר). משלחת עיראקית בראשות סגן הנשיא חוסיין אל־תקריטי, חזרה היום לבגדד לאחר שיחות שנמשכו 3 ימים עם בכירים מצריים.

המשלחת הגיעה לבירת מצרים בעקבות הודעה שפורסמה ע"י ממשלת בגדד, אשר קראה ליצירת פדרציה שתכלול את מצרים, סוריה ועירק — כמשקל־שכנגד לתכנית המלך חוסיין.

בהודעה שפורסמה לאחר יציאת המשלחת העירקית לא נאמר דבר על ההצעה להקים פדרציה. ההודעה מציינת כי שני הצדדים הסכימו לפעול למען הקדשת כל המשאבים הצבאיים, המדיניים והכלכליים של מדינות־ערב למאבק נגד ישראל.

מדען סובייטי בכיר רוצה לעלות לישראל

מוסקבה, 28 (ע"ר). מדען סובייטי יהודי בכיר החליט לעזוב את בריה"מ ולעלות לישראל, — מסרו מקורות מהימנים במוסקבה היום.

האיש הוא ד"ר בנימין לויך, מומחה בן 55 לאלקטרו־כימיה חבר האקדמיה למדעים. ד"ר לויך ביקש תעודות אופי שהוא נזקק להן בשלבים הראשונים של הגשת הבקשה להיתר־יציאה.

פעיל יהודי יגויס לצבא האדום

ניו־יורק, 28 (עסס"א). ולרי קורנבליס, פעיל יהודי בן 32 ממוסקבה, נצטווה להתייצב לבדיקה רפואית ביום ד' (היום), לקראת גיוסו האפשרי לצבא הסובייטי, — נמסר כאן אתמול.

בהודעת ועד הסטודנטים למען יהודי בריה"מ הוגדר הדבר כנסיון ברור להחניק את תנועת ההתעוררות היהודית בבריה"מ.

אותו מקור הודיע, כי 4 פעילים יהודיים אחרים — ויקטור יאכום, יוסף בגון, גבריאל שליין ובורים אורלוב — הוזהרו במוסקבה לבל יערכו הפגנה.

מכתב מחאה של יהודי וינה

קבוצת יהודים בוינה פנתה במחאה לתובע הכללי של בריה"מ, רודנקו. „אנו מחים בתוקף נגד הנוהג השרירותי, הנקוט בידי עובדי המיליציה של העיר פוטמה, אשר באורח לא־חוקי עצרו את אחד בוסמן וחברה וערכו בכוח חיפוש על גופם, לאחר שביקרו את הילל בוסמן, המרצה תקופת מאסר באשמת רצונו לעלות לישראל. אנו תובעים שהעבריינים יבואו על עונשם", — נאמר במחאה.

60 אלף הפגינו בבלפסט נגד השלטון הבריטי הישיר

רבע מיליון שובתים בצפון אירלנד

בלפאסט, 28 (אי. פי.). כ־60 אלף פרוטסטנטים נועמים הפגינו היום ליד בניין הפרלמנט של אירלנד הצפונית בבלפאסט, נגד השלטון הישיר של בריטניה על המדינה המסותקת בגלל הסכסוכים.

הפרלמנט העתיק של צפון אירלנד, הסטורמונט, סגר היום את שעריו לשנה לפחות ורבים בבלפסט מטילים ספק אם ייפתח שוב. בריטניה היא השלטת עתה ישירות במדינה באמצעות השר הממונה על צפון אירלנד, ויליאם ויטלו, שתוך כמה ימים יקבע את מושבו במשרדי ראש ממשלת צפון אירלנד לשעבר, בריין פוקנר. נמסר, כי מר ויטלו, השולט ע"פ צו הממשלה בלונדון, מנסה להקים מימשל המורכב מהתושבים מקומיים שיהיה בו גם ייצוג לקתולים. בראש המפגינים היום ליד בניין הפרלמנט צעד מנהיג המפלגה הימנית הקיצונית, ואנגאר ויליאם קרייג, שגם אירגן את השביתה הגדולה המשתקה כמעט את כל התעשייה באירלנד הצפונית.

קרייג מסר היום, כי רבע מיליון אנשים שובתים ומשתקים את אספקת הכוח, התחבורה, שירותי הדואר, הובלת מזון והדפסת העתונים הפרוטסטנטיים. ביום השני לשביתה גרמים התושבים בכבה מהחות קיצוב בחשמל ובמים.

אל צעאיקה נגד ממשלה פלשתינאית בגולה

ביירות, 28 (ע"צ). אירגון אל־צעאיקה, הקרוב לבעת' הסורי, מתנגד להקמת ממשלה פלשתינאית בגולה. — הכריז היום מזכיר הוועה"פ של האירגון, סאמי אטארי.

בראיון עם העתון „אל־מחרר" המצדד בדרך כלל במחבלים, מציין אטארי, כי ממשלה בגולה עלולה לשמש הקדמה להקמת מדינה פלשתינאית בצלה מטרות השוות. כן מציין מזכיר אל־צעאיקה, כי ע"י הקמת ממשלה כזו תיווצר ירידות לרעיון המלוכה הערבית המאוחדת של חוסיין ויתכן שתתגולל השאיפה לנהל מו"מ ולוותר על חלק מא"י תוך הבטחת החלוקה הנוכחית של פלשתין.

אירגון אל־צעאיקה מצדד באיסטרטגיה של שיחרור כל פלשתין בשלמותה ללא שום פשרות, — אמר אטארי.

בריה"מ תערוך בקרוב ניסויים עם טיל חדש

פורט וורת, טכסאס, 28 (יופ"י). בריה"מ עומדת כפי הנראה לערוך בזמן הקרוב ניסויים של הטיל המתוחר הבין־יבשתי שפיתחה — אמר אתמול שר־ההגנה האמריקאי, מלוין ליירד.

במסיבת־עתונאים אמר מר ליירד, כי בריה"מ בונה בשביל טילים באליסטיים אלה כ־100 כני־שיגור.

לא מצפים

(סוף מעמוד 1)

אולם, רוב המשקיפים המנוסים באו"ם אינם מצפים שארה"ב תביע תמיכה פומבית בהצעות חוסיין או אפילו תשאיר רושם שהיא מצדדת בתוכנית. אותם משקיפים סבורים, כי הנשיא ניכסון יתן לחוסיין הבטחות באורח פרטי ויביע תמיכה בעמדת המלך בלי להתייחס במפורש או באורח רשמי להצעת הפדרציה.

דיפלומטים שאינם נמנים על ידידי ישראל, אומרים, כי רק שיתוף פעולה מצד ישראל יכול לעשות את תוכנית חוסיין לצעד משמעותי לקראת הסדר־של־שלום, וכי שיתוף פעולה זה הוא אפשרי רק אם ארה"ב תלחץ על ישראל להתיחס לתוכנית בפחות שלילה. אולם, אותם דיפלומטים וכן העתונות האנטי־ישראלית אומרים עם זאת, שבשנת בחירות „לחץ אמריקאי על ישראל הוא יותר חלום מאשר מציאות".

מאנילה, 28 (יופ"ע). הפיליפינים יקיימו קשרי מסחר עם בריה"מ, — נמסר כאן היום רשמית.

דליקה בגלריה בירושלים

דליקה פרצה אמש בגלריה לאמנות „הגלריה הי־בו" ברחוב שלומציון המלכה בירושלים — מוסר סופר „הארץ".

כבאי הבירה שהגיעו במהירות, הצליחו להשתלט על האש ולהציל את מרבית התמונות. בשעת מסירת הידיעה לא נודעה סיבת השריפה.

גם אם יידחה מס ערך מוסף יומלץ על הקטנת מס־הכנסה

מסקנות ועדת אשר לא יתקבלו במלואן

(ע). גם אם תידחה הנהגת מס ערך מוסף, לא מן הנמנע שהאוצר יומליץ לקראת 1 באפריל 1973 להקטין את שיעורי מס־ההכנסה ולחפש מקורות הכנסה אחרים בהעלאת מיסי עקיפין, — נודע אתמול מחוגי מנהל הכנסות המדינה.

מס ערך מוסף נועד למלא את ההפסד של 750 מיליון ל"י, שיווצר בהכנסות המדינה, בעקבות הרפורמה במס־הכנסה, שהוצעה ע"י ועדת אשר.

באחרונה התעוררו לחצים לדחות את הנהגת מס ערך מוסף שנועדה לאוקטובר, כיוון שבמצב של אינפלציה הוא עלול לגרום לעליית מחירים מעל למה שמתחייב כהמס החדש.

עם זאת, משוכנעים חוגי האוצר, שגם במקרה כזה, לא יהיה מנוס מהנהגת הקלות בשיעורי המס השולי של מס־ההכנסה, כי המס פוגע כיום ברצון העבודה. את הפער בהכנסות יכסו בינתיים ע"י העלאת מיסי עקיפין או בצורות אחרות של חיסכון בתקציב.

מאידך, נתחזקה התביעה להנהגת מס ערך מוסף, ע"י העובדה, שהסדר בין ישראל והשוק האירופי, יחייב את הנהגתו, במסגרת תיאום של מערכת המיסים עם מדינות השוק. גם אנגליה עומדת להנהיג מס ערך מוסף ב־1973, לקראת הצטרפותה לשוק.

בחוגי מינהל ההכנסות סבורים, שלא יתעוררו קשיים סבכיים ביחס להפעלת מס ערך מוסף, בגלל פשטות המס, המבוסס על שיטת שומה עצמית.

כן סבורים, שהמפיון להצלים מס בשיעור של 10 אחוז יהיה קטן: 85 אחוז מהמיפעלים מנהלים פנקסים שיהיו דרושים לצורך הנהגת המס.

ביחס להמלצות ועדת אשר, עדיין לא נפלה הכרעה סופית, ואין להניח שיתקבלו במלואן. עם זאת החלו כבר ליישם חלק מהן ביחס למס־רכוש ובקיצור להוצאות עיסקיות.

מנהל הכנסות המדינה מקווה, שקיצוץ ההוצאות העיסקיות יכניס לאוצר מאות מיליוני לירות. בעבר נאלצו להכיר בהוצאות מופרזות שנכללו ב„ייצור ההכנסה" ובמקרים מסוימים הכירו אפילו בהוצאה של מאתיים דולר ליום שהייה בחו"ל.

חיילים טורקים שומרים בית־דירות בחוף הים הש[חור] ממנו נחטפו שלושת ה[בריטים] ע"י אנשי מחתרת [טור]קיה ביום א' בערב. (צילום ראדיו של אי. פי.)

עוכבה ההוצאה להורג של 3 אנשי המחתרת בטורקיה

מצוד לגילוי 3 הבריטים החטופים

אנקרה, 28 (ע"ר ויופ"י). שלטונות טורקיה עיכבו היום זמנית את הוצאתם להורג של 3 קיצוניים שמאלניים, אשר גורלם עלול להכריע בגורל 3 מכנאי המכ"ם הבריטים שנחטפו.

3 הבריטים — צ'ארלס טורנר (45), גורדון בנר (35) וג'ון לו (21), נחטפו ע"י 5 מזויינים בביתם ליד תחנת הראר בחוף הים השחור, ביום א' בערב.

החטופים נמצאים כנראה בידי צבא השיחרור העממי הטורקי, האחראי לשורת חטיפות ופעולות חבלה במאמץ להפיל את הממשלה.

משטרת טורקיה פתחה במצוד ברחבי המדינה לגילוי 3 הבריטים וחוטפיהם. 10 אנשים נעצרו לחקירה אך עד עתה לא גילו אנשי המחתרת היכן הם מחזיקים את הבריטים ומהם דורשים תמורת שיחרורם.

מנהיג מפלגת העם הרפובליקנית, איסמט אינונו, מי שהיה ר"מ טורקיה, אמר אמש, שהחוטפים השאירו פתק בו הם מאיימים להרוג את הבריטים אם יבוצע פסק־דין המוות נגד הנידונים.

הנשיא סונאי אישר אתמול את פסק דין המוות, זמן קצר לפני חטיפת הבריטים.

בדרך כלל מספיקה הודעה כזו כדי לבצע את ההוצאה להורג, אך הפעם עירערה מפלגת־העם הרפובליקנית בפני ביהמ"ש החוקתי בטענה שחלו שיבושים בהליכי המשפט ובהכרעת הפרלמנטרית על פסק הדין.

ביהמ"ש החוקתי מציין עתה בפרשה התובע הכללי באנקרה אמר היום, כי ההוצאה להורג עוכבה זמנית, כדי למנוע משגה משפטי.

3 הנידונים הם דניז גזמיש (24), יוסף אסלאן (25) וחוסיין איבאן (22), שנידונו על חלקם בחטיפת 5 חיילים אמריקאים ששוחררו אח"כ כן בוצעו על־ידם שני מעשי שוד.

הצבא הטורקי משתמש במסוקים, סירות וכלבי־גישוש, בחיפושים אחר החטופים.

רועים שחדרו מלבנון — נחקרו

(ע). רועים מלבנון שחצו את הגבול נעצרו, נחקרו ושוחררו לאחר שהוזהרו ע"י כוחות־הביטחון להימנע מחדירות נוספות.

בתקופה האחרונה היו 4 מקרי חדירות רועים לבנוניים, בשטחים שבהם הושלמה בהחה גדר לאורך הגבול.

בכל המקרים נחקרו הרועים כ"יד ולאחר שהתברר שהם אינם קשורים עם המחבלים ולא באו למטרות מודיעין, שוחררו בלי נוכחו הצלב־האדום ונציגי שלטונות לבנון.

בי"ס שדה בארגמ"ן

בבקע ארגמ"ן בבקעת הירדן, מושב שיתופי מיוצאי בית"ר, נחנך השבוע בית ספר שדה, בהנהלתו של מר אהרון פ"ק.

התלמידים הראשונים היו 52 מורי תיכון למקצועות גיאוגרפיה, היסטוריה, ביולוגיה ומקרא, שנענו להצעת מנהל המחוז להשתלמות מורים באוניברסיטת ת"א, מר גבריאל הורוביץ, ליטול חלק בקמפוס לימודי להכרת השומרון. ההדרכה העיונית היתה בידי הגיאוגרף ד"ר מנשה הר־אל, מרצה לגיאוגרפיה באוניברסיטה העברית בירושלים.

מקור באוגנדה: אמין

(סוף מעמוד 1)

שיוודא, כי נמצא סידור לכל הישראלים השוהים בה.

בישראל טרם נפלה הכרעה אם בתנאים הנוכחים מוכנה ירושלים להסכים בקפולה שגרירות שתהיה חסרה הפקידים בעשייה. רק כאשר יתברר, כי אכנם בכוונת הנשיא אמין להסכים לנוכחותה ולפעילותה של שגרירות ישראלית בארצו וכאשר יתברר מה יוכל שגריר לעשות באוגנדה לאחר שמאות ישראלים יצאו בה — תחליט ירושלים אם היא תסכים להתמיד בקשריה במסגרת זו.

לעת־עתה, כל הידיעות הם ממקורות בכירים חשובים בממשלת אוגנדה, אך לא התקבלה כל הודעה רשמית. השגריר לאור לא נקרא לקבל הודעה חדשה על גירוש הישראלים או סגירת השגרירות.

הוראת אמין

קמפאלה, 28 (ע"ר, א"פי, רו. פ.). נשיא אוגנדה הורה לשגריר ישראל בקמפאלה לעשות סידורים לפינוי מיידי של כל האזרחים הישראלים המתגוררים באוגנדה, 700 איש, — הודיע הבוקר ראדיו אוגנדה.

בשידור נאמר, כי ע"פ הוראת הנשיא יפונו העובדים הישראלים בחברות הבנייה והמסחר הפועלות במדינה וכן אנשי הסיוע הטכני. לא נאמר בהודעה מה גורל אנשי השגרירות הישראלית, אך רוב המשקיפים בקמפאלה סבורים, כי סגירת השגרירות הישראלית היא עניין של ימים ספורים.

הנשיא ציווה גם על צבא ארצו להיות בכוננות מלאה לאחר ששני אנשים לבני־עור נראו בלוגאזי, כ־40 ק"מ מזרחית לקמפאלה כשהם לובשים מדים של צבא אוגנדה ונשק. ראדיו אוגנדה מסר, כי השניים נראו אתמול בצהרים ונעלמו כשהתברר להם שהבחינו בהם. הציבור נקרא לדווח מייד לכוחות־הביטחון אם יראו השניים.

בשעה מאוחרת מסר הרדיו קמפאלה, כי הנשיא אמין אמר היום בנאום שנשא בצורה אוגנדה, שביקש את עזרת ממשלת קניה במציאת שני הישראלים שנראו ליד מפעל־הסוכר במדי צבא אוגנדה. אמין אמר לראשונה, כי השניים הם ישראלים ונקב בשמותיהם — אבישי שפרן ויצחק שני. לדברי הנשיא נסעו השניים ברכבם מאוגנדה לקניה.

העתון „ניישן" המופיע בניירובי שבקניה כתב היום, כי הסכסוך בין אוגנדה לישראל הוא מהלומה קשה למדיניות־החוץ הישראלית באפריקה. במאמר ראשי כותב העתון, כי אחד הצדדים המעניינים ביותר בסיכסוך הוא הגילוי על היקף מעורבותה של ישראל בהגנת אוגנדה, ודבר זה צריך לעורר ספיקות ביחס למניעים הישראליים. העתון כותב, כי המתכננים הצבאיים של ישראל התייחסו לאוגנדה כאל שדה השקעה שרווחיו יבטיחו, כי סודאן השכנה לא תהיה לעולם במצב בו תוכל להצטרף למדינות ערב במלחמה נגד ישראל, וההסכם לסיום מעשי האיבה בדרום סודאן פירושו שהשקעה זו בזבוה.

סוכנות הידיעות הסובייטית כתבה היום, שגירוש היועצים הצבאיים הישראליים מאוגנדה הוא „התחלת הסוף של נוכחות ישראל באפריקה".

(אי.פי) הערב נמסר בקאמפאלה, כי הישראלים עובדי סו"ב המשיכו היום בעבודתם הרגילה בשתי תוכניות בנייה, סו"ב מקימה בנק חדש במרכז קאמפאלה ומבצעת עבודות בנייה שונות במחנה הצבא במבנו במרחק 32 ק"מ צפונית מהבירה.

אמין לא קבע מועד לפינוי הישראלים והיום לא היו סימנים לפינוי המוני.

העתון הממשלתי „דה פיפל" כתב היום, כי יהודי, שלא זוהה בשמו, הוא אחד האחראים למחסור בסוכר באוגנדה בחודשיים האחרונים. שום עתון באוגנדה לא הגיב עדיין ישירות על הידרדרות היחסים עם ישראל.

מאה ישראלים חזרו

(ע). יותר ממאה ישראלים, כאנשי משלחות צה"ל, משרד־הבטחון וגורמים כלכליים שונים, שבו אתמול בבוקר ארצה במטוס מיוחד של אל־על שהגיע מניירובי.

אחדים מהחוזרים סיפרו, שאת כל המצלמות שהיו בידי הישראלים החרימו אנשי ביטחון, בטרם ניתן להם לעלות למטוס בקמפאלה. באוגנדה נותר רק קומץ של אנשי משרד־הביטחון, המטפלים בחיסול רכושם של המפונים.

מנהל החברה לעבודות חוץ והנדסה של סו"ב, יעקב שור, מסר אמש לסופר „הארץ", שכל החוזים שהיו עד עתה לסו"ב באוגנדה, מסתכמים ב־32 מיליון דולר, מזה כבר בוצעו עבודות ב־21 מיליון דולר. עיקר העבודות של סו"ב הוא שיכון בקמפאלה של 1500 יחידות (17 מיליון דולר) שמהם נמסרו כבר 800 יחידות ועוד 400 בשלבי גמר.

לשאלה בדבר הנזקים הצפויים, השיב מר שור, כי הנזקים למשק הישראלי ולחברה צפויים להיות גדולים. חלק מהעבודות מבוטח בסיכוני סחר־חוץ והכל תלוי בעמדת השלטונות באוגנדה.

פיתחת רפיח ואוגנדה — בוועדת החוץ והביטחון

(ל.ת.מ.). ועדת החוץ והביטחון של הכנסת קיימה בישיבתה אתמול דיון בהשתתפות שר־הביטחון, מר משה דיין, הרמטכ"ל, רב־אלוף דוד אלעזר, ועוזר שר־הביטחון, רב־אלוף (מיל.) צבי צור.

שר־הביטחון סקר את סידורי המינהל של קרית ארבע. הרמטכ"ל דיווח על מימצאי ועדת החקירה שנתמנתה כדי לבדוק אם היתה בעניין פינוי הבדווים בפיתחת רפיח חריגה מסמכות. הרמטכ"ל מסר לוועדה על פרטי הממצא של הוועדה, ועל הטיפול בתיקי הבדווים שפונו מהשטח. הוועדה ערכה דיון בנושא זה.

רב־אלוף (מיל.) צבי צור דיווח לוועדה על הפסקת פעולת משרד־הביטחון באוגנדה.

בראשית הישיבה שמעה הוועדה סקירה על יחסי ישראל—בריטניה מפי שגריר ישראל באנגליה, מיכאל קומיי.

לונדון, 28 (ע"ר). מצפים שכשני מיליון אנשים יבקרו בתצוגת כ־50 חפצים, שנמצאו בקברו של פרעה תות ענח־אמון. התערוכה נערכה בלונדון לציון יום־השנה ה־50 לגילוי קברו של תות ענח־אמון בעמק המלכים.

השתתפות ללא־תקדים

(סוף מעמוד 1)

בשיחות עם סופרי „הארץ" טענו תושבי שכם, כי השתתפות ערה בבחירות „באה להפגין סולידריות עם ראש העירייה, חאג' מעזוז אל־מצרי, לאחר שהמימשל התנכל בו באחרונה.

מר חמדי כנען, האיש הראשון שקרא לערוך בחירות עירוניות בגדה עוד לפני כ־4 שנים והתפטר ברגע האחרון, הסתגר מאז שלושם בביתו ולא הופיע במשרדו שבמרכז העיר. מתנגדיו טענו, כי הוא ניהל מביתו תעמולה שקטה נגד ידידו, חאג' מעזוז אל־מצרי.

90 אחוז בתול־כרם

בתול־כרם השתתפו 2259 מבין 2516 בעלי זכות הבחירה, המהווים כ־90 אחוז מבעלי זכות הבחירה. הבחירות התקיימו בסדר מופתי. ראש העירייה, חילמי חנון, נראה כל היום בחדר הקלפי עם חבר עוזרו. בשיחה עם סופרי „הארץ" אמר מר חנון: „התנגדתי לעריכת הבחירות ועדיין אני נימנה עם אלה הסבורים שלא היה צורך בהן". למה השתתפת? „כי כך החליטו השלטונות נוכח הפצרות התושבים".

בקלקיליה השתתפו 93 אחוז (ב־1963 — 78.1 אחוז). כאן התמודד ראש העירייה הנוכחי, חוסיין צברי, בן ה־70, מול אחמד נאצר, בן 38, פקיד עירייה שהתפטר מתפקידו כדי לעמוד לבחירה. מועמד זה היה יחיד שניהל תעמולה באמצעות רמקולים.

בג'נין השתתפו 91.5 אחוז (ב־1963 — 89.2) כאן התייצב לבחירות תאיסר עבושי, בן ה־25, בשם רשימת צעירים, דבר שהיה בבחינת חידוש במקום.

תעמולה רעשנית ביריחו

ביריחו היתה התעמולה רעשנית, אך הסדר היה מופתי. השתתפו 86 אחוז מבעלי זכות הבחירה (ב־1963 — 77.3 אחוז).

מועמדי יריחו הבטיחו רבות לתושבי העיר ובעיקר פיתוח תיירות מקומית ושיפור תנאי המגורים של הפליטים שהתיישבו בעיר אחר 1948.

גם בערי השדה עראבה, טובאס, ענבתא ויעבאד, היתה השתתפות ערה ביותר.

חוגי מימשל בירושלים הביעו אמש קורת־רוח לדבריהם מ„ביעה ההשתתפות הערה על כך שהתושבים לא נשמעו לחוגים הקיצוניים. אותם החוגים ציינו, שהיתה הפתעה לטובה, כי במקרה הטוב ביותר היתה צפויה השתתפות מרבית של 65 אחוז מבעלי זכות הבחירה.

קולן של הנשים

נוכח ההשתתפות הערה של הגברים בעלי זכות הבחירה, התעורר קולן של נשים בערי הגדה. בהזדמנויות שונות הן ביקשו להדגיש, כי יש לתקן את חוק הבחירות ולאפשר להן להשתתף. „ראשי ערים אינם נבחרים למען הגברים בלבד".

גם תושבים אחרים שידם לא השיגה לשלם את המס המקנה להם זכות השתתפות בבחירות בסך דינר אחד לפחות בשנה, כי מס מקרקעין או מס עירוני, טענו, כי יש לתקן את המצב.

פורסמו מכתבי איינשטיין — בורן

פאריס, 28 (עסס"א). חליפת המכתבים בין אלברט איינשטיין לבין מקס בורן, לרבות חילופי ההשקפות בין שני מדענים גרמנים יהודים אלה על הציונות ועתיד המדינה היהודית בא"י, — נתפרסמה בימים אלה בפאריס.

המכתבים, שנשלחו בתקופה של 40 שנה, מגלים תמימות דעים בין שני המדענים, ששניהם זכו בפרס נובל. עם זאת חלוקים הם בדעותיהם בבעיות מדעיות כגון פירוש תורת הקוונטים וכן בקשר לציונות ועתיד המדינה היהודית.

קהיר, 28 (ע"צ). מיניסטר המדינה המצרי לענייני הסברה, מוחמד חסן אל־זאיית, קיבל אתמול לשיחה את ג'וזף גרין, הממונה על ענייני ארה"ב בקהיר.

זכו בפיס

בסך — 150,000 ל"י זכו המספרים: 518697; 019317.

בסך — 50,000 ל"י זכה המספר: 147653.

בסך — 12,500 ל"י זכו המספרים: 351905; 749188.

בסך — 6,250 ל"י זכו המספרים: 214569; 294270; 380739; 713258.

בסך — 600 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־08492; 10046; 12006; 32053; 33404; 40071; 42305; 66878; 68433; 82632.

בסך — 250 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־00321; 00759; 03749; 05641; 06633; 11235; 11614; 13961; 15216; 19978; 28326; 35692; 45140; 45581; 48703; 55470; 58964; 61573; 62337; 64885; 65405; 66557; 66860; 80909; 89595.

בסך — 100 ל"י זכו כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־0923; 1383; 2057; 5580; 8622; 8943; 9499.

בסך — 50 ל"י זכו כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־0010; 0136; 0226; 0330; 0338; 0362; 0496; 0912; 1178; 1318; 1368; 1908; 1919; 2404; 2522; 3961; 4159; 4276; 4297; 4424; 4603; 4720; 5281; 5556; 5970; 6251; 6556; 6790; 7012; 7141; 7169; 7372; 7790; 8017; 8591; 8918; 9391; 9737; 9782.

בסך — 4 ל"י זכו כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה: 5.

בסך — 1,250 ל"י זכו הכרטיסים הבאים: 084040; 007790; 054979; 056251; 101000; 123995; 169942; 275859; 280921; 291790; 3208070; 329647; 345395; 538788; 547108; 594388; 682170; 699138; 754507; 760811; 765337.

הסכם על חילופי שבויים פצועים בין הודו ופקיסטן

יוחש משפט פושעי המלחמה בבנגלה־דש

ניו־דלהי 28 (ע"צ). הודו קיבלה הצעה של הצלב־האדום להעמיד מטוס מיוחד לחילופי שבויי מלחמה פצועים עם פקיסטאן.

על ההסכמה לחילופי השבויים הודיע בפרלמנט בניו־דלהי שר ההגנה ההודי.

דאקה, 28 (ע"ר). שר החוץ של בנגלה־דש, עבד א־סמאד, אמר היום, כי משפטם של שבויי מלחמה פקיסטאניים האשמים ברצח עם, יוחש ויש להניח, כי בית־דין מיוחד יוקם בשבוע הבא.

ממשלת בנגלה־דש השלימה רשימה של אנשים שיובאו לדין על פשעי מלחמה, ביניהם מי שהיה נשיא פקיסטאן, יחיא חאן.

בראש רשימת הנאשמים שיובאו לדין נמצא לוטננט גנראל אמיר עבדאללה ניאזי („הנמר"), מי שהיה מפקד הצבא במזרח פקיסטאן ומייג'ור־גנראל ראו פרמאן עלי, לשעבר היועץ הצבאי של מושל מזרח פקיסטאן.

מצרים ביקשה הבהרות ממשלת בון

קהיר, 28 (ע"צ). — ממשלת מצרים ביקשה מממשלת מערב־גרמניה הבהרות בקשר לעמדתה כלפי המשבר במזרח, — מוסר העתון „אל גומהוריה".

אבן לברבור: תכנית חוסיין

(סוף מעמוד 1)

אל אינה יכולה לקבל תפישה זו. הרא־יום מהיים, איפוא, תגובה ישראלית, בעיקר על רקע השמועות שקיים הסכם חשאי ישראלי־ירדני.

השר אבן עמד גם על הגורם שוואשינגטון לא העמיד את חוסיין להתמיד בהכנותיו. אם כי היא רואה בחיוב את התייחסותו לפלשתינאים כאל יחידה עצמאית. יש להניח, שבגלל עמדתה בעולם הערבי המסוכסך רוחה עם ישראל, תימנע וואשינגטון בתגובה רשמית לתכנית חוסיין.

השגריר בארבור הבטיח להעביר את דבריו של מר אבן לידיעת וואשינגטון. באותה פגישה שוחח מר אבן על ההזמנה הרשמית שקיבל משמתי האפריקאי רוג'רס לקיים באפריל שיחות מדיניות בדרג בכיר, בעת שהותו של שר־החוץ בארה"ב.

„נוסח גלילי" — במסגרת מדיניות הממשלה

מקורות בירושלים דחו אתמול את הגירסה שנפוצה במערב — בעיקר באמצעי התקשורת — כאילו דברי השר גלילי שלשום בכנסת הוכים חידוש שנועד להכריז רשמית על סיפוח עזה לישראל. כאשר נוסחו דברי השר גלילי, סברו ראש הממשלה וקבוצה מצומצמת של אישים שידעו את תוכן הדברים, כי אין בדבריו משום מיפנה. בדברי ראש הממשלה ב„טיימס", שהובאו לדיון בכנסת ע"י האופוזיציה ואושרו בה ע"י הרוב, נאמר, כי עזה לא תשוב למצרים. השר גלילי עצמו אמר את הדברים כבר ב־1969. הם נכללים, למעשה, בהודעה הרשמית המתווה ששלחה ישראל לארה"ב ביוני 1969, כאשר היתה נכונה לנסיגה ניכרת בסיני.

גורמים ממשלתיים סבורים, כי הנוסח שהשתמש בו השר גלילי — שהרצועה לא תיפרד עוד מישראל — יש בו שני יסודות: היא לא תחזור למצרים ויהיו סביבה ובתוכה יושבים עבריים. אך דווקא המונח „לא תיפרד" ניתן בבחינה משפטית לפירוש יותר של סיפוח. כן ניתן לפרש סידורים כמו לפרש למניעת ניתוק ערבי בנותק מישראל ומיכלתה לדעת בה מתרחש בו. מבחינה פוליטית ידוע, שהיו כמה הצהרות של אישים ישראליים בכירים בעניין עתיד עזה וגם מפ"ם צידדה בצירופה לישראל, אך הממשלה עומדת על דעתה, כי הנוסח של השר גלילי לא שינה את מעמדה של עזה ואינו מהווה הצהרה על צעד פוליטי חדש.

ד"ר ההוף או הגרים ויקטור שם טוב ונתן פלד ממפ"ם אינם שוללים את נוסח גלילי. עם זאת אמר אמש אחד המשקיפים, כי ייתכן שבגלל הפירוש המוגזם שניתן במערב לדברי השר גלילי, יהיה צורך בהבהרות נוספות של העמדה. מכל מקום, נוסח גלילי לא בא בהפתעה גם לשרי מפ"ם, שפירשוהו כנכלל במדיניות הממשלה.

מקורות בירושלים מסרו אתמול, שגורמים מערביים לא ביקשו — עד אמש — הסברים רשמיים מממשלת ישראל לדברי השר גלילי, על עזה, אם כי התעניינו בחוגים לא־רשמיים מה הפירוש הניתן לכך. ברור, כי השר גלילי נועץ על נוסח דבריו מראש עם הגב' מאיר וכי דבריו מעוגנים בנוסח החלטות הממשלה מיוני 1967 במגעים הדיפלומטיים עם ארה"ב, בחורה שבצ"פ במבצע המערך ובהצהרות־שלו משנת 1969.

אמש נאמר לסופר „הארץ", כי הפירושים „המרוכבים" הניתנים לדברי השר גלילי לא בהכרח משקפים את דעתו, כי הוא התכוון לתת ביטוי מעשי בכנסת למצב הקיים ומההווה ברצועת עזה.

מ כ ר ז

מוצעת למכירה חבילת פנינים

לפי הפירוט להלן (הפירוט נערך ע"י יעקב ורדי) הצעות לרכישת החבילה כולה צריכות להגיע למשרד שלמה ליבליך עורך־דין ונוטריון, רח' אחד־העם 15, תל־אביב, בצירוף טיק בנקאי ע"ס 10% מההצעה.

המכירה תהיה רק במזומנים וההצעה צריכה להגיע עד יום 7.4.72 בשעה 12.00 לפני המכירה יוכלו המציעים לראות את החבילה במועד ובמקום שיקבע.

אין המוכר מתחייב לקבל הצעה הגבוהה ביותר או הצעה כלשהיא.

1. סוג ראשון (המושחלים ומהווים צרורות) מכונים בשם „ציה ציה" ומיועדים לשמש אך ורק כצמידים ולא לשום דבר אחר ונהוג בעיקר אצל עולי עיראק. סוג „הציה ציה" מחולק לשני סוגי משנה.
   א. סוג משנה ראשון גודל 3 עד 5 מ"מ משקלו 1,520 גרם.
   ב. סוג משנה שני גודל 3 עד 4 מ"מ משקלו 420 גרם.
2. סוג שני (פנינים בתפזורת) מכונים בשם „שלשת רבעי" ומשמשים תכשיטים טבעות עגילים ומדליונים. פניני „השלשת רבעי" מחולקים ל־3 סוגי משנה.
   א. סוג משנה ראשון גודל 8 עד 9 מ"מ משקלו 440 גרם.
   ב. סוג משנה שני גודל 7 עד 8 מ"מ משקלו 430 גרם.
   ג. סוג משנה שלישי גודל 5 מ"מ משקלו 250 גרם.
3. סוג שלישי (פנינים בתפזורת) מכונים „ציה ציה — אורז" גודל 5—6 מ"מ שמשקלו 300 גרם.
4. סוג רביעי פנינים ציה ציה בתפזורת מחבילות שונות גודל 3 עד 4 מ"מ משקל 100 גרם.
5. סוג חמישי ציה ציה בתפזורת גודל 9 מ"מ שמשקלו 30 גרם.

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של

עו"ד ראובן שולמן

הלויה תצא היום, יום רביעי י"ד בניסן תשל"ב 29.3.72 מבית המנוח ברח' שלום עליכם 43, תל־אביב לבית העלמין בחולון. אוטובוס יעמוד לרשות המלווים.

המשפחה המתאבלת

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו ללא עת של יקירנו

רודולף כץ ז"ל

הלויה תצא היום, 29.3.72, י"ד ניסן תשל"ב בשעה 11.00 לפני הצהרים, מבית ההלוויות הצירוני, רח' דפנה 5, ת"א לבית העלמין בקרית שאול. אוטובוס יעמוד לרשות המלווים.

המשפחה המתאבלת

בצער רב אנו מודיעים על פטירת אבינו וסבנו היקר

אברהם ברי וייסי נחמיאס ז"ל

ההלויה התקיימה אתמול י"ג ניסן תשל"ב (28.3.72).

המתאבלים: בניו: ויקטור, דוד, משה, יצחק
בנותיו: אילדין, אמיליה
ומשפחות: נחמיאס, בזיה וארוך

למר ויקטור נחמיאס

השתתפותנו הכנה באבלך בכות עליך

אביך

אברהם נחמיאס ז"ל

חברה לשיווק מיטוזה של לבידי ישראל בע"מ
ההנהלה והעובדים

לחבר הנהלתנו

מר ויקטור נחמיאס

תנחומינו הכנים בצערך הרב בהלקח ממך

אביך

אברהם ז"ל

חברת זכט נחמיאס בע"מ
ההנהלה וחבר העובדים

هكذا من الأصل

ש"י עגנון

אצל הפרופיסור בכלם

כקומו של הפרק „אצל הפרופיסור בכלם" ב„שירה" היה צריך להיות אחרי פרק ה' של הספר השני. הראייה לכך הן שלוש השורות הראשונות של פרק ו' בעמ' 199 של „שירה".

הביקור אצל פרופיסור בכלם עלה יפה. כשפתח לו בכלם את הדלת הראה לו פנים קרות, ואף לגברת הרבסט לא הראה חיבה יתירה, הדין הוא שיראה לו פנים קרות, שמעולם לא שמע בכלם מהרבסט דיבור של שבח על ספר מספריו, והרי למעלה משישים ספרים חיבר, ואין לך כל ספר וספר שאינו ראוי לששים פעמים ששים שבחים. ובכלל לא היה הרבסט רצוי לו, כשאר רוב המלומדים שאינם רצויים לו לפרופיסור בכלם. יש שאינם רצויים לו מטעם זה ויש שאינם רצויים לו מטעם אחר, וכלל כל

תרבות וספרות

הטעמים משום שהיה להם לדבר בשבחו ושותקים. אבל כח הדיבור שלשלט בו בבכלם גבר עליו. הניח את שנאתו ואת רשעותו והתחיל מדבר וכיון שהתחיל שוב לא פסק.

פתח בחדשות היום שהודיעו ברדיו ודיבר בגנות המאמר הראשי שבהארץ שנכתב בדיו ולא בדם, כיוצא בו שאר כל המאמרים שמדפיסים העלכים, שאין בהם אפילו טיפת דם כחרדל. אחר כך הזכיר את הרצאתו של פרופיסור אורח שקנה לו שם בעולם המדע, ובאמת לא חידש מימיו דבר, ואם אתה מוצא דבר חידוש בספריו החידוש הוא שאינו מזכיר שכבר עמד על זה הפרופיסור בכלם בספרו פלוני ובספרו פלוני. ומאחר שהזכיר בכלם את ספריו התחיל מונה אותם אחד אחד והיה מספר והולך בכמה מהדורות יצאו ובכמה לשונות הם מתורגמים, ויש מהם שתורגמו ללשון אחת על ידי שתי הוצאות. וכבר כתבו גדולי הפרופיסורים שבעולם, שחידושים כאותם שחידש הפרופיסור בכלם אין למצוא אצל שאר הפרופי־סורים ואצלנו העולם כמנהגו נוהג, העתונים העברים לא מצאו כדאי להם להזכיר את ספרו החדש אלא בשתים שלוש שורות. אבל הוא אינו נותן לב על דברים כגון אלו, שדברים כגון אלו אינם מעסיקים אותו ואין לבו פנוי לכגון זה, שהוא עסוק בחיבור ספר גדול של שבע מאות עמוד, חוץ מן הציונים והמפתחות שיש לשער שאף הם יתפסו כמה גליונות דפוס. והכל הוא עושה בעצמו, בידו ממש, אף על פי שהוא מלא צער ויסורים ומכאובים. כמש אין אבר שאינו חולה. אבל הוא מתגבר על מכאוביו, כשם שהוא מתגבר על אויביו, על ידי כחותיו הרוחניים שהם למעלה מן הטבע, כמש חוץ לדרך הטבע. הואיל והזכיר את אויביו הזכיר את גנותם. עוסקים בחכמת ישראל ובושים בשם ישראל. פלוני זה קורא לעצמו לודביג ופלוני זה קורא לעצמו ואלפגאנג וזה וולטר וזה קיליאן. מגוללים שכמותכם, כלום אין חובתכם הלאומית הראשונה לקרות לכם בשמות עבריים, הלא זו היא העשייה היחידה שיש בידכם לעשות לשם האומה. הגברת פרופיסור בכלם היה לה שם לועזי הזקא שם נאה, עמדה והחליפה את שמה הלועזי בשם עברי. ואני אומר לכם גברתי ואדוני, אם בעיניכם נאה השם זנס שהיה לה בתחילתה בעיני הגברת בכלם ובעיני אני נאה לבת ישראל השם הנה יותר מן השם זנס.

הגברת בכלם עמדה והביאה תה ועוגות ונשתבחה בעוגותיה שהיא עצמה עשתה אותן. גם את העוגה הגדולה גם את העוגות הקטנות אפתה בעצם ידיה. בכלל, אמרה הגברת בכלם, אוהבת אני לעשות הכל בעצמי. בעצמי אני אופה ובעצמי אני מבשלת ובעצמי אני מסדרת את הבית ובעצמי אני משגחת על הגן. הפרופיסור שואל תמיד, הנה היאך את מספיקה בעשר אצבעותיך לעשות דברים כל כך הרבה. ואני משיבה ואומרת לו, ישתכר היאך אתה מספיק בעשר אצבעותיך ספרים כל כך הרבה. ולא עוד אלא שאתה מרצה הרצאות וכותב מאמרים ונוסע לתל אביב ומרצה באוהל שם ובכנסי קרן הקיימת ובוועדות של ברית ראשונים ובאספות של הציונים הוותיקים ובשאר כל מיני אספות ועידות, והוא משיב ואומר לי צדקת חנהטשקי צדקת, אלא מתוך שאני עסוק כל כך הרבה איני מספיק לחשוב היאך אני מספיק לעשות דברים כל כך הרבה. אבל מתיירא אני שמא לא אספיק לסיים את חיבורי הגדול שאני מתעסק בו למעלה מעשרים שנה בכל יום מן הבוקר ועד חצות לילה, אומרת אני לו, ישתכר עוד תספיק עוד תספיק, והוא מזהיר לי את חיוכו הנאה ואומר לי, אלמלא את חנהטשקי מה הייתי עושה בדור הזה שנסע ונגלה ממני.

אומרת אני לו, ישתכר אל תדבר שטויות, אתה אומר שהעולם מתרחק ממך, והרי כל העולם בחזק הבא אצלך ואין דבר נעשה בעולם בלעדיך. גברת הרבסט, אין לך יום שאין עשרה שלוחים באים אצלו, עשרה אני אומרת ובאמת הם עשרים ושלושים. באים הם מקרן הקיימת ומקרן היסוד ומן הציונים הכלליים ומן הציונים הותיקים ומברית ראשונים ומן הסטודנ־טים הלאומיים והכל מבקשים שיבוא וירצה. מחייך לו הפרופיסור שלי את חיוכו הטוב ואומר, אולי חנהטשקי צדקת. צוחה אני ואומרת לו, ישתכר אתה אומר אולי ואני אומרת אם אני לא צדקתי אזי אין צדק בעולם. וכיון שהזכירה הגברת בכלם את צדק העולם התחיל בכלם מדבר על הצדק העולמי כפי השגתם של נביאי הצדק וכפי השגתם של הפילוסופים היוונים, וכן על הכינוי צמח צדק שהזכיר הנביא, כינוי שאנו מוצאים אותו בכתבי

פתק זה בכתב־ידו של עגנון היה מצורף לכתב־היד של הפרק: „פרק זה / אצל הפרופיסור בכלם / צריך / ריכוך ושינוי / או / בכלל לא להכניסו לסיפור"

היהדות והוא מיוחד למלכי אשור, ואין בזה משום מיעוט הרוח הישראלית המקורית, שכן דרך הרוח, שאומות ולשונות יונקות זו מזו ומשפיעות זו על זו. יש ביטויים בשירי ביאליק שהכל סבורים שהם מקוריים, שהם שלו, ובאמת מקורם בשירי פושקין. גברתי מרת הרבסט אינה מכירה רוסית, אם כן אתרגם לה ותשמע. אחד הוא טשרניחובסקי, שכולו מקורי. היהדות אינה יודעת להעריך את הענק הזה, שבזכותי אני נעשה משורר עברי, שבראשונה היה כותב רוסית, שירים ליריים ברוסית, אבל בהשפעתי שלי התחיל כותב עברית. גברתי כדאי לה ליקח את שירי טשרניחובסקי ולקרות בהם יומם ולילה. יומם ולילה. משורר גדול כזה באומה אחרת היו מנשאים אותו ונושאים אותו על כפים. אבל אנחנו אומה בזויה ושפלה כלום למשוררים אנו צריכים, לכסף אנו צריכים, כסף ושוב כסף. הקרנות הלאומיות מבקשות כסף ושוב כסף. ומה נותנות לנו בכסף? דבר זה שאלתי את אוסישקין, ומה השיב לי, לא השיב לי כלום, מפני שלא היה בידו להשיב. איני כמכחיש בערך הכסף. ודאי יש לעולם צורך בכסף, הרי אני משלם דמי חבר בארבעים חברות ואיני זוכר את שמותיהן. אף על פי שאני זכרן, כלומר בעל זכרון. מלה זו זכרן חדשתי אני בין ארבע מאות חידושי לשון. בעוד שני שבועות ימלאו לי ארבעים ושבע שנים מיום שפרסמתי את מאמרי הראשון שעשה מהפכה בעולמנו והרבה חידושים שחידשתי נכנסו לאוצר הלשון ואין איש שואל מי חידש אלו ואלו מי עשה. זה כחו של כל דבר שיש בו רוח חיים, שהוא חי ואין דורש ואין מבקש לדעת מי הוליד אותו. בכל יום הגברת משתמשת במלה..., ובמלה... כלום שאלה את עצמה מי ברא אלה. אילו מניתי את כל המילים שחידשתי יכולני לכתוב ספר של עשרים גליונות דפוס, וזה של המלים בלבד, מלבד ההערות שהיו תופסים כשלושים גליונות דפוס. עשרים גליונות ושלושים גליונות הרי חמשים גליונות דפוס. תאמר הגברת כמה פרופיסורים יש באוניברסיטה שלנו שחיברו ספר של חמשים גליונות דפוס. וכל זה אינו כלום כנגד כל הספרים שפרסמתי. נא גברתי תקום נא לרגע קטן ואראה לה דבר שתשתומם עליו כל ימי חייה. רואה הגברת כל המאספים האלה, שבעים כרכים וכרך יש כאן, ובכל כרך וכרך יש מאמר שכתבתי אני ואם תואיל הגברת להגביה ראשה למעלה לדף האחרון תראה את צרור העתונים שמאמרי מפוזרים בהם. כשאני מביט בשפעת המאמרים שיצאו מתחת עטי איני אלא תמיה, היאך הספקתי לכתוב כל אלה.

מרת הרבסט עמדה מכסאה והפרופיסור בכלם נטלה בזרועה והביאה לפני ארון הספרים. כשעמדו שם אמר לה בכלם בבקשה גברת הואיל נא לפשוט את זרועותיה אילך ואילך. רואה היא הגברת כל הספרים הללו מזרוע לזרוע כולם עשיתי אני ועדיין נשארו ספרים שאינה מספקת להכניס אותם בזרועותיה. עד זאת אומר לה מסופקני אם חברנו הדוצנט הרבסט מספיק היה לחבק בזרועותיו את כל הספרים שעשיתי. גוזל אני את חיי ואת חיי אשתי ואיני נהנה מהעולם הזה אפילו באצבע קטנה בשביל הספרים הללו. ואצלם, יסלח לי הדוצנט הרבסט שהוא נמנה על סיעת הגרמנים, אצלם אם פרסם אדם הערה קטנה כזנב הלטאה הריהו נחשב כבר כמלומד. איני מדבר במלומדים שבאומות העולם. שהללו כותבים ומדפיסים ומפרסמים ספרים גדולים ועבים. הרי אתמול קבלתי ספר ששלח לי הפרופיסור כייזר ספר של שש מאות דפים, דפים גברתי ולא עמודים. אם בעמודים הרי יש כאן אלף ומאתים עמודים, חוץ מן ההערות הציונים ומראי מקומות שתופסים עוד כמאה עמוד. ויודעים אתם מה כל עניינו של הספר, לא תאמינו למשמע אזניכם על... חנינשקי מצלצלים שם, כלום אין העוזרת בבית? ראי מי זה בא. תשב הגברת תשב, אינה צריכה ללכת. האורחים שבאו אינם אלא שכנים. בבקשה להכיר זה את זה הגברת והאדון קאסטקיבו הגברת הרבסט והאדון הדוצנט דוקטור הרבסט.

כתמה שהשכנים לא היו אנשים רוחניים העביר הפרופיסור את שיחתו לשאלות היום ולעסקי המדינה ולעסקי הציבור. חיכך את קצה חוטמו וטפטף את ידיו זו בזו ואמר, ממקור נאמן נודע לי, אבל אסור לגלות ממי שמעתי, אבל את העניין אגלה לכם כבר מוכנת תכנית ערוכה מה עתידות המעצמות לעשות לגרמניא אחר המלחמה.

הגברת בכלם הביטה מתוך הערצה על בעלה שהכל הוא יודע ואין דבר נעלם ממנו, אלא השיחה הפוליטית הביאה אותה לידי שעמום. פנתה לגברת הרבסט ושאלה אותה, בשביל ששמעה עליה שהיא בעלת בית חרוצה, כיצד רוקחת היא את המשמשים וכיצד נוהגת היא בענבים, אם עושה היא מהם פודינגים, ומכוח מה לא הביאה עמה את בתה הקטנה. הפרופיסור בכלם אוהב את התינוקות ממש כחייו. וכיון ששמע בכלם שמזכירים תינוקות קפץ ואמר גברתי הזקנים אינם שווים כלום, אבל התינוקות הם תקותנו, מהם בלבד תבנה האומה. נכנסה מרת בכלם לתוך דבריו והתחילה מספרת עד היכן מגעת אהבתו של הפרופיסור לילדים. הביט בה בכלם בקנאה שהיא מדברת וארב לה לכשתפסיק קצת יחזור הוא לדבר. וכיון שהפסיקה לרגע כדי לשאוף רוח התחיל הוא מדבר אבל היא קפצה לתוך דבריו. כך נעשה מין דיאלוג של שבחים עליו ועליה עד שבאו אורחים אחרים, מקצתם בעלי בתים ומקצתם מלומדים וסטודנטים. קיבלו בעלי הבית אותם בכבוד והביאו להם כיבוד ובשביל כולם מצא הפרופיסור אמירה ודיבור לפי ענייניהם עד שהחשיך היום.

הפרופיסור בכלם היה אדם דתי. אמנם מבקר היה קשה כמה ממנהגי ישראל, גם כתב דברים בגנות כמה מנהגים טפלים, אבל זהיר היה ברוב המצוות וכן שלא לחלל את השבת. לפיכך לא העלה אור בחדר, אבל רמז לאשתו כתיא תדליק. לאחר שהדליקה את האור עמדו ההרבסטים ללכת. ועדיין עצר אותם הפרופיסור תחילה בחדר, אחר כך בפרוזדור, אחר כך בביאה. לסוף הלך ללוותם וביקש מהם שיחזרו ויבואו אצלו בקרוב.

בחוץ עדיין היה אור. הרחוב היה מלא אבטומובילים של מטיילי שבת. מרת הרבסט ביקשה לחזור לעיר ברגל, עם שהיא הולכת הרגישה פתאום בכל איבריה עד שהחליטה לשכור טכסי ואף הרבסט הסכים על כך, מפני שבתוך שיחתו עם הפרופיסור בכלם עלו בדעתו כמה דברים לתקן בהם את מאמרו וחשש שמא הדרך ברגל משכח אותם.

כשישבו באבטומוביל אמרה מרת הרבסט לבעלה אדם זה שהיינו אצלו איננו אוהב שום אדם בעולם. אמר הרבסט אבל אוהב הוא את האיש היותר גדול שבישראל. שאלה מרת הרבסט, מי הוא זה האיש היותר גדול שבישראל שהפרופיסור בכלם אוהב אותו. אמר הרבסט הלוא הוא הפרופיסור בכלם בעצמו ובכבודו. מכל מקום יפה עשינו שביקרנו אותו. אפשר על ידי כך לא יעמוד לי לשטן, או על כל פנים ירכך קצת את התנגדותו. נתאנחה מרת הרבסט ואמרה הלוואי.

משה ברש

טס של זהב מלא עפר

בלילה הוא עושה לו נרות ואבוקות ופנסים לפניו כדי לקראה ספריו
וביום הוא עושה לו צל מפני החמה כדי שלא יקבא צער בגופו
והוא משתקע במבואות ומדורים אפלים כדי שלא יראה זאת הצרה שירדה
עליו וזאת הצרה מרחישה מדי יום את לבו בכאבים ומקרצה
את גופו בנחשים.
וזאת הצרה כל יום — שלקה המקום בעיניו. והעבר לקה והזהרות לקו
והעצבים לקו וגם הוא לקה.
ולקה במכת המתים כל יום. שמת בגופו התינוק זוב אחד. מת.
ונתעבר ממנו ראשו בספק המילה ובאו נביאי החכמה לילד את כלו
ונמצא הילד שהוא מת. מת התינוק במהו וכך מת התינוק. מת.
ולאחר ימים מועטים מת בו הילד. מת. אוי לה לאותה עיר שמת בו הילד. מת.
ולאחריו מת בו הנער. מת וכך מתו בו העלם והעובר ימה בו האיש
ולא מת הזקן, וחי הזקן
ומבין.
רצה לעשות אלו הדברים ואלו. ועוד דברים רבים אחרים ועוד. אבל
נפלה עליו אש, מה יעשה שנפלה עליו אש ומתו כדי יבו בגופו אנשים.
שיצא מלאך אחד להחריב את כל העולם כלו ולא עלה בידו. בה עשה.
הולך ומחריבו לשעורין. הולך ומחריבו לשעורין.
עין שלו שראתה כלב ויצאה ממנו בשלום לא תבלע הצרה הזאת? לא תבלע?
שהוא כפרעה מתהדר על בתי אדם בשביל ילדיו כלו נה צעקה ואין
ואין נהמה ואין.
וגם כלבים הוקין מפני המראה הזה...
וגופו שמחזיק אלף בני אדם חייב מחזיק רבוא מחיב ויותר. ולא יתבקע?
ולא תקום לו צרה מכסאה בסכסך כעבכה כל קלכיה? ולא יאמר די
כן זה העונן?

ואני אומר אשכח זאת הצרה. הנה באה יונה אבלי בשליחות,
נפלה אל תוך אזני והתחילה לצפצף. אשכח זאת הצרה...
אשכח רבוא ילדים מתים בגופי? זאת אשכח?

שואלים אצלו מה עושה זה הנער שהולך אצלך. מה עושה זה הנער שבאתה
לוקחו ומלבישו ושולחו לארצות רומי
אלהים, לרומי נלך לרומי. שפי מטף שיר בפיו של נער כהדפק.
ואנשי עירו רואים אותו בתמהון גדול בזאת הצרה שהוא מוכך ואומרים
ראו מבחוץ ראו, הנה אחד אדם סוחר טען אחר התמור כל היום
...זה שבעה ימים ששורה המות בתוכו...
ויום אחד ראיתי אחד מילדי מוליך ברחוב טס של זהב מלא עפר
כדי שאדע שגם הוא עפר...
בזאת השנה בלילה הוא עושה לו נרות ואבוקות ופנסים לפניו כדי
שיראה ספריו וביום הוא עושה לו צל מפני החמה כדי שלא יקבא צער בגופו
ואני משתקע במבואות ומדורים אפלים כדי שלא אראה זאת הצרה.

ברוך קורצווייל

הערות לדרך הדראמה הגרמנית

(פרק מתוך עבודה)

המרחק הרב מבחינה זמנית ומבחינה אמוציונאלית, המבדיל כבר היום בי־נינו לבין התקופה, שבה היתה השפ־עת התרבות והספרות הגרמנית מכ־ריעה לדרך התחותנו הלאומית וספ־רותה, אינו משחרר מהחייה התמר־דות מתחדשות על מהות הספרות הגרמנית. האין כאן שום כוונה לקחת חלק בהויכוח־סרק על מה שנקרא „סימביוזה היהודית־גרמנית" כעובדה ריאלית או דמיונית. ויכוח זה מעולם לא התנהל בצורה עניינית. בהצד הגרמני, הוא היה, אחרי מלחמת־העולם השניה אפולוגטי מובהק. אבל גם דוברי היהדות כביכול, הגם ש־ראו את עצמם בהגינת השכלתם ו־בעבדים כמוסמכים ביותר, לא הגיעו בויכוח זה ליותר מלכעין הוראת־שעה בלבד. היא היתה שעתם הם, נסיונם להבין את עצמם, את דרכם בעבר ובהווה, שהיה רווי אווירת הקאטאסטרופה.

שונה המצב היום והכפליים שזוכה למי שמהיוחד מחדש עם טכסטים ספרותיים של התקופה שהיא מכרעת להעמדה הבין־לאומי של הספרות הגרמנית בעת החדשה; הרי היא תקופה של בערך מאה ושמונים שנה, בשנות החמישים של המאה הי"ח עד לשנות השלושים של המאה ה־עשרים, מתקופת ההשכלה הגרמנית ב־ביאה ונציגה הספרותי הבולט ו־החשוב ביותר לסינג, דרך הקלאסי־קה הרומאנטיקה עד לסוף ההתמו־טטות ופשיטת הרגל של החלום ה־יפה. אבל טעות גדולה טועים אלה הסבורים שכה שהתנגדו וכחלוף עף היו מראות אירושהי „סימביוזה". הלקח הוא הכור יותר, הזעזוע מע־מיק ונוגע באושיות בטחוננו בכוח ובהשתרשות של מה שאנו מכנים בשם תרבות בכלל. גדולה מזו: ה־בייתיות של הספרות וההרבות ה־גרמנית ממחישה בצורה קיצונית ו־חריפה ביותר את מגבלותיה וחול־שותיה של כל תרבות. היתה רעידת־אדמה רוחנית ונוכל לצפות לגלי־רעד נוספים. ועל אף הבטחון העצמי המדומה של חסידי המחקר הפורמא־ליסטי־הצורני, בטחון שהוא ההתמ־קות מפני הרצינות של עיקר הבעי־יות הספרותיות, מבין ההבברות כ־אחורי הרגילי „שאת נה שוא נצי־ספרותיים וזה הכל". ייאמר: מאחר שעוד לא נוצרה ספרות בחלל ריק מבחינה חברתית והיסטורית, מצוים אנו להעריך טכסטים ספרותיים ב־ראש וראשונה בחינת עדויות המפנ־ינות, האותנטיות והספונטאניות ב־יותר לפענוח פני התקופה והחברה בהן הן נכתבו. לא בכדי אני מדבר על „פענוח". הבלה שמה את ה־דגש על דרך־הפענוח שה"א דרכו ההרמינויטית של המחקר הספרותי. ומי שדרכי ההרמינויטיקה הספרו־תית אינן נהירות לו, בל ירים את קולו לתרועות נצחון ותליונות שפה שכל מאכזינו מוקדים ליכולת ה־הגה של ההויה הספרותית בחינת גילוי ייצוגי ביותר על המישור ה־אבנותי, שהוא מישור המציאות ה־שניה מול מישור המציאות הראשו־נה, שהיא המציאות של „העולם ש־אהו המציאות השניה עומדת במתח ובסיה וסיב תמידי. האבנויות ה־ספרות אינן „מחקות" את המציאות. בשפתן הן מזובבות אותה. והיא כש־לעצמה „כמו שהיא" נשארת תמיד עטופה בצעיף־רזין. אנו הגיד כבולי־מערה הכולים לדעת על קיום ה־שמים, האור הגדול. הננו מציירים תמונות, שהן צללים, משחזורים תר־פצות, אבל העצם כשלעצמו אינו מתגלה לעינינו; נשארים במתח ש־בין דימוי ורצון עיוור. על גילוי ההויה העליונה מדברים המיסטי־קאים על־ידי כך שהם נכנסים ל־עלם. ספרות־אמת מדברת מתוך מגע הדוק עם סוד־השתיקה. ישנו הבדל מהותי בין שתיקה לאלם. המרווח בין שניהם הוא מכלכלת הספרות. ה־דיבור היודע על השתיקה פורץ מ־עבר לה.

ב.

במכתבו השבעה־עשר מבין „מכ־תבים הנוגעים בספרות החדישה" [1] דן לסינג על אפשרויות המחזה וה־במה הגרמניים. בדברו על מהלך הרוח שבגרמניה דאז לגבי הערכת התיאטרון והאסכולה האסתטית המו־שלת בכיפה, היינו על האסכולה של גוטשד, הוא מבטא לשם מסורה פול־מוסית מחבר הסוגן בכיבול לשבחו של גוטשד הדיקטאטור האסתטי ש־בלייפציג. הוא אותו גוטשד שגיתה מזכיר אותו בצורה די היתולית, שעה שהוא מספר על ביקורו בדירתו של הפרופיסור הנכבד. גיתה הזקן עומד שם,[2] בספר הביוגרפי של „שירה ו־אמת", על הסימפטומאטי שבהתנה־גותו של גוטשד. לעת עתה נסתפק בהערה שגוטשד הוא שניסה — לפי מידת הבנתו — לכוון את דרך התיא־טרון הגרמני לפי התבנית של ה־מחזה הצרפתי; היינו, הוא השתדל לחגר את הספרות הגרמנית לפי ה־תבנית של הקלאסיקה הצרפתית. ראוי מייד לציין שגוטשד היה חסר כל הבנה מעמיקה לגבי משמעותה האורבאנית של הקלאסיקה הצרפ־תית וגימד אותה לפי כוח תפיסתו הזעיר־בורגנית, רגיונאלית לשפתה של לייפציג, „פאריס הקטנה". גם ב„פאוסט־קמא" משנות השבעים מו־פיעה דמותו של גוטשד כדמות סא־טירית והפאה הנוכרית כאביזר גרו־טסקי וסמלי בגלל התנהגותו של ה־פרופיסור לגבי משרתו, המתוארת בהרחבה ב„שירה ואמת" תופסת מקום נכבד גם ב„פאוסט־קמא" ש־נכתב פחות מעשר שנים אחרי הביק־ור המפורסם: „לא ייתכן לעבור בשתיקה על ביקורנו אצל גוטשד, משום שמהלך מחשבתו האורח־החיים והנוהג של האיש משתקפים יפה ב־ביקור זה". הווה אומר: גוטשד הוא דמות ייצוגית בעיני גיתה הצעיר המודקן כאחד למציאות גרמנית־רוחנית, כאחד טיפוסית. ועוד נשוב לעניין. שנים לפני הביקור הזה מת־ייצב לסינג מול תופעה רוחנית זו ובודק בדיקה ביקורתית את משמעו־תה: „שום אדם יכפור... שהבמה הגרמנית אסירת־תודה על חלק מכ־ריע של תיקוניה לאדון פרופיסור גוטשד... הנני אותו שום אדם; הנני כופר ממש וישירות בזה... הוא גוט־שד למעשה לא רצה לתקן את ה־תיאטרון הישן שלנו, אלא רצונו היה להיות יוצר של תיאטרון חדש; של איזה תיאטרון חדש? של תי־אטרון הקייני, המחקה את האופנה הצרפתית; מבלי שהיה בודק, אם הקיינות בסגנון צרפתי זה הולמת את טיב המחשבה הגרמנית. מתוך מחזותינו הישנים־נושנים, אותם הוא גירש היה הוא יכול להשכיל לדעת שאנו נוטים יותר לטעמם של האנ־גלים מאשר לזה של הצרפתים; שבראנותנו לראות ולחשוב במחזות־התוגה שלנו יותר ממה שמחזה־התוגה הצרפתי, הפחדני, נותן לנו לראות ולחשוב; שהגדול, המבעית והמלאנכולי משפיעים עלינו ביותר־שאת מהמנומס, העדין, המאוהב". (שם).

כאן נוגע לסינג בידעת ושלא מ־דעת, לפני כמאתיים ועשרים שנה, בכמה יסודות מכריעים וגורליים של הספרות והרוח הגרמנית. כפי שעוד נראה הוא קולע גם כאן למטרה ורק היום נוכל לעמוד על מלוא ההיקף של הערותיו הביקורתיות. ראשית כל: בחוש גאוני הוא חושף את ה־פער בין הקלאסיקה התיאטרונית ה־צרפתית לבין פרשנותה הגוטשדית. גוטשד הוא סתם חקיין; הוא מערבב מין בשאינו מינו. התיאטרון הגרמני עולה וצומח מתוך מסורת נפשית, רוחנית אחרת מתיאטרון הצרפתי. אנו נוכל להוסיף: גם מתוך מסורת פוליטית מאוד נבדלת. כאן סוף ה־מאה השש־עשרה צרפת היא אומה פוליטית מאוחדת בעוד שגרמניה מ־עולם לא הגיעה לגבורות חברתית־פוליטית וגם לא לאחדות לאומית. העברתו את הדוגמה הצרפתית לתוך התיאטרון הגרמני על־ידי גוטשד היא פורמאלית־חיצונית בלבד. היא מחטיאה את העיקר, את הנתונים ה־לאומיים, החברתיים והנפשיים. אין היא מתחשבת בצמיחה אורגאנית

ג. א. לסינג

טבעית של יצירות ספרותיות. שנית: לרוח הגרמנית נהייה אחרי „הגדול" הקולוסאלי, כפי שהיא מתבטאת כ־עשר שנים מאוחר יותר בתנועת „הסער והפרץ", בפולחן „הברנש־הג־דול" ("Der Grosse Kerl") ובפולחן הקיצוני, האיראציונאלי של הגאון. אבל — וזה העיקר: הרוח הגר־מנית נכספת אחרי המבעית ("Das Schreckliche") היסוד המלאנכולי, המלאנכוליה, ה־מעסיקה את אמני הרנסאנס, ש־עוצבה עיצוב גאוני באחת מתמונו־תיו של א. דירר היא נשמתה של היצירה הגרמנית. המלאנכוליה ש־משחק־עגבים לה עם המות ממלאת את חלל המחזאות הגרמניים בתקופת „הסער והפרץ" במחזותיו של לנץ, של שילר הצעיר, היא חודרת עמוק ל־עולם יצירתו של גיתה, ב„ורטר" ב„פאוסט", בעיקר ב„פאוסט" חלק ראשון, אבל מקומה ניכר בתוך־תוכה של התקופה הקלאסית ב„טאסו". הן העיבור „טאסו" והן הנסיכה, הן דמו־יות מלאנכוליות. המלאנכוליה טוב־עת את חותמה על המוסיקה הגר־מנית, שהיא מהשיגיה הגדולים ביו־תר של הרוח הגרמנית. מלאנכוליות זו איננה נחלתו של באך ואין היא הנימה העיקרית אצל גדול המוסי־קאים במפעלו החד־פעמי, היחיד ב־מינו, ביצירותיו של מוצארט. אבל באך יצר מתוך מסירות ודבקות ל־עולם דתי־נוצרי לא מעורער; ומו־צארט, שידע על מקומה של המלאנ־כוליה בעולמו הבהיר הקליל כב־יכול, גבר עליה בכוח אורבאניותו האצילה. הרגיונאליות היא קרקע־צמיחתו בלבד ומעליה מתרוממת יצירתו לרוח־אורבאנית חובקת־עו־למות, המשאירה מאחוריה את מגב־לות מקורה ויורדת לגבול גיבול הוי־בי את כל סממניו הלאומיים והרג־יונאליים.

האחרון־אחרון: לסינג קובע את מקומו של התיאטרון הגרמני ושל הרוח הגרמנית כאחר־המתח בין ה־רוח הצרפתית לבין הרוח האנגלית, בין לאטיניות ונורדיות. וכבר כאן מתעוררת השאלה אם הפירוש אותו העניקו הגרמנים, ולסינג בכלל, ל־רוח האנגלית, למשל בפירושם את ה־שקספיר, הוא פרוש אותנטי, פרי הרמינויטיקה אובייקטיבית. או אם הם ניסו „לגרמן" את שקספיר ואת הרוח האנגלית בתביעותיהם הם. דבר אחד אינו מוטל בספק: עמדה־ביניים זו של ההערכה העצמית, איזה כגי־צה הרוח־הגרמנית בין לאטיניות ל־בין נורדיות (גם הרדר רגיש לצופ־זה) אומרה דרשני. בעיקר לגבי דר־כו של המחזה הגרמני. עד לכתיבת המאה הי"ח אין המחזה הגרמני מגיע לעמדה עצמאית, בלתי־תלויה. אין להשוות את חשיבותו עם זו של המחזה הצרפתי האנגלי או ה־ספרדי. האפשר אפילו לטעון שהדרא־מאטורגים הגרמניים ומפלסי־הדרך לביקורת גרמנית מצוים במבוכה ב־דרך גישושיהם להבהרת מהותם ה־רוחנית.

הזכרנו את גוטשד, שממנו לסינג מסתייג בצדק. באותה הסצינה שגי־תה מתארה, ב„שירה ואמת", הוא נזכר בהתנהגות של גוטשד בשעת ביקורם של הצעירים בביתו. בנו־כחות האורחים הנכבדים „הוא נתן לאיש המסכן בטלפו הימנית ("mit seiner rechten Tatze") סטירת־לחי... כך שהוא... התערבל דרך הדלת..." (שם, 228) וכל זה משום שהמשרת כנראה איחר לקשט את ראשו הקירח של אדונו.

אכן, צודק גיתה המודקן כשהוא מציין את הסימפטומאטי של סצינה זו למהלך־המחשבה ואורח־החיים של האיש, שראה את עצמו כפרשן הרוח הצרפתית, שהיא רוח הלאטיניות, ב־גרמניה. אבל לי נדמה שהאפיזודה הקטנה היא גם עדות נאמנה למשהו גרמני כולל מאוד. בה משתקפת אר־תת מזיגה מלמדנות מנופחת, באר־בריות מבעיתה, הפחד הצדינות ר־הנימוס האמיתי, הצדעת האיום, הקו־לוסאלי, המלאנכולי על העדין, ה־מאהב. לסינג הכיר את בני עמו. הוא, ובצורה אחרת גיתה, התאמצו להדריך את הגרמנים דרך אחרת.

ג.

לסינג חש היטב במהות הרוח ה־גרמנית; הוא ידע את תהומותיה, את עמקנותה הבעייתית, שהצמיחה את ההפנמה הגרמנית. אבל דבריו כאילו חשפו את זיקתו של העם ה־גרמני להתהוי, לטרום־תרבותי, את נהייתו למה שגדויד היה מגדיר כ־„סתמיי". כאמור, רקע הגבורי, פולי־טי מיוחד להתפתחותו זו ויכול לה־יות שגם נטייה נפשית מיוחדת הת־וותה את דרכה של התרבות והמחזה הגרמני. דרך התיאטרון הגרמני מש־קפת באמנה את המתח הכביר שבין ניגודים, שהם ניגודים בין הרוח ה־מערבית — הנוצרית, הים־תיכונית, לבין הגרמניות־הצפונית־הפאגאנית. כאילו היסודות הטרום־נוצריים, ה־אליליים לא אמרו נואש וחלמו על התקוממות ועל פריקת עולו של ה־אלוקי הנוצרי הים־תיכוני. יסודות צפוניים, פאגאניים אלה מנוגדים גם לרוח היוונית ולקדושתה הרוח הרו־מית. ומאידך גיסא, דווקא בגלל ה־הודעה הרדומה, העמוקה הזו של מציאות לאטנטית של הכחות הפא־גאניים, אין כעם הגרמני המתגעגע לאווירה הים־תיכונית, לנופיו, לאר־צות הדרום ולאמנותה. מהקיסרים של בית שטאופן, עד לומגנו נמשכת הרוח הגרמנית לדרומה, לאיטליה. גי־תה עצמו יכול לשמש דוגמה למופת לכיסופים אלה הקלאסיקה הגרמנית איננה מובנת בלי הרצון הנז להתגבר על המתח שבין הצפוניות והרוח ה־ים־תיכונית.

הניגוד לרוח הים־תיכונית מכריע במידה, לא קטנה את יחסה של ה־ספרות הגרמנית לטראגדיה היוונית. מסורת ים־תיכונית מיוצגת יותר ב־תוך הספרות הצרפתית, במחזה ה־צרפתי. מאידך גיסא הפניה של ה־גרמנים לדוגמה האנגלית הקלה עלי־הם למבוא כביכול במחזותיו של שקספיר, האנטי־יוונים כבחינה צר־רבית, בעין הנא המפייע לעולמם ה־רוחני. וכך קרה שהגרמנים הפכו את שקספיר למעין מחזאי גרמני. אבל הגרמנים כעו. נבצר מהם להבחין בין האורבאניות חובקת העולמות של התרבות האנגלית, שהיא כבר עובדה בתחילת המאה הי"ז לבין הרגיונאליות של אויי־תרבות קטנים של העולם הגרמני. עוד בתחילת ה־מאה הי"ט, בתקופת גיתה, שילר, הרדר, קאנט, התרבות הגרמנית חס־רה מרכז אורבאני מקרין. וינה, העיר העולמית היחידה שבעולם הגרמני, אינה גרמנית טיפוסית בכלל. ספרו־תה היא דלה; יצירותיה יונקות כ־שרידי הבארוק הקאטולי, וימאר היא עיירה קטנטנה וברלין מתחילה ל־התפרסם כמרכז תרבותי חדש, שה־פרוסיה הרגיונאלית מעולם לא נת־נה לה להגיע לאורבניות מלאה. ה־ריסון, הרכות, העידון והאיזון של הלאטיניות הצרפתית זרים לדראמה הגרמני.

ועוד עובדה אחת ראויה לציון. אפילו לסינג, שכה היטיב לעמוד על יחודה ואופיו של המחזה הגרמני הוא עצמו כאילו נכנע במחזה התוגה המופתי שלו, „באמיליה גאלוטי", לרוח הגרמנית, ביתר דיוק לרוח־ההפנמה המלאנכולית. „אמיליה גא־לוטי" הנראית לי כיצירה מופתית גם היום, מפגינה את הסיטואציה הדי־אלקטית בין גרמניות וים־תיכוניות בצורה מאלפת ביותר. היצירה היתה צריכה להיות מעין מחזה־דוגמה ל־אסכולה הגרמנית. מבחינה פורמא־לית עדים אנו למסירות ולהאבקות ל־מסורת הדראמאטורגיה הלאטינית־הצרפתית. השמירה הקפדנית על שלוש האחדויות, אחדות המקום, ה־זמן והעלילה היא המורה ביותר. ה־חסיד הגדול של שקספיר, שהראה לגרמנים את דרך התיאטרון האנגלי מתרחק ב„אמיליה גאלוטי" מרחק קיצוני מעולמו של שקספיר.

מאידך גיסא, העלילה היא עדות להימנעות מפעולות של ממש. במקום הפעולה, ההתמרדות העלולה בנסיך ומשטרו, במקום רציחות הנסיך או מארינילי, רוצח האב את בתו. ביתר דיוק הבת מבקשת מאביה שיהרוג אותה. הכל במחזה זה עומד בסימן ההפנמה והמלאנכוליה. תוגה בכיתה נסוכה על הדמויות. המלאנכוליה מד־ברת מכל משפט של הרוזן אפיאני. המלאנכוליה, מעין ניחוש עמום אי־ראציונאלי, מרחפים מעל האב אר־דוארדו גאלוטי, מעל האם, מעל ה־גיבורה. סירוק המלאנכוליה מדבר מכל משפט של הרוזנת אורסינה. ה־נסיך עצמו הוא נרקיסיסטי, יפה־נפש, עדין ורושתה. המלים של הדיאלוגים מובילות יותר לעולמם הפנימי של הגיבורים מלמעשים בעולם החיצוני. המלים מרמזות־בלבד; הסגנון הוא אפיגראמאטי; השפה מכסה יותר מ־שהיא מגלה, מבחינה פסיכולוגית, אבל גם אסתטית, כהאיגה כמש ה־מודרניות של המחזה. כאילו הרוח הגרמנית פורצת מעבר למגבלות ה־ריסון הפורמאלי של הלאטיניות ו־פותחת לפנינו את נופי ההפנמה, ה־מלאנכוליה, שהם נופי ההתאבדות או הרצח. המעשה כביכול בא ב־מקום המעשה האמיתי. השחרור מן החיים במקום השחרור מהכבוד. המהפכה המדומה במקום המהפכה האמיתית. ההפנמה הגרמנית פותחת את עיניה במחזה־התוגה הזה.

היא עשויה להשתלט על הנופים הרחבים ביותר של הספרות הגר־מנית,

1) G. E. Lessing: Briefe die neueste Literatur betreffend, 17. Brief, saemtliche Schriften, 8 Band, 41—42, Stuttgart, Soeselen, 1892.

2) Goethe: Dichtung und Wahrheit, 7 Buch 228—29, Bong.

שושנה הלוי

הבילויי"ם ופסחם הראשון בירושלים

אחרי הירצחו של הצאר אלכסנדר השני (1 באפריל 1881), כשבנו אלכסנדר השלישי ירש את מקומו, ברור היה שאיש מוסמס זה, אויבו המושבע של הליבראלים, ירדוף עד חרמה את היהודים שנואי נפשו. הן באוויר הצורות הן באנשים משכי־לים היושבים בתוך המוני הרוסים הבורים. לא ייפלא, איפוא, שכבר באביב של אותה שנה, 1881, הת־חוללו פרעות ביהודים בדרום רוסיה. בתגובה על הפרעות האלה, חיווה הצאר את דעתו שמוטב ליהודים שיעזבו את ארצו, שהרי „שערי ה־גבול המערבי פתוחים לפניהם". אז התארגנה קבוצת צעירים יהודים, ביניהם סטודנטים, שהיו עד אותה עת רחוקים מעניני יהדות ודבקים בלב ונפש בתנועה הסוציאליסטית ברוסיה, אך הפרעות ותגובת הקיסר עליהן פקחו את עיניהם לראות מה נוראה האשליה שבה הם חיים. ב־ראש קבוצה זו עמד ישראל בלקינד, שהתכונן להיכנס לאוניברסיטה ב־חארקוב. אחרי ויכוחים נוקבים, נש־בעו חברי הקבוצה „להתאמץ להשיב את ישראל אל ארץ־ישראל, אל נח־לת אבותיהם". ואף סיסמה קבעו להם: „בית יעקב לכו ונלכה" — ביל"ו.

ובעקבות ההחלטות באו המעשים. ב־ז' בתמוז תרמ"ב הגיעה לחוף יפו הקבוצה הראשונה של אנשי ביל"ו — שלושה־עשר בחורים ובחורה אחת. את פניהם קיבלו ישראל דב פרומקין, בעל „החבצלת" וזלמן דוד לבונטין, ממארגני ההגנה העצמית ברוסיה בזמן הפרעות הנ"ל וכמייס־די „חיבת ציון", אשר נשלח ע"י הביל"ויים לרכוש למענם קרקע ב־ארץ־ישראל והגיע ליפו ב־י"ז באדר תרמ"ב.

בינתיים גדלה הקבוצה. נתוספו עליהם עוד ששה חברים ואחר־כך עוד ועוד, עד שהגיע מספרם ל־חמישים ומעלה. ומאחר שלא היתה להם לא ממשלה ואף לא הסתדרות עובדים שתדאג להם, נאלצו לעבוד בזיעת אפיהם כדי להרוויח את לח־מם הדל. הם עבדו במקוה־ישראל ובזכרון־יעקב שאך זה נוסדה, ב־עבודה קשה ומפרכת, שלא הורגלו בה. ידיהם זבו דם, וגבם כאב ואף על־פי־כן לא התייאשו, גם כאשר מנהל מקוה־ישראל, שמואל הירש, ירד לחייהם, וגם כאשר חלק מהם היה מחוסר־עבודה. בעקשנות נאחזו בתקוה כי יתגברו על יסורי הקלי־טה וההתערות בארץ. ואמנם, מאוחר יותר, „כאלו זרם דם חדש, איתן, התחיל שוטף בעורקיהם. נעורו הקי־ות נרדמות. הגוף חדל להרגיש עיי־פות, השרירים נעשו גמישים. מא־ווים נועזים ורחוקים מהשיגם, ש־היהודי לא יעז לחלום עליהם גם ב־שנתו, נתגשמו והיו למציאות... הם חופשים... הם אנשים. הם יכולים בראש מורם, בהכרת ערך, שלא הי־תה ידועה להם עד עתה, להביט ישר בעיני כל איש. לא גרים הם כאן, לא זרים הם בארץ, אשר כל טפה וטפה מאדמתה רווי דם אבות... הם שבו אל הים יקרים, חיי עובד־אדמה בארץ האבות העתיקה".

כל שאיפתם עתה היתה קרקע כ־שלהם שאותה יעבדו ועליה יקימו את ביתם. קרל נטר, מייסד מקוה־ישראל, היה תומך נלהב בשאיפתם זו, אך לצרבת הצער נפטר פתאום בתחילת אוקטובר 1882, וכל התקוות כאילו התנדפו. במצוקתם, עבר להם יחיאל מיכל פינס, אשר עודדם ב־אומרו כי לא על עבודת־האדמה לבדה ייכון הייישוב, אלא גם על מלאכה וחרושת־המעשה. הוא יעץ להם, שחלק מהם יישאר במקוה־ישראל והחלק יעבור לירושלים ל־התמחות במלאכות שונות, עד אשר תימצא הקרקע להתיישבותם. דבריו של פינס נפלו על אזניים קשובות, ושמונה בחורים עברו לירושלים.

ובירושלים באותה עת היתה הת־עוררות רבה. צעירי העיר העתיקה יצאו מבין החומות והקימו שכונות חדשות מחוצה להן. חלק מהם יסדו ארבע שנים קודם־לכן, בתרל"ח, את המושבה החקלאית הראשונה בארץ, את פתח־תקוה, בתנאים שלא יתו־ארו: חוסר ידע ונסיון בעבודת־ה־אדמה, העדר אמצעים מינימליים ל־כלכלה, יקר כיפין זה, מצב בריאות פרוע, ועל הכול — המלריה, ש־הפילה קרבנות רבים בקרב המת־יישבים הראשונים, בייחוד בין היל־דים. נמצאו אז אפילו נשים כספר, שרצו לברוח במקום מסוכן זה, ואף תבעו גם מבעליהן, שמיאנו לעזוב את המקום. אלא שרבני ירושלים דאז, הרב ר' שמואל סלאנט, הרב מבריסק ר' משה יהושע יהודה ליב דיסקין ואחרים, עודדו אותם וחזקו את ידיהם להמשיך במפעל קדוש זה של הפרחת שממות הארץ. ר' זרח ברנט, בן המתיישבים הראשו־נים בפתח־תקוה, מספר בזכרונותיו, כיצד השלים הרב דיסקין בינו ובין אשתו, שעה שהתדיינו בפניו. הוא „הגיד אז בהתלהבות גדולה בפנינו, כי לו היה בכוחו, היה עוזב את מעמדו הרבני ונוהר בשמחה אתנו יחדיו אל אדמתנו להתייבב בה, לפלח ולשדד אדמתה, ויעודד אותי ואת רעיתי בדברים חמים ומרגיעים ובתחנונים כמש, שלא נפסיק הדירה מלגשם את הרעיון הנשגב, ליישב את שממות ארץ חמדה. ובברכתו קרא בהתרגשות: עוד תזכו ותאכלו מ־טוב הארץ, עוד תפוצו בבירכרות ב־חוצות ערי ישראל, והיתה כגן רוה וגו', ובדבריו הללים בינינו". כמאה. שרק בתוך קלות־ראש בייחסים ירב זה יחס עזן לבנין הארץ.

בירושלים נמצאה אז גם קבוצה נבחרה של בתים נכבדים, כמו ביתו של י. מ. פינס, בית ר"ד פרומקין, בית בן־יהודה, בית הרא"ם יונק ועוד רבים אחרים, ולכשהגיעו שמונת הבחורים הנ"ל, נפגשו בכל מקום בידידות וברצון. וכבר ביום ה־ראשונים סידר פינס את כולם ב־עבודה, כל אחד לפי כשרונו: יש־ראל בלקינד וזאב דובנוב (אחיו של ההיסטוריון שמעון דובנוב) למדו נגרות בבית־המלאכה של מיכל נגר; יעקב שרתוק (אביו של משה שרת) והכהן רוזובסקי — למדו חרי־טות בבית־המלאכה של יחיאל הירש צ'רנינסקי (סבו של הרמטכ"ל לשע־בר מרדכי מקלף); דוד יודילוביץ למד חרשות־כתבים בבית־המלאכה של הטאפליאר גוטליב דאח; הלל בינק יכבד חרשות־ברזל בבית־ה־מלאכה של הנפח צבי הירש אלבר־הרן (והתאכסן בביתו של פינס): פוזר דוב ליפשיץ נכנס לבית־הספר של נסים בכר, ה„אליאנס", וגר שם; ליעקב מהלינסקי יעץ בן־יהודה הב־קיר בוהר: „בהוך הדבר שהנהג להכין לנו נציגות מדינית הגונה כלפי פנים וגם כלפי חוץ. נציגנו שלנו הוא... החכם באשי. כמה עלוב בה נציגות זו של אומתנו... אנו צרי־כים, איפוא, לחנך רב גדול באמת: גדול בתורה, גדול בחכמה, גדול בהוויות־עולם וגדול בהבנתו במדי־נית; קיצורו של דבר: יהודי גדול שהתואר „רב" יהיה הולם אותו כל צרכו כלפי פנים, והתואר „גדול" — כלפי חוץ". ומהלינסקי, שבגולה היה עילוי בן־ישיבה, פשט את בגדי החול, לבש קפטאן, גידל פיאות ו־נכנס הזקא לישיבה של ר' יהושע ליב דיסקין, ואף גר שם. ואילו דבו־רה סירוט — הבחורה היחידה ב־קבוצה — נספחה על משפחת בן־יהודה, ועזרה לדבורה אשתו — אש־ת אבלו הבחורים — בהכנת ארוחות הצהרים, ניקוי הדירה, כביסה ותי־קון בגדי החברים, וכו'.

בלקינד, דובנוב, טשרתוק, רוזוב־סקי ויודילוביץ שכרו דירה בת חדר אחד ברובע ההתה־מבעה, שכל רהי־טה היו שולחן מרובע ושני ספסלים ארוכים, מחצלת על הרצפה וגומחה מיובנת בקיר, ששימשה כארון ל־בגדים וגם לספרים. לא כיסוי ואף לא כלי־מיטה. רק כר אחד מרובע — מתנת אמו של יודילוביץ בעלותו ארצה — שימש את כולם. שכבו את יבש בזרוק המחצלת ועל ארבע פינותיו היו ארבעה ראשים, כשבכב־ליהם מתכסים כל אחד באדרתו. ה־חמישי ישב ליד השולחן שעתיים, קרא או כתב והיבה לתורו על הכר. בבוא שעתו העיר אחד מהישנים, יפי החור, ושכב במקומו. ואז ישב החבר שעתיים, והעיר את הבא אח־ריו בתור. וכך — עד אור הבוקר. רק כאשר התבססו קצת במקצועו־תיהם והחליטו להגדיל את הכנסו־תיהם, שכרו דירה מרווחת בת שמו־נה חדרים — בשלושה מהם הגיהו את כל כלי־העבודה והמכונות לעבו־דות הברזל. והחמשת האחרים חולקו חדר־חדר לחבר.

בינתיים התקרב חג הפסח הראשון שלהם בארץ. חלק מחבריהם שב־מקוה־ישראל וראשון־לציון עלו ל־רגל לירושלים, כדי לחוג יחד את ליל הסדר בעיר־הקודש. דבורה בן־יהודה הזמינה את כולם — 20 בחו־רים באחרים — ל„סדר" בביתה, וכך מספר דוד יודילוביץ על חוויותיהם באותו לילה:

„בליל התקדש חג, כשנכנסנו כל הבחורים הרבים האלה לבית־הדירה של פינס, ובן־יהודה בראש, נתמלא הבית זיו עלומים ורב פינס שש ושמח... כבבית־הסדר הלכנו לבית בן־יהודה. הבית מלא אורה — אור פני דבורה אמנו, ומה אורו פני בן־יהודה מורנו ורבנו.

„ישבנו וספרנו ביציאת מצרים. ו־אחרי הסעודה, יצאנו כולנו מנחלת שבעה לרחוב יפו הגדול, ושירה, שירה עברית בפינו. כמו צפרים בדרורים עלינו בקץ העיר, חרשו אותו, הוכר לבר פינס, ומילא את האוויר שבנה ושוה. והרי יהודה ההפכנו דירתנו וצבו גם הם לער־מתנו: הירי אהיה הושו! התרגשנו הרבות. התלהבו הנשמות, ואש נוצה בבתי־בחיי... וילך כובעו כ־ של האבן בחורים היועץ: „ארץ, ארץ, ארץ! אלפיים שנה לא שמ־עה האוזן לשון עברית חיה. עתה שמעו הארץ, ההרה נהיה אותך ואת עפרך נחונן, נשבענו! וימלא קובעו עפר ארצנו. ויתן עפר הקודש ויהם היבהו: „ארץ, ארץ, ארץ!" והרי יהודה רקדו לשאגתו וענו גם הם לצעקתו: „ארץ, ארץ, ארץ!"..."

אליהו הנביא בא לירושלים (הגדת פסח דפוס ונציה, שס"ט)

חומר ל„תרבות וספרות" לא יוחזר אלא אם תצורף אליו מעטפה מבוילת ומבוייתת.

העורך: אברהם יבין

هكذا من الأصل

אהרן שבתאי

על יד בית ילדים

(מתוך פואימה)

1.
הַסּוּס קָשׁוּר לַצַּוָּאר
אוֹ שֶׁמַּכְנִיסִים
אוֹתוֹ עִם הָעֲגָלָה לַמִּתְבָּן

בִּצְוָאר רֵיק
אַחֲרֵי הָאֹכֶל נִלְוֶה
עוֹד יֶלֶד

עֵשֶׂב בָּר
מַסְתִּיר שִׁקְעֵי רְטִיבוּת

2.
הִכַּרְתִּי שָׂכִיר —
סוֹרֵק.

מַפְעִיל מְכוֹנָה
בְּבֵית הַדְּפוּס

הַשָּׁנָה
פּוֹעֵל עַרְבִי
יָצַר אֶת כָּל הַמַּדְרֵגוֹת

3.
הוּא אוֹכֵל כָּרִיךְ
עַל מַדְרֵגַת הַמִּרְפָּאָה

הוּא מִתְבּוֹנֵן
בְּגַלְגַּל אוֹפַנַּיִם

בֵּית הַיְלָדִים
מְסִיָּה בְּסִיחַ צָהֹב

בֶּגֶן מַשְׁלִיךְ לוּל

4.
לוּל עֵץ מֵצִיץ בְּחָשְׁבּוֹנָה

בְּתוֹךְ הַבַּיִת

מַבְטִיחִים לַיֶּלֶד
שֵׁינָה וְקִיּוּם

הַקִּבּוּץ דּוֹאֵג
לְצַעֲצוּעִים גְּדוֹלִים בְּבוֹרַיִם

5.
יַעֲקֹב הֶרְלִיץ
בֶּן דּוֹד שֶׁל אִמָּא

עָלָה לָאָרֶץ
אַחֲרֵי הַשּׁוֹאָה

בְּכֶסֶף שִׁלֵּשׁ
עַל יְדֵי אָחִיו קָנָה לוֹ קִיּוֹסְק

הוּא בָּא מִמַּחֲנֶה
עַל יַד מַנְהָיִם

תּוֹךְ שָׁבוּעַ נָס
חֲבֵרָתִי אֵיךְ הוּא בָּכָה

מִישֶׁהוּ בָּא לְהוֹדִיעַ
שֶׁנֶּהֱרַג אִינְדִּיק

שָׁעָה לִפְנֵי כְּנִיסַת הַהֲפוּגָה
בְּחֲזִית הַדָּרוֹם

יַעֲקֹב הִכָּה אֶת הָרֹאשׁ עַל הַמְּקָרֵר
וּפָרַץ בִּבְכִי

הוּא הִגִּיעַ מִקַּפְרִיסִין

בֶּן שְׁלֹשִׁים

הִשְׁתַּכֵּן אֶצְלֵנוּ — יָשֵׁן בַּלַּיְלָה
בְּפְרוֹזְדוֹר עַל מִטָּה צְבָאִית

אַחֲרֵי מִלְחֶמֶת הַשִּׁחְרוּר
עָבַד בְּבֵית חֲרֹשֶׁת לְגַרְבַּיִם

אַחַר כָּךְ עָבַד בְּבִנְיָן
אוֹתָהּ שָׁנָה, 1950

אָחִי הַקָּטָן חָלָה בְּמַחֲלַת
שׁוֹר

אוּלַי בִּגְלַל זֶה
שֶׁבָּא מִשְׁתֶּיהָ מִבְּרָזִים בֶּחָצֵר

בַּבַּיִת הִתְאָרְחָה
סוֹנִי, רוֹפְאָה אֲמֶרִיקָאִית

יַעֲקֹב עָבַד
בְּבִנְיָן הַמִּסְפָּר שֶׁל קוֹלְנוֹעַ "תָּמָר"

בְּחוֹלוֹן,
בְּבִנְיָן הַבַּנְק הַחַקְלָאִי

הָיָה חוֹזֵר מְלֻכְלָךְ
קוֹפֵץ פִּתְאוֹם עָרוֹם

מִן הַמִּקְלַחַת
לַעֲשׂוֹת אֶת צְרָכָיו אוֹ בְּמִקְרֶה שֶׁשָּׁכַח דָּבָר
מָה

בַּעֲרָבִים מָכַר
תֹּכֶן שֶׁל לִיפְט שֶׁאָחִיו שָׁלַח

הַסֵּמֶל שֶׁל הַתְּקוּפָה

הוּא שָׁנָה בְּקִבּוּקֵי בִּירָה

מְכוֹנִית חוּמָה
עוֹמְדִים לְיַד דֶּלֶת עִם צֶבַע מִתְקַלֵּף

הִקְסַמְתִּי מִקְּפִיץ:
קְפִיצֵי מִטָּה, קְפִיץ דֶּלֶת רָשֶׁת

בַּמַּכֹּלֶת,
וְקָנָה חָדָשׁ מִן מִלְקָחֵי קֶרַח

בִּיַּשְׁתִּי אֶת אָבִי מִשּׁוּם שֶׁבְּאַנְגְּלִית רְצוּצָה
בִּנְסִיעָה אָמַרְתִּי לְטוֹנִי הִנֵּה הַמְּקֻבָּלָה

לֹא מְעַט פְּעָמִים קִבַּלְתִּי מַכּוֹת בַּחֲזָרָה

6.
עַל מִשְׁטַח מְיֻשָּׁר
נִקְבְּעוּ קוֹרוֹת מַתֶּכֶת
לְנַדְנֵדוֹת מִסּוּגִים שׁוֹנִים

יֵשׁ תְּאוּרָה

יֵשׁ מַגְלֵשָׁה
יֵשׁ אַרְגַּז חוֹל

יֵשׁ סֻלָּם וְיֵשׁ חָבִית צְבוּעָה
חָבִית נוֹסֶפֶת

7.
אַהֲבָה לִילָדִים
לֹא מְבֻדֶּדֶת כַּמּוּבָן

מִכָּל הָאַהֲבָה
כּוֹלֵל הָאַהֲבָה הָעַצְמִית

הָאַהֲבָה הִיא
מִדַּת הַיֹּפִי שֶׁל כָּל אָדָם שֶׁאֲנִי מַכִּיר

קוקומו

סיפור מאת יצחק בן־נר

יהודי אני ולבי בישראל. בכל יום, בארבע וחצי בבוקר, אני קם באהבה, כמו נגעה בי אצבע אלוהים ויצקה בי חיים חדשים ואני מלא הודיה כילד ליום ההוא, אפילו יהא סופו כתחילתו וכל־כולו כימים שחלפו. הימים האלה אינם נחשבים בעיני והזמן עומד למעני. באפלה הגמורה אני לובש את בגדי, כרעיד מן הצינה. זה שלושה חודשים מקולקלת מערכת ההסקה, ובאחורי הבית, בדשאים שגדלו פרא, שורקים האדים מן הצינור הרקב ואין בידי לשלם את דמי התיקון. לפני כמה שבועות, זמן קצר לאחר שהושב אלינו מבית־החולים, החל הילד להשתעל בשנתו מן הצינה הזאת ואשתי רות צימה על שמיכתו את שמלות הצמר שלה, למען יחום לו. אשר לנו בעת כזאת, מתכנסים אנו זה בזה במיטתנו הרחבה והחום דבק בנו, מבשר לבשר. בארבעה דולאר ועשרים קניתי, בשובי מן העבודה בעיר ההתחתית, שמיכה גדולה וכבדה של צמר־גפן, שמשקלה שלושים והכיס ליטראות ואין בה כדי לחמם. קרים הלילות בעיר נכריה זו.

כשאני לובש את בגדי, שקועה רות אשתי בשנתה, פניה חיוורות ושפתיה הדוקות. עורה כמו רוכך וכל סבל העת הקשה, שבה אנו מעבירים את חיינו, כאילו שקע בפניה אלה, בחשכה. צנופה היא ביתופים והפויית הפינוק הצעירה, שכה אוהב אני מעקמת את פיה הדוק. אני רואה זאת באפלולית. את חלקת־צחורה רואה אני מלבינה במיפתח צווארונה של חולצת הפיג'אמה שלי האובדת בחושך המיטה. ובחושך, בקיסונו האטום, שוגה גם בני גילי בחלומות. נוגע אני בשערו הבהיר לפני צאתי את הבית ובפתח הקיטון אני רואה את תמך רגלו, עור ומתכת, ולבי נצבט. בכל בוקר כך השנה היא השביעית בחיי. וכאן אני לובש את מעיל־המלחים שלי, שארית רכושי מן הצבא, חובש את כובע הצמר ויוצא.

בחוץ אפלה גמורה השלג מהבהב בה ווהר גדול נח על פני הדרך. פנסים זעירים מרחפים חרש באוויר הקר. היום מתחיל בעיר קוקומו, אינדיאנה, אך בשעה השמינית בבוקר, בימי החורף ועד מכתר בים אורות החשמל בצהוב את מעלה הכביש. שעה ארוכה אני מתייגע בהתנעת מכוניתי, אם ג'י־של שנת 61, כולה חבוטה ומוכה ושולדה מרקיב והולך, עד שמזדעזע המוטור ושיעולו הופך לרעש קצוב ואני יוצא למלאכתי בעיר אינדיאנאפוליס, מרחק שעה ומחצה בנסיעה כתיקונו. אני יושב להגה הכבישים הרחבים החוצים את העיר נפתחים לפני, דרומה ומערבה ומזרחה, ריקים וארוכים. וכיון שריקים הם, יכול אני לספחו בכפותי על ירכי ולהחם את גופי. מגנגון החימום במכונית התבלה עוד לפני שקניתיה מסטודנט שחור. וכך, הרוח שורקת בחלונות הרעועים ואני נוהג בכבישים הרחבים. מכתיתי, שלא התקנתי לה צמיגים העשויים לבססות בשלג, מיטלטלה בלובן הדק, המרותק, משולי הכביש אל שוליו שמנגד, כמו היתה זו הסערה שלכדה את ה„ארתור גריי" באטלאנטי, ב־59 ומארוו ואני אצל המעקה והגלים מסתערים אלינו, גבוהים כהר המוריה. תותרת מכוניתי בערפל הכבד ואני מעלה לנגד עיני את חברי הטוב מארוו ואת הישראלי יונתן פרח, שרידי פניו נעים, ואת אבי בקרתנו אני רואה ואת בני גילי צוחק חרש־חרש, ואני מדמה לנגדי את דמותו של השודד השחור במכוניתו הגנובה. והשם אמר לי, לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אני אראך לך ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדיל שמך בין הגויים.

בישראל, אני חוזר ומהגה את נפשי, גם מכונית משנת 61 עודה בעלת־ערך ואין נהגי ישראל צריכים לחמם עצמם בנסיעתם. השלג אינו יורד שם עולמית, בארץ התמר התולות הזהובים, והרוחות נעימות ואינן שורקות. בחמש שעות וחצי בבוקר כבר משדרת תחנת רדיו קטנה אחת של העיר בלומינגטון ואני מקשיב רב קשב, אם ניאות הנשיא לתת את הציוד שאנו נזקקים לו ומה השיבה הגברת הזקנה לצעקות המלחמה של הערבים. לאחר־מכן קורא הרבראנד מארשאל פרקים מן הברית הישנה ואני מסיר את מצנפתי וחובש את הכיפה שבתא המכונית (מעט מאוד מן המצוות לומדנו לשמור) ומשנן את פסוקי היום: „והיה כי תבוא אל הארץ אשר השם אלוהיך נותן לך נחלה וירשת וישבת בה. ולקחת מראשית כל פרי האדמה ושמת בטנא והלכת אל המקום אשר יבחר השם אלוהיך לשכן שמו שם. ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם ואמרת אליו: הגדתי היום להשם אלוהיך, כי באתי אל הארץ אשר נשבע השם לאבותינו לתת לנו. ולקח הכהן הטנא מידך והניחו לפני מזבח השם אלוהיך. וענית ואמרת לפני השם אלוהיך: ארמי אובד אבי וירד מצריימה ויגר שם במתי־מעט ויהי שם לגוי גדול עצום ורב".

דובר הרבראנד ואני שב וקורא אחריו במלים אנגליות, זרות. הן את שפתי שלי איני יודע, רק מלים מועטות, מן השיעורים שבמרכז הקהילה. יושבים אנו שמונה או עשרה, אחת בשבוע, ומשננים מלים שבליליהן משכרים ועל הכותל, במסגרת מוזהבת, תמונת הנביא בן־גוריון. שמורות עיני דבקות אז מן העבודה והמלים פורחות מן הזיכרון ורק ההד מבצלצל. ובערבי השבתות, בבית־התפילה, עומד הרב ארוני פרנקל, בן גילי, הדור בגלימתו השחורה, אצל העוגב, נצרות המקהלה מאחוריו והוא קורא וכרנן את התפילות בשפה העברית המתנגנת, הבשומה, והכול צוג'ים אחריו מן הספר, פסוק עברית ופירושו אנגלית והעברית כתובה עברית ואנגלית. בעת שכזאת חש אני פניה צובטת בתוכי. עד ואמשש אני להלוסין, כפי סכוכות מן הרוחצה ברותחין, שערי סרוק ובגדי טובים. כביץ אני באשתי שלצדי ורואה אני את עיניה העצומות בתפילתה הריכית ואת ריסיה הארוכים, הבהירים, רואה אני, רוטטים בבלי דעת ריטוטתה כמו עוברת בי, ברעד. אמנם, שאוהב אני יותר את בית־התפילה היהודי־האורתודוכסי ולוואי שהרב שם רב של ממש היה, שוקנו מגודל. אך שם, לפחות, נאמרות התפילות עברית רחוקה ולא מובנת, כל הזמן, מלות קודמים קשות ללא פירוש והנשים מקומן בעליה והגברים אחוזים בציצית וספריהם בלים כישון והתחינותיהם נעימה נוקבת ומכאיבה. פעמיים או שלוש היינו שם, רות ואני — אך עזבנו, כי אשתי חשה שלא בנוח ביציע הנשים ובבכבים הקשים שנשלחו אליה. אנו עמדנו בכך.

את מבכיהם של האוהרים מקבל אני באהבה. זרים אנו בתוכם, עדיין, והורות הקרה היא כן הסיגוף שעלינו ליטול על עצמנו. אני יודע.

בדברים שאני מהליך עם האנשים בשעת התה שלאחר התפילה, בבית־הכנסת הרפורמי חש אני מיקשה מלאכותית. כחייכים הם אלי, שואלים לשלומי ולעבודתי: לעתים אף מזמינים הם את אשתי ואותי לבתיהם, בלבון שאינה מסבירה לעולם את רצונם האמיתי — אך הורות חביה בין המלים והיא צוננת לא פחות, אך מצובעת ומעושה היא. אכן, מעדיף אני את המיקרון, את הגלוי, שבבית־התפילה האורתודוכסי. שם, לעצמי (אין הם מתירים ליטול לתפילה ילדים שעוד לא הגיעו לשנתם השלוש־עשרה), אני חש שאין היחצות הרפתקה קלה, שזות ערך לחילופי מזג האדם. מבטים צוננים ומתנכרים כקשים עלי ליקרב אל הקודש. שם אין כתיראים מן הזר ומבקשים לסבר את פניו כבין הרפורמיסטים. ואני פוקד את נפשי, מחזק את החלטתי הקשה, מתייסר במחשבות על כל שגורם אני ליקירי וכתנגף בעצב הקשי של התפילה העתיקה. עיני כלואות בדמעות הכוח לפתע ואני כיסור באהבה רבה וארוכה מתוך הייסורים והכאב וכרואותיו של ירושלים הרקועים על וילאות הקטיפה הכבדים הופכים אמת, שמים ואבן, בעיני הפקוחות. אני בדרכי אליכם, אחים; אני בן אובד, בבא ומתגעגע, המשרך דרכו כגי ארץ רבה. אספו אליכם את יקירי העזובים והמנודים ואותי ומהו את הפעותינו. הלא הגיהה בעַנו הדרכנו היתה ארוכה ומרה.

ובעת שנאנסים הילדים לשנן מלים זרות, הוא חובש כיפה ויושב עם חבריו במועדון שהקימו לעצמם, לספר, על כוס קפה שחורית וכעכים בחמאה, במעשי ביונס ובקרבנות־גמל ובמלוות ציוניות. במשרדו שבמחנה הצבאי, כך סח לי פעם, מעטרות את הכותל תמונות הגנראלים משה דיין ומנחם בגין וקאריקאטורה של הגברת הזקנה הזוטפת מסוס סילון. וכיוצא באלה. „כל זה ישאיר אותך על סיפו של גן־העדן, ביום שבו יקראונו לחשבון", אומר אני לו, ספק בצחוק, ספק ברצינות. „ואולי יתרצו השמים בזכותך גם לאשתך, אשר חוטאת בחטא הכבד ביותר. הלא בהתנכרה למוצאה מתנכרת היא לעצמה". בעלה צוחק ונציו, תפוחות ממשקת, רוטטות: „ואם לא יתרצו השמים ? ! בלעדיה לא נסתדר, מה ?"

בצהריים מנער אני את בגדי מן האבק הרב, ומה שנותר בהם רב פי כמה משפרות מהם, ואני יורד אל החצר ואזני מצלצלות כפעמונים כבדים. במסעדת „מקדונאלד" אני קונה לי בתשעים סאנט כריך כפול וחם של קציצת האמבורגר, מודשן במאיונז וברוטב עגבניות, עם תפוחי־אדמה מטוגנים בקופסת קרטון וכוס בירה ודי לי בכך לשארית היום. בעבר, על הימים, היה תאבתי רב יותר ולא ידעתי שובע וכך גם בעיניי נשים. על היבשה לימדתי את גופי להסתפק במועט. כאשר נבוא אל הארץ ההיא נצטרך לתבונה טובה זו, ממילא. אל ארץ למודת עוני אנו הולכים ולא יעלה בדעתי לדרוש ממנה מותרות אשר הורגלתי בהם כאן. לפיכך מאלף אני את עצמי לחזור וכוס הבירה הגדולה רק להצן את הגוף וללחלוח גועדה, שכן ייבשוהו וליהטוהו אבק התירס והעפר. די לי בארוחה זו, הקרויה „מק הגדול", יום־יום לחיות נפשי ואיני מואס בה. בשובי הביתה בשעה השישית בערב ואשתי רות נעלמה ואיננה, כהרגלה, או שמתכנסת היא בתוך עצמה באחד מהתקפי הדכדוך שלה, די לי לשארית היום בספל קפה ואני מפנק את עצמי בפרוסות להם סבולה בעסיס מייפל ואני יושב ובוהה מראות רתוקים אלה: אנשים גבוהים, שזופים ונוצצי עיניים, בגלימות רחבות, מברכים זה את זה בקידה, ליד עצי הדקל. בני הקטן גילי מקרטע לידי על רגלו הבריאה ומשעשע את עצמו ברכבות הפלאסטיק שקיבל מסבתו.

יושבים אנו כך עד שמתעבה החשיכה סביב הבית הקטן והארעי שלנו שבשדרות אמפייר, קוקומו, אינדיאנה, ורק אור קטן גוה עלינו, כשבתנו במטבח. וכשעוטפת האפלה גם אותנו, שבה אלינו גם רות שלי, כמוצאת מסתור מן האורות. בחרטה ובעצב מתכנסת היא בין זרועותי ומתייפחת על כתפי, הכואבת עדיין ממשא הציגור. מזדעזע כל גופה הדק בין כפות ידי ובכיה מר מאוד. לעולם אינני שואל אותה מדוע בכתה והיכן היתה ומה אירע לה. אני מהדק אותה אלי וסומך אותה ובננו הקטן לופת את רגלי בכוח ואני מחייך אל שניהם, במלוא כל אהבתי, בחשיכה, ולוחש להם כך: „עוד מעט, אהובים שלי. עוד מעט. מתקנים אנו ומכינים את עצמנו, בגוף ובנפש, לחיים החדשים. עוד כמה טיפות של כוח־רצון, של אמונה, של תקווה. עוד מעט. אלוהים יתן לכם את הכוח לעבור את הדרך הקשה הזאת ולצאת מאפלה לאור גדול".

ג.

אבא שלי מתנכר אל בני משפחתי ואלי מאז הפכנו יהודים. אני סמל־בדימוס של המאריגס וימיו הגדולים היו במלחמה, באי מינדנאו. את דמי הביטוח שלו השקיע במוסך גדול שבשולי סאן־אנטוניו, טקסאס, ומאז מות אמי הוא מתגורר בקרון קאראוואן גדול, לא הרחק מן המוסך, במרכזו של שדה גדול שכולו קרונות־מסע כאלה, באלפים. כבר השחירו כתלי האלומיניום שלהם והחול כיסה את גלגליהם ואיש מן היושבים אינו עוקר מציר הקרונות. לבדו שוכן אבי בביתו זה ויש אומרים כי בשנתיים האחרונות חברה אליו אשה מכסיקנית, אלמנה. עוד כוחו במותניו. אבות־אבותיו באו מסקוטלנד ומשפחת קארי עדיין נודעת, אומרים, בארץ הרחוקה והזועפת ההיא. אבי, כמוני אחריו, נטבל כפראסביטריאני ואולם את מצוות הנצרות לא שמר מעולם ובכנסיה כמעט לא ביקר. אך המעשה שעשיתי לפני ארבע שנים הביאו במבוכה רבה. כיון שלא מצא מוצא מן המבוכה, התעלם מאתנו עד עצם היום הזה. גם קודם לא היו קשרי עמו חזקים.

הוריה של רות אשתי מתגוררים בסמוך, באינדיאנאפוליס, ומעשנו גרם להם עוגמה רבה. נוצרים פרוטסטאנטים־מאתודיסטים הם ובכל יום ראשון מבקרים הם בכנסיה באמנות רבה, אף טיכסו עצה בעניינו עם הכומר. סופו של דבר שמצאו דרך־ביניים נאותה: מבקרים הם את אשתי ואת בני בהיעדרי, במטבחיה של הסבתא. איני מרבה לראותם, אלא בחג ההודיה המשותף הוא לכולנו ובשאר חגים משוללי דת. אנשים עניים הם ותנות בגדים קטנה להם בעיר התחתית, ברחוב שכולו אנשים שחורים ואביה של רות שלי גם יהדע חולי הוא. לעתים קרובות ננעלת החנות מחמת התקפיו. הסבתא, אם־אמה של אשתי, מרכזה של המשפחה היא והציר שעליו וסביבו סביב הכול. אשה כבודה היא, בת שמונים ושלוש ופניה חמורים מאוד. ביתה טירה עתיקה ומתפוררת וסביב לו גן עצי אדר. מספרים, לחשה לי אשתי בעת לצון — בדרך כלל מתייראת היא מפניה ומכבדת אותה — כי במרתף הטירה קברה ארבעה בעלים. הנשף שלאחר נישואינו נערך באותה טירה שבמרכז העיר הישנה. גברשות מבהיקות, מרבדי ארגמן וכתלים מרהיבים. אך מעבר למבט הראשון היו שקדי הבדולח שבנברשות מקושרים בחוטי ברזל מחלידים והשטיחים מקריחים ומכסים על מרצפות ששקעו והטפטין נקלפו עם הטיח. שם עמדתי אני, הדור במדי השרד שלי, תותחן־מלח של ה„ארתור גריי", ורות שלי, יפה כברקים בשמלת כלות בצבע הלימון החיוור, אחוזה בידי. במרכז כל ההמולה ניצבה הגברת הזקנה בפנים חמורות, כוסית שארי בידה והיא מקבלת ברכות ומשיבה בניד ראש. אף אבי התיירא מפניה, כמדומה — והיא קראה לו „איש צעיר" ואף כיבדה אותו במבט נוסף. כל האורחים לגמו פונש וכירסמו קלחי תירס בחמאה וראשיהם כלאו פתיתי סיד שנשר מן התקרה הגבוהה, המקומרת.

„אין היא דומה כלל ליהודי", היתה הסבתא הגדולה אומרת על בינה, נילי, אוחזת אותו בזרועותיה ובקולה נימה של מי שמצאה נחמה ופיוס: „מדוע מגדלים אתם כל־כך את שערו ? ולמה החלפתם את שמו ? מה רע בשם אלן ?". אלן ג'יילס האקס היה בעלה השלישי או הרביעי והיחיד שהעניק לה צאצאים. לא שתחרדה לזכרו. מסקרנות שאלה. „מדוע יניל טוב יותר ?" תבעה לדעת. רות אשתי, נבוכה דיה היתה מלהתפלפל ולהסביר שגילי אינו השם המוכר אלא שימוש בראשי־תיבות של פסוק מן הברית הישנה, שגילה למעננו ידיד. פסוק מלא תקווה ואמונה.

מן הרגע שבחרנו יחדיו להיות יהודים, חשנו בצורך להחליף את שמותינו. מארווין כהן, ידידי הטוב מן ה„ארתור גריי", סייע בבחירת השמות. שם אשתי היה עמה מלידתה „— כאילו הועדת בלי דעת לעם הנבחר", הייתי אומר לה. את שמי עשינו בוצו ולבני בחרנו את השם גילי. גם בכך היו

מרדכי שלו

מסיפור אקטואלי לטכסט ריטואלי *

א.

הציר אב־בן שאובחן כתשתית קבועה למרבית סיפוריו של א. ב. יהושע, מופיע בסיפור זה בצורתו הבהירה ביותר, ללא הסוואה כל־שהי. ברם, ההתמודדות ביניהם כמו בצלמה לחלוטין. בעוד שבסיפורים אחרים פועל ה„אב" באורח ישיר כדי לקדם את מות ה„בן" — מת־נפל („מול היערות"), מכה („שתיקה נמשכת"), דורס („יום שרב"), או מתעלם בזדון („שלושה ימים וילד") — הרי בסיפור זה הוא, כב־יכול, פאסיבי ללא־סייג: מקבל את ההודעה על מות בנו באורח בלתי־צפוי, מבלי שיהיה לו אפילו חלק קל שבקלים בגרימת האירוע, ומגיב עליה כדרך שיש להגיב: בשברון־לב, בפיק־ברכים, באבדן־עשתונות. ברם, המחבר דאג להשאיר עקבות ברורים לכדי של מעשה הרצה, ה־מוליכים, למרות הכול, ישר אל האב.

האב מוחזק אחראי למות בנו: „כאשר למות אנו שולחים אותם" (ב'); „כאילו מאשימה אותי במ־שהו. כאילו באופן סמוי אני נהנה מן המלחמה הזאת" (ד'); „כאילו אני הוא המוציא את צווי־הקריאה" (כ"ה); „כ־אילו בכוחי המתתי אותו" (כ"ז). יתר־על־כן: באין אומר ו־דברים, מתוך תמונות ותיאורים בל־בד, עולה בבירור דמותו האחרת, הנסתרת, ה„סיטרא אחרא" של ה־אב: מקלען וסכינאי, רוצחני וחורש מזימות: „מנסה מייד לחייך אלי, אבל אני, סמוך בכסא, מעבר לשול־חן, לבוש שחורים, הסכין בין אצ־בעותי" (י"א). בנסיבות אלה מגלה אותו כלתו בבית בנו וליד בכדו.

סצאנת התוקפנות — הסתפרות ה„אב" עול דמות ה„בן" לרצחו נפש — האופיינית כל־כך למרבית הסי־פורים האחרים, מצויה, איפוא, בהי־חבא, גם בסיפור זה, בבקום זה ובמ־קומות אחרים. אולם על ביטויה הגלוי היא באה כשהיא מותקת מן הבן אל התלמידים, עמם מזוהה הבן בלא קושי ניכר: „גם הוא היה הלמיד בבית־הספר שלנו" (ה'); „כשהיה תלמיד היה שב אלינו..." (כ"ה); „כבר חמש עשרה שנה שלא בדקתי את מחברו־תיו" (י"א) ועוד. הטארור שמפעיל האב כנגד התלמידים והה, איפוא, עם תוקפנותו כלפי הבן: „הטארור שאני משליט עליהם באמצעות ה־תנ"ך" (י"ח); „כל מבחן מקבל חשיבות נוראה" (י"ח); „מעולם לא חיברתי סאכסט אכזרי כל־כך" (י"ח); „וורק עליהם נטפים כבדים של אור שמש, כמו טיפות דם" (כ"ח); „כמה מהם מריפים ידיים אלי... אולם בתנועת יד אני קוצר אותן" (י"ח). השימוש בשורש „קצר" רחוק מלהיות השאלה גרידא; ההא חוזר בסיפור בהקשר מובהק של הריגה ובהתייחסות מפו־רשת אל האב: „יש משהו באופן שבו אני תופס את המקלע שמאיים על הירושלמים... כאילו נתכוונתי לקצור בהם" (כ"א); בנ־סיבות אלה עשויה הרמת הידיים של התלמידים, שהוראתה המקורית היא הצבעה, לקבל גם משמעות נס־תרת של כניעה או תחינה. ואמנם: „הניירות הלבנים פרושים על ה־שולחנות כמו דגלי כניעה" (י"ח).

המבחן מדומה כהסתערות על ה־תלמידים. התלמידים מזוהים עם ה־בן. הייפלא כי מיד עם מתן המבחן לתלמידים באה ההודעה על מות הבן ? — מות הבן הוא מסקנה ישירה ותוצאה הכרחית כהסתערותו של האב. יתר־על־כן: הסיפור כל־כולו לא נכתב, כביכול, אלא על־מנת להאיר את הקשר הנסתר וה־פסוק הקיים בין מתן המבחן לבין

קבלת ההודעה: „סבור אני שצריך יהיה לבדוק פעם נוספת את הרגע בו נודע לי על מותו (א'). שלוש פעמים מנסה האב לשחזר את אירועי הרגע הזה ובשלשתן ממלא המבחן תפקיד רא־שון־במעלה.

ב.

הגיבור מתיימר להיות אב; אבל אינו מצויד בשום כלי, נפשי או ממשי, העשה אותו אב. בשלושה מישורים מוצב הגיבור: מורה־מנ־הל; מורה־התלמידים; אב־בן. כמור־רה — עיצובו הוא ללא דופי. כאב הוא הולך לאיבוד. בראש־וראשונה מורגש היעדר מטען ביולוגי ביחסים בין האב לבנו. יש משהו אבסטראק־טי, מופשט וכפוי, שהוא למעלה מ־ניכור רגיל, המטיל את צילו הכבד על המגעים ביניהם, כאילו ציווה עליו מישהו: היה אב! ועל הבן: היה בן! לעומת טיפוסי־המשנה ה־מדהימים בחיוניותם והמקפצים ממש מאליהם (עוזרת־הבית הער־בייה, הסטודנטים האמריקאיים, קצין־המודיעין ואפילו הרב הצבאי) הרי דווקא יחסי האב והבן העומדים במרכז הסיפור הם ערטילאיים וחס־רי מרכז־כובד אישי.

צערו של האב על מות בנו אינו פורט על נימה חיה. הקורא חי את ההודעה אך לא את היגון. המחבר הצליח ליצור ולקיים מתח כביר ל־אורך כל הסיפור. השיגיו בהתחבר־דדות עם הווה פיידי הם בלתי־רגילים. אבל לא עלה בידו לקרב את הקורא לגיבור אפילו לרגע קל. המחבר מצעיד את האב בנתיב הצנוע שלו, דרך כל מדורי הגיהנום האכסטריים, אולם האב נשאר רחוק, לא־אב.

מה מונע בעד הגיבור מלהיות אב? — קודם כול, יחסו העוין של המחבר. גם הפעם, כב„שתיקה הו־לכת הנמשכת של משורר" ובסיפו־רים אחרים, בחר א. ב. יהושע להשקיף על הצביונים מנקודת־הראות של האב. האב הוא הגוף הראשון המספר. אבל נקודת־ראות זו היא מדומה. נקודת־הראות האמיתית היא זו של הבן. המחבר שם בפי האב דברים כנגד הרב הצבאי („חולם על השבת שלו"; „מה עוד כואב לו"), אבל דברים אלה אינם דברי האב אלא דברי המחבר! נוצרת, איפוא, סתירה בין תפקידו של האב כמספר לבין הפ־קידו של האב כגיבור. הערובת נו־גודית זו גורמת לקצר בדמות. לא בלבד שחלקים גדולים של קורות האב הם, כפי שיתברר להלן, קורות הבן, אלא שעצם ההיימרות לדבר בשם האב היא תכסיסית מעיקרה.

המחבר מתחפש לאב. ב־דרך זו הוא זוכה במידע ממקור ראשון על המהרהר במחנה האויב. המחבר משתדל להיות הוגן כלפי האב, אבל מתייאש חיש־מהר ונופל קרבן להסתתו שלו. ההתלבשות ב־דמות האב, לא בלבד שאינה מבר־ססת על נתונים פנימיים כספיקים אלא נותנת בידי המחבר את ההז־דמנות לחשוף את כל „תועבותיו" במידה שהיתה בלתי־אפשרית, אילו היה האב מוגש מבחוץ. כמרגל יושב המחבר בנפש האב ומריק משם ידיעות נוראות על המעשה.

מסתבר כי האב מנצל את מות הבן בכל דרך אפשרית: מתהדר ב־אסונו, מקשקש בלשונו, כהכנן כ־הדיש את עתידו. הזון צהיק, שעליו חולם האב זה שנים, בהוסר תחילה גמור, עשוי להתממש עתה לרגל מות בנו; המנהל יתן לו. אולי. לשאת את הנאום המרכזי לבוגרים בסוף השנה! נרעש ונפחד מהסר־כיים ההדשים שנפתחו לפניו הוא מספיק להכין לו בעצם יום החיפו־שים המטורפים אחר הבן ההרוג את טיוטת הנאום אותה הוא זורק, ל־אחר מכן (כ"א) בבקעת הירדן: „ומי לא יתלהב היום לדבר בפני הצעירים. הרי תאווה אוחזת בנו לד־בר אליכם" (י"ד); „אני מרגיש צורך, סלחו לי, לאבה, כמה מלים אל אלה בינינו העשויים להיי־עלם" (י"ד). הסיפור ב־

גוף ראשון כמגלם אפש־רות פנימית של היוצר מתנגש כאן בחזקה עם ה־סיפור בגוף ראשון כאמ־צעי מלחמה סאטירי רב־עצמה.

ב.

...כיצד מקבל האב את פני הבן? — הוא יורק: „יורק בלחישה ה' ישר אל תוך פניו"; (ד') כיצד מקבל הבן את פני האב? — הוא משתין: „כמה חיילים יורדים להשתין על השרשראות. ול־פתע אני מבחין גם בו... סגרירי, בודד, משתין גם הוא" (כ"ה);

אברהם ב. יהושע

* אברהם ב. יהושע: „בתחילת קיץ — 1970", ציורים: יגאל תר־מרקין. הוצאת שוקן, תשל"ב. 59 עמודים.

קוקומו

(סוף מעמוד 18)

כאטיפונים וטלוויזיה בצבעים וחדרי אלפנא, ויקוד ומשוק, וריק הבית. בבוקר נוסע אטיאס לאוניברסיטה הסמוכה ובה הוא משלים את לימודי הכלכלה שלו. בשעות אחר־הצהריים הוא יושב בחברת ילדים יהודים בקבוצות ציוניות הקרויות „בני גולף" ו„תכלה־לבן" גוזר עמם ציורים ומסייע בידיהם להדביק כרזות של הנשיא שלנו (שמו נשתכח ברגע זה מזכרוני, לבושתי) ושל דוד בן־גוריון ושל הגנראל דיין ושל ים הגליל וירושלים של זהב. בערבים מרבין הוא בנו שיעורים בלשון העברית או שהוא מפעיל פאטיפונים ומגלגל שטיחים וחולם קפה ומקפץ עם אקורדיונו בתוככי מעגל דליל.

אנו אוחזים יד ביד ומניעים את רגלינו בתנועות מהירות, חפוזות, בריקודים שיש בהם טעם הורה, מרוחק, של יופי נמוג; ואנו שרים בקול עם התקליט המדקק מרוב שימוש: „קהוהכה אה־הא, שהוב וסוב..." ו„אל גינת אה־הגוס יאהרהה־הא־הי, לירקאות בפירחי הגא־אה־פן...". כך, ואני מיטיב לחולל במחוללות אלה, כמו זורם בעורקי הדם הזה, המיוחד, שבצע הדריכות הבכאב, של עמי הדוש. עוצם אני את עיני שלא לראות את דוד אטיאס הקטן והשמנמן, הניצב בינינו, נושא באקורדיונו בכוח בצלילים נסים ומקוטעים, תוהא מיותע חדווך. רגלי בנעות מעצמן, צעד קטן קדימה, הפסיעה גו, צעד הצי־צעד לאחור. קפיצה של סיפוף למרכז המעגל והבלטת הזה. אני חש איך כל חברי נושאים אלי עיניהם ברוקדם, כדי להיטיב ולראות את צעדי המחול שלי, ואני רוקד, קל ותומשי, את כיסופי לגאולה; את היותי שם, את סוף הייסורים. שפתי הוגות כמנגנות בכוח זר את המלים הקשות, הבדברות, העתיקות האלה. איני מבין את פירושן אך מוצא אני בן משמעות רבה ובצליל מוצא אני נעורים אינסופיים כאלה. ואני בע, עיני עצומות ושפתי דובבות, אוחז ביתה הרטובה של סיליס הורוביץ בידי הימנית ובידי השמאלית הש אני בידה החמה של מלינדה רוס. אני רוקד.

[illegible]

מסיפור אקטואלי לטכסט ריטואלי

מרדכי שנו

(הסוף מעמוד 18)

[illegible]

(סוף המאמר — בערב שביעי של פסח 4.4.72).

עתה זה הופיע

זכרונות

ד"ר נחום גולדמן

מדינאי מעמיק חשב משקיף מתפסנת אלית הגיע על המאבקים העיקריים של העם היהודי בדור האחרון, שהוא היה עד להם ושעמד במרכזם, ועל מאבקיה של מדינת־ישראל לקיומה, ואינו נרתע מלנתחם באיזמל חד, מתוך ראייתו הרחבה את מקומם במסגרת כלל־עולמית ואת השלכותיהם, כשלונות והצלחות, על מצבו של העם היהודי ומדינת־ישראל היום ולעתיד. משיחותיו עם גדולי המדיניות העולמית, עם מוסוליני, ליטבינוב, טרומן, אדנאואר, ממאבקיו למען הנשמת שאיפותיו במסגרת התנועה הציונית, ממפעליו למען העם היהודי בתפוצות, עולה אישיותו המרתקת של ד"ר גולדמן, „בוחמי" מעצם טבעו, הוגה־דעות ולוחם שהשקפותיו ודעותיו הנון־קונפורמיסטיות עוררו לא אחת סערות פוליטיות והרחיקוהו מהתערבות מעשית בענייניה הפנימיים של מדינת־ישראל.

324 עמודים ; כולל 16 תמונות

המחיר : 16.00 ל"י

ויידנפלד וניקולסון ירושלים

הפצה ראשית : "עלים", רח' קרל נטר 8, ת"א

ספרית פועלים — ספרים חדשים

יצחק אורפז

שלוש נובילות

„מדרגה צרה" — נובילה חדשה; „רות רעה" ההרות לחייהם המסודרים והריקים של בני זוג — יצרי הרס משתררים, ערכים מתערערים.

וכן הנובילות הידועות (שאולו): „מות ליטאנדה" ו„גמלים".

שירים לכבוד י. בת־מרים

עשרים וחמישה משוררים מגישים זר שירים לי. בת־מרים במלאות לה שבעים. מהדורה ביבליופילית ההודרת. השירים בכתבי־ידם של המשוררים. בפתח הספר רישום דיוקנו של המשוררת מעשה־ידי א. נבון, ובסופו, מאמרו של נתן אלתרמן על שירי בת־מרים: כמה דברים בשעה גדולה לשירתנו.

עיצוב גראפי : י. גלעד

אריך מרשל וסטיוארט המפל

עוד מכתבי ילדים לאלהים

ספר שני למכתבי ילדים לאלהים שנכתבו על המוני הקוראים ברחבי העולם ובישראל, המשקף את עולמו ואת משאלותיו של הילד. מצטיין בהומור דק ובתמימות פקחה. תרגומה המצויין של תרצה אתר, וכן הטכסט בכתבי־ידם של ילדים — מוסיפים להרגשה האוטנטיות.

מתנה נאה לפסח :

שיר השירים

אלבום אמנותי, מעשה־ידי הצייר שרגא וייל. עם הטכסט המסורתי והסברים לתמונות ב־4 שפות.

משרד הבטחון - ההוצאה לאור

הופיע

אלבום 1000 הימים

מחיר 30 ל"י

להשיג בחנויות ספרים ובית ההוצאה

במשך עשרים שנה חשף העולם הזה את סודותיהם של גדולי המדינה, אך סודותיו שלו נשמרו היטב. שלום כהן, ראש המערכת הראשון של השבועון ולאחר מכן עורכו, מרים עתה את המסך מעל לסודות אלה. פרשיות מסעירות של חטיפה והנחת פצצות, של שינאה וחיסול חשבונות, של מגעים עם ערבים ומרגלים סובייטיים, רואות אור לראשונה. סיפורים של תככים במסדרונות הכנסת והדלפת סודות בצמרת המדינה. תיאור כנה של הקרע בין שני אנשים שהיו חברים עשרים שנה, ותשובה מדהימה לשאלה: "מי אתה אורי אבנרי ?" ספר זה יעורר סערה פוליטית וציבורית שתעלה על כל הסערות שהשבועון עמד במרכזן.

העולם הזה

ספרו של שלום כהן

הופיע ונמצא למכירה בחנויות־הספרים

הפצה ראשית: בית עלים, קרל נטר 3, טל. 623959, ת"א

מדע

עתון מדעי לכל

דו־ירחון

מברך את קהל קוראיו

בברכת חג שמח

ניתן עדיין לחתום על כרך ט"ז במחיר 12.50 ל"י ולקבל מיד את 4 החוברות הראשונות מתוך ה־6.

הופעת החוברת המיוחדת של „מדע" מס' 5—6 בכרך ט"ו, בנושא :

„אופקים חדשים בביולוגיה מולקולרית", התעכבה בשל סיבות טכניות הקשורות בהרחבת היקף החוברת. היא תופיע בשבועות הקרובים ועם מנויי „מדע" וקוראיו הסליחה.

לכבוד

מוסד ויצמן לפרסומים במדעי הטבע ובטכנולוגיה

ת"ד 801, ירושלים

אבקש לחתום על „מדע" כרך ט"ז (6 חוברות)

שם ______

כתובת ______

רצוף בזה סך 12.50 ל"י בהמחאה, לפקודת מוסד ויצמן לפרסומים

קרן מילגות

ע"ש השר חיים משה שפירא ז"ל

ליד אוניברסיטת בר־אילן

לידיעת הנרשמים לאוניברסיטת בר־אילן

קיימת קרן המיועדת לעידוד סטודנטים חדשים בוגרי ישיבות ובעלי השכלה תורנית, המצטיינים בלימודיהם.

פרטים ושאלונים יומצאו למועמדים בהתאם לבקשתם. לקבלת שאלון, נא לפנות אל קרן המילגות ע"ש השר חיים משה שפירא ז"ל, אוניברסיטת בר־אילן, רמת־גן.

(הסוף בעמוד 20, טור 1)

هكذا من الأصل

המכונית הנדרשת ביותר באנגליה

הילמן-סנבים 1500

SUNBEAM

HILLMAN·AVENGER

המכונית בעלת מנוע 1500 שעוצמתו היא בלתי רגילה, בעלת השכלולים הטכנולוגיים ואמצעי הנוחות והבטחון העדכניים ביותר.

בני משה קרסו בע"מ

ת"א: רח' ריב"ל 26, טל. 33241 ✱ ירושלים: רח' מ. הס 4, טל. 226491

חיפה: רכב חיפה בע"מ, יפו 32. נתניה: קטעטים מכנית בע"מ הרצל 34

שלושה טיולים לפסח

מערות בכרמל

מאת עוזי פז

אביב. הגשם הירוה את האדמה והוהיר הרים ושדות שטופים ורצונים. הנוף עוטה גלימת ירק ופריחה וכבו בזמן כי נבוא לבקרו. לטייל בשביליו, להשקיף מפסגותיו ולהקשיב לקולותיו. אך בטרם נצא לדרך נזכור: איננו ראשוני המטיילים ואף לא האחרונים שבהם. רבים עוד רוצים להנות מהנופים ומהמראות. גם אתה עוד תרצה לשוב לכאן. אל תגזול את ההנאה מעצמך ומהם. הקפד לשמור על נקיון השטח. אם אין פחי אשפה, קח את השיירים עמך. הם קלים בהמשך הבאות.

בצאתך לנוף — אל תקטוף פרחי בר מוגנים. בשמורות הטבע ובגנים הלאומיים הקטיף, גם של פרחים נפוצים ומצויים — אסור!

אל תשאיר את חתימתך ואל תניח לבניך לכתוב או להרוס את שמם על מבנים עתיקים, סלעים או על גזעי עצים. גם כך יאמינו להם ולך כי ביקרתם כאן.

בטייליך במקומות בהם נסלל למענך שביל — לך בו ואל נא תסטה ממנו. קצורי הדרך משבשים את הדרך.

העיקר — טיול נעים!

למערות האדם הקדמון

בין שאר שמותיו ותאריו נקרא הכרמל גם „הר אלף המערות". לא טרחנו לספור המערות בהר. אך אין ספק כי מספרן רב. ואת ידע האדם הקדמון. אשר התגורר בהן תקופות ארוכות. לפגישה עם האדם הקדמון כבר איחרנו בכל מקרה. אך עדיין נוכל להכיר את שרידי מפעלותיו — ואין מקום מתאים לכך יותר מנחל המערות.

את כביש תל־אביב — חיפה נעזוב בין המושב גבע הכרמל לקבוץ עין הכרמל, בין אבן הק"מ ה־74 ל־75. כשהמצוק המדבדם מבצבץ מבעד. דרכו פורץ הנחל את דרכו. כהוהו לנו נקודת ציון ברורה ובולטת. כביש נוח ומסודר, שנסלל במיוחד על ידי מע"ץ, יובילנו מהכביש הראשי ועד למרגלות המצוק. בו פעורים פתחי המערות. כאן נחנה את הרכב ונפנה בשביל מסומן דרומה. שביל זה נפרץ על־ידי תלמידי בית הספר הריאלי, בניצוחו של זאב שחם (ס"ץ) ז"ל. פקח רבה המורות הטבע באיזור. שנהרג לאחר מכן בתאונת דרכים. רק בסופו של טיולנו, המסך כשקהיים, נגיע ונבקר במערות עצמן.

השביל מוליך אותנו תוך טפוס מתון ונוח אל הפסגות המערביות של הכרמל. תחילתו בין מטעי זיתים ועצי חרוב, אך לכשנגיע לפיסגה, הבניה מאדמה אפרפרת בהירה ומסלעים לבנים. הצמחיה בפתאומיות והורנים טבעיים וקטלבים אדומי גזע ישתלטו על השטח. ומסביב — שפע של פריחות אביביות. אחרוני הכלניות מקבלות את פניהן של הנוריות הראשונות. בין חגוי הסלע מבצבצות עדיין רקפות ובשטחים החשופים לאור השמש יוקדת בצהוב הקידה השעירה. לצמים ורודים מקומטי פנים. כמו זה עתה קמו משינתם. פורחים ליד חולבים ממינים שונים.

מהפסגה — תצפית יפה לעבר חוף הכרמל. מימין מבצר הצליינים המושבה עתלית על שיכוניה. מדרום לה פרושים במישור החוף עין כרמל, גבע הכרמל, צרופה ועין איילה ואילו קבוץ הבונים מזדקר על גבעה. כשמגדל המים מציין כבורר את מיקומו.

נמשיך ונתקדם עם השביל לעבר גבעה שניה. אף היא מכוסה באורנים. אך שריפה צוה פגעה בהם לפני זמן לא רב ורוב העצים נגמו לאחרונה.

מגבעה זו אנו מתחילים לרדת אל נחל המערות שמצפון לה. כאן, על המדרון המוצל, שוב משתנה הרכב הצומח: לא חרובים ואלות מספיק כבמורד המערבי. אף לא אורנים מכיפות. אלא אלונים ירוקים וסבוכים עם אלות א"י המתחילות עתה ללבלב בצבעי חום ואודם.

אם נתבונן במצוקים בדרכנו נוכל להבחין בעליהם. ברעפותי בוים ועד ליהם בשפנים — שאם לא נפחידם יתר על המידה, ימשיכו לצפות בנו ממקומות רביצתם.

בין כה וכה הגענו לעליה ולמבנה השאיבה שבו. ולידו המערות שעל שמן נקרא הנחל. אך בטרם נטפס אל המערות עצמן — זהו המקום המתאים למנוחה ולאכילה.

ממצאי החפירות

מהצריף שהוקם על־ידי משלחת החפירות מטעם אוניברסיטת אריזונה ומישיגן לפני כחמש שנים, אנו מטפסים אל פתח המערה המזרחית — היא מערת הנחל. עוד בטרם ניכנס למערה נוכל להבחין בשרידי מפעלותיו של אדם בשטח: קיר מגן וספלולים ומכתש החצובים בסלע. הנזה זה מקום מגורים או היכל קבורה? איש לא יוכל לענות על כך בוודאות. ומי היה האדם שהותיר אחריו שרידים אלה? תשובה לכך ניתנה על־ידי שתי נשים — גב' גרוד וגב' בייט, אשר חפרו כאן במשך חמש עונות בשנים 1929—1932. היתה זו החפירה הארכיאולוגית הגדולה הראשונה והיסודית ביותר שנערכה בארץ ישראל ובמזרח בכלל בתחום הפרה־היסטוריה. התגלה היא כי המערות שימשו כמשכנו של האדם הקדמון במשך למעלה מ־150.000 שנה! כתוצאה לה התישבו בהן חבורות של ציידים ומלקטי מזון ואילו בהמשך שימשו המערות כמקום משכן לקבורות חקלאיות.

ממצאי החפירות היו מגוונים ומבחנים ביותר ואת חלקם יש באפשרותינו לראות כיום במוזיאון רוקפלר בירושלים. בין השאר נתגלו כאן בשתות המערות 11 שלדים של הטיפוס הניאנדרטאלי — וזה היתה בזמן שרק 26 שלדים של אדם מאותו טפוס היו ידועים בעולם. כן נמצאו כאן במדרגה שלפני מערת הנחל ובשני אולטותיה, שלדים רבים מטיפוס מאוחר יותר. אשר הגולגלות של כמה מהם היו מעוטרות במחרוזות צדפים. עומקה של מערת הנחל כ־70 מ' ואם ניכנס לתוכה נוכל לשמוע מן הסדקים שבקירות ובתקרה את ציוצם של עטלפי הפירות. המסתתרים כאן במשך היום, ולעת ערב מתמודדים על פני שטח נירחב, בחיפושיהם אחר מזון.

נמשיך ונתקדם מערבה. נעבור ליד פיתחה של מערת הגמל. בה לא נמצאו כל מימצאים. ונמשיך אל מערת טאבון, הנקראת כיום מערת התנור — ואכן דמותה, כטאבון, הוא התנור הערבי. במערה זו העמיקו שתי הגברות אשר ניהלו כאן את החפירות כדי 20 מ' בקרקעית המערה. הן מצאו כאן שפע של כלי צור וכן עצמות המעידות, כי באותם ימים חיו בכרמל ובסביבתו בעלי חיים כמו סוסי בר וסוסי יאור.

בקיץ 1967 התחדשה עבודת המחקר במערה זו למשך חמש עונות והיא הסתיימה אך בקיץ 1971. משלחת אמריקאית־ישראלית. המצוידת בשיטות ובאמצעים משוכללים, שבה לחקור את המערות ומימצאיה לאחר הפסקה של 33 שנים. מסקנותיהם טרם פורסמו, אך בינתיים נוכל להתרשם ממבנה השכבות, שרובדו זו מעל זו במשך עשרות אלפי שנים. ובמדרון התלול, שנוצר על־ידי עפר שפונה מן המערה. נשוב אל נקודת ההתחלה.

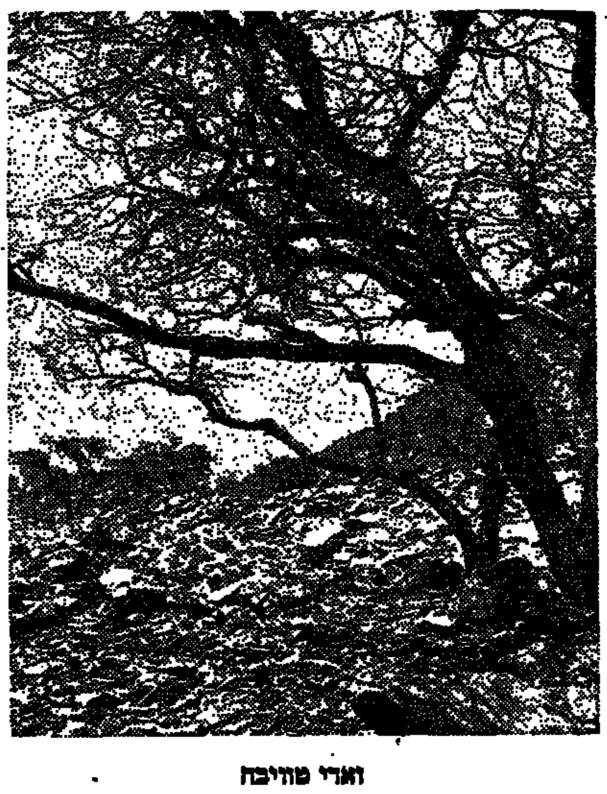

ואדי טויבה

לעין ירקעם ולמעלה הפלמ"ח

זה קרה רק אחת לכמה שנים. גשמי הברכה אינם נעצרים אי־שם בין קרית גת לבאר שבע אלא מגיעים ומרווים את פרחיו הצמאים של הנגב. כבמטה קסם צצים־עולים אז מאות מיני צמחים ושטף של פרחים מציף את המדבר: מהם חד־שנתיים. זה עתה נבטו; מהם צמחי בצל ופקעת, אשר בסבלנות רבה המתינו לשעת כושר זו; מהם שיחים ובני שיח. אשר במשך כל שנות הבצורת ספק היה אם בחיים עודם או במתים יחשבו.

כך אירע גם השנה. ואף לשוא ננסה למיין, להגדיר ולתאר את שפע מיני הפרחים, המצטרפים כדי 600 מינים שונים. וכדי להתבשם מהצבע ומהריח, ניסע דרומה וכ... אותה המנוף נפנה לעין ירקעם ולמעלה הפלמ"ח.

את כביש דימונה־סדום נעזוב כ־8 ק"מ מזרחית לדימונה ונפנה ממנו דרומה, לעבר מפעל הפוספטים של אורון. כאן, ליד הצומת, נוכל למצוא את פרחיו הסגולים היפים של אירוס־הנגב. נרחים עם הכביש כ־12 ק"מ. כשלאורכו נוכל לראות את עבודות העפר הגשורים, המיועדים למסילת הברזל לאורון, עד שנראה ממזרח לכביש שלט עם הכתובת הצבורית לסימון שבילים, המורה ל„עין ירקעם". שלט זה נמצא כקילומטר מזרחה למסוף לעבר המכתש הגדול — דרכו נשוב חזרה. ליד שלט זה עלינו לעזוב את הכביש. לבעלי רכב ללא הנעה קדמית, מומלץ להשאיר את רכבם כאן. לאחר הליכה של פחות מקילומטר בערוצו של הואדי, אנו מגיעים אל ראשה הלבן המבהיק של קלחת סלע — אותה גילפו חיבר השטפונות במשך דורות. הואדי בו אנו נמצאים עתה הוא נחל חתירה, המנקז את המכתש הגדול, ובהתאם למקובל על הגיאולוגים נרקז ונשטף דרכו ההר אשר בנה את המכתש, בטרם היווצרותו של זה.

נקב אל יהוד

בין מגדלי האבן על דמויותיהם המוזרות מסתתרים גבים בזולים ועין קטנה. מדרגות אבן, והצנובות מצפון מעידות, כי רבים נהרו אל מים אלה בלב המדבר עוד בימים קדומים.

לאחר שחברנו את עין ירקעם (אשר שמו הערבי הוא עין ירקה) נמשיך הלאה מזרחה, בהתאם לסימנים הכחולים, המציינים את תואי השביל: בתחילה על דפנו הצפוני של הואדי, לאחר מכן קטע קצר בערוץ עצמו, ולבסוף מדרום לו. בשביל המולך המתרומם מעל תשתית הנחל. בדרכנו נוכל לראות את שיחי הרותם, פורחים בשפע של פרחונים לבנים. אם יתמזל מזלנו נוכל גם לראות לצידו של הרותם את גבעול תפרחתו הגדול הבשרני של יחנוק המדבר. הנושא פרחים צהובים. זהו צמח טפיל, המוצץ את חמרי המזון הדרושים להתפתחותו משרשי הרותם, האשל או המלוח.

דרך המכתש הגדול

לאחר הליכה של כ־2 ק"מ נגיע לתהום הנפערת מתחתינו המוקפת סביב סביב במצוקים נישאים ותלולים. משמאלנו נוכל לראות את המפל היבש, ממנו מונקים כי השטפונות של נחל חתירה מגובה של כ־100 מ'! אך אחד הדברים המפתיעים בנקודה זו היא לראות את המשכו של תואי השביל המתפתל ויורד במצוק שמימין לנו.

כיום נקרא ומעלה „מעלה הפלמ"ח", אך הוא מפורסם יותר בשם „נקב אל יהוד". תוואי של מעלה זה, בניגוד ל„עקבים" (הם מעלי השבילים התלולים דרך המצוקים) אחדים בנגב. בהם הילכו שיירות עוד בימי קדם, היא רק בשנת 1944, באותה עת תיכננה אחת מפלוגות הפלמ"ח, אשר שבה מסדרת אימונים באיזור סדום, להגיע לרביבים. על המפה לא נראו קשיים רבים בתואי שנבחר. הרחק מעיניה של משטרת המדבר המנדטורית. אך במציאות הם מצאו את עצמם למרגלותיו של המצוק הנופל מתחתינו, ואשר נראה כבלתי עביר. ההכרח וחוסר הברירה המריצום לפרוץ הציבה. ובעזרת מרטות ואבנים אולתר במקום שביל צר ומסוכן למדי, המשמש מאז כשביל טיולים מקובל.

כאן נוכל, לעיתים, גם לראות יעלים ועופות דורסים שונים, ובייחוד את העיט הניצי הניכר בכנפיו הארוכות ובבטנו הלבנה.

בדרכנו חזרה נשוב בדרך שונה מזו שבאנו בה. נפנה איפוא מן הכביש בו באנו מערבה. לעבר המכתש הגדול. נחלוף דרך שכבות הסלע הצבעוניות כמעט במאונך ומשוננות בעקבות הסחיפה ונחדור לתוך קלחת המכתש. כאן יקבלו את פנינו שלל גוונים וצבעים של אבני חול. נחצה את המכתש לרחבו ולאחר נסיעה של כ־7 ק"מ בכביש טוב, נעמוד על שפתו המערבית. במיוחד מרשימה התצפית מכאן בשעות אחר־הצהרים. נמשיך עם הכביש הלאה מערבה ולאחר עוד כ־6 ק"מ נמצא את עצמינו ברוחם.

ברגל לוואדי טויבה

רבים היורדים בפסח לאילת וממשיכים אף הלאה — עד שארם א־שייך. לאלה הנמצאים שם ולאלה המתכננים לנסוע לשם אנו ממליצים הפעם לסטות קצת מדרך המלך לטיול רגלי — לטיול קצת ארוך (כ־12 ק"מ הליכה) וקצת מסובך — אך ללא ספק מהנה ומענין ביותר (וכדאי גם להצטייד במפה טופוגרפית 1:100.000).

ועלינו להודות למדריכי בית־ספר שדה באילת, שהיו הראשונים שצבדו בנתיב זה והפיצו את דבר קיומו ברבים.

קבוצת דקלי הדום הצומחות בטאבה, כק"מ מעבר למה שהיה גבול בלתי עביר, ידועה כיום ומוכרת לכל. היא תשמש לנו כנקודת מוצא. קבוצה זו צומחת בשפכו של נחל טאבה — אחד הוואדיות הגדולים באזור — דרכו מתנקזים ואדיות רבים כמו הגשרון, ואדי חניכיה ואדי אום סודרה המוכר כקניון הכתובות. נתקדם במעלהו של הנחל לכוון צפון־מערב. בדרכנו נחלוף ונעבור ליד הרי גיר לבנים וכין הרי שחם (גרניט) כהים ומשוננים. כ־4 ק"מ מפתחו של הואדי מזדקרת לפתע, במרכזו של האפיק, קבוצת דקלים.

הדקל — כדברי הפתגם הערבי — ראשו באש אך רגליו במים. ואמנם, במקום זה מצוי מקור מים המכונה בפי הבדואים המעטים המצויים באיזור בשם „תמילה סבה". אם נחפור בור קטן בשכבת החצץ ונמתין דקות מספר, יתמלא הבור במים. כך עושים גם הצבועים והיעלים הפוקדים את המקום. הם חופרים ברגליהם, ממתינים קמעה עד שהמים נעשים צלולים. ומרוים את צמאונם.

כאן, לכמה עשרות מטרים לפני התפילה נסטה מנחל טאבה אל ערוץ הפונה מערבה. המצוין במפות כואדי תניים. על שפתו ניצבים שני עמודים — שרידים לקו הטלפון שחיבר עד למבקע קדש את המשלט המצרי בתוך טאבה עם הרמה של סיני. רוב העמודים של קו זה שימשו במשך שנים רבות את קו הטלפון בין אילת לבאר־שבע ולמטבע. ואם לא די בסימן זה. הרי התוואי מכאן ועד סופו סומן בשטח בסימני דרך כחולים.

בנקיק הצר

לאחר כ־800 מ' נסטה שוב — והפעם דרומה — אל ואדי חסר שם. ואדי זה חתר את דרכו בין קירות תלולים — שחם מצד אחד ואבן־חול צבעונית מהצד השני.

לאט לאט הולך האפיק וצר. הולך ונסגר. בדרך עלינו לעקוף מספר מפלים החוסמים את האפיק — עד שנגיע לנקיק צר ביותר החסום במפל גבוה ואלולי המתנגדת את המשך הדרך. במבט ראשון נדמה, כי אין לנו ברירה אלא לחזור על עקבותינו. אך במבט נוסף נגלה סדק צר הארוך הפעור בקיר — ולאחוריו, בתוך קלחת צרה וגבוהה ממתין לנו סולם ברזל גבוה, שהוצב כאן על־ידי מדריכי חוות הנדג"ע בבאר אורה. מרומי הסולם אינם סוף הטפוס. עלינו להמשיך ולהעפיל עד לפרשת המים. שגובהה כ־300 מ', מעל לפני הים. כאן נפתח לעינינו נוף רחב ידים מרהיב ביופיו. ואף בימים חמים נושבת כאן רוח קרירה. פרשת העליות הסתיימה. אנו מתחילים לנוע במורד דרומה — לעבר אפיקו של ואדי טויבה. המסתבר כי אין סוף לצורות ולגוונים של גושי אבן החול — המשיכים ללוותנו בדרכנו — והעין אינה שבעה מהם.

דרך עתיקה

תוך כדי הליכה יתברר לנו לפתע, כי אנו צועדים בתואי של דרך עתיקה. פה ושם כבוש השביל ומוגבל מצדדיו באבני שפה. אכן, עלינו על דרך קדומה בה נעו שיירות מסוחרי מסיני — אל מפרץ אילת. שכן נקב אל עקבה מעבר הרש הוא יחסית ונבנה בכל. הנראה אך בתמצית המ"ה על־ידי סולטני מצרים.

לכשנגיע אל אפיקו של הנחל נוכל לאתר את מקום הגיתון ומנהרתו של השיירות. כאן, בקירות אבן החול בגודיים שפע של ציורי סלע: יעלים וגמלים, שיירות מסוחר ולוחמים, הנושאים אלות ורמחים. גם כתובות, רובן בנבטית. מצויות כאן. וכרוב הכתובות הנבטיות אף הן מתחילות ב„שלום". לידן חקוקה גם כתובת ביוונית האומרת: „כאן עבר אתליום סורבון, מהלגיון ה־3 קירנאיקה, פלוגת המאה ועשרים, אנטוניוס זולגוס".

אך עלינו להמשיך הלאה עם ערוצו של הואדי. משמאל ניכרות עוד הציבות בסלע שאין איש יודע עדיין את פשרן הנה, מבעד לפתח הרים, מתגלה מפרץ אילת הכחול. עוד מעט ונגיע לכביש המוביל אל אי האלמוגים — ומאז צאתנו לדרך חלפו כ־5 שעות.

הועדה לאנרגיה אטומית

המרכז למחקר גרעיני, נחל שורק

מחנה נוער למדע

הגרעין 1972

יתקיים במרכז למחקר גרעיני נחל שורק בתאריכים 14 — 2 ליולי 1972. המחנה מיועד לבוגרי הכיתה השביעית בבתי ספר תיכוניים מוכרים.

שאלוני הרשמה ניתן לקבל במזכירות בתי הספר וע"י פניה למרכז למחקר גרעיני נחל שורק דאר יבנה / עבור מחנה נוער למדע.

ההרשמה מסתיימת ב־14 מאי 1972.

בעל רכב!!

מ.מ.מ.

מודיע:

החל מ־2.4.72 יבוצעו במכונינו

בהתאם להוראות משרד התחבורה

בדיקות רשוי („טסט") שנתי

שרותי מ.מ.מ. נוספים:

בדיקות לפני קניה • הרצות • בדיקות עשן.

כוון גלגלים • יישור שלדות (בחיפה)

המכונים פתוחים:

בבני־ברק
כל יום מ־7 בבוקר עד 6 בערב
בימי שישי עד 2 אחה"צ
רחוב הירקון 13 (כביש צ.ד.)
טלפון 780892

בחיפה
כל יום מ־7 בבוקר עד 4 אחה"צ
בימי שישי עד 2 אחה"צ
מול משרד הרשוי חיפה
טלפון 721339

בקרוב בדיקות רשוי גם בירושלים

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

בחודשים מאי־יוני 1972 ייערך, כידוע, מפקד האוכלוסין והדיור בכל רחבי המדינה

לצורך ביצוע המפקד חולקה המדינה ל־19 אזורים, כאשר בכל אזור פקידה תפעל לשכה אזורית — כמפורט להלן:

האזור	היישוב	הכתובת	מספר הטלפון
א	טבריה	בניין מלון רמה	(067)—22221—2—3
ב	עכו	בי"ס תיכון שיכון ממשלתי ד'	(04)913774—5—6
ג	עפולה	רחוב גלבוע	(065)—22964—4—5
ד	חיפה	שדרות העצמאות 39	(04)—643582—3—4
ה	חיפה	שדרות העצמאות 39	(04)—643576—7—8
ו	חדרה	רחוב רוטשילד 27	(063)—25181—3—2
ז	נתניה	רחוב הרצל 25	(053)—25968—28543—28021
ח	כפר סבא	רחוב ויצמן 105	(03)—925886—923371
ט	הרצליה	רחוב הנציב 7	(03)—981598—981411—981100
י	רמת גן	רחוב ז'בוטינסקי 71	(03)—739609—739096—739432
י"א	תל־אביב	שדרות רוטשילד 49	(03)—622153
י"ב	גבעתיים	רחוב משמר הירדן 18	(03)—763411
י"ג	בת־ים	רחוב בלפור 2	(03)—862569—8—0
י"ד	רחובות	בתחנת אגד החדשה	(03)—951193—952877—954441
ט"ו	רמלה	בבניין לשכת העבודה הישן (מול „אבו")	(03)—965206
ט"ז	ירושלים	רחוב בן גבריאל 3, תלפיות	
י"ז	ירושלים	רחוב ברטנורא 9	(02)—31253
י"ח	אשקלון	בי"ס אילנות — שיכון אפרידר	(051)— 5188
י"ט	באר־שבע	רחוב הפלמ"ח 71	(057)—73878

המעוניינים במידע נוסף על המפקד יוכלו לפנות ללשכה האזורית הקרובה למקום מגוריהם.

הרשמת מועמדים לתפקידי פוקדים ורבי פוקדים — נמשכת! נא לפנות ללשכות הנ"ל!

הרגלי הנופש של הישראלי

מוקדי התיור הקבועים מוצפים ✱ משרד התיירות מעודד ניצול אתרים מחוץ לעונה

מאת נתן ריבון

אביב הגיע פסח בא ורבבות ישראלים רותמים רכבם ומשפחותיהם ויוצאים לטייל. נחשולים מציפים את אילת, איזור ים המלח, הגליל, סביבת הכנרת וירושלים. השנה ייצאו אלפים גם לשרם־א־שייך.

מדי שנה גדלה הצפיפות ואלפים נאלצים במוקדי תיור אלה לבלות את ימיהם ולילותיהם תחת כיפת השמים. כל הסידורים הנעשים לקדם מבול מטיילים כמעט אינם ערוכים על הצרכים. תמיד חסרים שירותים נאותים, המים אינם מספקים את הצרכים ומעל לכל משתוללת הפקעת מחירים.

הצירוף של מזג אויר נאה וחופשה ארוכה מעבודה ולימודים הוא המניע העיקרי לתנועה תוקה זו של מטיילים בפסח. אולם יש לכך הסבר נוסף. הישראלי הממוצע עדיין אינו מודע לאפשרות „מתיחת" עונת הנופש שלו על פני כל השנה. בולמוס הנהירה לנופש תוקף את הישראלים בחדשי הקיץ בשיא העונה דווקא. פסח הוא מציין מקדמה על חשבון תנועה זו.

הסיבה לריכוז תיירות הפנים בשני חודשי הקיץ יולי־אוגוסט פשוטה. החום המעיק מבריח את הישראלי מהערים הדחוסות והלחות. מתח העבודה בחודשים אלה אינו נסבל. העצבים מרוטים וכל מה שהאדם הקטן עורג לו הוא מנוחה פיזית ושלווה נפשית וחוף ים. אלא שכאשר יוצא הנופש הישראלי לבתי מרגוע, בתי הבראה, ערי־קיט ונופש ברצועת החוף או בהרים, הוא מגלה שהם צפופים ודחוסים והוא חוזר מהנופש עייף, רוגז וסחוט.

המחלקה לעידוד תיירות־פנים במשרד התיירות, בשיתוף עם גורמי התיירות המקומיים והרשויות המקומיות בערי הקיט, עושה מאמצים למתוח את עונת הנופש על פני כל השנה. יש לכך יתרונות כלכליים למשק כולו, מעלות טובות לענף הקייט ויותר מכל נהנה מכך הקייטן. כתיוות העונה על פני כל השנה נותנת בידי גורמי הענף אפשרות להחזיק שירותים לכל אורך חדשי השנה. רק טבעי ששירותים אלה יהיו מעולים יותר כשאינם תלויים בקוניונקטורה. לדידו של הקייטן יש לכך יתרון. הוא יקבל שירות אדיב ותשומת לב. אחת המודעות שפירסמה המחלקה בשעתו לעידוד תיירות־פנים, שהראתה אווירה של שירות לזקסום לקייטנים הבאים שלא בעונה, עוררה תגובה שלילית מצד אחד מקוראי „הארץ". כתוצאה מכך גנז משרד התיירות מודעה זו, אולם העקרון הנכון בעינו עומד.

עליה מחוץ לעונה

עם זאת מסתמן שינוי איטי בהרגלי הנופש בישראל. ב־1971 חל גידול של 8.2% במספר הלינות של ישראלים לעומת 1970. גידול דומה (9%) חל בלינות בין 1970 ל־1969. מורגשת גם נטייה לפיזור הנופש לכל עונות השנה.

מספר הלינות של ישראלים הגיע ב־1971 ל־2.7 מיליון לערך, לעומת 2.5 מיליון ב־1970 ול־2.3 מיליון ב־1969. למרות הסימנים המעודדים, עדיין עומד הנופש הישראלי במקום אחרון לעומת עמיתו באירופה. הוא אינו מנצל את ימי חופשתו ומעדיף ישיבה בבית. ב־1969, למשל, הגיעו מספר הלינות לתושב בישראל ל־0.9 (האוכלוסיה מנתה 2.5 מיליון), לעומת 1.9 בספרד, 2.7 בבלגיה, 4.4 באיטליה ובצרפת 6.8 — שהוא השיעור הגבוה ביותר. אולם לנתונים אלה יש משמעות אף יותר מרחיקה לכת בהתחשב בעובדה שמספר ימי החופשה השנתיים העומדים לרשות הישראלי ביחס לעמיתיו באירופה הוא כמעט שווה. מספר ימי החופש לנפש בצרפת הם 31, באיטליה — 28 ובישראל 30. העובדה שהישראלי עובד פחות שעות בשבוע אין לה כמעט משקל לגבי הרגלי הנופש שלו.

מיבצעים מיוחדים

כדי לעודד את תיירות הפנים מחוץ לחדשי העונה, נעשים מיבצעים מיוחדים, כגון ירחי דבש לזוגות צעירים בנהריה, נתניה ואילת, או פסטיבלים וירידי אמנות בצפת. למיבצעים אלו יש הצלחות יחסית וחדושה פעולה עקבית ועקשנית כדי להחדירם לתודעת הישראלי הבצוי. אפשר אולי למצוא עידוד בנתונים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לפיהם יש ירידה במגמת הלינות של ישראלים בבתי הארחה המומלצים בחודשי הקיץ יוני, יולי אוגוסט (נוסף על אפריל בימי פסח) ואילו בחודשי החורף, בעיקר בדצמבר וינואר חלה עליה.

בין יתר המיבצעים לעידוד תיירות הפנים פועל משרד התיירות להשיג מחירים מוזלים מחוץ לעונה וכן לענין גורמים ומפעלים להתקשרויות קבוצתיות או לקיום ועידות וכנסים בחודשי „סרום העונה". כך למשל הבטיחו בתי הארחה בקיבוצים לגבוה מחיר מוזל של 40 ל"י ליום לנפש עבור אירוח מלא (כולל מס ודמי שירותים) בחודשי שולי העונה.

מחירי האירוח נעים בין 90 ל"י ליום במלון פאר בעונת הבוערת עד 4 ל"י ליום במחנה קמפינג ללא כל שירותים. בחודשי חוץ־העונה המחירים זולים ב־10% עד 30%.

אשתקד קיימו 40 מוסדות וארגונים ועידות וכנסים בעונות השפל בערי הקייט. מובן שמפעלים אלה אינם יכולים למלא את בתי ההארחה, אולם יש בהם משום המריצים בכיוון העמקת התודעה שעונת הנופש אינה מצטמצמת לחודשי הקיץ בלבד.

כיצד מתיישבת תיירות הפנים עם תנועת תיירות החוץ? הרי משרד התיירות פועל גם בתחום זה ל„מתיחת" העונה מעבר לחודשי הקיץ והחגים. משרד התיירות מפרסם את ישראל בחו"ל גם כאתר תיירות, נופש וטיולים בחודשי החורף.

נתונים סטטיסטיים מצביעים על התפתחות מעודדת גם בכיוון זה. נוכח הגידול בתנועת התיירות מחו"ל והמצוקה בחדרים, כלום לא נדחקת תיירות הפנים והנופש הישראלי?

מר אלדר ועוזרו ראובן הליפקס אומרים, כי אין ניגוד בין השניים. תנועת תיירות חוץ מתרכזת בעיקר בערים הגדולות, המהוות בסיסי יציאה לסיורים, לא לנופש. ואילו תיירות הפנים מבוססת על ערי קיט בפריפריה, כגון אילת, טבריה, אשקלון, נהריה, נתניה, ערד, ים־המלח ועוד. במפת הנופש ותיירות הפנים יש 14—15 אזורי קיט והארחה כאלה. מטולה למשל היתה מלאה בחודשי החורף בתיירות שלג וסקי בחרמון.

בתי־מלון וכפרי נופש

לרשותו של הנופש המקומי עומדים בתי מלון כמו לרשותו של תייר החוץ אולם הוא מעדיף את כפרי הנופש על חוף הים, בתי הארחה בקיבוצים, חניוני הקמפינג העממי, אכסניות הנוער ובתי־ספר שדה המשמשים בסיס ומוקד לשוחרי ידיעת הארץ. הישראלי מבכר את הרמה העממית. נטיה זו משתקפת גם בעובדה, כי עיקר העליה בלינות ישראלים ב־1971 היתה בבתי ההארחה בדרגת 4 כוכבים (27%), בכפרי נופש 18.4%, ובמלונות בדרגה 3 כוכבים (11%). כנגד זאת נרשמה ירידה בולטת בלינות במלונות מהדרגה הגבוהה ביותר (5 כוכבים) והנמוכה ביותר (2 כוכבים וכוכב אחד).

גם באזורי הנופש יש תנודות. באיזור ערד וים המלח חל גידול עצום בשעור 81% בתנועת התיירות הפנימית. באשקלון — 21%, בנהריה 16%, במזרח ירושלים 18%, בצפת 12% ובאילת 11%. לעומת זאת היו ירידות בולטות בחיפה וסביבתה (טבעון) והרצליה.

אומר מר אלדר: הרגלי הנופש של הישראלי משתנים בהדרגה. הוא פחות דוהר לנופש בעונת השיא יולי־אוגוסט, אולם הוא עדיין אינו יודע לנצל את חופשתו השנתית לנופש ומנוחה. בקיץ מתנפש הישראלי את חופי הים ומקורי המים והאוורים הקרירים בהרים. אך אין הוא מנצל את היתרון האקלימי של ישראל, שבה חדשי החורף אינם ארוכים וקרים כל־כך.

כמה בתי מלון בנתניה ובבת־ים הוקצו לשמש כאולפנים ואכסניות לעולים חדשים והם מקבלים את שכרם מהסוכנות היהודית. אולם הסדר זה מתיחס למספר לא גדול של בתי מלון והוא אינו פוגע במקומות האיכסון העומדים לרשות תיירות הפנים. יתר על כן, הסדר זה פועל בדרך־כלל בחדשים שמחוץ לעונה.

קוקומו

(סוף מעמוד 19)

מספר לך? זה יקלקל אצלך כל מה שאתה רוצה על ישראל", אמר ועיווה את פיו. הייכתי אליו כעבר לשולחן. „שום דבר לא יכול לקלקל את ישראל שלי!", אמרתי. והוא השיב: „תעזוב את זה החרא. אולי נראה איזה טלוויזיה, מה? „לכה אין לך טלוויזיה, בוטו בן־ברית ז'"

בבוקר, כשקמתי למלאכתי, עדיין היה ישן. כששבתי בערב עם בני, היה כצפו שעל המזרון, בחדר הגדול, ריק. יונתן פרח, ישראלי, אבד לי לעולמים ולא ראיתיו מאז. לאן הלך? כבר חצי שנה בערך מאז. אולי חורשים הוא ומארה, שני ידידי, את אדמות המדבר בישראל, הארץ האחת הרוצה בם ובנו? האם אפגוש בם שוב?

כעבור ארבעה ימים שבה רות שלי הביתה, שותקת ועקשנית כדרכה, עד שפורץ ופולה בכית המר. כעבור כמה שבועות שמעתי מה שהיו אנשים רעים מספרים עליה שברחה עם מלצר כושי שיכור והרחיקה עמו עד לעיר קטנה בשם רדוקאה, שעל גבול אוהיו, מיסורי וקנטאקי. שם נטש אותה האיש ונעלם כהיעלם כל תקוותינו, זו אחר זו. בלילה, כשרפה גופה מעיוותיו ונח בשנתה, ראיתי כתמים כחולים על שיפולי צווארה, כמו נוסתה בחנק. לי לא אמרה דבר כשניעורה לפתע ורק כנגד רצונה פרצו מפיה הבלים: „מה אני עושה לכם, יקירי, מה אני עושה לכם די ואני גיפפתי אותה וגופה חם בגופי וכואב, ואלחש לאזנה, בשערה הרך, השופע: „אינני מבקש מכך, יקירה, אלא להמתין חצי שנה. חצי שנה ולא עוד. אקח לי עבודה נוספה ונצבור מעט כסף ואמכור את המכוניות ונצא לארץ. משם נשלח לבית־החולים שלך את יתרת חובנו על לימחדיך. עוד חצי שנה, אהובה שלי, ושם יבוא הקץ לכל סבלך". והיא, בפעם הראשונה, בבכי ובאי־אמון, שאלה: „אתה באמת מאמין בכך, יקירי? תמיד אנו אומרים עוד שנה, עוד חצי שנה — והזמן עובר. מי ירצה בנו? אין אנו צעירים מאוד כפעם ונכריים אנו ואת דת היהודים קיבלנו על עצמנו מבלי להתענות במצוותיה". צחקתי אל בין שערותיה, בעודה בוכה כך: „הזמן עומד, רותי. עומד ואינו נע ושם הכול ממתינים לנו. שם כולם ידועי סבל וכולם באו אל החופש האחרון, הנצחי, ללא עוול ורוע. שם, בין הדקלים והחולות בהר הגלבוע, בחלמי השדות, השקט הגדול והמאושר, ליד ים הגליל. לחם ודגים נאכל שם עד שובעה, ככל הקדושים הקדמונים. שם מלכות השמים ואיש איש את גורלו יקרא בבירור, רות הטובה שלי".

אלא שהימים נמשכו כסדרם ואת נסיעתנו אל ארץ־הקודש נאלצנו לדחות. ארוכים הימים ואת הדברים לא אוכל לספר לכל פרטיהם. רק אזכיר, כי מאסון גדול ניצלנו. יום אחד, חודשיים לאחר המקרה שסיפרתי, וכבר שיגרתי מכתב אל הקונסול של ישראל בשיקאגו ובו כל סיפור חיינו ובקשת עליה בו — פרץ שחור אחד אל באנק הסוחרים הלאומי שבשדרות אמפייר, קוקומו, ולעיני האנשים, לאור השמש, שדד את כל כספי הבאנק. הכול קורה בארץ צלמות זו. אין בי אפילו טיפת אהבה אליה. בן 37 אני היום ועד לא ראיתי את העיר ניו־יורק. עתה, אין לי כל רצון לראותה. כך או כך, עקר השודד בבהלה רבה במכונית גנובה שהמתינה לו ליד המדרכה ובעוברו בשדרות אמפייר, מול ביתנו, במהירות כל מאה מ־לין בשעה, פגע בבילי שלנו, שניסה לחצות ברגליו החולות את הכביש.

את השחור השודד תפסו בעיר לה־פאייאט. בערבו של אותו יום, על כל כלקוהו — ואני נזעקתי מאסמי „רואו את ווב" לשוב הביתה. רות אשתי לא היתה שם ובני כבר נלקח לבית־החולים. שבעה שבועות היה מוטל שם ואני כרעתי את ביתי בכל עת פנאי, כי רות לא יכלה לראות בסבלו הסקס. סבתה היא ששילמה את חשבון ההוצאות ואני נכלמתי לרגע האחר חרטתי בזכרוני את סכום החוב. ימיד לאחר שנסיים את תשלום פיגוריתנו על חשבון שכר־הדירה, אשיב לסבתא הגדולה הכול, עד הסאנט האחרון.

אך את נסיעתנו לארץ כיסופינו הצטרכנו שוב לדחות. גם ברקודי ישראל לא יכולתי ליטול עוד חלק. בעוד שנה תסיים רות שלי את מכסת חובה לבית־החולים ואז, אם תוכל לעמוד במעמס העבודה והשעות, נשתכר כסף רב. אולי אלמד גם אני מקצוע זה של את רחמן, במשך שנה ובמזורה, ובעוד שלוש שנים גם יהיה לשנינו מקצוע של ממש וגם סכום של כסף, שנוכל לעשות הכול ליציאתנו אל הארץ הנכספת. איננו רוצים לבוא אליה כשידינו ריקות; אנו רוצים לבוא ולשרתה וליתן לה את כל שמגיע לה, מידי בנים אוהבים.

וכך כולא אני את געגועי ועדיין עוצר אני בזמן ואין הזמן העומד מוהיר בי סיכנים ומגעי ידי עודם מפיגים את ייסורי רות רעייתי. בכל בוקר, בארבע והצי שעות, אני עולה למכונית האמ.ג'י. שלי ויוצא לעבודתי. הראדיו משמיע את החדשות ואת קולו של הרבראנד מאושאל הקורא בברית הישנה ואני את כיפתי הרבש וחוזר אחריו ואני עובר בעולם ממורפל, סגוירי הארץ, בכבישי ענק רחבים וריקים. במהירות של שמונים מ־לין בשעה, בין עיירות זעירות ומנומנמות ששמותיהן קאהירו לבנון, בית־הורון וכפר־נחום, סרה הוט, צור, קורינת, יריחו, מאריון, מוציק, בית־להם ופאלאסטיין וירושלים. כה אמר השם, הנה לוקח אני את בני ישראל מבין הגוים אשר הלכו שם וקיבצתי אותם מסביב והבאתי אותם אל אדמתם ועשיתי אותם לגוי אחד בארץ ישראל ומלך אחד יהיה לכולם למלך והושעתי אותם מכל מושבותיהם והייתי להם לאלוהים והמה יהיו לי לעם. חוזר אני על הדברים במלים אנגליות, זרות וקפואות ואני כופה על זרועותי ועל ירכי להחם מן הקור הנורא והמכונית מיטלטלת מקצה הכביש אל קצהו והוזרת בעמל רב לצאת מן הערפל הכבד הזה. ובשש וחמש־עשרה אני מגיע אל מקום עבודתי ואל עבודת יומי לעשותה, תוך הערפל כבד.

هكذا من الأصل

הלוח הכפול הארץ ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: תל־אביב שד' רוטשילד 99 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248905, 230521, 230401
המחיר: יום חול 55 אגורות לשורה / יום ו' 75 אגורות לשורה

פרקי היום בתנ"ך

• עמוס ח'־ט'.

המשנה היומית

• סבתות ח' (ב'–ה').

רדיו — גל א'

6.00	„מה טובו אהליך" ושיר של יום
6.10	התעמלות בוקר
6.20	שעון מוסיקלי
7.05	סקירת עתוני הבוקר
7.15	זמר זמר לך
7.55	„אור ירוק"
8.10	בוקר טוב
10.05	לעקרת הבית
12.05	במקצב יונצר
12.30	בחצי היום — מוזיקה והודעות
14.10	לאו הערב

חדשות

רשת ב'

6.00	8.00	7.00	8.05
14.00	13.00	12.00	10.00
18.00	17.00	16.00	15.00
24.00	23.00	22.00	21.00
			01.00

חדשות בלועזית

רשת ד'

באנגלית: 20.30 18.30 7.00

בצרפתית: 20.45 14.00 7.15

14.10 לאם ולילד — א) מסה של סייר — מאת צביה בולשלום; ב) שירים „בבי־קשתך" לחג; ג) יציאת מצרים במבצע „קדש"; 16.05 לקראת זמן חרותנו; 16.30 „בטובו"; „שירת המהללה"; 17.05 סדר פסח לכל ... 18.07 „שירת מרים"...

גלי צה"ל

16.05 ד"ש עם שיר; 15.05 פזמון חוזר — לקראת מצעד הפזמונים; 17.05 מבחר מתוך תוכניות חג לזמן חרותנו; 18.05 הפסח שלי — אנשים מספרים על מסיבות החג; 19.05 ...; 21.05 ...

טלוויזיה

17.30 בשפה ערבית: לילדים; 18.00 שירי ילדים והורים; 18.75 פרסום כצויירים; 19.00 חדשות ב־עברית; 19.30 חדשות היום (ערבית); 20.00 חדשות; 20.30 מהדורה מקוצרת; 20.50 הגדות מצויירות — ...; 20.30 ...; „כתב זר"; ... 23.00 חדשות.

תורנות רופאים לפי המקומות

תל־אביב

• ד"ר סגל, בלור 12, טלפון 237560; ד"ר הראבן, אב־ בשיין 6, טל. 448251.

• במד"א, טל. 101, 614333, רופא בין השעות 8 בערב עד 7 בבוקר, המבקר חולים בביתם.

• רח' מונטיפיורי 9, טל. 58765, מ־8 בערב עד 1 אחר חצות.

קופת חולים ...

הגל הקל

15.04 „באו רבקת סיכאי"; 16.05 „הגדה"; 17.04 ...

גלי צה"ל

15.05 גאו לצלצל — מבצע מיוחד; ... 17.40 ...; 19.05 ...; 21.05 ...; 22.05 ...

טלוויזיה

15.00 ... ; 18.10 ...; 19.00 חדשות ...; 20.30 חדשות; 21.00 ...; 23.20 ...

יום חמישי

גל א'

8.15 „שחרית חג" — ...

תורנות בתי מרקחת

• ליל החג: יאני, יהודה הלוי 78, טל. 612474; אל קסל, יפת 65, יפו, טלפון 823361.

תורנויות בתי חולים

• היום: דגולה.
• א' דפסח: הדסה.

וילות ובתים

• להשכיר וילה 4 חדרים עם ריהוט חלקי 911997.

דירות

דירות למכירה 3 חדרים ויותר

דירות בשכר חודשי

דירות בדמי מפתח

דירות מרוהטות

קבלנים מציעים

חדרים מרוהטים

ביקוש דירות

מגרשים

חנויות

משרדים

אולמות

עסקים

ביקוש עבודה

מכוניות למכירה

מציעים למכירה

השכרת רכב

ביקוש רכב

אופנועים וקטנועים

קונים לקנות

טלוויזיה

מקררים

דודי שמש וחשמל

מכונות כביסה

מכונות גילוח

תריסים

רהיטים

הכذا من الأصل

הלוח הכפול | הארץ | ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: תל־אביב שד' רוטשילד 99 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248905, 230521, 230401
המחיר: יום חול 55 אגורות לשורה / יום ו 75 אגורות לשורה

מכונות כתיבה

● השאלה, מכירה ותיקונים, דייז, רוטשילד 10 טלפון — 64446.

צילומים

● בהזדמנות! מצלמת רפלקס אסהי פנטקס ספ. 1. במצב מצוין ואחריות לחצי שנה עם עדשה מקרבת. 1300 ל"י. להתקשר 02-89102 מ־17.30 עד 22.30.

● הסלבלד 500 כי' קומפלט במצב מצוין 2,500 ל"י טל: 08-56270.

כלי נגינה

● מכשירים חדשים ומשומשים, גיטרות ואורגנים, סבהר גדול, תנאים נוחים, טל' ביק, דיזנגוף 126, טלפון — 230808.

● בשלושה תורשים תלמד נגינה — תופים — בס — הגיטרה — וכו' — "קסמים" 252143 לואי מרשל 13 תל־אביב.

● הניעו חלילים מובחרים מיצלון מיוחד מיפאן. "הולכ" שר' רוטשילד 8 ת"א טלפון 788108.

● למכירה פולימס דרוה, פיים, פסיפון בהיבה אחת 1.90 מ' גורל. 6,000 טל. 779939.

● מכשירים חדשים ומשומשים, תובבים וגיטרות, להציאים נוחים "דרדהסיס" תל־אביב פרישמן 37 טלפון — 286455.

● מכשירים מובחרים במחירים לכל המינות, רכשו כן הכלאי חישן כל עוד לא הועלה המחיר. גם יבוא מסוף מכסה, פלוכון, ירושלים, כר ריש 2, 222796 תל־אביב, זמנהוף 36, 222969.

● "מוסיקה לעם" ברוך הירש 84 בתחתיה החנות היחידה והמקצועית לכלי נגינה קונה, מוכר ומתקן, כל כלי נגינה, באחריות מלאה, אפשרות עבירות חדישה ל בנאים מיוחדים: אורגן, תופים ואקורדיונים ללומדי היום הניגון!

● בהזדמנות למכירה פיני אורגן במצב מצוין. טלפון 39606.

● למכירה גיטר שלב. טל' 904079.

הלוואות

● הלוואות לעובדי מדינה, או לבעלי רכוש רכב 111 טל. 236048.

● אנו נותנים הלוואות שונות, סידור כיסוי לשטרות מסחריים, טל. 614113.

● הלוואות לכל מטרה בתנאים נוחים, טל. 132461.

● הלוואה בבוזמן תכף מיד עבור: זהב, תכשיטים ודברי השקל. 55840.

● הלוואה בבוזמן ומיד לעובדי בונות ציבור ופרטיים. 51907 — 55840.

● לעובדים קבועים הלוואה מידית עד 500 ל"י, 448085.

חיות בית

● גורי קולי גזעיים + הגבלות יחסין בני 8 חדשים 750275.

● גורי קולי למכירה + הגבולות אבא, יבוא, טלפון — 416308.

● סוס + פוסת לניבת שני הם גיזעיים ומשובחים. הקר לא זוכה. טלפון 928014 או 922388.

● "ביבר" — משק דרור בבית רמלה — ת"א, טלפון: 961543 קונים, מוכרים, סאכנים ומאלפים כלבים לכל צורך, מאמן מומחה מארה"ב.

שרותים

● "בדפי זהב" רשימה בושלמת של החשמלאים ב־כיוון: "חשמלאים".

● ב"דפי זהב" רשימת מלס"י מרצפות בסוגו: "מרצפות ליפוש והברקה".

● צבת ביותר בעל אורך מכבי שביעת עשת זאת ב־עצמך במחירים זולים (יותר מכסים) הספקה מיידית הדרכה חינם חיים חאי, רח' הפסיה 4 פינת הרצל 125 ת"א טלפון 821795.

● ב"דפי זהב" תמצא רשימה בושלמת של חברות ה־הובלה באזורך.

● ב"דפי זהב" תמצא לתבר בות הצבעים (מסיידים במיי ון: "צבעים ומסיידים".

● "אביב" מתכנן ומבצע שיפוצים בדירות חנויות ו־משרדים. טלפון 255689.

● המומחה לליטוש מרצפות והברקות ונקיון יסודי. — 80221 טלי.

● זהר ליטוש והברקת מרצפות ונקיון יסודי טלפון 248042.

● ב.י.א.מ — רמונט — מבצעת עבודות סיוד, פלסטיק, צבע ופוליש מרצפות לאתר הצביעה, טל. 854588.

● מעריה ושולמית! מלסיים ומבדיקים מרצפות ו־שכשות ביסודיות 87621.

● שיפוץ ביתי אשפה ו־הספקת מתי אשמה טלפון 446379.

● אינסטלטורים! שרות מהיר בכל גוש דן תקונים ו־עבודות פים ביוב ואויר — 236179.

● מסני' מריקור' רבקה, ת"א השוהוריי הפרחי 16 מרפא (פינת בלו) קוים 1, 5, 25, 10.00—15.00.

● צביעה מהרש של מעילי עור נעליים ותיקי עור. נרקו מעילי זכש. "ארמה" — ת"א, פינסקר 5, טל' 59662.

הלבשה

● שמלת כלולות יפה מלוני דוה, מירה 42. טל' 36397.

נופש

● מלון גן המלך נתניה, טל. 053-23391 כשר, נופש, הכראה וירת רבש בחדרים ממואדים עם שירותים צמודים, מבזיון מלא חזל מ־25 ל"י. בחדרי חוץ.

פרסומים

● מודעות לכל העיתונים ו־בנוכו: ל"השבוע בנתניה" פתקבלה בכרכום ארצנו שערגיא נ. טל 22133.

בתי ספר ושיעורים

● גוזח שיעורי גיטרה קרביה, ג'ז ופופ בבית, כמבר בת ת"א טלפון 953723.

● נהיגה — אנגלית, מורה לאנגלית מעוניינת ללמוד נהיגה תמורת שעורי אנגלית, טל' 281907.

חקלאות

● למכירה ברסתיים משק עפות מסודר, להתקשר למוכנת אנגלו סכסון, רעננה — 021066.

● דרוש מפעיל לקומביין לקציר תבואות, להתקשר — 070787 בערב.

● למכירה פרדס בן 67 דונם אדמה ובאר פרטית ב־כפר יונה. יכול מעל 4% סוג אשכוליות. מחיר 5,000 ל"י לדונם. פניות ת.ד. 29 הרצליה.

● מכירה קומביין פרגוסון 500, מוכן לעבודה. קיבוץ ברסיה, 2412—051.

תערוכות

● תערוכת אכזריות ותהביציה "בית סבוני" 29.3.72 — 8.4.72. יומיום 9 עד 22.

טיולים

● מתארגנת קבוצה קטנה למיול באירופה בחודש יולי. פרטים "מילי", נחלת בנימין 52 ת"א, טלפון 50181.

חוגים

● מעוניין להתידד למטרת בילויים יחדיו עם זוג בגיל 50—57 מסביבת תל־אביב. ת.ד. 33008 תל־אביב.

● מועדון ברסלון "רמת אביב" בהנהלת ינוש שמח להזמינכם לנשף האביב ב־מוצאי החג 30.3.72 ביום שישי בתוכנית התקיין דולו וריקודים לצלילי התזמורת היהודים לצלילי מיטב הלהיטים.

בידור

● לחיילים ולתיכוניסט! מחר בערב, שישי ושבת, מבלים בריסקוטק "מסי" שד' קרן קיימת 28.

שונות

● שימו לב! צוות מומחים לרשותכם ייעוץ בכל בעיה שלחו — 2 ל"י לת.ד. 59217 ת"א, ותיענו מיד.

● רצונך/בם בפומפים הרפרוסיסים או מכיירים בכל נושא. המקשר(ת) לטלפון 08-950200 אברהם.

● מכשירים רפואיים שיניים קונה, מתקן ומוכר י. לנדמן נאולת 33 בחצר. טלפון — 763639 — 52831 תיקונים דחופים.

שידוכים

● עו"ד בלי ילדים 40 ע־שיר ת.ד. 6452 ת"א.

● מחשב אלקטרוני ושאלוני סי.א.פ.ס. ימצא אית הזוג האידאלי(ת) ברוקטם ושאלון חינם סי.א.פ.ס. ת.ד. 6230 תל־אביב.

● פרטי, גרוש בלי ילדים 36/175 אשכנזי, מסודר חרכה, מעוניין בהיכרות. טלפון 08-943470 החל ביום ו' 20.00—22.00.

● פרטי, יחלום רווק 25/168 מעוניין להכיר בחורה צעירה למטרה רציניות ת.ד. 23298 תל־אביב.

● מועדון האושר: מזמין מכנש ותיקים, עולים, ותושבים אינטלקטואליים ואקדמאים, ת.ד. 29390 תל־אביב פרטים אישיים.

● אלמנה 44 מסודרת היטב מחפשת רציני ספרדי בלי ילדים בעל לב טוב. לפנות בכתב לאשר רחוב דר 12 לפתנבו.

● הצעות הצבעת מפי המרכזיה האוטומטית של מועו הכרזויות. חייג 228198 מחוץ לשעות הקבלה ובערבים בכוורדים עם"י הזמנה.

● גבר צעיר מעוניין בוידידות עם אשה ת.ד. פרטית — 33249 תל־אביב.

● סטודנט יפה 22.5/180 מחפש רעיפיה ובעלת אמצעים. לצ"ן טלפון. ת.ד. 36413 פרטי ת"א.

● "אמד הטר" מחות בחול המועד פסח כל היומן בכוי י"ש 6—9, זמנהוף 10, טל. 282019 הרשמה חינם לבחורים בעלי השכלה מגיל 35 בחורים המעוניינים לנגור ב־חו"ל! במשרדנו הצעות של בחורות עשירות מחו"ל!!

● רווק 32/167 מעוניין ב־בחורה למטרת נישואין. לכתוב לת.ד. 4496 חיפה למס' 24006.

● עוור בן 37 בעל מקצוע וקבוע בעבודות. ת.ד. 4496 חיפה, למס' 28951.

● אלמנה אשכנזיה יפה מ־משפחה טובה, בעלת עסק פרטי, עם דירה, מחפשת גבר אינטלקטואלי בגיל 50 עד 55 תמונה מבוקשת. לפנות ת.ד. 4496 חיפה למס' 28989.

● אקדמאי רווק, 38/165 מסודר (עיראקי) מעוניין ב־רצינית (לא חשוב עדה). ת.ד. 88157 ת"א עבור מס' 498 לציין טלפון.

● (פרטי) אלמנה נאה 47/166 מעוניינת בחבר לחיים, מ־50—55, מסודר ר אינטלינגנט. ת.ד. 10125 ירושלים.

● פרטי! אקדמאית מורה בתיכון, 24/165 מסודרת, מעוניינת באקדמאי אשכנזי, רציני. עם פרטים מלאים ת.ד. 9467 חיפה.

הלוח הכפול ירושלים

תורנות רופאים לפי המקומות

ירושלים

● תוכנת רופאים בבקרים ההופים מ־8 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר טלפון 101 בהוכנת מד"א מרפאה ורופא לטיפולים דחופים מ־7 בערב עד לחצות. מיועד למקרים הדופים בלבד.

תורנויות בתי חולים

● היום: ביקור חולים (ילדים), הדסה (פנימית — נשים — כירורגית — עיניים).

● יום החג: הדסה (ילדים — עיניים), ביקור חולים (פנימית), שערי צדק (נשים — כירורגית).

תורנות בתי מרקחת

● ליל החג: נא לפנות ל־ביתה הקרוב.

● יום החג: אל חומנית, שוק אחנימום, העיר המזרחית, ת.ד. 72233 פרטי: אלסנגר הנאגיא, בית חנינא, טל. 83059 רחמה, יפין 21, טל. 229763 פרטי: רוזנברג, יפו 82, טל. 221793.

● מוצאי החג: אופלמסת, יפו 110, טל. 224021 מרמי: א. מוזכבסקי, ברדצייו 20, כנוסה 1, טל. 523781 אל ארז, רחבת שער הפרחים, טל. 32682 פרטי: מכנ"ואו, בית אל עלמי, ושדי ג'וז.

קבלנים מציעים

● חברת בוניתירבירה, ע"י ריאלי, בונה דירות 4 חדרים בשמעוני ובמנהאוזן 4 חדרים בשמעוני, טלפון — 33907.

● דירות 4—3 חדרים בגדרים שונים, נוף, בית הכרם, רחוב חזון ציון. לפנות: — הברת א. אילון, רחוב בן יהודה 34, טלפון 221105.

דירות למכירה 3 חדרים ויותר

● בבית וגן, דירת 5 חדרים + הסקה, קומה מעל עמודים, בבניה, עוזיאל 100, ר' 180,000 — 88907 באלי, טלפון ל"י.

● בהנסיה 21 בית וגן, 3½ חדרים, מ.א. הסקה דירתית, כניסה מיידית. לפנות רק בין 9.00—11.00 המועד, שרמר.

● דירות 3½ חדרים ברחביקרבואה, ארונות קיר, הסקה גן ואמבטה מרכזיים, טל. 523872, 222071 מ־17.00 — 15.00.

● דירת 3 חדרים, בזוגות צעירים במעוז ציון ב', בלוק 101/8, 526611 ימין.

● בקריתיובל, 3 חדרים, כניסה מיידית, דחוף. טלפון 08-961971.

● 5 חדרים, כניסה פרטית, גינה גדולה, 120.000 טלפון 225074.

● ברמת אשכול דירת 3 חדרים + מ"א + הסקה, 125,000 טל' 83629.

● דירת 3 חדרים משוכללת + הול מואר, 3 מרפסות, 4 ביונים. רש"י 76, כיון יוסף.

● 3 חדרים + הסקה + גן מרכזי, בשכון הסכון בית ר' 89,000 טל' 83427.

● דירת 3½ מפוארת, הסקה וגן מרכזיים, ברחוב הרצוג. טלפון 82560.

2-2½ חדרים

● 2½ חדרים בקרית משה, הסקה, (שכור ותיפוי חזור תרזות) 522774.

● דירות שני חדרים והול חדשה והסקה. 58 מ"ר + מרפסת 9 מ"ר. אפשרות 30.000 ל"י משכנתא. טלפון 521303.

● בגבעתהכרם דירה 2 חדרים קומת קרקע לא הסקה. 59.000 טל' 524478 אחה"צ.

● 2 חדרים, דירום מלא, סרפון 1, דירה 58 לוי.

דירות מרוהטות

● למשפחה, שלושה חדרים מרוהטת חלקית לתקופה מושבת. ליד בית אליישבע. טלפון 82320 מ־18.00—20.00 נם בשבת.

● דירה מרוהטת 3 חדרים, קטמון ט', טלפון — 284092 עד 13.30 ואחה"צ 521881.

● להשכרה/למכירה דירה מרוהטת 3½ חדרים ע.ב. ב־סקור־ביה' רש"י 69 לפנות עו"ד מצא בן־יהודה 3, טלפון 225651.

● 3 חדרים, מרוהט לקוסוס, גם לתקופות קצרות, 225674.

● בבית הכרם, 4½ חדרים מרוהטים מאובזרים לשנה — שנתיים. 528658.

● מיידית ברמתאשכול 2½ חדרים, מרוהטת + הסקה. לפנות בשבת ובחגים: טל' 0.1—5850 בעבודה — טל' 516/02—30211, יעקב.

חדרים מרוהטים

● 2 חדרים מרוהטים להשכיר בבית המעלות, עו"ד ש. נכוון טלפון 223926.

● שרות אינפורמציה לחדרים מרוהטים מעוניינם יום־יום. "התור" המלך ג'ורג' 19.

● חדר לבחור בדירת סטודנט + טלפון בזנגוויל, קרית יובל. 627568.

● לתיירים מבחר של חדרים ודירות להשכרה. "הדרי", טלפון 223344, 64549.

בקוש דירות

● דרושה בשכ"ח דירה בבית וגן. לפנות טלפון 84976.

● "דתב", שרות אינפורמציה, לדירות וחדרים, רח' המלך ג'ורג' 19.

● זוג אקדמאי (ללא ילדים) מעוניין לשכור דירת 3 חדרים מרוהטת + טלפון לשנה, מיולי עד יוני. טל' 520573 — עמוס.

● מעוניינים בחדרים מרוהטים להשכרת לתיירים. "הדרי" טלפון 223344, 64549.

דירות בשכר חודשי

● בהמשך לגלמ"ח, בשכ"ח, 4 חדרים, נוף, מעלית, חפוח. 80575, 68415.

● בשכ"ח דירות שלושה חדרים ריקות בהרב עוזיאל. טלפון 68180.

חנויות

● למכירה/בשכ"ח חנות ערך לה ברחוב אשכול. טלפון 87860.

עסקים

● בוטיק מבוסס להשכרה במסג' רסקו. טל. 02-68200 מ־9—7 ומ־7 והלאה.

בקוש עבודה

● צעיר דינמי + רשיון למשאית זריע בהנהלת חשבונות, מעוניין בעבודה למשרד מלאה או חלקית לפנות 38383.

הצעות עבודה

● דרושות פועלות נקיון ל־עבודה במשרות חלקיות, שעות העבודה: ב"ך בבוקר לנקיון בית עסק, או ב־1 בצהרים או ב־3 אחה"צ או ב־4.30 אחה"צ למשרדים. לפנות לרחמים כהן, הלל 11, קומה ג', טלפון 225551 בין 1 עד 2.30 מ־9 ליום ששי.

● דרושה מטפלת ל־4 שעות ביום. אחר־הצהרים. טלפון 525100 — בבקר.

● דרושה מזכירה מתכנית למשרד עורכידין. טלפון — 233911.

● דרושה עוזרת מנוסה + המלצות, 12—8 לפנה"צ כל יום. טלפון 64767 (סלדיין).

● דרושה מטפלת לתינוקת לשעות 10—15 בקרית־שמואל 65688.

● מנהל חשבונות לבית מסחר בירושלים. למשרה חלקית, רצוי פנסיונר. לפנות עם פרטים ומספר טלפון ל־ת.ד. 14065 תל־אביב.

● דרושות צעירות בעלות הופעה נאה לפעולות הווי ו־תרבות, באזורות הסמליגות לחו"ל, לפנות בצירוף פרטים אישיים לת.ד. 7111 ירושלים.

● דרושה מטפלת מנוסה + המלצות. שש שעות ביום. טל' 64767.

● למפעל מזון גדול בירושלים דרושים נהגים עם או בלי רכב מסחרי, בעלי רשיון נהיגה למשאית, לחלוקת מוצר מזון. בוקר פרטים: ת.ד. 3045 ירושלים למס' 398.

מכוניות למכירה

● פרינץ 1000, 1969, חצי שנה מסמ, טלפון 522596.

● פליטוס 1961, שיפוץ מסם לשנה. צמיגים לרוב. 69849.

● פוג'ו 404 מסמייש, 1969 ב־21.000 ל"י, טל. 534941.

● פולקסואגן 1500 אוטומטי, 1969 יד 78,000 ק"מ לטלפון 80063.

● פרינץ 1967, מסמ באר נוסת, יד ראשונה, טלפון 581540.

● פולקסואגן מסחרי נסגר 1965 טל' 528610 מ־16.00.

● פולקסואגן חיפושית 1500, 1968, מסמ בנובמבר, ורדיו, 15,500 ל"י. טל' 32782.

● פורד בריסקה 1965 אוטו', במצב טוב. טל' 82390.

● בהזדמנות! פורד מוסיטה 1965 מנוע מוזר 3,600 ל"י, בעבודה מ־9—16 83612 שבתאי.

● פולקסואגן חיפושית 1500, 1968, יד ראשונה, 19,000 ל"י. טלפון — 222891.

● פיאט 850, 1965, 78,000 ק"מ, מסמ דצמבר, 83764.

● למכירה וולוו סמיישן 1969 40.000 ק"מ. טל' 226888 — 529934.

● פולקסואגן 1300, 1964 ב־מצב מצוין, מכיר. טלפון 12, קרית יובל.

● פיאט 850, מצב חדש + רדיו, 49.000 ק"מ. 18,500 טלפון 224654.

● פיאט 600, 64 עם רדיו, 02—66521 טלפון 5.200.

● טוסיטה מרוטא מסחרית, 1968 טלפון 525635 בשעות הערב.

● פולקסואגן 1800, מודל 1966, עבר חלפי בבי"ס ל־נהיגה, 18,000 ל"י. טלפון 38272.

● פרינץ 4 מ־1970 26500 ק"מ החל מצאת החג. 65827.

אופנועים וקטנועים

● למכרמה 1.75, 6/65, 850 כליקס לעבודה. 524208.

● הונדה 125, 14,000 ק"מ. הונדה 350, 24,000 ק"מ. טל' 63654.

● בהזדמנות! סולקס 1971, 5 חודשים בכביש. לפנות: 620514.

מציעים למכירה

● לרגל מכירת טייפריקודר פרטים חדשים בהזדמנות. טלפון 581540.

מחסנים

● להשכיר מחסן 270 מ"ר, גישה לרכב. 222680, 228629.

שרותים

● פיזיותרפיסטית, ספנ'ים והתעמלות אורטופדית, מומחית לידיים נפוחות אחרי ניתוח. טל' 226092.

ספרים

● למכירה ספרי ביס בלשיים משומשים במצב מצוין — 2 לירות הספר. טלפון 286075 — דפנה.

הלוח הכפול חיפה

● 4 חדרים מרוהטים + פריג'ידר, גן וטלפון במקום מרכזי על הכרמל טלפון — 253637.

עסקים

● חנות ריקה במרכז נהריה מהמשת מוכנות בלעדית — 04-922246.

● סוכנות למבבסה וניקוי כימי למכירה סביבת זקנה, פרנסה בטוחה, קיים 20 שנה בסביבה נצרה. לפנות ת.ד. 4094 חיפה למכבסה או טל. 061-6358 בשעות 19—20.

● במרכז קרית מוצקין ל־מסירת חנות ותיקה ומכבר פסח לספרים, צעצועים ומכשירי כתיבה. סוכנות דחוף לקריות ותחנת פולרוטין — "פינת הנוער", ויצמן 10.

● בעל חנות גדולה בעיר התחתית מעוניין בשותפות סולונת או כל הצעה אחרת ת.ד. 656 חיפה.

● באיזור המסחרי מסעדה פרנסה בטוחה טל. 244634, 20.00—18.00, 8.30—6.30.

מגרשים

● מעוניינים לרכוש מגרש או בית ישן בודד על הכרמל. טלפון 627812 — 88556.

חנויות

● חנות להשכרה במרכז מסחרי בסביניה 25 מ"ר טל. 717867.

הצעות עבודה

● דרוש איש מרע — חינוך המסוגל להכין להקים ולנהל ביים תיכון נסיוני בחיפה. האדם המתאים יטלפן למספר 243501 על מנת לקבוע מועד ראיון.

● למשרד עו"ד דרושה פקידת מנוסה לאחר שרות צבאי, הדפסה הכרחית. העבודה משולשת. ת.ד. 4503.

● דרושה אישה לעבודות בית ולשמירה על ילדים גדולים, מתבקשות המלצות. 254852 באיזור אחוזה.

מכוניות למכירה

● למכירה פג'ו 404, עם רדיו, מודל 1967, 100.000 ק"מ. יד ראשונה. טלפון — 04-243029.

● למכירה מיני מיינור 64 במצב טוב, 7.500 ל"י. טל. 535508.

● בסאו 1000, 1969, יד ראשונה, נהדרת, רדיו, טל. 534352.

● פולקסואגן 1500/68 + מסם, במצב מצוין, טלפון 221526.

● למכירת רנו 6 מ.א.ל 1970, יד ראשונה — במצב מצוין, טלפון 04-714897.

● רנו דופין 1959 מסם אוטומטי, במצב טוב מאוד 4000 ל"י. טלפון 83901.

● פורד קוסיטא 62, מסם דצמבר, מצב טוב. טלפון 668008 בעבודה, בבית — 942144 מרדכי.

● פולקסואגן פרמי 1600, 1968, 66,000 ק"מ, טלפון — 82424.

● פורד אסקורט 1970, סיפר קה 1970 ופולימינה מ־1969 לאחר השכרה. לפנות לחניון עצמון, לבוניב 7 חיפה.

● טאונוס 17 אמ. 1968 עם רדיו טלפון 221254.

● ציטרואן 64 מסם. אוברול, צבע, בתו טלפון — 718328.

● קורטינה איקס. אל. אר מוטמית 71 בגלל נסיעה ב־ערב — 04-84878 משעה 18.00.

● קוסיטא מודל 65 במצב טוב בהזדמנות, טלפון — 222976.

● דופין גורדיני 1968 + מסם + רדיו 68000 ק"מ. 711277.

● פיאט 850 קופה, נהדרת, 1969 17000 טל. 228152.

● מעוניין באסקורט 70, יד ראשונה, שמורה היטב — 54084, 529136.

אופנועים וקטנועים

● למכירה למברטה 200, 1, 4.500 ק"מ + סירה סנפירית + מגן רוח ואביזרים טלפון 720363.

● אופנוע ב.ס.א. שנה מסם עם סירה. טלפון 687469.

מציעים למכירה

● דוד קיטור למנהצים, אצטבאות מתכת, מיכל ל־דלק + משאבה, מאורר ל־תיקרה. טלפון 663780.

כלי נגינה

● למכירה אורגן "אקו מוירי" בעל מערכת הגברה פנימית ומערכת תופים אלקטרונית, כמעט חדש, ב־הזדמנות, 1800 ל"י — 04-242005.

מי מצא?

● נגנבה קונטסה 1000 לבנה, 2 גסים שחורים, 717-830 המוצא יבוא על שכר. 531051.

תורנות רופאים לפי המקומות

חיפה

● רופא תורן במד"א טל. 101.

תורנויות בתי חולים

חיפה

● היום: רוטשילד (כירורגית, פנימית, האזנות עבר דרה, נשים, ילדים), רמב"ם (נוירוכירורגית).

● יום החג: רמב"ם (כירורגית עד גיל 7, נשים, ילדים, נוירוכירורגית), הכרמל (כירורגית מגיל 7, ואזנות, פנימית).

תורנות בתי מרקחת

● ליל החג: אין תורנות.

● יום החג: רמב"ם, אולר זרוב 29, טל. 62974.

דירות

● בכרמיאל דירת 3½ ל־השכרה מיידית 300 ל"י, ל־התקשר טל. 08-81554 בימים רביעי, חמישי, שישי, ושבת, השבוע בין 20—16, קווזקרי.

וילות ובתים

● במרכז מבוון וילה בת 5 חדרים + מרפסת וחדר אוכל ענק. מצורף לוילה עבור עסק בית של 6 חדרים בכל חדר שרותים נפרדים. טל. 931082.

דירות למכירה 3 חדרים ויותר

● למכירה באחוזה 4.5 חדרים, בכל קומה דירה, תוך בניה. חורוביץ, 662844 — (סלדיין).

● באיינשטיין דירות בנות 4 חדרים חלקם עם כניסות נפרדות בתחלת בניה. הבניות ופרטים סוכן בלעדי משרד מרור פוריה 33, טל. 88340.

● דירת 3 חדרים, 85.000 ל"י, רוממה חדשה, אורן 31, דירה 5.

● באחוזה, סביבה שקטה ר מרכזית דירת 3½ + פינת אוכל, מטבח חדיש, ארונות קיר, שרותים כפולים, כניסה נפרדת, 148,000 ל"י, טלפון 243467.

● מתאים למשפחה גדולה קוטג' דרקומתי 3 חדרי שרנה שירותים כפולים, חניה, על ½ דונם אדמה נוף טל. 535515.

● דחוף למכירה! דירת 3 + הול בקריות ג' מראשונים 3 טל. 710998.

2-2½ חדרים

● למכירת דירת בת 2½ חדרים באחוזה — חיפה, טל. 08-235138.

● למכירת דירת בת 2 חדרים והול בקרית חיים טל. 729982.

● 2½ + הול חזית כרמסת סגורה, הול גדול, ארונות קיר "ברזל" השלוח, 75.000 ל"י ללא מתווכים, 04-582279.

● 2 חדרים במרכז קרית מוצקין, טל. 716705, לא ב־נוסח.

● 2 חדרים, הול, מרפסת סגורה, הדר, כניסה (מתוח) גובה 2½ עלי בעבר נשר קיבה ב"ח גלויות 4/x מיולה.

● בבתדגלים דירה יפה ר מסודרת, 2 חדרי שינה, סלון מרפסת גדולה והול עם מפסים, טל. 586825 המחיר 49000 במזומן — 30.000 ויתרה בתשלומים לשנה.

● במבריה, בהזדמנות, 2 חדרים + הול גדול בקרית שמואל, פרטים מכלת בגדרי ברחוב השלום.

דירות בשכר חודשי

● בשכ"ח 3 חדרים ברוממה חמלס"ת 36 רוקח 660572.

● דירה בת חדר בשכ"ח ל־זוג צעיר בקרית־מוצקין, רימנם 7, לפנות אחרי שעה 21.00.

● קרוב למרכז הכרמל דירת 2 + הול + מרפסות, מיידית, 711688.

● דירת 2½ אלנבי 187, טל. 589441 בהזדמנות, ל־חצי שנה, כניסה מיידית! בין השעות 6—2.

● להשכרה, דירה חדשה 3½ חדרים בקרית־מוצקין. לפנות טל. 528792.

● להשכיר חדר לא מרוהט במרכז קרית מוצקין — 04-713248.

דירות מרוהטות

● 3 חדרים ל־3 שנים ב־רמת הדר, 82938, למסירה מיידית.

● 3½ חדרים, ריהוט מלא, במרכז אחוזה, כניסה מיידית. טל. 04-81345.

● דירה מרוהטת 3 חדרים בשכ"ח בחיפה, רח' עקיבא טל. 531549.

● בשכ"ח דירת 2 חדרים מרוהטים בקרית חיים. טל. 723382.

● דירת 2½ חדרים ברמת שאול בכניסה תוך חודש ל־. 527427.

● דירת 3 חדרים קריתחיים טלפון 724272 כל היום.

הלוח הכפול נתניה

דירות

● להשכרה דירת 3 חדרים לחזית, עם כל השכלולים. לפנות לאחר החג, לשרבים, גורדון 11 נתניה.

דירות למכירה

● למכירה 3 חדרים חזית חדש, שמואל הנציב 29/14 ארזי. בערב.

● בהזדמנות בלתי חוזרת! למכירה דירת 3 חדרים ב־נתניה, ליד הים 110 מ"ר. קומה רביעית ומעלית דק 102,000 לירות. טלפון — 053-28143.

חקלאות

● משק למכירה עם דירה בת 3 חדרים, פרדס 23 דונם, לול ל־3,000 עופות בסביבות נתניה. לפרטים טלפון — 053-22132.

נופש

● מלון גן המלך נתניה טל. 053-23913 כשר, נופש, הכראות דירה רבש, מבזיון מלא החל מ־25 לירות בחדרי חוץ לא כולל מס. בחג הפסח 40 לירות. נשארו מספר חדרים.

לוח ב"ש

דירות למכירה

● דירה בעיר 3 חדרים, מטבח + מ"א טלפון — 057-99536.

הכפר הירוק ע"ש לוי אשכול

דרושים

1. צבעי־סייד
2. נגר

לעבודה בשכר יומי

לפנות בכתב: הנהלת הכפר הירוק 60974.

למפעל תעשייתי בינוני

דרוש מנהל ייצור

בעל התפקיד יהיה עצמאי בתפקידו ואחראי לכל האספקטים של ניהול הייצור, כולל איוש צוותים, קביעת נוהלי עבודה, הכנסת שיפורים ושינויים בתהליך הייצור, קיום מגע שוטף עם מנהל העבודה ובנוהלי המחלקות, עם עובדי המפעל וועד העובדים ועם לקוחות.

התפקיד כולל גם אחריות להכנת תקציב שנתי לפי נתוני מכירות ולביצוע העבודה במסגרת התקציב. בעל התפקיד יהיה כפוף להנהלה.

השכלה אקדמאית בהנדסת ייצור הכרחית. רצוי נסיון בתפקיד ניהולי במפעל ובמגע עם חבר עובדי ייצור. יומה היכולת לבצע תכניות באופן עצמאי הכרחיים.

המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב תוך ציון כל הפרטים החשובים לדעתם אל מס' 11 ת.ד. 14090 תל־אביב, עבור מנהל ייצור.

וישיי־ישראל בע"מ

דרוש טכנאי/מסגר

הכישורים הדרושים: בוגר בית ספר מקצועי. לאחר שרות צבאי.

המעוניינים יפנו בכתב או טלפונית למנהל כח־אדם של "וישיי ישראל בע"מ" תל־אביב, רחוב הנביאים מלאכיפה 3, טלפון 39062.

---

* **מחסנאי טכני**
עם נסיון של 5—8 שנים

* **מנהל חשבונות**
סוג ד' עם נסיון של 3 שנים לפחות

* **שרטט מכונות**
בוגר בי"ס מקצועי

מפעל גדול באיזור חיפה מציע עבודה מעניינת ביותר ותנאי עבודה טובים.

נא לפנות למחלקת המנגנון ת. ד. 1371 חיפה
סודיות מובטחת.

המועצה המקומית ערד — מחלקה לחינוך | מוסדות חינוך ותרבות בערד בע"מ

דרושים מורים

לבית הספר המקיף השש שנתי

במקצועות: עברית, מתמטיקה, פיזיקה, כימיה, ביולוגיה, מקצועות טכניים (שרטוט טכנולוגיה וכו')

מועמדים בעלי כישורים מתאימים (השכלה מלאה, רשיון הוראה מסודר ונסיון) מתבקשים לפנות למחלקת החינוך, בצרוף תעודות ומסמכים.
המועצה המקומית תעזור בהשגת דיור.

מנחם קפלן, מנהל המחלקה לחנוך

ל"גד"
חברה לבנין בע"מ

דרושים:

1. מהנדס בנין
בעל נסיון של 3 עד 4 שנים לסניף ירושלים
2. מהנדס בנין
בעל נסיון של 3 עד 4 שנים לאיזור ת"א

על המעוניינים לפנות בכתב או טלפונית ל"גד" חברה לבנין בע"מ רחוב דיזנגוף 173, תל־אביב, טלפונים: 226746, 230725
סודיות מובטחת

לשכת עורכי־הדין
הועד המחוזי ירושלים
דרוש מועמד לתפקיד

מזכיר הועד המחוזי בירושלים

התכונות הדרושות:
נסיון מנהלי לפחות 5 שנים.
כושר לקיים מגע נאות עם קהל, נסיון בארגון אירועים, ידע בניסוח מסמכים וקורספונדנציה.
בעלי השכלה משפטית יועדפו.
הדרגה המוצעת ד—ג של הדירוג המשפטי — או דרוג מקביל של הדרוג המנהלי.
את ההצעות יש להגיש בכתב בצרוף תולדות חיים לא יאוחר מ־30.4.72 לפי הכתובת: לשכת עורכי הדין הועד המחוזי רח' הסורג 2 ירושלים.
סודיות מובטחת

מכון קסם
תל־אביב בע"מ
טלפון 58231
בן־יהודה 14

דרושה מלבוניסטית

בוקר פרטים נא לפנות במקום

הכל בכל כלול בלוח הכפול

דרושה
כתבנית נשיונל 32
עם נסיון
לעבודה חלקית
בשעות אחה"צ

לפנות: ת. ד. 3341 תל־אביב.

"יבנה" תעשית בנינים בע"מ

דרוש רכז עבודות גמר בבניה

הכישורים הדרושים:
נסיון וידע בניהול וביצוע עבודות גמר בקנה מידה גדול, כושר ארגון ויוזמה, רשיון נהיגה. יועדף טכנאי או הנדסאי בנין.

לפנות בכתב בצרוף קורות חיים והנסיון קודם ל־"יבנה" תעשית בנינים בע"מ, רחוב ביאליק 47, ר"ג עבור "רכז גמר"

מילס לבורטוריס ישראל בע"מ

דרושים

1) טכנאי מכונות לתיכנון ושרטוט — עדיפות לבעל נסיון בתכנון צנרת במפעל כימי.
2) עובדי אחזקה — עדיפות לבעלי רקע מקצועי.

נא לפנות בכתב, לת. ד. 288, למהנדס המפעל חיפה

— סודיות מובטחת —

דרושים
מדריכים חינוכיים ומורים לשעורי עזר
דחוף ומיד
וכן טבחית מקצועית למוסד "בית הילד" טירת־שלום ע"י נס־ציונה.
לפנות במקום או ת. ד. 25 נס־ציונה.

דרושה מיד

גרפיקאית

לעבודה עצמאית בציורי־ילדים
הזדמנות לבעלי־כשרון ושאר־רוח

רק בעלי שליטה במדיום יפנו למערכת "אצבעוני", טל. 34190, ת"א.

דרוש בתל אביב

טכנאי קרור מעולה
לשותפות ללא השקעה
בענף מזוג אויר למכוניות

טל. 662035 — 241819 חיפה.

דרושים

סוכן צעיר בעל רשיון נהיגה
פקיד/ה צעיר/ה לכתיבת חשבונות
פקיד מבוגר לכתיבת חשבונות

בפרטים נא לפנות דיפלומט ת. ד. 383 חיפה, בצרוף קורות־חיים.

דרושים

1) סורגים למכונות לינקס
2) מייסטר למכונות לינקס לינקס
3) תופרות למכונות אוברלוק

לפנות: פריני — צבאוק בע"מ
רח' קיבוץ גלויות 23 תל־אביב.

דרוש סוכן
להפצת מוצרים משרדיים

לחנויות למכשירי כתיבה, וציוד משרדי

אך ורק בעלי קשרים בכל החנויות בכל הארץ יפנו לת. ד. 28129 תל־אביב.

חברה מסחרית ארצית מחפשת באזור תל־אביב

שרטט/ת מנוסה

בעל/ת נסיון של 3 שנים לפחות בשרטוט תכניות ארכיטקטוניות והרכב פנים
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב לת. ד. 8601, תל אביב עד ליום 7.4.72

דרוש סוכן בבאר־שבע

להפצת וקבלת הזמנות של מוצרי פרסומת, תשורות, עבודות גרפיות, עבודות דפוס וכריכה.

נדרש אדם נמרץ בעל קשרים ובעל רכב — משרד ינתן. נא לפנות לת.ד. 28129 ת"א.

מפעל לבגדי נשים
ירושלים

מחפש מנהלת מתפרה לחזיות

באזורים:
צפון הארץ, מרכז הארץ ודרום הארץ.

נא לכתוב לת. ד. 6357 ת"א, עם פירוט נסיון בעבודה ותולדות חיים.

סודיות מובטחת!

להחברת בנין בסביבת ת"א
דרוש
מנהל עבודה לעבודות שלד

* לנהל ולעסוק במקצוע באופן מעשי.
* בעל נסיון של 3 שנים לפחות — הכרחי
* מועדפים בעלי מקצוע מעולים

משכורות בהתאם לכישורים
מועמדים רציניים יפנו טלפונית 847750 בשעות 6.30—4.30 אחה"צ

"יבנה"
תעשית בנינים בע"מ

דרוש טכנאי/הנדסאי בנין

פרוט התפקיד:
שלב התחלתי — שטח הביצוע בבנגבה להגיע לניהול אתר.

לפנות בכתב אל "יבנה" תעשית בנינים בע"מ, רח' ביאליק 47, ר"ג, בצרוף קורות חיים עבור "טכנאי בי־צוע".

דרוש
תופר לנעליים

לפנות לבעלי בריל, בן אביגדור 18 תל־אביב, טלפון 35128

דרושים סורגים תופרים/ות
למכונות שטוחות אוניברסל
למכונת תפירה זיגזג
לדברי גרידי לנשים
עוז אי אי
לפנות לאוירים
בצלאל 27 רמת גן.

דרושים
רתכי חשמל עם מסמ
צנרים מעולים בבנית צנרת וקונים
מסגרים מעולים לבנית מיכלים.
לעבודה באזור חיפה, תל־אביב והנגב.

לפנות "צורה רוף" טל. 853883 מ־08.00—10.00 בבקר; 852498 משעה 18.00—19.00.

עסים
דרושה
מזכירה עצמאית
למחלקת ייצוא
שפות אנגלית—גרמנית—עברית
שעות העבודה 1—8 2—5
לפנות בכתב לעסים, ת. ד. 176 תל־אביב

לעבודה בחו"ל
בארץ דוברת צרפתית

דרושים מכונאים לציוד מכני כבד

מועמדים בעלי נסיון יפנו בכתב לת.ד. 20021 תל־אביב.

למשרד לתכנון חשמל

דרוש/ה שרטט/ת
רצוי עם נסיון

לפנות: טלפון 257170 תל־אביב.

להחברת השמירה
דרושים

מפקח אזורי
לסניפנו בחיפה

הכישורים:
* רצוי בעל דרגה בצה"ל או במשטרת ישראל
* נסיון בהפעלת צוות עובדים
* כושר מו"מ עם מלקוחות

תושב חיפה
בעל רכב — הכרחי
הגיל הרצוי 30—40
המלצות הכרחיות!

הצעות בכתב־יד בפירוט הנסיון והמשכורת המבוקשת להפנות לת. ד. 513 חיפה.
פניות בכל רחבי הארץ.

שמירה * אבטחה * חקירות
מערכות אזעקה

ל"ירדטקס בע"מ
מפעלי סריגה

דרושים:

1) מודליסט־ית מעולה לחליפות נשים.
2) גזרן
3) נשים לעבודות יד.

נא לפנות טלפון 867501, אוטובוס 85, אזור התעשיה בת־ים, בניסה לקרית־באבוב.

למוסד מחקר ופיתוח באזור חיפה

דרוש מהנדס תעשיה וניהול

לעבודה במחלקה העוסקת במחקר ופיתוח מערכות מפורטות הכימיות

התפקיד כולל:
1. עריכת תקציבים ותכניות עבודה.
2. קדום ומעקב על בצוע עבודות ונהול תקציב.
3. בעיות כשק ובנוי.
4. גיוס וטפול בכח־אדם.

המחלקה מעודדת השכלה בהשתלמות לקראת תואר שני.

כישורים: בוגר הטכניון או בעל תואר אקדמאי אחר אשר יוחשה בהנדסת תעשיה וניהול, רקע טכני והנסיון מוכח רצויים.

משכורת בהתאם לכשורי המועמד.

פנה בהקדם תוך פירוט קורות חיים ורקע מקצועי ל־ת.ד. 2094 חיפה, עבור מס' 12.

דרוש מהנדס אלקטרוניקה

בעל נסיון של 4 שנים לפחות בנושא מעגלים אלקטרוניים המקושר בתיקה למערכות בעלות אמינות גבוהה.

השכר בדרוג מחקר.
מקום העבודה: איזור חיפה.

● המעוניינים יפנו לת.ד. 9757 חיפה (למס' 8) ויצרפו קורות חיים ורקע מקצועי.

למשרד של מפעל מתכת בת"א

דרוש/ה פקיד/ת מכירות מנוסה

תנאים טובים מובטחים

לפנות בכתב יד עם ציון קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 20135 תל־אביב.

— סודיות מובטחת —

למשרד עורכי דין

דרוש/ה מזכירה כתבנית
עברית—אנגלית

שעות העבודה:

ימים א, ב, ד, ה	15.00—19.00
יום ג'	08.00—14.00
יום ו'	08.00—13.00

עם פרטים מלאים נא לפנות אל: ת.ד. 29308 תל־אביב.

עדין ש. נויפלד בע"מ

תל־אביב, רח' לבונה 30

דרושים:

1) סורגים ומתלמדים למכונות עגולות
2) תופרות לאוברלוק
3) גומרות (עבודות ידיים)

לחברת תיירות ונסיעות

דרוש צעיר בוגר תיכון

לאחר שרות צבאי
המעוניין להשתלב בענף התיירות.
יום עבודה מלא
ידיעת השפה האנגלית — הכרחית.
לפנות בכתב לת. ד. 3341 ת"א.

למשרד אילן צבי — גן משה הנדסה ותכנון בע"מ

דרושים

1. מהנדסים
2. טכנאים/יות — קונסטרוקציות בנין
3. שרטטים/יות — קונסטרוקציות בנין

נא להתקשר בשעות העבודה, טלפון 447905, 257779 תל־אביב

מכון ויצמן למדע

דרושים מתכנתים

לפיתוח תוכנית מתרגמת לפורטרן 4 עבור המחשב גולם ב',
משרה מס' 163

על המעונינים לפנות בכתב, בצרוף קורות חיים ופרוט נסיון קודם, למחלקת המנגנון, ת. ד. 26, רחובות, בציון מס' המשרה.

לחברה מסחרית גדולה בת"א

דרושה כתבנית עברית

הכישורים הדרושים:

1. ידיעת השפה העברית על בוריה
2. נסיון של שנה אחת לפחות
3. לאחר שרות צבאי.

נא להתקשר לטלפון 269184, יוה.

לחברת בטוח גדולה בתל-אביב

דרושות כתבניות בעברית

על המעוניינות לפנות לת.ד. 16284, ת"א עבור „מזכירה או כתבנית".

משטרת ישראל

למשטרת ישראל דרושות כתבניות לשידות בירושלים

● על המעוניינות לפנות אישית למשרד הגיוס למשטרה בירושלים, דרך יפו 191 ולהביא עמן:

1. תעודת זהות
2. תעודות השכלה
3. פנקס מלואים

לחברה ציבורית בירושלים דרוש

מנהל חשבונות מדופלם או ד'

הכישורים: ✱ 3 שנות נסיון לפחות ✱ ידיעת עברית על בוריה ✱ ידיעה טובה באנגלית

משכורת ותנאים טובים

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים, אישורים והמלצות לת. ד. 7472, ירושלים.

דרושים טכנאים

לסיוע בתכנון, בצוע ופענות נסויים.

הכשורים הדרושים: טכנאי אלקטרוניקה או אדם בעל רקע טכני ונסיון בתכנות.

● המעונינים יפנו לת.ד. 9757 חיפה (עבור 1) ויציינו קורות חיים, השכלה ונסיון קודם בעבודה. יש לצרף מס' טלפון להתקשרות.

דרוש עוזר למנהל חשבונות ראשי

לחברה תעשייתית בתל-אביב בעל כישור של מנהל חשבונות

סוג ד' עדיף סטודנט לראית חשבון

לפנות: בציון נסיון קודם לת. ד. 1049 ת"א עבור מס' 18.

למכללה הטכנולוגית של אורט בנתניה

דרושים מורים

במקצועות:

1) עברית, תנ"ך
2) מתמטיקה
3) פיסיקה
4) כימיה

כמו כן דרושים מהנדסים במקצועות

1) חשמל
2) אלקטרוניקה
3) מכונות

מועמדים בעלי כשורים מתאימים יפנו בכתב־יד למנהל המכללה ויציינו דרגת השכלתם ומשך נסיונם בהוראה. נתניה — אזור התעשיה, טלפון: 053-23744.

ל„דלק"

חברת הדלק הישראלית בע"מ
דרוש בדחיפות

מפקח בנין

לעבודות פיתוח כבישים, בנין וצנרות באזור ירושלים והנגב

הכישורים הדרושים:

✱ טכנאי או הנדסאי מדופלם עם 3 שנות נסיון לפחות, או מנהל עבודה עם 10 שנות נסיון.
✱ ידיעה בשימוש במכשירי מדידה, חישוב כמויות לבקורת ועריכת חשבונות עם קבלנים.
✱ בעל רשיון נהיגה.

הצעות למשרה הנ"ל תתקבלנה עד יום ג' 4.4.72 בעלי הכשרה מקצועית העונים על הדרישות הנ"ל, יפנו בצירוף קורות חיים ומשכורת מבוקשת לת.ד. 1831, תל־אביב. סודיות מובטחת

לטבע בע"מ

TEVA

דרוש מהנדס מכונות

התפקיד: עיסוק בטכנולוגיות הייצור הפרמצבטי.

נא לפנות בכתב בצירוף תולדות חיים לטבע בע"מ, ת.ד. 1142, ירושלים 91000 לידי המנהל הטכני.

דרוש מנהל עבודה

אחרי שרות צבאי, עם נסיון של 5 שנים לפחות בניהול עבודה בענף העץ או המתכת. בוגר בית־ספר מקצועי.
לפנות בכתב:

tromasbest

עכו, אזור תעשיה דרום, ת.ד. 38

תדיראן

דרושים:

1. מנהל מדור — תקציב השקעות והכנסות עבודה — כלכלן בעל תואר שני במינהל עסקים (התמחות במימון). ונסיון בעריכת חישובי כדאיות.
2. מנהל חשבונות / תמחירן — עזרה בהכנת התקציב התפעולי של החברה.

נא לכתוב אל מח' כח אדם ת. ד. 648 ת"א בציון פרטים אישיים ונסיון מקצועי.

סודיות מובטחת

We are investigating the availability of

TRANSLATORS and EDITORS

for TEXTS in GENERAL GEOGRAPHY. POLITICAL SCIENCES AND ECONOMICS, to be translated FROM ENGLISH into:

- ★ DUTCH
- ★ ITALIAN
- ★ SPANISH
- ★ FRENCH

Only qualified, experienced translators and editors are invited to apply.

Please send resume to: P. O. B. 7154, Jerusalem.

מכוניות הדר בע"מ
סוכנות ראשית של
AUDI NSU
תל־אביב, דרך פתח תקוה 72/24, טל. 30991

דרושה מזכירה

ליום עבודה שלם

הכישורים הדרושים:

✱ ידיעת השפה העבריה והאנגלית
✱ הדפסה בשתי השפות

תנאים טובים למועמדת המתאימה
לפנות אישית למזכירות בשעות העבודה

סיבי דימונה בע"מ

דרוש מעצב לסריג' ג'קרד - מכונות סריגה עגולות

כישורים דרושים: נסיון של 2 שנות עבודה לפחות.

מקום העבודה: תל-אביב.

תנאי שכר הולמים ישולמו למועמד המתאים. המעוניינים מתבקשים לפנות: למנהל כח־אדם ת. ד. 2092, ת"א; בציון פרטי נסיונם המקצועי.

— סודיות הפניות תשמר —

הועדה לאנרגיה אטומית
המרכז למחקר גרעיני, נחל שורק

דרושים

● **מנהל מדור הזמנות חו"ל**

א. ידיעה מושלמת בשפה עברית ואנגלית.
ב. כושר לשאת ולתת עם סוכנים וספקים.
ג. התמצאות בקטלוגים טכניים (אלקטרוניקה כימיה וציוד מעבדה).
ד. השכלה תיכונית לפחות.

● **טכנאי אלקטרוניקה בכיר**

א. בוגר ב"יס תיכון מקצועי או ב"יס טכני של חיל האויר.
ב. נסיון של שנתיים לפחות.

● על המעוניינים לפנות בכתב אל: המרכז למחקר גרעיני, נחל שורק, דאר יבנה ולצרף פירוט קורות חיים.

מהנדס מנוסה

בתעשית מתכת ופלסטיקה

נדרש ע"י חברה אמריקאית ליצוא כללי בתל־אביב, נסיון במכירות הכרחי עם חברות ישראליות — הכרחי.

לפנות לת. ד. 29494, תל־אביב.

מוסד מדעי למחקר ופתוח

מחפש

עבודות הרכבה וחיווט בשטח האלקטרוניקה

רצוי נסיון קודם
מקום העבודה באזור חיפה

● לקבלת פרטים נוספים נא לפנות בכתב לת. ד. 9757, חיפה (עבור „חיוט אלקטרוני") ולציין קורות חיים.

דרוש מהנדס כימיה

עם רקע במכונאות ופיסיקה הנדרש ליכולת עריכה וניהול נסויי מעבדה וכן כושר לניתוח תוצאות.

מובטחת תעסוקה במחקר ופיתוח מערכות חדישות, יישום טכניקות ואקום למוד מתמיד וקידום במקצוע, המחלקה מעודדת למוד והשתלמויות.

✱ כישורים — וותק רצוי של 5 שנים ומעלה. בא בחשבון גם מהנדס מכונות בעל תכונות מתאימות. מקום העבודה באיזור חיפה.
✱ פנה בהקדם תוך פירוט קורות חיים ורקע מקצועי ל"ת.ד. 9757 חיפה, עבור מהנדס כימיה.

כור תעשיות מתכת בע"מ

דרושים באיזור תל־אביב:

1. **מהנדס מכונות לתכנון** — ידיעת השפה העברית הכרחית.
2. **מהנדס ייצור** — לריכוז יחידת עיבוד נתונים. רקע בנושאי עיבוד נתונים, 4 שנות נסיון לפחות.
3. **שרטטים לתכנון מכונות**
4. **עוזר/ת אדמיניסטרטיבי** — למנהל מפעל העוסק גם בייצוא. השכלה תיכונית, ידיעת השפה הגרמנית (כולל הדפסה) על בוריה, נסיון של שנתיים לפחות בעבודה אדמיניסטרטיבית.
5. **קורספונדנטית** — עברית אנגלית עם תרגום בשתי השפות, למשרה מלאה או חלקית.
6. **מנהלי חשבונות ג'—ד'** — ידיעת השפה האנגלית רצויה.
7. **מחסנאי** — אחראי על סידור מחסן ופיקוח על צוות עוזרים. רישום. תניהול כרטסת מחסן.
8. **מרכז מכירות** — ריכוז וטיפול מכירות בשוק המקומי. נסיון של 3 שנים לפחות בשטח המכירות.

נא לפנות לרמ"ח כח אדם. ת. ד. 1944, תל־אביב

כימיקלים

דרושים תעמלנים רפואיים

באזור תל־אביב וחיפה

הכישורים: רקע או התענינות בנושאים רפואיים, יזמה אישית, ידיעת עברית ואנגלית, רשיון נהיגה בר־תוקף.

במידה והנך עונה על הדרישות הנ"ל

פנה בכתב־יד אל

כימיקלים וציוד טכני בע"מ

המחלקה הרפואית ת.ד. 10 תל־אביב

סודיות מובטחת

דרוש חרט (בעל נסיון)

להפעלת מחרטות חדישות
במסגריה מכנית חדשה
במסגרת חברה ארצית בע"מ
לעבודה קבועה ורצינית
בתנאים שייקבעו אישית
עם המועמד.

אנו מציעים לך
לפנות אל:

ת. ד. 9110
תל־אביב

ותוזמן לראיון אישי לקבלת פרטים נוספים — סודיות מובטחות.

למפעל למוצרי נייר ברמת־גן

דרושים

בחורים לעבודות הדפסת אנלין ומכונות לשקי נייר

הכתובת: פוקס, ליבנסקי 21, ת"א.

למוסד מחקר ופתוח
באזור חיפה

דרושים

● **מהנדס מכונות** — לבנית מערכות מכניות ומתקנים

● **שרטט מכונות** — בוגר ב"יס מקצועי 4 שנתי לשרטוט ותכנון חלקי מכונות.

● המעוניינים יפנו לת. ד. 9757 חיפה, עבור מס' 2 בצירוף קורות חיים ונסיון קודם בעבודה ובציון מספר טלפון להתקשרות.

דרושים
פועלים מקצועיים לתפירה-כריכיה
תנאים טובים למתאימים
לפנות ניסן פלג
דרך השלום 49 ת"א

מחפש חשמלאי
לאחזקת מעליות
תנאים טובים לאדם המתאים.
טלפון — 849292.

בירושלים
דרושה
מזכירה כתבנית
במשרד שמאות
נא לפנות: טלפון 222068, ירושלים

דרוש מנהל עבודה

למאפיה אולטרה מודרנית

נסיעה חצי שעה מירושלים

משכורת 2000 לירות

(עזרה במגורים מובטחת)

לפנות ת. ד. 2045 ירושלים עבור „מאפיה".

למוסד מחקר ופיתוח באזור חיפה

דרוש מהנדס מכונות

לעבודה במחלקת מחקר ופיתוח בנושאים של מערכות מכניות הדישות הכוללים תכנון ופיתוח, תוך שימוש בדינמיקה והוראה חוזק מתקדמת. מיפוי הדיוקים במכשור מתקדם לצרכי תכנון וכפי.

כישורים — בוגר הטכניון, רצוי וותק של שנתיים בעבודות תכנון מכני. המחלקה מעודדת ומסייעת בהשתלמות לקראת תואר שני הן בהכוונה למקצועות לימוד והן בהצעת נושאי מחקר ומנחה.

● המעוניינים יפנו לת.ד. 9757, חיפה (עבור מהנדס מכונות) ויצרפו קורות חיים + נסיון מקצועי.

הסוכנות היהודית לארץ־ישראל
המחלקה למנגנון

משרה פנויה 26/72

מבקר חבלי

מקום העבודה: באר־שבע
תיאור העבודה:

1) עריכת ביקורת שוטפת בחבל הנגב כולל ביקורת תיפעולית בישובי החבל.
2) עריכת בקורת שוטפת באתרי עבודה של מחוז הדרום של חברת דיור לעולה.

הכישורים הדרושים:

1) השכלה תיכונית מושלמת.
2) ידיעה טובה בהנהלת חשבונות והתמצאות בשטחי הכלכלה.
3) רצויה ידיעה טכנית בשטח הבניה והמים.
4) כושר הבעה בכתב ובע"פ.
5) ידיעה טובה של השפות עברית ואנגלית.

דרישות מיוחדות: נכונות לניידות.
הדרגה המוצעת: י"ד של הדירוג האחיד.
התאריך האחרון להגשת הצעות: 13.4.72

הצעות מועמדות נא להגיש למחלקה למנגנון, ת.ד. 92, ירושלים [illegible]

דרושים מהנדסי מכונות

לעבודה מעניינת בשטח הזווד האלקטרוני.

רצוי נסיון קודם בשטח זה.

מקום העבודה באיזור חיפה.

● בדבר פרטים נא לפנות לת. ד. 9757, חיפה, עבור 31/20, ולציין קורות חיים, השכלה ורקע מקצועי.

למוסד למחקר ופיתוח באזור חיפה

דרושים

א. טכנאי מעבדה –
לעבודה במערכות מכניות חדישות / בהמערכת ואקום גבוה. מובטחת אפשרות השתלמות ולימוד תפעול מכשירי מדידה מורכבים כולל עבודות פירוק והרכבה של המערכות הנ"ל. מובטחת עבודה מעניינת ומגוונת למועמד המתאים.
• העבודה כוללת עבודות לילה (לא באופן שוטף).
● כישורים נדרשים: — בוגר ב"יס מקצועי תלת שנתי לפחות, דרוש נסיון בעבודה מעשית (לפחות בשרות הצבאי), גיל רצוי 23—30.

ב. מחסנאי פקיד טכני –
לניהול מחסן ציוד של מחלקת פיתוח. המחסן כולל ציוד מכני ואלקטרוני, נידרש גם ידע בניהול ארכיון טכני. גיל רצוי — 23—30.
● כישורים — בוגר ב"יס מקצועי תלת שנתי, בוגר קורס מחסנאים בחיל חימוש, או ת"א נסיון בעבודה מסוג זה (לפחות בשרות הצבאי) או נסיון בכל מקום אחר בניהול מחסן ופקידות טכנית.

ג. חרט –
לעבודה בבית מלאכה העוסק בחריטה מדויקת של גופים הדורשים התמחות מיוחדת עבודות מכניקה עדינה, שבוב כתכות כודדניות. העבודה היננה מגוונת ביותר (של דגמים או סדרות קטנות). המפעל מעודד המשך לימודים במוסדות לימוד לטכנאים וכשתתף בשכר הלימוד.
● כישורים — גיל רצוי 23—33. רצוי בוגר ב"יס מקצועי תלת שנתי לפחות ונסיון של מינימום 5 שנות נסיון.

● פנה בהקדם לת. ד. 9757 חיפה עבור כס. 12 תוך ציון קורות חיים ורקע מקצועי.

למפעלנו בלוד דרושים

1. **מהנדס בנין / הנדסאי בנין** — לתיאום ופיקוח על עבודות בניה במפעלי החברה, כולל טיפול בנושאי חשמל, מים ומיזוג אויר. יועדפו בעלי נסיון של 3 שנים בשטח זה.
2. **טכנאי אלקטרוניקה** — עם נסיון של 5 שנים באחזקה ותיקון של מכשירי מדידה מעבדתיים.
3. **מתכנן או מתכננת** — במעגלים מודפסים.
4. **חשמלאים ו/או אלקטרונאים** — בוגרי בתי־ספר מקצועיים במגמת חשמל או אלקטרוניקה אשר יוכשרו לעבודות ביקורת איכות בשטחי הטלקומוניקציה במפעלנו. יועדפו יוצאי חיל הקשר.

— סודיות מובטחת —

המעונינים יפנו בכתב, בצירוף קורות חיים, לטלרד, במחלקת כח־אדם, ת.ד. 50, לוד.

טלרד
תעשיות טלקומוניקציה ואלקטרוניקה בע"מ
לוד, ת.ד. 50 • טלפון: [illegible] • מברקים: טלרד לוד • טלקס: [illegible]

הכזא من الأصل

ראיתי שמעתי

פריחה בגליל

היוצא לגליל בעונה זו יוצא נשכר. האזור הצפוני שהנו נפלא שבעתיים בעונה זו, כאשר העצים מלבלבים וצבעי הנוף עזים במיוחד.

כליל־החורש העלה את פריחתו האדומה־סגולה, הנראית כאבוקה בין עצי החורש הירוקים. במדרונות המסולעים פורחות הקידה והסירה בזהוב עז. צבורי הזית ממש זוהרים בצבעי הכסף־הירוק, המיוחד לעץ זה בטרם פריחתו. בחורש הטבעי מלבלבים הסבים והשיחים למיניהם בצבעים עזים של אדומים, ירקרק והזהב. בעיקר נפלאה פריחתם של עצי הפרי, הצובעים את הנוף בלבן ובוורוד. בכל מקום עדיין זוהרים פרחי הבר בתוך כרי המרעה הירוק. בצפון נראית כיפתו הלבנה של החרמון הרחוקה מכנו תכלת הכנרת.

אלף הגדה והגדה

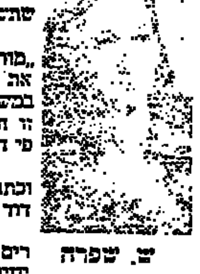
ש. שפרה

כיצד צוירו ועוטרו הגדות של פסח, מימי הביניים ועד הזמן הזה?

לנושא זה תוקדש תכנית טלוויזיה מיוחדת שתשודר במוצאי חג ראשון של פסח.

מר בנימין צבאלי, מפיק בכיר לתכניות „מורשה", מסר כי תחילה היתה כוונה להראות את ההתפתחות האמנותית בציורי ההגדות במשך הדורות בצורה כרונולוגית. אולם דרך זו היתה קשה לביצוע ולכן לוקט החומר על פי הנושאים השונים בהגדה.

המשוררת ש. שפרה ליקטה את החומר וכתבה את התסריט. במאי: ברק שקין. מפיק: דוד קדם.

בכשדור מופיעים כמה מאות עיטורים של הגדות בתרבות הדורות. ביניהן קוריוזים כגון ציטור של „כיור זה. (שאנו אוכליב...) שבו מופיע המרור בדמותה של... אשה.

או, למשל עיטור של הגדה שעליו ציור של צייד הרודף אחרי ארנבת. מקור הציור — שיבוש ראשי התיבות יקנה"ז (יין־קידוש־נר־הבדלה־זמן) בפי יהודי גרמניה קיבל משמעות של „לרדוף אחרי הארנבת".

קו קריית־שמונה — אילת

אגד מגיש בימים אלה בקשה למשרד התחבורה לאשר רשיון להפעלה קו אוטובוס ישיר מקריית־שמונה לאילת, מרחק של כ־500 קילומטר. יהיה זה הקו השני באורכו של החברה לאחר קו ת"א — שרם א־שייח. ההצעה היא להפעיל בקו נסיעה אחת ליום. הנוסעים יעלו לאוטובוס בבוקר וירדו בערב. מסלול הנסיעה יכלול את הכבישים החדשים בבקעת־הירדן ובאיזור ים המלח.

חיזוק המשמר הלאומי בארה"ב

חיל־האוויר של ארצות הברית הטיל בשבוע שעבר על המשמר הלאומי אחריות מוגברת להגנת ארצות־הברית מפני התקפה מפציצים אפשרית.

הוא הורה להעביר למשמר הלאומי במסאצ'וסטס, ניו־ג'רסי, מישיגן ומונטאנה ארבע טייסות של מטוסי יירוט פ־106. פירוש הדבר שבתוך שנה, עם השלמת ההרחבה, יופקדו בידי המשמר הלאומי 20 מתוך 27 הטייסות שהוקצו להגנת ארה"ב מפני מפציצי אויב.

הרחבת תפקידו של המשמר הלאומי בהגנה הקדמית של יבשת ארצות־הברית, עולה בקנה אחד עם מדיניות שר־ההגנה להרחיב את ההישענות על כוחות המילואים של המדינה. בקיץ הבא יקבל המשמר הלאומי את מטוסי הפאנטום הראשונים שלו.

רויטר

אביב

מכתבים למערכת הארץ

גנזך המדינה טובע בניירת

ב־15 למרץ קראנו ב„הארץ" שכמות החומר שברשות גנזך המדינה הגיע כבר ל־220 קילומטרים אורך. פירסום זה ופירסומים קודמים נראים אולי להשפיע על הממשלה להקציב את המיליונים הדרושים להקמת „גנזך מדינה" במתכונת שתכיל גם את החומר שיצטבר בעתיד.

עם כל ההבנה בצורך להקים מבנה ל„גנזך המדינה" בישראל, אולי כדאי שהממשלה תתן דעתה על צימצום מירבי של הניירת בתיקיוני הממשלה בכלל ובגנזך המדינה בפרט, ותדאג לייחד את גנזך המדינה למיסמכים בעלי חשיבות היסטורית רבה ביותר.

אנו מתבשרים שכל שנה מצטבר במשרדי הממשלה חומר ארכיוני המשתרע לאורך 15 קילומטרים. נראה לי שהממשלה תיטיב לעשות אם תתן דעתה לצימצום תקופות־האחזקה בשביל מיסמכי הממשלה והתאגידים הממלכתיים. ראשית, תקטין הממשלה את תקופת־ההתיישנות בגין תביעות כספיות ונזיקין מ־7 שנים ל־4 שנים. זאת בנוסף להנחיה כללית להביא דברים לידי גמר ללא סחבת (כולל ביקורת הגופים המבקרים) ולכן לקבוע תקופות־אחזקה קצרות באופן שגם אם יונהג צילום שיטתי במיקרופילם, תצומצם כמות החומר שיצולם.

בתקופה החדישה בעידן המחשבים ומכונות השיכפול המהירות, שכולם פולטים ניירת רבה, יש להכנן אמצעי־נגד יעילים לבעוד מהיר של הניירת העצומה, אשר לרוב נתוניה ממלא שמורים בזיכרון המחשבים או בסרטים מגנטיים. מוטב שגנזך מדינתנו לא ישאף להדמות לגנזך של מעצמה אדירה. התקציב הדרוש להקמת גנזך בשביל חומר באורך 220 קילומטרים ועוד, יותאם יותר לפיתרון מצוקות דיור.

חיפה — יעקב שרמר

מק"י לא מתפוררת

לכתבה על המצב במק"י („הארץ" 30.3) ברצוני להעיר:

א. מיקוניס אינו עלול לפרוש ממק"י. בארץ ובחו"ל, יודעים כי מק"י ומיקוניס הם אחד. חילוקי דעות במק"י היו תמיד וישנם גם כיום, אלא, שכיום הם גלויים לכל. אין למצוא כיום — לא בארץ ולא בחו"ל — מפלגות מונוליטיות.

ב. לא הסמכתי איש לדבר בשמי ואף לציטטות „במרכאות כפולות" על „התפוררות מק"י". דברים אלה בידיעין או בלא־יודעין מסייעים לריקה להיות החזברת של הקומוניסטים הישראליים.

ג. לא מעט חברים התומכים ברוב החדו בפני, שעסקני הרוב גרמו לעיוותים כלפי המיעוט ללא כל צורך מתוך בהלה. ביטול עיוותים אלה, שהם ירושת העבר העגום, קשור בשאלה החיונית של שלימות מק"י.

ד. אני אישית הצעתי לדחות את הועידה לא לסתיו אלא לחודש ימים בלבד, כיוון שמחלתו ופטירתו של מ. סנה ז"ל, פרס לזעזוע ולכאב, גזלה מאתנו כמה שבועות של הכנה לועידה. הצעתי נדחתה. כל אחד מבין מדוע, אך מי שרוצה ועידה „על רגל אחת" יקבל אותה.

ה. אשר לשמועות על הדחתי מתפקיד המזכיר הכללי לאחר הועידה, הרי על כך דיברו איתי מצדדים שונים. אמרו לי אפילו שזוהי צוואה. אני מסרב להאמין בכך. אם אמנם זה כך, אני אישית איני מקבל כל צוואה שהיא, אלא את צו החיים הדורשים ומשתנים ואם קיימת צוואה כזאת הרי היא קולעת בידעין או בלא יודעין לעקירת שורשי מק"י במצב הנתון הן מן הקרקע הישראלית והן מן הקרקע של התנועה הקומוניסטית הבינלאומית.

ח"כ ש. מיקוניס
ירושלים

חבילות חמץ בפסח

בשנים האחרונות התברר שנציגי היחידות הצבאיות אינם לוקחים מהדואר חבילות המיועדות לחיילים, כאשר החבילה מגיעה בפסח. התברר לי שגם השנה יקרה כך על פי פקודת מטכ"ל. אמנם נתן לקנות חבילות בפיקוח הרבנות ולשלוח אותן, ואלה ילקחו על־ידי היחידות, אבל אין כל הצדקה להכריח הורים או קרובים של חיילים לשלם יותר בעד משלוח חבילה. אין כל הצדקה להעשיר יצרני חבילות ומשגיחי כשרות נוספים.

טענת הדתיים היא, שחייל דתי יפגע אם יראה חייל אחר אוכל חמץ בפסח ושהכנסת חמץ „תטריף" את המחנה. כך מנצלים הדתיים את התקנות הצבאיות והמסגרת הצבאית, כדי לחייב יהודים אחרים לקיים מצוות דת ולשמוע תעמולה דתית. לדעתי אין להכיר בכוחו של החייל הדתי להתערב במה שנעשה בחבילתו ובפיו של חייל אחר. אין לחייל הדתי כל זכות לראות את המחנה כביתו הפרטי בלבד. יש לציין גם שקיים גבול לתוקף פקודות צבאיות מסויימות, ולכן ההסתתרות מאחורי המשמעת הצבאית לא תוגה את החילונים.

יתכן מאד שבדומה לפרשת הפעלת מקלטי הטלוויזיה במחנות בשבת יהיה צורך גם הפעם לפנות לבג"ץ.

תל־אביב — אדיר פיבישביץ

יין העכו"ם

האיסור על יין המיוצר ע"י מנזר לטרון (מכתבו של ד"ר שמחה מנדלבוים ב„הארץ" מיום 21.3.72) הוא משום „סתם יין" ולא מטעם „יין נסך". זאת היא גזירת חכמים לצומת יין נסך, האסור מן התורה. כך פוסק הרמב"ם בהלכות מאכלות אסורות פי"א, ה"ג: „יין העכו"ם שאין אנו יודעים אם נתנסך או לא נתנסך והוא הנקרא סתם יינם — אסור ודבר זה מגזירות סופרים הוא".

חולון — מרדכי בונר

התעלמות מתמרורי אזהרה

במורד הקסטל, בואכה ירושלים, מוצבים שלטים ותמרורי אזהרה לרוב: שלושה שלטים גדולים „הישאר בהילוך נמוך", „האט" ותמרורים להגבלת המהירות עד 60 קמ"ש.

אני נוסע לעתים קרובות לירושלים ותמיד יש לי הרגשה שאני הנהג „המשוגע" היחידי המכבד שלטים אלה. מעולם לא ראיתי במקום שוטרים שיפקחו על שימת הלב להתראות, למרות התאונות הרבות ואבדן חיי אדם במורד הקסטל. אם אין למשטרת ירושלים כוח אדם לתפקיד חיוני זה ייטיב המפקח הכללי להעביר אחדים משוטרי תל־אביב העסוקים במלאכה הבזויה והמבזה של גרירת מכוניות. יתרה מזאת, אי אפשר להבין כי עד היום לא קיימת כל הגבלת מהירות לרכב במורד מירושלים למוצא תחתית, שבסופו הסיבוב המסוכן אשר בסביבתו קרה השבוע האסון המחריד.

כללית ניתן להבחין בשלושה גורמים ראשיים לקטל בדרכים: מצב הכבישים, רמת נהיגה נמוכה אצל נהגים רבים והזילזול בחוקי התנועה, כאשר הגורם השלישי הוא לעתים קרובות סיבה עיקרית לתאונות.

רשויות מדינה הקובעות — לטובת הציבור הרחב — איסורים והגבלות מבלי להקפיד על קיומם, והם אחראים לא מעט לאווירת ההפקרות. במיוחד ייאמר הדבר לגבי הגורמים הממלכתיים האחראים להסדר התנועה המוטורית במדינה.

תל־אביב — משה בר־איילן

מים במדבר

בעתונות מתפרסמים מדי פעם מאמרים על בעית המים בישראל ואני מתפלאה, שלא לוקחים בחשבון את המקורות הנוספים של מים הניתנים לשימוש ואשר בחלקם כבר נמצאים בשימוש באזורים שחונים בישראל ובארצות אחרות. אני מתייחסת לשימוש במים מלוחים (בהם אחוז המליחות הוא בינוני) המצויים בשפע באיזורים מדבריים וחצי־מדבריים.

אנשי „מקורות" ו„תה"ל" יודעים היטב, כי על בסיס של תוצאות מחקרים אינטנסיביים במשך שנים רבות הוכיח ד"ר הוגו בויקו, שאנו יכולים להשתמש במי תהום מלוחים, הנמצאים בכמויות גדולות באזורים המדבריים של הנגב מתחת לקרקעות מחולחלים. מים אלה אינם מנוצלים ברוב המקרים.

המפקחים מטעם משרד החקלאות באזורים אלה ואנשי הקבוצים עצמם יכולים להעיד שישובים רבים בערבה כבר משתמשים בהצלחה במים אלה לגידולים שונים כגון ירקות בהבשלה מוקדמת ליצוא, מלונים, תבואה, בצלים, תפוחי אדמה וכו'. כן נערכים נסיונות בגידולים נוספים כגון מיספוא ומתנה כשלבים מוקדמים.

אנו חייבים לנצל את כל המקורות הפוטנציאליים של מים העומדים לרשותנו כגון התפלה, בנית מאגרים, שימוש חוזר במי תעשיה וכו'. אבל אסור להסתיר מהציבור את ההתקדמות בשיטה חשובה חולה זו להפיכת אזורים מדבריים לחקלאיים, בלי למשוך מים יקרים מהמוביל הארצי.

ד"ר אלישבע בויקו
תל־אביב

שלילת תוכנית חוסיין

קשה להבין את השלילה הטוטאלית של תכנית המלך חוסיין כפי שהובעה על־ידי ראש הממשלה והכנסת. הרי למחות העובדה שהוא מכיר כי חלקי ארץ־ישראל המערבית אינם חלק אינטגרלי של ירדן עצמה הוא שינוי מהותי מצידו, אשר צריך היה להתקבל בברכה, אפילו על־ידי הסיעה „ארץ ישראל השלמה" ובוודאי על־ידי מחפשי פשרה. שינוי מהותי זה מאפשר השגת הסכם בעתיד, שלא היה אפשרי על בסיס עמדתו הקודמת של ירדן.

תל־אביב — אריה גבלזון

אריחי
חרסינה וקרמיקה

אנשי מחלקת הרכישות שלנו דואגים להביא עבורך את אריחי החרסינה והקרמיקה האמבטיות, הכיורים והאסלות מתוצרת בתי־החרושת הידועים והטובים בעולם. **זאת סיבה טובה נוספת לקנות אצלנו.**

בוא ובחר מן המבחר המובחר!
שמר
יבואנים בלעדיים
יהודה הלוי 4, תל־אביב
טלפון 52554 — 55592
פתוח בשעות: 8 — 18
(בימי ו': 8—13)

לכל לקוחותינו וידידינו
מהמוסך הראוי לאמונך
לתיקון ושרות מכוניות
PEUGEOT א. ס. א.
בת"א, רח' תוצרת הארץ 15
טל. 253838 - 253638
(ליד תחנת פז, דרך השלום)
מוסך שטרן

השתתף ב־
חידון סמלים
במוסף השבועי
★ ★ ★
26,850.- ל"י
זה שווי של הפרס הראשון:
מכונית פיג'ו 304
דגם 72' (כולל מסים)
וכן שפע פרסים יקרי ערך
* * *
תוכל להצטרף בכל שלב
ולהשתתף בהגרלה
פרטים במוסף השבועי

בבית המשפט המחוזי
בתל־אביב־יפו

תיק עזבונות 1105/72

בענין: קיום צוואת המנוחה אסתר אלבכארי (ת.ז. 844577) אשר נפטרה בפתח תקוה ביום 25.2.1972.

המבקש: מרדכי בן נון ע"י ב"כ עוה"ד רחל לביא הרצוג ו/או משה הרצוג ו/או דוד כילר אשר כתובתם לצורך מסירת מסמכים משפטיים היא: רחוב חובבי ציון 7 פתח־תקוה.

הזמנה

להוי ידוע כי הוגשה לבית המשפט בקשה לקיום צוואתה של המנוחה הנ"ל, ולמתן צו הנהלת עזבונה של המנוחה הנ"ל.

הריני מזמין בזה כל אדם הטוען שיש לו טובת הנאה בעזבון המנוחה הנ"ל והרוצה ליתן טעם מדוע לא תוכח, לא תקוים ולא תירשם הצוואה של המנוחה הנ"ל ומדוע לא תנתן תעודת קיום צוואה, ויתמנה מנהל עזבון, להגיש תוך 15 יום מיום פרסום הזמנה זו, התנגדות לקיום הצוואה הנ"ל, כאמור.

דוד הדר, שופט
רשם בית המשפט המחוזי

המגבית המאוחדת לישראל בקנדה אינק.
מתכבדת להודיע על
טקס ההקדשה
של
כבר יעקב מ. לוי באשדוד
שיתקיים ביום ב', כ"ו בניסן תשל"ב (10.4.72)
בשעה 3.00 אחה"צ
כל הקנדים בישראל מוזמנים במיוחד.
בכניסות לעיר אשדוד יהיו שלטי הדרכה.
אוטובוס יצא מהיכל התרבות בתל־אביב
בשעה 1.30 אחה"צ.

לבעלי כלבים
"ביבר" - משק דרור -
כביש רמלה/ת"א, טל. 961543
מאלף ידוע מארה"ב נמצא כעת בארץ
נצל ההזדמנות ואלף כלבך לצרכיך:
שמירה אישית וכללית, משמעת
כלבך יעבור מבחן — חינם!
אנו קונים, מוכרים, מאלפים
ומאכסנים כלבים

GISELLE חיפה, רח' נורדוי 17
שוב פתוחה
הבוטיק הקטן עם המבחר הגדול
הכל תוצרת "דופלו"

שיכון עובדים בדרום

שיכון עובדים

אשדוד
רובע ד'
דירות עילית
4 1/2 חדרים 130 מ"ר -
בבנינים
של 4 יח' דיור בבית.
דירות עילית
4 חדרים 129 מ"ר -
בבנינים בני 10 קומות
דירות רווחה 3 חדרים
104 מ"ר ו־95 מ"ר.

שדרות
וילות דו־משפחתיות
3 1/2 חדרים 86 מ"ר
ו־ 102 מ"ר

ערד
רחוב מואב
דירות רווחה-3 חדרים-78 מ"ר
דירות רווחה-3 1/2 חדרים-86 מ"ר
דירות רווחה-4 חדרים-93 מ"ר
דירות רווחה-4 חדרים-101 מ"ר

באר-שבע
שכ' ב'
דירות עילית, דירות "פטיו"
4 חדרים 120 מ"ר 5 חדרים 130 מ"ר
דירות רווחה 3 1/2; 3 חדרים 90 מ"ר

פרטים והרשמה: משרדי שיכון עובדים בע"מ, באר-שבע, רחוב מצדה בנין "מרכז הנגב" טל. 3542.
ובמשרדי שיכון עובדים בע"מ, אשדוד, רחוב רוגוזין 12, טל. 31890.

هكذا من الاصل

הארץ

י"ד בניסן תשל"ב
29 במרץ 1972

בתל-אביב: המערכת וההנהלה מזא"ה 56, ת. ד. 233, טלפון 623311. מח' המודעות רח' מזא"ה 56, ת. ד. 233, טלפון 611576, 623313. מח' הפצה ומנויים מזא"ה 75, טל' 623311 ת. ד. 233. מס' מיקוד: 61000.
ירושלים: רח' החבצלת 2 טל' 224245-6, ת. ד. 273
חיפה: רחוב נורדוי 20 טלפון 661166-8, ת. ד. 5259

המו"ל: הוצאת עתון הארץ בע"מ. דפוס הארץ מזא"ה 56 ת"א
העורך: גרשום שוקן. האחראי: גדעון סאמט.
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחזירה כתבי-יד.
HAARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel • P.O.B. 233, Tel. 623311

מדיניות סיפוח בלי הסמכה

השר ישראל גלילי נימק את פעולות ההתנחלות ברצועת עזה ובפיתחת רפיח בצורך להמחיש לאוכלוסי הרצועה, „שכוונתנו היא כי רצועת עזה לא תיפרד עוד מגוף מדינת ישראל". בצורה זאת הודיע השר, המקובל כדובר המוסמך של הממשלה, כי ממשלת ישראל קבעה לעצמה את סיפוח הרצועה כמטרה פוליטית. הוא הוסיף כי „בכל החלטות הממשלה בהן קבעה הנחיות למשא ומתן עם גורמים אחרים, נאמר שעזה היא חלק ממדינת ישראל, ולפי מיטב ידיעתי מושכל זה אף נאמר לגורמים בינלאומיים ולגורמים מדיניים רציניים, לא רק במופעים פומביים, אלא גם במעמדים של משא ומתן דיפלומאטי".

חברי הכנסת היו מופתעים לשמוע זאת, ואין תימה בכך. קיים הבדל בין הצהרות קודמות לפיהן לא נרשה למצרים לחזור לרצועה, או לפיהן אין למלך חוסיין מעמד לגביה, לבין הכרזה אשר מודיעה על כוונת סיפוח למדינת ישראל. ההצהרה ניתנה מבלי שסיעת המערך ומבלי שהנהלת הקואליציה ידעו עליה מקודם. אך אין זה גורע מכוחה כלפי חוץ.

יש בפרוצדורה זאת כדי להמחיש לכולנו עד כמה התעצמה הממשלה בשנים האחרונות — במסווה של צרכי הבטחון ומאחורי פרגוד הסודיות שהדאגה לבטחון כאילו מצריכה אותה — לעומת הגורמים הפרלמנטאריים. העובדה שהממשלה לא חששה מלהביא על הכנסת הפתעה כמו הודעה על כוונת סיפוח הרצועה, מוכיחה עד כמה מצב המלחמה מנוצל לשם האדרת כוחה של הרשות המבצעת וגורם להמעטת דמותו של בית הנבחרים.

מעל ומעבר להיבט זה של הפרשה, יש לשאול שאלות לגופו של העניין. מי שרוצה לספח את הרצועה למדינת ישראל, יקבל על עצמו את התפקיד לפתור את בעיית הפליטים שם. אפשר לטעון כי אם ישראל תטמיס על עצמה את המשימה הזאת, היא תהיה רשאית לתבוע שיחרור מכל אחריות לגבי חלקים אחרים של בעיית פליטי 1948. אך עד כה מקובל אצלנו להניח כי לא בתחום הצר של הרצועה לבדה ניתן יהיה לשלב את המוני יושבי המחנות בתהליך של תעסוקה ופרנסה. יתר על כן — סיפוח הרצועה מכפיל את האוכלוסיה הערבית, ואין מגזימים בטענה כי בדרך זו תשתנה המתכונת הדמוגראפית של המדינה באופן יסודי ותתקרב לזו של מדינה דו-לאומית.

בטרם יקום שר בכנסת ויודיע כי הממשלה החליטה על צעד אשר מוכרח להוביל לידי תוצאה זו, מן הראוי כי הנושא יתלבן בוויכוח ציבורי ובמישור הפרלמנטארי. אם הממשלה רואה צורך לנהל מדיניות סיפוח לגבי רצועת עזה, עליה לבוא לכנסת כדי להשיג לקו המוצע על ידה את ההסמכה הנאותה. אין אנו בטוחים כי ויכוח כזה היה מוליד את התוצאה המבוקשת על ידי הממשלה. מכל מקום, אין הוא מיותר גם עכשיו. ואין להשלים עם שיטה של יד רמה כמו שהממשלה הדגימה אותה כעת.

ועדת הכלכלה עדיין לא סיימה

הודאתו המפתיעה של שר האוצר בתשובותיו על שאלותיו של חבר הכנסת שמואל תמיר בוועדת הכלכלה, כי אמנם קיבלה מפלגת העבודה, סמוך לבחירות של 1969, תרומה בסך של 100,000 ל"י ממר שובינסקי, מעניינת משתי סיבות. קודם כל התברר שמספר עדים שנשאלו אותה שאלה בישיבות קודמות של ועדת הכלכלה, לא דיברו אמת כאשר הכחישו את מתן התרומה הזאת. יותר חשוב שתשובתו של מר ספיר מגלה בפעם הראשונה טפח על דרכי המימון של מפלגת העבודה, ובוודאי גם של מפלגות אחרות. אולם גם אחרי תשובתו של מר ספיר עדיין מרובה הסתום מן הגלוי, ויש אינטרס ציבורי רב ביותר שעניין התרומה של חברת אוטוקרס למפלגת העבודה יתברר באופן מלא.

ועדת הכלכלה הקדישה ישיבות רבות לאוטוקרס. אפשר להבין שחברי הוועדה מעוניינים לסיים את הדיון בנושא זה. מכל מקום הזמן הרב שהוועדה הקדישה לאוטוקרס לא היה מבוזבז. לוועדה חלק רב מאוד בגילוי אחת הפרשיות התמוהות ביותר בכלכלה הישראלית, ועל אף דבריו המפתיעים של מר ספיר, כי הוא דוגל בהמשך ההרכבה המקומית של מכוניות למרות כל האכזבות וההפסדים הקשים, אין להרשות עתה לחזור לסדר היום כאילו דבר לא קרה.

מכל מקום, ועדת הכלכלה עדיין חייבת לגמור את מלאכתה. חשוב ביותר שהוועדה תקדיש עוד ישיבות אחדות לנושא, כדי לשמוע את כל העדים שבעזרתם אפשר להבהיר לגמרי את פרשת התרומה למפלגה. כמו כן חייבת הוועדה לסכם לעצמה את הלקחים מכל מה שלמדה על משק המכוניות בישראל.

סוף פסוק באוגנדה

הודעתו של הנשיא אמין מאתמול שכל הישראלים הפועלים בארצו חייבים לעזוב את אוגנדה היא בבחינת סוף פסוק במערכת יחסינו עם ארץ זאת, בין אם תתממש הסברה שגם שגרירות ישראל בקמפלה תיסגר בין לא. לא יהיו לנו קשרים עם ארץ אפריקאית זאת, להוציא מאמצים בעלי סיכויים מפוקפקים למדי, לגבות את החובות שאוגנדה חייבת לחברות ישראליות.

תפנית כה חדה לא היתה ביחסינו עם שום ארץ אפריקאית ויש להניח שגם משרד החוץ וגם משרד הבטחון יערכו בדיקה מדוקדקת של הפרשה כדי להפיק לקחים. אך רצוי שיהיה ברור מלכתחילה כי עלינו להימנע מגישה האופיינית למדינות דמוקראטיות מפותחות בעת משבר ביחסיהן עם ארצות נחשלות, המחפשות את האחריות (אם לא את האשמה) בנותן ולא במקבל.

ברור שאפשר למתוח ביקורת על צדדים שונים של פעילותנו באוגנדה ועל היקפה ואולי גם על נציג ישראלי זה או אחר שפעל במקום וביקורת זאת השמיעו עתונאים ישראלים שביקרו באוגנדה עוד בתקופת ירח-הדבש ביחסינו עם גנרל אמין.

אך לא בשל דברים אלה חלה התמורה הפתאומית אלא בגלל הצטברותם של לפחות שלושה גורמים: המשבר הפינאנסי של אוגנדה, הפעילות של לוב שניצלה מצב זה, ואישיותו של הגנרל אמין שמסוגל לעבור מקיצוניות פרו-ישראלית לקיצוניות אנטי-ישראלית תוך מספר שבועות בלבד.

החייב בדיקה עתה אינן הסיבות למפולת ביחסינו עם אוגנדה, אלא אם אפשר יהיה לצמצם את היקף המפולת ולהקטין את הנזק הכלכלי והמדיני שייגרם לנו כתוצאה ממנה.

זכות וחובה היסטורית

לאן נעלמה המדיניות של אתמול

מאת אמנון רובינשטיין

יום אחד קם אדם, משפשף את עיניו בתמהון ואינו מאמין למראה עיניו: אמש, כששכב לישון, היה בתוך המחנה; עתה מוצא הוא את עצמו מחוץ למחנה. משהו זז במשך הלילה: הוא או המחנה.

עד לפני זמן קצר תמכתי בעמדת הממשלה בעניני חוץ ובטחון, גם כאשר תמיכה כזו לא היתה באופנה. ראיתי בתורה שבעל-פה של המערך בסיס למדיניות החוץ של ישראל ואם כי, פה ושם, הסתייגתי ממהלכים טאקטיים שנעשו, סברתי כי בקווים העיקריים פעולת הממשלה בצורה נבונה ונסוחה בידי לוי אשכול ז"ל נראה לי שקול. הגנתי, כאן ובחוץ, על מדיניות הממשלה גם כשזו הותקפה קשות בעת פרשת גולדמן וגם כאשר ביקרו עקב כך אנשים שאני מעריכם.

היום אני מוצא את עצמי מחוץ למחנה, מוגדר כמתנגד „ראדיקאלי", ועל אף שהרגשה זו נעימה לי מאד באורח אישי, סקרן אני לדעת, מי זז במשך הלילה, לאן ולמה. תשובה לשאלה זו חשובה לא משום שלדעתי יש חשיבות מיוחדת, אלא משום שהיא עשויה לסמן את כיווני התפתחותה של המדיניות הישראלית.

*

בדיקה שטחית ביותר תוכיח, כי הלה הקטנה עיקשת ומוצאת במדיניות החוץ של הממשלה. עוד לפני זמן קצר דובר על הירדן כעל גבול בטחוני וכמי שוחר משיבת צבאות ערב לפרברי תל-אביב, השבתי, „כי הצעה זו, על אף שנראתה ניצית בשעתו, מחוייבת על-ידי צרכי הבטחון שלנו. הדגש על המילה „בטחוני" המחיש, כי המדובר לאו דווקא בסיפוח, אלא בשליטה ובאחיזה צבאית לאורך אותה בקעה שהיא המכשול הטבעי הגדול בפני פלישת אויב ממזרח.

היום השתנו היוצרות: תכנית אלון מקבלת פירוש קיצוני של קביעת גבול מדיני על הירדן תוך צירוף נתחים ניכרים מאיזור הגדה המערבית לישראל. אך אפילו בפירוש קיצוני הרי זו תכנית של מינימאליסטים. ראש הממשלה מצהירה, כי תכנית אלון היא תכנית מינימום של כל שרי הממשלה ומבטיחה לנו, לא בלא חדווה, כי יש כאלה המתנגדים לה. גח"ל, כמובן, זועק נגדה, אחד ממנהיגי המפד"ל מכנה את תכנית אלון כתכנית רוג'רס מורחבת, ואישים בצמרת המערך — כך מדווחים העתונים — מגנים את התכנית. לא ירחק היום והכל מי שיתמוך בתכנית אלון יגונה כתבוסתן ומוגן. בקצב ההקצנה הנוכחי, הולך ודבק גנאי בכל תכנית שנועדה להביא לשלום עם ירדן, או עם העם הפלשתינאי.

אך למה ארחיק עדותי לעתיד? בשבוע שעבר מלאו עתוני ישראל מאמרי פרשנות בעניין תגובתה של הכנסת והממשלה לגבי תכנית חוסיין. אלה טענו, כי אין רוב בכנסת להסכם שלום עם ירדן הכרוך בויתורים טריטוריאליים כלשהם ממערב לירדן, ואחרים ספקו, כי למרות הכל, יש עדיין סיכוי לרוב כזה.

מי היה מתאר לעצמו ויכוח כזה לפני ארבע שנים, כשעדיין חיכינו לטלפון מחוסיין? או אפילו לפני שנה?

ושוב: אין צורך לומר, כי תכנית חוסיין, ללא הסכם-שלום עמנו וללא שינוי טריטוריאלי לטובתנו, אינה יכולה להתקבל על דעתנו. אך המחלוקת לגבי נכונותנו שלנו לפרות כל הסכם-פשרה חייבת היתה להדאיג את ראש הממשלה הוזרזה כל כך לכל האשמה בדבר רצונה של הממשלה בשלום.

אך גב' מאיר שמצה את הויכוח ולא הודיעתה, שום שר לא מוחה על דיון, שבעצם קיומו העיד על הקיצוניות אליה נגרפה הממשלה. מה שהיה אתמול מקובל, נדחק הצידה, כמו בעליסה בארץ הפלאות, אתה חייב לרוץ מהר כדי להשאר במקום אחד.

הצרה עם אנשים כמוני היא שעמדנו במקום אחד, במרכז, וסירבנו לרוץ עם הממשלה בדהירתה ימינה אל עבר הרוח האידיאולוגית של התנועה למען ארץ-ישראל השלמה. לא אנחנו זזנו במשך הלילה. אנו נשארנו במקום שם היה המחנה אמש — במקום שם קיים שיקול דעת ולא היסטריה, תבונה מדינית ולא רגשנות, התחשבות בזכויות הזולת ולא נישול הערבים מאדמתם. הם הם: המפד"ל קיבלה את ההשקפות הקנאיות של המיעוט בתוכה; חרות הפכה למפלגה דתית-לאומנית קיצונית; המפלגה הליברלית בעל-מה; המערך מתיישר לפי קו הקיצוניים שבו.

*

מי שזז ממקומו בצורה כה נחפזת חייב לנו כמה הסברים. ראשית, נדמה לי שיש לנו זכות לדעת לאן אנו זזים. הנה נתגלתה לנו, לגמרי במקרה, תכנית של הממשלה להתנחלות יהודית בתוך רצועת עזה. החלטת הממשלה נשמרה בסודיות ומי יודע אלו החלטות נוספות מסוג זה נתקבלו או יתקבלו. עניינים שחשיבותם המדינית ראשונה במעלה לעתידנו נחתכים בחשאי ומכוסים במסך של צנזורה צבאית. איש אינו יודע מהי המפה הסודית על פיה נקבעות העובדות בשטח. אתמול התבשרנו כי פיתחת רפיח תכלל בשטח מדינת ישראל, היום שומעים אנו משהו על עיר האדומים ומי יודע איזה שטח יגודר מחר.

אם תכנית אלון בפירושה הקיצוני היוצרת מובלעת מפורזת של 4 ציירות ערביות בתוך טריטוריה ישראלית, אינה מספקת עוד, מה יספק את תיאבונם הגדל של שרי הממשלה המתנגדים לתכנית?

כשלעצמי, מכבד אני את גילוי הלב והמגמה המלאה של עזר ויצמן על פני אלה הרוצים להגיע לאותה תוצאה תוך התעטפות בגלימה של צביעות וחצאי-מילים. אם האופציה היא שלמות הארץ כולה, יש בה ברצועת עזה.

סוליסטים טובים יותר מגב' מאיר היו אבן, אלון ודיין, את זמירות ארץ-ישראל השלמה שרים מנהיגי חרות ביתר עצבה וביתר כנות מאנשי המערך. יתר על כן: תכנית הסיפוח הגלוי המדיני יש בה יתרונות על פני הסיפוח הזוחל האיטי. סיפוח כזה יחייבנו להעניק לפחות אזרחות וזכות בחירה אמיתית — ולא זכות בחירה הנכפית באיומים ובמעצרים — למליון ערבים החיים למעלה מ-4 שנים תחת שלטוננו.

סיפוח זוחל, בלי שינוי משפטי של מעמד השטחים, שולל מהפלשתינאים זכות זו ומועיד להם תקופה ארוכה של חיים ללא זכויות פוליטיות. זה סיפוח מכוער ביותר, בו מקבלת ישראל את כל הזכויות, אך אינה נושאת בשום חובה. כללי המשפט הבין-לאומי אף הם עוזרים בשעת הצורך: כשאתה מדבר על הצורך בסילוק הפליטים, מסביר לנו שר הבטחון, כי ישראל אינה ריבונית בשטחים המוחזקים וכי על פי אמנת ז'נבה אסור להעביר פליטים מאזור לאזור. אך כשמגיע הדבר להתנחלות בשטחים אלה, נעלמת טענה זו. אמנת ז'נבה נמוגה ואין אתה שומע מילה בדבר העדר ריבונותנו. עזה היא חלק בלתי-נפרד מישראל, כדברי השר גלילי, רק כשמדובר בזכויות יהודים, לא כאשר מדובר בזכויות הערבים.

*

אין ספק שהסיפוח הזוחל נוח לישראל. הוא נותן לה יתרונות ופוטר את מה שמכונה „הבעיה הדמוגראפית". ערביי השטחים תורמים לכלכלת המדינה ובניין משקה, אך אין להם נציגות בכנסת: אנו שולטים בשטחים בלא שנצטרך לנקוף אצבע ליישוב הפליטים. הרעיון טוב מכדי שלא יקסום לרבים.

אך אף אם נצליח להתמיד בשיטה כזו ללא התנגדות מבחוץ — ואיני מאמין כי הנחה זו נכונה — עדיין נותרת שאלת טיבה של החברה שתצמח בישראל בנסיבות אלה. סיפוח זוחל ללא מתן זכות בחירה לערביי יהודה ושומרון, פירושו שיעבוד עם אחר. שיעבוד כזה ייצור הלכי-רוח כסוכנים בקרבנו. כבר היום אפשר לחוש בריחו הרע של גל-עכור. הנה חשפו חברי משקי „השומר הצעיר" מעשים חמורים ביותר: אלפי בדווים, עובדי אדמה, נושלו שלא כחוק מאדמתם: בתיהם נהרסו, בורות-מים נסתמו והם גורשו בלי שיעשו סידורים אלמנטריים לשיקומם. הפעולה המכוערת הזו יש בה פגיעה חמורה בשלטון החוק.

כיצד מגיבים אצלנו למשמע הדברים? האם קמה זעקה נגד מסך המדיניות שהוליד את הפרשה? לא. הזעם ניתך על חברי המשקים; הם מואשמים בהסתה וגח"ל תובע לגנותם ולסתום את פיהם. חברי המשקים מואשמים בתבוסתנות ובבגדנות על-ידי אנשים שכף רגלם לא דרכה ברצועת עזה.

שר הבריאות, מר ויקטור שם-טוב מתאר תהליך זה כפאשיזציה של החברה הישראלית, אך הוא עצמו לא חש את האבסורד שבדבריו, שכן הוא משתתף בממשלה הפורשת חסותה על תהליך זה.

אני לא הייתי משתמש במילה פאשיזם, אך אין ספק, כי מתרחשים דברים חמורים ביותר בקרבנו. כאשר אני שומע שאנשי צמרת מלגלגים על „אמנת השלום" ומשבחים את „ערך המלחמה", עוברת צמרמורת בגופי. כאשר 30 חברי-כנסת מבקשים לגנות קבוצת אזרחים על שימוש לגיטימי בזכות הדיבור שלהם, חייב להדלק אור אדום אצלנו. כאשר כל מי שמתנגד למדיניות הממשלה מוגדר אנטי-ציוני, בוגד ותבוסתן וקולות ביקורת מושתקים על-ידי מסע של אלימות מילולית — ראו כיצד הצליחו להפחיד ולהבהיל את „הפרופסורים" — חייבים אנו להיות מודאגים. מי ששולל היום זכות אזרח מערבי, עלול לשלול אותה מחר מיהודים.

אנשי גח"ל השישים כל כך לנישול הבדווים מסיני, המפגינים אדישות לשלטון החוק, חייבים לדעת, כי על פי תקדים זה ניתן יהיה לפגוע מחר ברכושם הם, וכי מה שטוב היום בשטחים המוחזקים עלול להיעשות טוב מחר בהרצליה-פיתוח. מי שחורץ את פסק שלטון החוק אינו יודע איזו מפלצת תצא ממנו. שלילת זכויותיהם של מיליון ערבים תכתימנו לא רק כלפי חוץ, אלא גם כלפי פנים ותערער את היסודות עליהם נבנה המבנה הציוני. מבנה זה הוקם כדי לשמש בית לעמנו אך יסודותיו הם צדק בין אדם לאדם ובין עם לעם. דברים אלה נכונים גם אם היום מסתכן כל מי שמשמיעם בתואר הגנאי של „יפה נפש" ואפילו יודבק לו תו הגנאי „שמאלי".

*

דברים אלה בדבר אפייה העתיד של מדינתנו, יש להם טעם דווקא במועד זה. הערב יהיו יהודים, בכל מקום בו הם מצויים, מסובים ליד שולחן הסדר ויקראו יחדיו את ההגדה. למי שמנסה לדלות מתוך המסורת היהודית השלכות שימושיות לאדם חפשי בדעותיו; יש בהגדה זו טעם מיוחד. במתחוריות המופלאה האפיינית את קורות עמנו, תורת הקרפתנו על פרשת יציאת מצרים ומגדילה, כבוכנית מגולה, את שני יסודותיה של אותה עלילה: הגבורה והישועה, הסבל והגאולה, הגלות והעצמאות.

גם בימינו ירדו עלינו, כרוכים יחדיו, רצח עמנו ושיבה לגבולנו. ספור יציאת מצרים מאגד בתוכו גם את שתי התגובות הבסיסיות שנוצרו בנו כלפי העולם הסובב אותנו: זכר היותנו מושפלים ומדוכאים בילדותנו ההיסטורית הוליד בנו תאומים מתרוצצים: חימה שפוכה נגד הגויים מחד ותובנה לסבלם של אחרים מאידך. ההגדה נותנת ביטוי לשני אלה. עבורי, היהדות כולה מתמצית בלקח ההומאני שבה: „כי עבד היית בארץ מצרים". בתרגום חפשי, תרתי משמע: נסיוננו ההיסטורי, היותנו מיעוט בעבר, קובע את חובתנו בהווה. לקח זה יכול לשמש גם את מי שאינו שומר מצוות והוא עדיף בעיני על פני אלה הנוטלים מהתנ"ך את שטר הקניין, את הקושאן, וחורקים את השאר לכל הרוחות.

*

היה זה אירוני ועצוב אם אנו, שידענו את טעמו המר של מיעוט, נתעלם ממיעוט החי בקרבנו ונרקום הכבית שתביא בחזרה לקיבוץ אנשים משולל זכויות בסיסיות. הרוב בכנסת, לאחר כמה שעות מיקוח פוליטי ופשרות שנעשו במזנון, קיבל ההלכה בדבר „זכותנו ההיסטורית" על ארץ-ישראל. עם כל הכבוד לכנסת, אין אנו זקוקים לה ולמשמעת הקואליציונית שלה, כדי לדעת שיש לנו זכות היסטורית על ארץ-ישראל. שמה של ארץ זו בפינו מעיד על כך יותר מכל הנאומים המפוצצים של אנשי המערך ומוריהם מחרות. אך בצידה של זכות זו קיימת גם חובה היסטורית: חובה זו תובעת מאתנו שלא לעשות לאחרים את אשר שנוא עלינו, משום שאנו עצמנו היינו עבדים בארץ זרה.

ללא תסביכים

הערובה לצמצום סיכוייה של מלחמה חדשה

מאת עזר ויצמן

בטחונה של ישראל אינגו תכלית קיומה. המדינה הוקמה כדי להגשים וכדי לקדם מטרות לאומיות שונות. גם אם הביטחון הוא אחד המרכיבים הגורליים בה, אין לקבוע את דמות המדינה על-פי „גבולות בטוחים" בלבד. אלא, יש להתוות את הגבולות לפי האינטרסים הלאומיים, ההיסטוריים והעניינים לטווח ארוך. רק לאחר מכן יש לדאוג שגבולות אלו ייעשו גם „בטוחים".

לכן, קו ה„ייהרג ובל יעבור" של מדינת ישראל אינגו „הפגיעה בבטחון" בלבד, אלא כל הפרעה חיצונית למאבק הלאומי, ובדיוק יותר כל איום בכוח על האינטרסים הלאומיים והחיוניים שלנו, שהם טעם קיומה של המדינה.

לדוגמא — ערב מלחמת ששת הימים, עם סגירת מיצרי טיראן — השאלה היתה, אם לצאת למלחמה על פתיחת המיצרים, ולא אם לצאת למלחמה כי אחרת ניכחד. אילו עלתה השאלה בגירסתה השניה, היתה ההחלטה קלה יותר. במקרה כזה לא היינו נזקקים לתקופת המתנה מורטת עצבים בת שבועיים, אלא היינו יוצאים מיד למלחמה „כי בנפשנו הוא". מדינה אינה יוצאת למלחמה רק כאשר סכנה מיידית של השמדה מרחפת עליה.

*

דברים אלה נוגדים את סיסמת ה„אין ברירה". סיסמה זו מקובלת, בין השאר, על יהדות הגולה, הרוצה לראות בנו מעטים שלה, גיבורים, העומדים כשגבם אל הקיר. סכנת ההשמדה הוסרה כבר בהיווצרה של מלחמת העצמאות. אבל אימוץ סיסמת ה„אין ברירה" הוליד אצלנו גישה גלותית, כאילו יהודים מוכרחים להלחם רק כאשר נערך בהם פוגרום.

לסיסמה מאומצת זו הצטרף גם תסביך אשמה. מקורו בקושי הנפשי להשלים עם העובדה, ששטחי מדינת ישראל העצמאית נרכשו לא רק בכספי קק"ל אלא גם כתוצאה ממלחמות העצמאות ושש הימים. העיר העתיקה, באר-שבע, רמלה, יפו והמשולש והגולן לא נקנו בכסף. הם הושגו בקרב.

הצירוף של גלותיות ותסביך אשמה הצמיח את „הבטחוניזם", שהוא גירסה מתונה, מכובדת ועדכנית של ה„אין ברירה". לפי גישה זאת, איננו נלחמים על מימוש זכויות היסטוריות או אינטרסים לאומיים „סתם", אלא רק למען הבטחון הפיזי. „ביטחוניזם" זה מוליד, מצידו, יצורים פוליטיים גיאוגרפיים כגון „תכנית אלון" ו„תורה שבעל-פה" של המערך. המלאכותיות שב„אין ברירה" וב„ביטחוניזם" בולטת לעין. לעולם היתה ותשאר ברירת הויתור. השאלה היא המחיר ומה הן התוצאות.

אנחנו יצרנו בעצמנו את בעייתנו הביטחונית על-ידי התנחלות דווקא בארץ ישראל ולא במקום אחר. אלמלא כן, לא היו מלחמות ישראל-ערב באות לעולם. ב-1948 היתה ארץ ישראל המקום היחיד בעולם שבו נשקפה ליהודים סכנת השמדה. סכנה זו לא נוצרה מאליה. אנו הבאנו אותה עלינו במו ידינו, בכך שהשקענו מאמצים רבים כדי לגרש את הבריטים מן הארץ. בחרנו ביודעין להיחשף לסיכון ולהלחם על עצמאותנו, כדי להמשיך בביסוס יסודות המדינה.

„מערכת קדש" ב-1956 היתה מהלך מדיני יזום, מחושב ומוצדק. מלחמה זו נועדה להבטיח אינטרסים חיוניים לנו. (המעבר החופשי במצרים ובתעלת סואץ); עיתויה ואופן ביצועה הושפעו משיקולים של ניצול נסיבות במישור הבינלאומי, יותר מאשר על-ידי התפתחויות האיום המצרי גופו.

*

השאלה הנשאלת עתה היא האם נשקפה סכנה להשמדת מדינת ישראל ערב מלחמת ששת הימים. אין ספק שהערבים איימו בהשמדה. כי זה רצונם אז, ויתכן כי זה רצונם גם היום. הוד השאלה מבחן כלפי הערכתנו שלנו את יכולתם של הערבים להשמידנו.

אילו המצרים תקפו ראשונים, היו נוחלים גם אז, להערכתי, תבוסה גמורה. אלא שמחיר הלוחמה היה כבד יותר — להשגת השליטה באוויר היו נדרשות אולי 13 שעות, לא שלוש בלבד. החשוב מכל: מחיר הניצחון היה גבוה יותר. בגירסה המוזהרת, הייתה זו ירדן שפתחה ראשונה באש. למרות זאת כבשנו במהירות את יהודה ושומרון. עובדה היסטורית היא כי למרות הגולן עלינו רק בבוקר ה-9 ביוני וגם זאת לאחר היסוסים. אם אמנם איים האויב הסורי להשמידנו, מדוע המתנו שלושה ימים עד שהמגנו בו?

למלחמת ששת הימים יצאנו כדי להבטיח מצב בו נוכל לפעול בעצמנו וכראות עינינו את היינו כאן, בלי לחצים חיצוניים. קו ה„יהרג ובל יעבור" של ישראל בששת הימים נוצר על-ידי הצירוף של סגירת המיצרים עם הסכם חוסיין-נאצר. בתנאים שנוצרו על-ידי שני אירועים אלה, חשבנו כי לא יהיה בכוחנו להגשים ולקדם את המאבק הלאומי הכולל כרצוננו וגם לא להבטיח כמה ערכים שבעינינו נראו חיוניים.

לאחר שפולין הותקפה, אמר צ'רצ'יל שבריטניה יצאה למלחמת העולם השניה — המלחמה הגלובלית הצודקת ביותר — כדי להגן על „דרך החיים הבריטית". שמירה על „דרך החיים הישראלית" ועל היותנו אנו האדונים לגורלנו, הן הצדקות מספיקות להחלטה לכניסתנו למלחמת ששת הימים.

בראשית ההיסטוריה ארוכת-השנים היתה מלחמת ששת הימים המשך ישיר למלחמת העצמאות. לאחר שלב „מניעת ההשמדה", שהסתיים בין ההפוגה הראשונה לשניה, הפכה מטרתה הטבעית של המלחמה — בין אם הייתה המנהיגות דאז מודעת לכך ובין אם לאו — ליצירת מצב שבו תוכל ישראל להשיג את מירב המרחב והמשאבים להגשמת המסורת הציונית.

לצורך זה נדרשו, קודם כל, הישגים גיאוגרפיים כאלה, שיוכלו להקנות לנו את מירב הסיכויים להמשך הפעולה. מחוץ לשיקולים ענייניים אלה צריכה היתה מלחמת העצמאות להביא כי לפחות כל חבלי ארץ-ישראל המערבית יכללו בתחום מדינת ישראל. משום שהזיקה אל מקומות אלה היא תמצית הציונות ובלעדיהם אין מדינת היהודים מהווה שלמות היסטורית אחת.

מלחמת העצמאות לא הביאה את שאלת הגבולות לידי סיום הגיוני. הביטוי הברור לכך נמצא בעובדה, שעד ששת הימים לא היו למדינת ישראל „גבולות" אלא „קווי שביתת הנשק".

*

לא אנו יזמנו את מלחמת ששת הימים. בוודאי שלא אנו גרמנו אותה. אך כיוון שהיא נכפתה עלינו, הוליכו אותנו האינטרסים הלאומיים שלנו לנצלה מעבר לבעיות הצבאיות או המדיניות המיידיות שעליהן היא באה לענות. כלומר, מטרות המלחמה השתנו והתרחבו תוך מהלכה, קצר ככל שהיה. את העיר העתיקה כבשנו לא משום שאלמלא נכבשה היתה ירושלים מופגזת; לא הרחקנו עד ירדן רק כדי לנתק חטיבת שריון ירדנית זו או אחרת.

לו היתה הנהגתנו הלאומית מלחמת העצמאות ועד ששת הימים, ערה דיה לעובדה שאין אנו נלחמים רק כדי להיות בטוחים מהשמדה, לא היו גבולותיה של ישראל [illegible] נגזרים מעצמם תוך המלחמה ומתוצאותיה, אלא מוגדרים מראש, כיעדיה המתוכננים של כל מלחמה אשר ניאלץ להלחם אותה.

אבל הנהגה זו שקעה כל כך בפרטים הקטנים של הניהול היומיומי, עד שאיבדה את התודעה ההיסטורית ואת תחושת היעוד הציוני, אשר עדיין לא הוגשם במלואו. ולכן, כאשר היא עמדה לפתע בפני בעיה שהשלכותיה חרגו הרבה מעבר לתחום שאלות היום יום — לא היה בכוחה להתמודד עמה.

אובדן [illegible] של ההנהגה, הרס ביטחונה העצמי והצטיירותה כלויה כמוצאת בעיני הצבור בארץ ובעולם, הם שהולידו פחדים בציבור הרחב, הם ולא „סכנת ההשמדה". עובדה זו היא כי מורל הציבור וביטחונו שבו אליו מיד עם הקמת ממשלת הליכוד הלאומי ועם צירוף מ. בגין, מ. דיין וי. ספיר ז"ל אליה.

*

נגבש מדיניות לאומית ברורה די כדי למנוע, אם תבוא שנת מבחן נוספת, „תקופת המתנה" שניה, רצופת היסוסים, פחדים ותסביכים. על מדיניות זו להיות מובנת היטב לשכנים ולעולם כולו. אסור לה שתהיה מדיניות המכפכה, הענה רק על בעיות הגוף הלאומי, אך לא על הדברים שבנפש עמנו. רק בדרך זו ניצור לנו ונגבש עמדה מדינית איתנה ובלתי נפרדת. בעמדה כזאת, טמונה גם הערובה הוודאית ביותר לצמצום סיכוייה של מלחמה חדשה.

אולם אם ניאלץ לשוב ולבאת לקרב, נדע אז כי אין אנו נלחמים כדי לא למות, אלא כדי שנוכל להמשיך ולחיות כרצוננו.

רוח טובה, רוח רעה

גולדה מאיר אינה חשה בדופק העם

מאת יואל מרקוס

אינני יודע איזו דעה יש לגב' גולדה מאיר על הציבור הישראלי. אם לשפוט לפי הגדרותיה, דעתה עלינו אינה טובה ביותר. כל שני וחמישי מזעזע אותה משהו עד מעמקי נפשה. עניין אחד נראה לה כ„אסון ממשי" ועניין אחר מתואר בפיה כ„חלום זוועתי".

כאזרח המדינה עלי להודות שאני לא פעם נפגע מהגדרותיה, העומדות בניגוד גמור לאלו של בן-גוריון שדיבר עלינו כעל עם סגולה, ששירה בו בכל הזדמנות את הנוער וגער באותה מפלגה שנהגה להשתמש בסיסמה „האיש הקטן". אין אנשים קטנים, אמר. להוציא את דה-גול שהיה לעתים בז לבני עמו בתקופתו ומכנה אותם בשמות גנאי („עדר עגלים", „זוללי גבינה ואיטריות"), קשה למצוא ראש מדינה מדרגה שיבוא פעמיים בשבוע בטענות נגד בני עמו.

מכל הגדרות הגנאי שהטיחה הגב' מאיר בתקופת כהונתה על הציבור הישראלי מקומם במיוחד מטבע הלשון האחרון שלה לפיו יש „רוח רעה" בארץ. מקוממת לא משום שזה מגונה, אלא משום שזה פשוט לא נכון. וחוששני שראש הממשלה באמת אינה חשה כל כך את דופק אזרחיה. כאחד מהם (שאינו חוסך שבטו נגד תופעות שליליות) אני יכול לומר לה: הם לא כל כך גרועים כפי שהיא חושבת.

*

מחקר מדעי שהתפרסם פעם בארצות-הברית קבע שבהוויה של כל מדינה מצויים חמישה שלבים:

- * היוותרות בחיים (Survival).
- * בטחון (Security).
- * השתייכות (Belonging).
- * הערכה (Esteem).
- * הגשמה עצמית (Self actualisation).

בשעתו הסתמך מר גד יעקבי על מחקר זה וטען, כי בעוד שרוב מדינות המערב נמצאות כבר בשלב החמישי האחרון, הרי ישראל נתונה עדיין בין השלב הראשון לשלב השלישי, כלומר בין המאבק להיוותרות בחיים לבין מאבקה להשתייכות לסביבה בה היא מצויה גיאוגרפית.

כשמדינה בשנות השבעים נאלצת עדיין לעסוק בשלב הראשוני של היוותרות בחיים משתבשים הרבה דברים: סדרי מימשל והמשטר למשל, סדרי החיים בין איש לרעהו ובין האזרח לרשות. כשהפרט צריך לשאת על כתפיו גם את המאבק הזה של היוותרות בחיים (וכי מי נושא בזה?) במחיר קרבנות בנפש ובממון ויחד עם זאת שואף לקיים חיים נורמליים פחות או יותר — הרבה דברים אינם כפי שהיו צריכים להיות גם ובעיקר אצל מטיפי המוסר.

אך בשום אופן לא נושבת רוח רעה בארץ ואין מקום לתלונות זועפות. אנחנו הננו מה שילידי הארץ מכנים „עם לא נורמאלי". כלומר, במובנו של הסלנג הזה, נורמאליים מאד, למרות המתח, תבטל השיבושים הבלתי נסלחים.

*

ניקח אפילו את הנושא שבהקשר לו הטביעה גב' מאיר את מטבע הלשון האחרון שלה — את היחס לעולים מרוסיה. איפה יש כאן רוח רעה? לפי דעתי לא היו עולים שהתקבלו בהתרגשות ובהזדהות כה פתוחות כעולי רוסיה. והאם אחת הסיבות הראשיות לכך שהם נקלטים במהירות ובנחישות, אינה נובעת מן העובדה שהרבה אנשים וגופים, ולא רק מי שהיה צריך, סייעו בידם מעבר ומעל לחובה?

אם יש פה ושם מעקמים את האף, זה נובע קצת מקנאה טבעית מצד שכבות ציבור שהמדינה עשתה למענם הרבה פחות; זה נובע קצת מהשיטות של מתן הטבות שלא עובדו עדיין בצורה נבונה; וזה נובע קצת מהסגנון התקיף של חלק מן העולים אשר מיד בבואם הם לוחצים ותובעים את הטוב ביותר וחשים עצמם אזרחים שווי זכויות המתלוננים (ככולנו) והמצפים מהר בחיי הפוליטיקה.

ובעצם למה לא? האם חוק השבות לא הופך אותם מיד לאזרחים שווי זכויות? והאם האזרחים הוותיקים אינם משיגים הכל בבקשה ובלחצים? מה פתאום רוח רעה בציבור? אם ישנה הרי היא בקושי שלימדו בכולנו שלוחץ וצועק משתלם או שלפחות לא מפסידים מזה.

*

לא, אין רוח רעה בארץ. אפילו כשכל שר מצהיר על התכנית שלו. אחד מספח את רצועת עזה. ההוא מחזיר את השטחים. אחד בעד ההתנחלות האחר נגדה. הממשלה נגד תכנית חוסיין וסגן ראש הממשלה אומר שהתכנית היא דווקא לא רעה.

סתירות אלה אינן כל כך טובות. במדינה מסודרת זה לא היה צריך לקרות. אך זה עדיף על שלטון יחיד, על אלה הנצמדים לדוגמות עד כלות הנשמה. כל המעטפת הזאת בכתירה מאחוריה בכל זאת חושים בריאים, מנהיגות פרגמאטית עם נטל כבד של זכרון השואה על כתפיה, הספגית קבלה ניצחון בשעת הצורך, לא תמיד יודעת מה שהיא רוצה, לא תמיד מתכננת לטווח רחוק. פועלת על פי רוב מתוך אינטואיציה בלי תכנון לטווח ארוך. אך זה פועל, והתוצאות לא רעות. זה לא מזהיר, יש לי מה לבקר (ועוד איך!) אך אפילו על זה לא הייתי אומר רוח רעה.

הפרופסורים שולחים פטיציות? בחורים מחזירים פנקסי מילואים? סטודנטים שובתים? מפעלים רבים מושבתים? לא, אין זו רוח רעה. זה נפלאה הזכות לעשות את כל הדברים הללו, והמתגוששים בשבי־ הזה, מפירים הסכמים שזה עתה נחתמו, משתוללים בכסף ובשירותים חיוניים — זה מרגיז, אך אולי הרוב אינו מכיר בציבור אלא בשיטות שמובילות בלהט מסחר המנהיג בארץ, שיטה של כיסוי גבוה, הרבות סביבות והסכמים מסולאים והבטחות לאי-הפלאת מסים ומחירים שמעולם אינם נשמרים.

המנהרים מתחוללים? נפלא שאפשר להתחולל — זה מרגיש שעדיין זאת. אין זו רוח רעה. יש בעיות חמורות של דלות במדינה. המשטר הסוציאליסטי לא הגשים את האוטופיה החברתית. אך יש מדינות בעולם שאינן נאבקות על קיומן ואשר בהן אנשים גרים בתנאים תת-אנושיים ומתים ברעב. אין זו נחמה כשמדובר אצלנו, עני אצלנו, כשיש ישראל שלישית. זו בעיה צועקת. אבל איפה יש כאן רוח רעה, איפה?

*

אם יש רוח רעה היא קיימת אצל גב' מאיר, שאינה סובלת ביקורת, שאינה אוהבת כשמצביעים בפניה מציאות עם אצבע מאשימה, ששיתקה כמעט את הביקורת במפלגתה, שגישתה הבולשביסטית לעתונות אינה מיוחדת לסוג המשטר שלנו, שאינה מוכנה להודות בשגיאות ושרואה את התופעות האמיתיים במתלוננים ובמבקרים ולא במה שדוחף אותם. אני מוכן להתערב שבמסיבת העתונאים האחרונה שלה היא ניפחה את מד-החום.

ובכל זאת יש אצלנו חופש עתונות, יש חופש דיבור, יש חופש לשביתה. עם ישראל מתהדר בסך הכל לגבורי הוא רב, קצת הצלחות, קצת שגיאות, קצת היסוסים, הרבה הכזה, הרבה כבודים רחבות.

זהו ציבור שכן הראוי היה שיופיע בהלוכות הוודאיים של גב' מאיר, לא בהלוכות הזוועה שלה.

העליה הרוסית: החלום ופשרו (א')

שלח את עמי וסיר הבשר

באווירת הרדיפה אחר יתרונות חומריים מתייחסים בצרות עין לעליה מעולה

מאת שבתי טבת

אם להאמין לדוברי ממשלת ישראל ואזרחיה מאז 1948 — הרי לא היתה להם משאת־נפש גדולה מזו שייפתחו שערי ברית־המועצות ושיותן ליהודיה לצאת לישראל. אם בלב, בנאום הוצב להבות בכנס־בחירות, במכתב ואם בדפוס. אותו משפט חזר כל הזמנים — „יום יבוא ואחינו מברית־המועצות יצטרפו אלינו". אולי מלבד השלום היתה זו השאיפה הנכספה הגדולה של המדינה המתהווה ומתגבשת. מעין גולה־כותרה לחלום הציוני המתגשם.

ואם נניח שהיה חלק חשוב לישראל במסע רב־השנים לעורר את המצפון ואת דעת־הקהל בעולם הנאור לגבי היהודים הכלואים בבריה"מ, הרי גם לא היה לישראל, פרט למברכותיה הנבאיות, שום מאבק כה נועז וכה ממושך כדי לצפות את ישראל לנחלת כל היהודים. להשגת „הבטחת זכות היציאה בכל ארץ ליהודים הרוצים לחזור ולהתגהל במולדתם ההיסטורית", כפי שנאמר בקווי־היסוד של ממשלת ישראל הראשונה, אושרו על־ידי הכנסת הראשונה, שאושרו על־ידי הכנסת הראשונה בקווי־היסוד של הממשלות הבאות.

כל השנים היתה ברית־המועצות הארץ היחידה שסיאבה לשלח את יהודיה. אפילו ארצות־ערב, כמצרים, כעיראק וכסוריה, ניאותו להרשות למרבית יהודיהן לצאת מגבולותיהן בדרך זו או אחרת, ורק בשנים האחרונות החלו להיטפל ולהתעמר במיעוט זעיר שנותר אצלן. בריה"מ לא רק שלא הרשתה את היציאה, אלא אף התייחסה לעצם הבקשה להתר־יציאה כאל עבירה חמורה, בחינת בגידה במולדת.

פתח זעיר בחומה הבצורה הסוגרת על היהודים שם היתה הסכמת ברית־המועצות, באופן כללי ביותר, לעקרון האנושי של איחוד־המשפחות. במסגרת איחוד־המשפחות פרצו את ההסגר 14.000 יהודים מאז כינון הבדונות של שטרנה מלחמת ששת הימים ביוני 1967. רבים מהם ילידי ארצות אחרות שנקלעו לברית־המועצות על־ידי ההתרחשויות במלחמת־העולם השניה. איחוד־המשפחות נמשך אף לאחר יוני 1967, ובקצב מואץ במקצת. כנראה בגלל התעוררות הרבה שהתחוללה בקרב כל יהודי העולם לאחר מלחמת ששת הימים, כך שבינואר 1971 היו בישראל כ־20 אלף יהודים שבאו מברית המועצות.

לגבי ציבור המונה כ־2.5 מיליונים, ואולי יותר (ואולי הרבה פחות, לדברי ראש־ממשלת ברית המועצות רק 1.2 מיליון יהודים שם) היתה זו טיפה בים שניגרה במשך 23 שנה וניקוחות בישראל.

שינוי במגמה

אולם במרוצת 1971 נבר לפתע הקצב של מתן התרי־יציאה ליהודים הרוצים לצאת לישראל. מה שחשוב יותר היה השינוי במגמה לגבי יציאתם. דבר זה התברר לפרשנים ולראש־ממשלת בריה"מ אלכסיי קוסיגין.

במסיבת עתונאים בדצמבר 1966 שערך בפאריס, נשאל אם יותן איחוד־משפחות ליהודים כפי שניתן ליוונים ולארמנים. תשובתו, לפי שדר בסוכנות (5.12.66) היתה: „במה שנוגע לאיחוד משפחות, הרי אם יש משפחות הרוצות להיפגש, או הרוצות לעזוב את בריה"מ, הדרך פתוחה לפניהן, ואין בנושא זה שום בעיה". כלומר העקרון להתר־יציאה היה זה המסורתי והמקובל, של איחוד־משפחות ותו לא.

ואילו בעת ביקורו באוטאווה בירת קנדה באוקטובר 1971, נשאל במסיבת עתונאים אם ממשלת בריה"מ מתנגדת להגירה בלתי־מוגבלת של יהודים מרוסיה. ולכן השיב לשידור הבי.בי.סי. (20.10.71): „במה שנוגע להגירה, אתם יודעים שאנו מגדילים עתה את מספר האנשים המורשים להגר מבריה"מ. בשבועה הזודים שחלפו בלבד הורשו 4450 יהודים להגר מברית־המועצות לישראל — — —". כלומר, קוסיגין דיבר הפעם בהגירה, לא במסגרת המצומצמת של גילוי התחשבות אנושית בנידא שבאיחוד־המשפחות.

ואכן, החל במארס 1971 גבר הקרלוח של היהודים היוצאים מברית־המועצות לישראל והוכיח, כי אין יד המקרה בדבר, אלא שינוי־גישה במדיניות הממשלה הסובייטית. לפי דיווחים של עתונאים בחו"ל ובישראל עלו במרוצת 1971 לישראל כ־13 אלף יהודים מבריה"מ, בשנה אחת כמעט אותה כמות של 19 שנים, מכינון המדינה עד מלחמת ששת־הימים.

אין ספק איפוא שנות 1971 היתה שנת מפנה במגרי העליה (או הגירת יהודים) מבריה"מ. ובהסתמך על נתונים של העליה בחודשים הראשונים של 1972 ועל תחזיות שונות נוצר רושם ודאי שהשנה הנוכחית תראה עולים רבים יותר מברית־המועצות.

שנת 1971 היתה ברוכת־עליה בכלל. ובמרוצתה הגיעו כ־42 אלף עולים ועולים־בכוח, מתוך כ־170 אלף עולים, עולים־בכוח ותושבים־חוזרים שהגיעו לישראל ממלחמת ששת הימים עד לסוף 1971.

שיעור האיכות

אבל לא רק מבחינה כמותית היתה ברוכה אותה עליה, אלא אף מבחינה איכותית: ל־39% מהעולים היה משלח־יד ובקרב בעלי משלח־היד כ־41% היו בעלי מקצועות אקדמיים. מלאכה ועובדי־תעשיה, כ־19% מנהלים ופקידים וכ־11% סוכנים ורבנים. ועוד, ירד חלקם של הבודדים בקרב העולים — אשר בדרך כלל הסתגלותם וקליטתם קשות יותר ושיעור הירידה מביניהם גבוה יותר. ב־1971 הם היוו 30% מבין העולים, לעומת 36% ב־1970. אין ספק שהעולים מברית־המועצות הם שתרמו לשיעורים אלה בהרכב העולים.

השיעור של בעלי משלח־היד בקרב העולים מבריה"מ הוא אכן גבוה באמת ניכר מהממוצע — אשר בשיפור השתתפו — ואם נתבונן רק בעולים שבאו מבתים דוברי אידיש מבריה"מ, ללא העולים מגרוזיה, נראה ששעור בעלי משלח־היד גבוה במיוחד ועומד על 55% (לעומת 36% בישראל בכלל). עובדה זו מוסברת בכך שחלקן של הנשים בכוח העבודה בברית־המועצות הוא גבוה בכלל ובקרב היהודים בפרט.

בכל ההבטים האחרים דומים העולים מבריה"מ לעולים האחרים, שהציבורים הדומים בהם הם מצפון ומרכז אמריקה. הרכבם הגילי דומה, גודל משפחתם דומה (פרט לעולים מגרוזיה, שמשפחותיהם גדולות יותר).

יתר על כן, על אף בעיותיהם המיוחדות, שנעמוד עליהם במאמרים הבאים, הסתגלו העולים מבריה"מ היטב לתנאי הארץ וקליטתם עלתה יפה. ל־38% מהם נמצא דיור־קבע תוך חודשיים לאחר עלייתם. כ־46% מהם השתייכו לכוח העבודה תוך חודשיים לאחר עלייתם, בדומה לעולי הארצות המערביות.

שביעות רצון

אם כי נודע בדרגת מוגבלה קומוניסטית, בה גדלו ונתחנכו רובם, לחברה מערבית, הודלו ממערכת ערכים אחת למערכת ערכים נוגדים, מחברה חסרת שפה אחרת לחברה רב־לשונית שהאנגלית והצרפתית שולטות בה בלשון משנית. שנסלו מחברה עוינת לתרבות האמריקאית לחברה המסגלת לעצמה תווים תרבותיים וכלכליים השאולים מארה"ב — על אף כל אלה, הביעו העולים מברית המועצות שביעות רצון כמעט זהה לזו של עולים אחרים מתנאי קליטתם, מהדיור שניתן להם (80%), מהחברה בה הם חיים (73%). יתר על כן, המעקבים הוכיחו שהרוסים נפגשים עם ישראלים יותר מאשר עולים אחרים. גם שביעות הרצון שלהן מהמשכורת הניתנת להם גבוהה מזו של עולים אחרים.

בתחומים אחרים שונים העולים מבריה"מ מעולים אחרים, ומנקודת־ראות ישראלית של אורח קליטתם נפלים במשהו לרע: שיעור המתחילים ללמוד עברית לאחר חודשיים לבואם גבוה אצל עולים אחרים והשיעור של המרוצים מעבודתם אף הוא גבוה יותר אצל העולים האחרים. רק 51% מעולי בריה"מ מרוצים מעבודתם שקיבלו בחודשים לעלייתם (יש לזכור שמצוקת העולים מבריה"מ עושים את תקופתם הראשונה בישראל במרכזי־קליטה). היותם פחות שבעי־רצון מעבודתם, אולי נובעת בחלקה מכך שיש להם ציפיות גבוהות מאשר לאחרים ובחלקה מסכך הבעיות המיוחדות להם.

החשוב מכל: שיעור הירידה ביניהם כמעט אפסי.

בממוצע כ־9% מכל העולים יורדים בשנה הראשונה. בקרב העולים מהמערב, שיעור הירידה גבוה יותר. בין היורדים רבים העולים הבודדים, ומאלה הבאים מהמערב לשליש יורדים במרוצת השנה הראשונה. ואילו בין העולים מבריה"מ — בודדים או משפחות — הירידה כמעט ואינה קיימת כלל. מבחינת ההשקעה הלאומית בעולים־חדשים אין איפוא כל ספק, שהיא יעילה ו„משתלמת" לאין ערוך יותר בעליה מבריה"מ.

קרירות והסתייגות

לכאורה היתה העליה מבריה"מ צריכה להתקבל בישראל בתרועת שמחה על השערים שנפתחו, של המאבק שסוף־סוף נראים בו סימנים ראשונים להצלחה. על חלום ראשיתה המתחילה להתגשם, על כך שמדינת ישראל משלימה את המעגל של קיבוץ גלויות. אבל גם מבחינה אנכית וצרת־אופק היתה העליה מבריה"מ צריכה להתקבל בברכה ובהוקרה, שיש בה תוספת נכבדה של כוח־אדם מעולה, שבמותו לא הביאה שום עליה מרוכזת למדינת ישראל, בגת שבעיית המחסור בכוח־אדם היא מהחמורות שבבעיות המשק והחברה.

הנה, למרבה הפלא, לא כך הוא. להוציא הכרזות רשמיות ולהוציא דעות של המימסד החוגים העצמים היטב בציבורות התקבלה העליה מבריה"מ בקרירות, בהסתייגות ואפילו בביקורת על־ידי חוגים רחבים של הנוער, הסטודנטים ושל שכבות רחבות שונות בציבור.

חוגים שונים החלו להשוות את הניתן לעולים מבריה"מ דווקא — מה שלא נעשה מעולם לגבי עולים מארצות הרווחה במערב — למחסור השורר בישראל עקב שכבות נחשלות. הוגות צעירים החלו למזור כל מטר־רבוע שניתן להם בשיכון. כל זכאות לפטור ממכס וכל הטבה של קליטה־ראשונה; החלו בודקים אותם לגבי סגולותיהם האישיות. בהשאלה אפשר לומר שלעתים נדמה, כי הציבור בישראל שם עצמו במעמד של סוחר הבודק את שיני הסוס המוצע לו למכירה.

דוגמה מאלפת ל„קבלת־הפנים" לעליה מבריה"מ, ניתנה דווקא ב„הארץ", בסדרת מאמרים על הסטודנטים מבריה"מ, ששניים ממאמריה הוכתרו ב„לא כולם גאונים" וב„רוב ה„שמנה" נותרה שם". בראשון נאמר, כי „מורגשת אכזבה: העליה מבריה"מ לא הביאה בחשול של גאונים צעירים, אלא צרור גדול של בעיות קשות שהמימסד האקדמאי, שלא לדבר על מוסדות הקליטה הרשמיים, לא מצאו דרך להתגבר עליהן".

הטענות והביקורת על העליה מברית־המועצות ידועות היטב. אף זכו לכינוי של „רוח רעה" מפי ראש־הממשלה, ואין צורך לפרטן כאן. אפשר להאשים את הגישה הישראלית לעליה החדשה בהיעדר הסברה מספיקה, באטימות שנשתרשה בדור הצעיר לגבי העם היהודי בגולה ובמוסר בחינוך הממלכתי והציוני.

אולם דומה, שהתופעה מוסברת יותר על רקע התהפכות שהתחוללה בישראל. הישראלים מתייחסים בעל־יגנות לגבי עולים־חדשים שאינם עשירים ונוטים לראות בהם מי שצריכים לשרתם תחילה. השתרשה בציבור הישראלי התחושה של בטחון־עצמית שזוב אינו זקוק לעולים, אלא שהעולים זקוקים לו.

נכון לומר שדמות החברה הישראלית השתקפה תמיד באספקלריה של העליה. כאשר היתה החברה חלוצית והזהה רוח הקרבה לאומית היתה גם העליה כזאת; כאשר נאבקה החברה הישראלית בקשיים של צנע ומחסור, כזאת היתה גם העליה. ואילו עתה כאשר משטן האנוכיות, רדיפת החומר והבצע, רואים הישראלים בעולים את דמות עצמם, ומילא אלה שעולים ידיקם לסיר הבשר. לפיכך, כיוון שהישראלים דורשים תגיד הטבות לעצמם, הם רואים גם בעולים החדשים בעלי תביעות מופרזות להטבות.

עולים חדשים מבריה"מ מעיינים בהגדה של פסח בנמל תעופה לוד

בן־גוריון כאידיאולוג ופרגמטיקן

זכרונות מהשיחות עם ז'בוטינסקי ועם מנהיגי הפלשתינאים

מאת עמוס אילון

ספר חדש מעטו של דוד בן־גוריון הוא תמיד בגדר מאורע. או, לפחות צריך היה להיות מאורע פוליטי־ספרותי חשוב. על אחת כמה וכמה ספר המכיל זכרונות אישיים, יומנים פרטיים ומסמכים אותנטיים מתוך ארכיונו, הסודי עדיין, של אבי מדינת־ישראל.

הסיבות מובנות: ההיסטוריה הקרובה שלנו משובצת לאקונות. הננו סובלים ממחסור חמור בספרים הזורים אור על תולדותינו בארבעים השנים האחרונות. יש הרבה אנתולוגיות ו„קבצים" חגיגיים. אבל זהו לרוב חומר גלמי, משובח, בלתי מעוכל וכמעט בלתי קריא.

זקנים זוכרים הכל ונדמה להם שהם מבינים הכל. צעירים תוהים. הכל מאשימים את הנוער על אדישותו לעבר ההירואי הקרוב: מתאוננים על בורותם המדהימה אף של תלמידי תיכון. האמת היא שישראלי צעיר הרוצה לדעת מה קרה פה בחמשים השנים האחרונות לא ימצא הרבה ספרים קריאים או מוסמכים, לסיפוק סקרנותו. בין אומות־תרבות אחרות, שאינן מתיימרות להיות „עם הספר", לא קיים קושי כזה. המנהיגים, אולי משום שהם נבחרים אישית ולא על־ידי מנגנוני־כוח מחוסרי־פנים כמו אצלנו, מרגישים צורך להסביר עצמם, לפחות אחר מעשה. המנהיגים, אולי משום שאינם נשארים לנצח בשלטון, כמו אצלנו, מתפנים לכתוב זכרונותיהם.

במיוחד חמור אצלנו המחסור בספרי זכרונות אישיים. המיניסטרים שלנו מתים במשרדיהם ונוטלים עמם אל הקבר את סודותיהם, איננו יודעים את המניעים האישיים לשיקוליהם ברגעי־גורל. מה היו הברירות שבפניהן עמדו.

דווקא משום שהם סובייקטיביים כל כך, זכרונותיו האישיים של פוליטיקאי הם מפתח חיוני להבנה הדראמה של העבר, על מרכיביו הרגשיים של עבר זה ולאו דווקא הגלויים, המנוכרים בהודעות רשמיות סטאריליות בלא הקנאות והפחדים, שתמיד הם עיוורים אבל לפעמים גם מוצדקים ולעתים הוגנים. המחסור באוטוביוגרפיות, פוגם בחינוך הפוליטי. המחסור בביוגרפיות מונע את הדא־מיסטיפיקאציה וההירביות למען הכשרתה של דעת־קהל בשלה ומאוזנת.

היסטוריון רשאי להדגיש חשיבותו המכרעת של המרכיב האישי גם בלי ליפול ברשתו של פולחן אישיות, כפי שהראה שבתי טבת בספרו החדש על דיין ובלי שיטען, בעקבות קארלייל, כי ההיסטוריה היא „הביוגרפיה של האנשים הגדולים". אפילו מארכס גרס, כי „ההיסטוריה אינה עושה כלום. אין היא בעלת רכוש, אין היא מנהלת קרבות. האדם, הריאלי והחי, הוא עושה הכל. הוא בעל הרכוש ונלחם".

מין תשישות, שמקורה במעורבותם האינטנסיבית כל כך בבעיות ההווה, מנעה אולי פוליטיקאים ישראלים לכתוב זכרונות; ואולי גם החשש המסורתי להגיד זאת בגת ולספר בחוצות אשקלון.

בצמרת הפוליטית הישראלית בן־גוריון יוצא דופן גם בזה שהיה היחיד שעשה מאמץ לרשום זכרונותיו וגם הוציאם לאור. לפחות פירסם חלק מהחומר הגלמי השמור בארכיונו. זה הרבה יותר משעשה למשל משה שרת. יומניו הפוליטיים של שרת עדיין נשמרים על־ידי המשפחה כמו סוד בטחוני או משפחתי מביש או איום. אפשר להבין רגישות זו לגבי התקופה האחרונה בחיי שרת, למשל ימי הפרשה. אך 1939 ? או 1945 ?

מן הסתם גם בן־גוריון אינו מפרסם הכל. הסלקציה בפרסום המסמכים בולטת לעין, היא לעתים מכוונת ולעתים מקרית ומערבת את החשוב עם הבנאלי, לעתים קרובות על חשבונו של הראשון. אפשר לטעון נגד שיטה זו ולהשמיע קובלנא בעיקר על עריכת־החומר. אי־אפשר שלא להעריך ולהעריץ את הכותב, את המאמץ ואת הנכונות להתייצב למשפט בני הדור והבאים אחריהם. בשביל אדם בן 86, שזמנו — בעיקר אחר מות אשתו — מופקר תדירות לחסדיהם של תיירים ואורחים סורדנים, וזו הישג לא מבוטל. המעיד על מרץ האחריות.

✶

לכרך השני בסידרת „זכרונות" של בן־גוריון ניגשים איפוא בהכרת תודה, המהולה במידה לא קטנה של התרגשות. מקורה של התרגשות הן באיש, הן במאורעות הדרמטיים שעבר במרכזן בתקופה הנסקרת בספרו החדש.

הכרך הראשון של „זכרונות" (ראה מאמרי ב„הארץ" 9.4.71) הקיף את השנים 1886—1933 וסקר את נעוריו של האינטנרואריש התקיף — מין פאר גינס פוליטי, על יחסו הסבוך לאביו. עלילותיו המותרת, כפי שתארה, רמזה אל אירו חרקות גורלית, שהיתה גלושה בה, בזיזה מראש, כמו משכים. הוא לא חיפש אתנות ומצא מלוכה, כמו לדי אשכול. גדולתו ומפלו חייו נרמזו בכרך הראשון כאילו מובנים היו מלכתחילה, כאילו הוא נולד לזה. הכרך הראשון סקר שנותיו הראשונות בארץ כפועל ועסקן ואת עלייתו המהירה בסולם המנהיגות המקומית.

כרך שני זה", חרף 590 עמודיו, מקיף שנתיים בלבד, 1934—1935. בתקופה זו העתיק בן־גוריון את עיקר פעילותו מההסתדרות לזירה הפוליטית ולתחום יחסי־החוץ של המדינה־בדרך. באישיותו של בן ה־48, בשיקוליו, ביוזמיו ובנאומיו הפוכבים כבר מורגשים היטב סימני־ההיכר של ראש־ממשלה באיבו.

האידיאולוג שבו מפנה מקום לפראגמטיק צונן ומעשי. בשנות העשרים עדיין דגל ב„סוציאליזמוס המהפכנית הבינלאומית משחררת העמים". עכשיו הוא גורס: „אנו עומדים בתקופת הגשמה — והאידיאולוגיה אינה מכרעת. לי לא חשוב כל כך מה חושב האיש, כי אם מה הוא עושה". חרף שנאתו העזה לרביזיוניזם הוא חותר להסכם עם ז'בוטינסקי. הכרך מסתיים ב־1935 עם בחירתו ליושב־ראש הנהלת הסוכנות בירושלים, תפקיד שיחזיק בו עד הקמת המדינה ב־1948. בין הנאומים המצוטטים בכרך זה יש כאלה שיכול היה לשאתם, כמעט במלואם, גם ב־1952.

שנתיים אלה עומדות בסימן התעצמותו המספרית והכלכלית של הישוב. בפעם הראשונה בתולדות ההתנחלות, העליה היא כמעט „המונית": 40 אלף עולים בשנה, לעומת כ־4000 רק שלוש שנים קודם לכן. בפעם הראשונה מאז ראשית ההתנחלות זורם הון ניכר ארצה, באמצעות ה„העברה" מגרמניה. בן־גוריון רוקם תבניות לישוב הנגב הדרומי. אינטרמצו קצר — אך מאושר יחסית — שורר ביחסים עם השלטון הבריטי. הוא מיוצג בארץ על־ידי נציב עליון אוהד (סיר ארתור ווקופ) ובלונדון על־ידי מיניסטר־המושבות מלקולם מקדונאלד. בשלב מוקדם זה טרם התגלה מקדונלד כעוין הציונות (וכאבי הספר הלבן של 1939). אנו פוגשים אותו בסעודת־ערב ידידותית עד מאד עם בן־גוריון ווייצמן, מלא אהדה לציונות, מוכן ומזומן לפתוח את הנגב הדרומי ואת אילת להתיישבות יהודית, בתנאי שמיניסטריון החוץ לא מתנגד.

✶

אולם מתבניות אלה לא יצא דבר. חשובים יותר, מבחינת ההיסטוריה הישראלית התפתחותו הפוליטית של בן־גוריון, שיתוקו העקרות עם מנהיגים ערביים ונסיונו הסנסאציוני, בשעתו, להגיע להסכם עם ז'בוטינסקי.

מיום שנכנס להנהלה הציונית חיפש בן־גוריון מגע עם מנהיגי הערבים הפלשתינאים. כמו רבים אחרים סבור היה, כי הנהגה הציונית ה„בעלבתיות" שקדמה לשלטון הפועלים הזניחה נושא חשוב זה ולא עשתה די למען הסכמה יהודית־ערבית. האופטימיות (ההזויה אמנם) של בן־גוריון בנושא זה שיקפה ללא ספק את הבטחון העצמי של כל הנהלה חדשה שתצליח לעלות על קודמתה, הן במאורעות הבטון, הן בדמיון פוליטי הן בהישגים ממשיים.

הקורא של 1972 לא יופתע לגלות, כי המטרה הנכספת של הסכם יהודי־ערבי נשמטה מידיו של בן־גוריון בדיוק כמו שנשמטה קודם לכן מידיהם של וייצמן, קיש וארלוזורוב.

הנציב העליון הבריטי, למרבה הפתעתו של בן־גוריון, לא חיבל בשיחות. להיפך, הוא המריץ את בן־גוריון לקיימן ואף עזר תקוה, כי כל הסכם שיושג בין הצדדים יזכה בתמיכתה של הממשלה הבריטית. בן־גוריון התדיין עם מוסה עלמי, עוני עבד־אל־האדי וריאד צולח. אפילו המופתי, מספר בן־גוריון, מפיו של עלמי, היה מופתע: לא שיער שיש יהודים המחפשים בכנות הבנה עם הערבים. האווירה בשיחות היתה כבראוה טובה, אף ידידותית. מוסה עלמי פארח את בן־גוריון בגינתו. הערבים היו מעונינים בתמיכה יהודית והכסף יהודי להגשמת עצמאות ואחדות ערבית.

בן־גוריון היה נכון להבטיח כל זאת תמורת הסכמה למדינה יהודית בארץ־ישראל ובעבר הירדן, שתסופף לפדראציה אזורית. זה היה יותר מדי בשביל הערבים. היום קשה לתפוס כיצד יכול היה בן־גוריון לקוות להסכם על הבסיס הפוליטי־ססי של מה שכינה „ציונות גדולה". הוא אמר לעוני עבד־אל־האדי: „הערבים יכירו בזכותנו לשוב לארץ זו ואנחנו נכיר בזכות הערבים להישאר על אדמתם". אין זה מפתיע שעיסקה מעין זו לא נראתה בעיניו של עבד־אל־האדי; בלאו הכי ראה בנו מיעוט גולבי.

למוסה עלמי אמר בן־גוריון, כי המדינה היהודית צריכה לכלול את עבר הירדן. „מוסה עלמי העיר, כי אפילו לפי המנדט אין עבר הירדן נכנסת לבית הלאומי. עניתי, שציונותנו אינה נבנית מהמנדט או מהצהרת בלפור". כאן דיבר האידיאולוג. הפרגמטיקן יבוא אחר כך.

להפלגות הרטוריקה הבן־גוריונית, כפי שנתגלו בשיחותיו עם הערבים, אין צורך להתייחס כפשוטן הן מעידות על מיגנו ואולי על קוצר־ידו כדיפלומאט. ידוע, כי זמן קצר אחר שיחות אלה מוכן היה בן־גוריון לוותר לא רק על עבר הירדן, אלא להשלים אף עם חלוקה של א"י המערבית במסגרת תכנית פיל. ככל שהתגביר והתפתח במשרתו החדשה, כיו"ר הנהלת הסוכנות, כן גבר היסוד הפרגמאטי שבו.

✶

תהליך זה, שהיה בה מכריע בחייו של בן־גוריון, ברור לציין כבר בשלב מוקדם זה. ביטוי מובהק לדיאים בנסיונו להגיע להסכם עם ז'בוטינסקי. ב־1933, תחת רישומו המזעזע של רצח ארלוזורוב, שעורר פחדים נוראים מ„פאשיזציה", עדיין דורש בן־גוריון „טיהור" הציונות מאלמנטים רביזיוניסטיים, „עקירת צרעת ממארת זו". למטרה זו הוא מוכן לשלול סרטיפיקטים מחברי בית"ר ולמנוע עלייתם לארץ. כה גדולה סכנת הרביזיוניסטים בעיניו, שבמרוצת 1933, שנת עלייתו של היטלר לשלטון בגרמניה, הרביזיוניזם מדריך את מנוחתו יותר מאשר הנאציזם הגואה: „הוו, לפחות, הרישם העולה מקריאת יומניו ונאומיו.

בקיץ 1934, חרף זיכויו של סטבסקי בדין, בן־גוריון עדיין משוכנע כי הרביזיוניסט סטבסקי אמנם רצח את ארלוזורוב ורק בגלל פרט טכני־משפטי ניצל מעונש. אי לזאת סבור הוא, כי יש להתמיד „במלחמה נגד תנועת הדמים הרביזיונית". ב־20 ביולי 1934, בישיבת מרכז מפא"י שנתכנסה למחרת זיכויו של סטבסקי, הוא מרחיק לכת ואומר, כי סטבסקי עצמו לא מעניין אותו. „לתלות לא צריך את סטבסקי אלא את אלה אשר חינכו אותו והכשירו אותו לרצח".

בן־גוריון האידיאולוג אמר את המשפט הזה, שהתייחס בבירור לז'בוטינסקי חבריו להגרצה. ברם, רק עשרה שבועות לאחר מכן נפגש בן־גוריון הפרגמטיקן עם ז'בוטינסקי: לא כדי להלוות אותו אלא לברור אפשרויה של הסכם. הפגישה הראשונה מתקיימת בלונדון, בתיחכו של פנחס רוטנברג.

„אמרתי לו שלום, בלי מתן יד. הוא קם והושיט ידו ושאל: אינך רוצה לתת לי יד?"

„כבר בשיחה ראשונה זו, שהיתה מן הסתם מתוחה ומביכה, נידמה לבן־גוריון, כי „אין ניגודים גדולים בעמדותינו". איזו תפנית דראסטית באדם, שחודשים אחדים קודם לכן האמין, כי ז'בוטינסקי הוא התגלמות הרע עלי אדמות! כבהזדמנויות קודמות, הפרגמטיקן גובר על האידיאולוג, הפוליטיקאי והאיש־המעשה על הבוראליסט. עתה מאמין הוא, כי „ברכם הכובד אינו בשאלת הרביזיוניזם בכלל, אלא בהסכם עם ז'בוטינסקי. ביחסו ועמדתו של אדם זה". אי לזאת, „החלטתי בלבי לעשות נסיון רציני להפוך את לבו". אליהו גולומב, בארץ, מגיד ראשו „על תמימותי"... אך אני סבור כל הימים שמלבד גורמים חיצוניים (כלכליים ואחרים) יש גם גורמים אישיים".

יומנו של בן־גוריון על שיחותיו הברובות והממושכות עם ז'בוטינסקי בסתיו 1934, המתפרסמים כאן לראשונה, מעידים על צמיחתה ההדרגתית של אהדה הדדית בין שני האנשים, או לפחות הערכה. בן־גוריון עדיין אחוז פחד שסוד השיחות יתגלה ברבים, או שעתונאי ישראלי ייהקל בו בחברתו של הפאשיסט המסוכן, במסעדה או בלילה, בשבם יחד הביתה ברכבת התחתית.

מכתביו לז'בוטינסקי כבר פותחים ב„ז'בוטינסקי היקר", „חבר וידידי"; ואילו ז'בוטינסקי משיב ב„ידידי היקר בן־גוריון" ומשתפך סנטימנטלית, בהתרגשות „עד עומק מהותי" על המיפנה שחל ביחסיהם. נוחם ביניהם הסכם בראשי תיבות. עמיתיו של בן־גוריון בארץ סירבו לאשר מכן לאשרו. ז'בוטינסקי אף הוא נהקל בקשיים בקרב חבריו. אי־ביצוע ההסכם אינו גורע כמשמעותו בהתפתחותו הפוליטית של בן־גוריון או מחשיבותה של הפיוחית להבנת תהליך מחשבתו הפרגמאטית, שצמחה בקביל לאידיאולוגיה הדרשמית וליכים ירשה אותו.

✶

ליקויים אחדים שפגמו בכרך הראשון של „זכרונות" למרבה השמחה אינם חוזרים בכרך השני. העריכה קפדנית יותר. טכססים ישנים משנת 1934 אינם מתחזים כטכססים חדשים שנכתבו כביכול ב־1972.

בכרך הראשון חסרו הערות. המון שמות צצו כבלים, ללא הסבר, האינדכס לא היה שלם. הפעם שוכלל האינדכס וההערות שניתנו בסוף הכרך מזהות את האישים המופיעים בו. יש מקום לשכלולים נוספים. האישים אמנם מזוהים אך לא הענינים.

מבחינה זו, עריכתן של „איגרות בן־גוריון", (כרך ראשון פורסם לפני כמה חדשים) יסודית יותר מעריכתם של קטעי היומן הפרטי, המכתבים הנאומים המובאים והפנימיים המתפרסמים בזה. חבל שהוצאת עם־עובד אינה מקדישה לכתבי בן־גוריון מתכית תשומת־הלב הצריכה, שהקדישה לאיגרות ברל כצנלסון. שם נעשה נסיון להאיר כל נקודה סתומה, ומצורפת כל שם בהערכה מפורטת ומורכבת של הערות והסברים. כאן כמו חוששת ההוצאה לגעת בכתוב ולהאירו.

בטוחני, כי מר בן־גוריון יהיה הראשון שיקבל ברצון הקמת צוות עורכים כדי לאפשר גם לדורות הבאים לרדת לסוף דעתו, או לפחות לדעת למה התכוון, לכשל, כאשר התאונן, ב־15 באוקטובר 1935, בישיבת מרכז מפא"י: „אין לי מושג בפתילות נאצ"י". גם לקורא אין מושג מה זה נאצ"י.

• דוד בן־גוריון: זכרונות, כרך ב', 1935־1937. עם־עובד, תל־אביב 1972.

בן־גוריון בשנת 1934

ההתנחלות כנשק במאבק הפוליטי

חוסיין לא יוכל לבטוח בהצעת אלון כתכנית העומדת לעד

מאת דן מרגלית

אחת בכמה חודשים מתעורר בארץ גל של ויכוחים על מידות ההתנחלות בשטחים המוחזקים. בדרך כלל מתעורר הויכוח המלווה בהתרגשות ובסערות פוליטיות כתגובה ליוזמה מן החוץ, או להתבטאות מקרית של אישיות ישראלית. מבחינה כרונולוגית החלה סדרת הויכוחים האחרונה דווקא בהתבטאות שקטה של שר התיירות משה קול.

אל השר היחיד של הליברלים העצמאיים הגיעו שמועות בדבר התנחלות־קבע בעזה. הוא ביקש לברר את העניין שכן קול חשש כי למרות ההסכמה הכללית בממשלה, שעזה צריכה להיכלל בגבולות ישראל — עלולה כל התנחלות קבועה לעורר רושם קשה בחו"ל. ראש הממשלה גולדה מאיר לא קיבלה את דעתו. היא דחתה את טענתו לפיה עלולה הדמות ישראל להיפגע בגלל ההתנחלות בעזה, ובעיקר שללה את סימן השאלה שהציג קול שתהה אם אכנם החלט להתנחל ברצועה. ודאי שהוחלט — פסקה גולדה מאיר — ולפי ההחלטה המוסכמת אף פעלו. הטענה שהעלתה אחר כך מפ"ם, שיש מקום לשלב נוסף בין ההחלטה לבין הביצוע, נדחתה.

רק כשבוע לאחר מכן תקפה מפ"ם את הבעיה מזווית אחרת, כאשר שר הבריאות ויקטור שם־טוב ביקש לדעת כיצד פינו גורמים בטחוניים את שבט הבדווים בפיתחת רפיח. שם־טוב מצא לפניו ראש ממשלה נרגזת, שהזכירה לו כי פנייתו לקיים בירור בממשלה נעשתה לאחר שחברי הקיבוצים ממפלגתו כבר קבעו את עמדתם נגד פינוי הבדווים ונגד ההתנחלות. שאלות יש להציג בממשלה לפני שנעשים צעדים פוליטיים נגדה בטובבי.

היו בנושא זה כמה התבטאויות ששני הצדדים מעדיפים למחקן. גם פלד ושם־טוב מצאו חיזוק לעמדתם בהתבטאויות של שר הבטחון משה דיין אשר התנגד לכל חריגה מהמדיניות תוך פינוי הבדווים. לעומת זה התבטאה ראש הממשלה בחוג כבוכבם כי גם אנשי מפ"ם נזהו מן „השלל" — והיה רושם כי במלה זו היתה כוונה לרמוז לקרקעות ערביות שבידי הקיבוץ הארצי.

דיין מציע עוד התנחלות

גם מפ"ם היתה חלוקה בדעותיה. פגישת גולדה מאיר עם מאיר יערי ויעקב חזן התקיימה על רקע שמועות, ששני מנהיגי מפ"ם קיימו ביניהם שיחה סוערת, שהצביעה על חילוקי־דעות מהותיים ביניהם. שרי מפ"ם רמזו כי ההתנגדות להתנחלות ברצועת עזה היתה נבלעת לולא נעשם גירוש הבדווים מרפיח באמצעים פסולים. הם הדגישו את האמצעים הפסולים של הגירוש ו„עקפו" את שאלת יחסם אל עצם ההתנחלות ברצועת עזה ובפיתחת רפיח. לגבי עצם ההתנחלות, היו הדברים יותר קשים בשביל מפ"ם: יעקב חזן תמך בה ללא היסוס.

לא היה זה סוד לשרי מפ"ם כי בימים האחרונים דיבר דיין על הצורך להתנחל בהקדם, וכדי לזרז את המעשה הציע להקים ללא עיכוב היאחזויות בלי להמתין להחלטה על התנחלות־קבע.

הסתייגות מקבילה היתה מצד מפ"ם, שניסתה לשמור על „היחסים הטובים" עם ראש הממשלה אשר עמדה להתארח בתחילת השבוע במערכת „על המשמר". לאחר פגישת גולדה מאיר עם מנהיגי המפלגה הבהירו פלד ושם־טוב שהם לא יצביעו בממשלה נגד הקמת היאחזויות במחוזות ברצועה, אלא נגד הפיכתן להתנחלות של קבע בלבד. בכך יכלה הפרשה להגיע לסיומה לולא הדיון המיוחד שיזמה האופוזיציה בכנסת.

הבהרת ראש הממשלה

למרות שההתנחלות בעזה עוררה בימים האחרונים התרגשות פוליטית היה ברור שהויכוח העיקרי בענין ההתנחלות הוא בשאלת יהודה ושומרון. נאום חוסיין היה אחת הסיבות לויכוח, ומגיע נוסף להתיאזה של תכנית אלון היה בדיוני הצמרת על אפשרות של הגשת מפה לאמריקאים.

לראש הממשלה היתה פליטת־פה בענין זה. עתונאים זרים התרשמו כי היא מתנגדת לתכנית זו. גולדה מאיר פירסמה הבהרה ממנה עלה כי אמנם לא הביעה דעה לגבי מפת אלון, ולפיכך לא התנגדה לה. אולם לפי גופת דבריה הבניתו של סגן ראש הממשלה ושר החינוך היא המפה המינימליסטית ביותר הקיימת בין שרי מפלגת העבודה. יתכן שלא נתבהגה לפירוש כזה, אך קשה היה להסביר בצורה אחרת את משמעות ההבהרה המיוחדת של גולדה מאיר. פירוש זה התחזק במיוחד על רקע העובדה שהשר ישראל גלילי תיאר את נהר הירדן כגבול העתיד, ולא סייג אותו כ„גבול בטחוני" בלבד.

בממשלה יש התנגדות ניכרת לתכנית אלון. אין היא מתקבלת על דעת ד"ר יצחק רפאל, שכינה אותה „תכנית רוג'רס מורחבת", וח"כ זבולון המר התובע להחליט בחוק שאין נסיגה מיהודה ושומרון ללא משאל עם. גם שרי המפד"ל אינם שותפים לתכנית אלון. במפלגת העבודה אין תכנית אלון מקובלת לא על חסידי ארץ ישראל השלמה ולא על היונים המובהקות. בכל זאת נראה כי לוא נשמע בירושלים הד חיובי מחוסיין ומן הפלשתינאים היתה הממשלה מוכנה לדון עם הערבים על הסדר במסגרת גבולות תכנית אלון, שמחברה הרחיבם לפני כשלוש שנים כדי לכלול בישראל גם את קרית־ארבע, האשר — כהתבטאותו — טעמה כטעם היין, „שטעמו משתבח ככל שחולף הזמן".

בסיס הזנק

הן ראש הממשלה הן שר החוץ, טרחו להדגיש כי עדיין לא נתקבלה כל החלטה רשמית. כאשר נפגש אלון עם חוסיין דחה המלך כמעמאן את התכנית במלואה. אך נראה כי גולדה מאיר, אבא אבן ישראל גלילי, חיים בר־לב ואחרים, היו מוכנים לאמץ לעצמם את עקרונות השקפתו הטריטוריאלית של יגאל אלון. וזהי הנחה מקובלת בצמרת הפוליטית — כפי שמאז הצהרתו של השר גלילי מקובל להניח שישראל לא תיפרד עוד מרצועת עזה ובעקבות תפישותיו של דיין מוסכם בארץ — ואף במערב — שאין הסדר עם מצרים בלי נוכחות ישראלית בשארם א־שייך.

המצדדים בתכנית אלון סבורים שהיא מהווה בסיס הוגן לחוסיין. יש הטוענים שכדאי לממשלה לאמצה, אם כי ברור שבגלל תפישת המפד"ל לא „יזמיף" המערך לעצמו משבר פנימי בלי שיהיה סימן בדבר סיכוי להסדר עם המלך חוסיין.

מפת אלון — פוגעים גם תומכיה — היא הצעה ישראלית הוגנת לשנים אלה. הם רואים בה נבונות ישראלית ניכרת לויתורים. אולם הערבים אינם צריכים להניח מראש כי הצעות אלון יעמדו להם לשנים רבות. עליה גדולה מהמערב ומברית־המועצות, חיזוק יכלתה הטכנולוגית של ישראל ומצבים פוליטיים פנימיים — עשויים לגרום במשך השנים הקרובות לשינויים ולהרחבה גם בתכנית אלון. אין זה מן הנבגע כי ההתנחלות היהודית תנגוס פיסות קרקע גם מצפון לבית־אל. אין פירוש הדבר התנחלות מידית על הר גריזים והר עיבל בשכם, אך אולי בשילה? ואולי על פי השקפתו של שר הבטחון המצדד בהקמת ערים בראשי ההרים?

הבעיה העומדת עתה בפני הממשלה היא לשכנע את ארצות ערב להחדיר בנכונותן למשא ומתן, שמא יאבדו גם את סיכוייהן לחזור לשומרון — אזור אשר עד כה דאגה הממשלה להשאירו ריק מיהודים. לגורמי הבטחון יש הוראות ברורות למנוע כל התנחלות פרטיזנית בשטחים אלה כדי שלא תחזור פרשת קרית־ארבע בחברון. אך מצדדי תכנית אלון מטעימים כי מי שרוצה לקדם את סיכוייה חייב להבהיר לחוסיין ולפלשתינאים כי היא לא תעמוד לעולם כהזכנה קבועה ובלתי־רשמית מטעם ישראל.

ויקטור שם־טוב

יגאל אלון

יצחק רפאל

לא עם לבדד ישכון

נסיון לשרטט את קורות ההיסטוריה של העם היהודי

מאת רוברט וואלטש

ליהודי אנגליה, ובכלל לדוברי אנגליה, הוגש שי נהדר בפסח זה בצורת הגדה מצוירת[1] שיש לה אופי מיוחד, שכן תוך מהתמונות היפות שבוצעו בדפוס ישראלי, יש כאן הנסיון לשרטט את קורות ההיסטוריה של העם היהודי, שגרעינה הממשי הסמלי הוא הסיפור עם יציאת מצרים.

בהגדה עצמה יש הרבה רמזים המיחסים את הסיפור למאורעות אחרים ולבני דורות מאוחרים יותר. מחבר ספר זה, חיים רפאל הכותב על עצמו כ„מקרה מיוחד במינו" (והוא שם האוטוביוגראפיה שפירסם לפני כמה שנים) הוא לא רק מלומד יהודי ומרצה בספרות עברית, אלא היה גם פקיד גבוה בשירות האזרחי האנגלי; עתונאים רבים נפגשו אתו כשהיה דובר האוצר הבריטי בשנות השישים. על־כל־פנים, הוא „איש עולמות רבים" יחד עם היותו יהודי בלהב ובאמן. יש לו אוזן קשבת למה שנאמר בהגדה, והוא מפרש את החמצית של סיפור זה בחיבור ארוך שהוא מצרף לטאכסט המסורתי עם תירגום אנגלי חדש.

הרעיון המרכזי בחיבור זה היא הדגשת העובדה, כי עם ישראל כעולם לא היה מבודד ומבודל, אלא היה במגע מתמיד עם עמים ותרבויות אחרות והיתה תמיד השפעה הדדית. אין זו כמובן תגלית חדשה, אולם העובדה נשכחת לעתים, ושכחה זו מביאה לפירושים מוטעים ולעמדה קפואה שאינה מתחשבת בשינויי הזמנים והאנושות כולה.

גם ההגדה לא היתה קפואה, טוען רפאל, אלא כוונתה העיקרית היתה לעורר שיחה וויכוח, והמרבה לספר על יציאת מצרים ועל תוצאותיה במשך אלפי השנים, הרי זה משובח. לכן מותר להוסיף, לשנות, לשאול ולענות, בצורת הסימפוזיון היווני. כי זוהי לאמתו של דבר הדוגמה שנלקחה מן הסביבה ההלניסטית ולפיה נערך הסדר, כפי שהמחבר מוצא מתוך הספרות וגם במשמעותו את המנהגים הקובעים את הטכס. תמיד משתקף הזמן גם בטכס זה. צורת החגיגה תלויה בתנאי הסביבה, הזמן והמקום.

✶

הוא הדין בתולדות היהדות בכלל: היו לה מגע עם אחרים ואתגר הנובע ממפגש זה, ולא תמיד רק התנגשות עוינת. ובימינו, אומר רפאל, אירעה מהפכה בחיים ובמחשבה היהודית. אמנם ולא רק אבותינו שיצאו ממצרים. בתקיימה בנו הגדה חיה. אנו מרגישים שסוף הסיפור עוד לא בא.

במובן זה מצביע המחבר גם על מאורעות זמננו, הראויים להוות תוספת להגדה. ידוע, כי דעה דומה נתקבלה בישובים בישראל מכבר, שם מנסים לחבר את החג עם החיים האקטואליים, במקום להסתפק בפרקים המקובלים שנוצרו באיזה זמן בעבר אך רחוקים מנסיון חיינו. גם את אלה יש לחדש על־ידי קשר עם ההווה. כל זה מנסה המחבר להסביר, יחד עם דביקות וחיבה לנוסח המסורתי ולאסוציאציות הכרוכות בו.

בספח אנו מרגישים מה שפר רפאל מבטא במלים אלה: „בתור יהודים, נסיבות חיינו בזמן משוים ומוגדר קובעות את קיומנו, ויחד עם זה אנו גם נטולי־זמן, כלומר בלתי תלויים בנסיבות הזמן". היחס היסודי אינו משתנה. כולנו „נתונים במתח בין בדילות ובין התחברות הדדית".

אחת התופעות של ההשפעה המוזרה של תרבות הסביבה על מסורת יהודית היא האמנות והטכניקה הציורית, הבולטת בכתבי־היד ובדפוסים מפורסמים של ההגדה. ציורים אלה בוצעו לפי טעם הזמן והחברה בה נוצר דפוס או כתב־יד מסוים, המעיד לא פחות על מיזוג היהודים עם סביבתם מאשר על ייחוד המסורת עצמה. בכיוון הפוך אפשר גם להצביע על יצירות אמנים נוצרים המציגים דמויות תנ"כיות כמו היו בני הזמן והמקום בו צוירו התמונות. כל זה יוצא גם מהדוגמאות בספרו של רפאל בהדפסים מצלחים.

✶

אם מגיעה זו של ייחוד יהודי עם מהלך העם היהודי דרך ההיסטוריה, ושל איחוד הרעיון היהודי עם סבב האדם במסגרת אוניברסאלית, היא התכונה האופיינית בה נזכרים בימי החג וב„סימפוזיון" של הסדר, בו מחים המסובים ביניהם וגם עם נציגי דורות קודמים על הקיים ועל החולף. יש לנו איש אחד ייצוגי בדורנו המבטא בתור אמן את ההגדה הזאת. הוא הצייר מארק שאגאל. אותו אין צורך להציג לפני ציבור ישראלי, לא רק משום שקיימת ספרות עצומה המפורשת את מפעלו, אלא גם משום שיש בישראל אחדות מיצירותיו החשובות ביותר.

בספרה על מפעלו החדש של שאגאל בציור חלונות, המוזיאונים ב„פראומינסטר" בציריך[2], נותנת כותבת המבוא, הגברת פוגלסאנגר, ניתוח מעמיק של הגורמים — המבדילים והמאחדים — הבולטים ביצירתו של שאגאל.

כצד אחד המיסטיקה החסידית ואוירת העיירה היהודית, עם כל הטיפוסים הבחורים הנהפכים בדמיון האמן לבריות משפחה, מקוסמות, בצבעים בלתי־ריאליסטיים, וההוכן הסמלי שבכל הדמויות התופעה הללו המקשרים עבר והווה, מטה ומעלה; מצד שני העולם הרוסי, קרוב ורחוק כאחד, עם האיקונות והכנסיות, העם הכפרי הפשוט הסיכורים; והאוירה־כך פאריס, העיר הקוסמית, בירת האמנות, מרכז המחשבה והפיוט, והלאה אמריקה בימי הבלהות. מתוך „עולם התמונות הפנימיות, חלומות, זכרונות, ובתולי החיים" — כדברי המחברת — מבקש האמן תוחר כתאים הכשוגל לשקף באור אוניברסאלי את השבט הכאוטי של נשמת האדם ואת הניגעגעים לסדר נפשי ולגאולה. כך נדחף האמן לעולם הדתיות. לדי עיונה המתבטאים בסיפורי התנ"ך.

✶

בשביל רוב חבריו הציירים בפאריס לא היה אז התנ"ך ובכוהנתו דבר ממשי ואקטואלי. אולם בשביל שאגאל, אומרת המחברת, היה זה תחום מקובל ומובן מאליו. „היצירה הנפשית והרוחניות שהוא לקח המיד לגלותו ולבסאן נתאפו לו הוך התעורותו בכתבי הקודש של עמו במשך שנים רבות בצורה כזאת, שהיה זקוק לצורת יצירה חדשה ומונומנטאלית".

וכך הגיע שאגאל לרעיון החלונות. בציורים אלה אפשר להשתמש בקסם האור הצבעים לשם ביטוי ערכים אוניברסאליים, בצורת כעין מוסיקה של צבע וציור תופעות שאינן חופפות מושגים שבהגיון. הן ילידות הזראה ורגש יחיד. באפנות זו מיטשטשים הזמנים, ריבוי התופעות מצטמצם בצורה אחת, כמו סיפורי ההגדה בנרתחה הסבלית והעל־זמנית. בתוך הסמלים ההדיים התהורים תבית, שנובאים בתנ"ך ובעבודה היהודית המזרח־אירופית בה נולד האמן, בצורתו „לאומנות כולה ללא הבדל של גזע, בין ומעמד, של אמונה ולאומיות". ולכן יש בה גם מכלוב לביתא הנוכרי, הכרוך בכביל שאגאל באפני הדיף עם יהודותו היהודיים.

כי כראה את החלונות בציריך, וביניהם „חלון הנביאים", „חלון התורה", „חלון יעקב", „חלון ציון", יבין בכה המדובר. לפי דעתי הצנועה, הלוגות אלה הם יותר כרשימים, גם במבדיהם, בבהירות הגושאים ובהומפוזיציה ובן בהרכב הצבעים. אפילו בהלונות ירושלים על 12 השבטים. אכן הדפס מפולם אינו יכול להביא את הרושם הכלא, אולם בה שהוגש בהוצאה שלפנינו מאפשר להבין את הרעיון להרגיש את קסם הצבעים. חמשת החלונות, כל אחד לחוד, נדפסו בעמין כרטים ביוחיים באורך של כמעט 2 מטרים. על קיר, המחברת נותנת פירושים בפרוטים לכל תמונה ולכל פרט, בהצבעה גם על פסוקי התנ"ך הנוגעים בהם.

בחלון התנ"כי ניראה הצלב עם דמותו של ישו, אולם גם המפורשת המוציאה מזה, כי באספקלריה זו הרמה הוא לצלבים רבים במשמשים השונה בסבך הדורות". אנו יודעים, כי לא רק שאגאל אלא גם אחרים ראו בצלב סמל העם היהודי הנרדף והורג בצורות שונות, לצדיב תוך התכתבות על סיפורי האוואנגליון. גם לסיפור זה יש שייכות לחג הפסח, להצגת קרובות עברו על העם היהודי רדיפות ונגישות בטענה זו, בסביבה נוצרית, שפירפה את הסיפור באופן מסולף ומזין.

✶

זהו נושא כאוב בו טיפלו בזמן האחרון גם חוקרים יהודיים, וביניהם האפיפיור יוחנן ה־23 בימיה היה, כי הכנסיה תתקן את הפיסקה, בהקשר זה יש לקבל בברכה את התרגום האנגלי של ספרו של השופט חיים כהן על משפט ישו[3]. המחבר הוא, כידוע, לא רק חוקר הבקי בספרות העתיקה, אלא הוא גם משפטן מובהק המשישי לברר את כל השאלות ההיהודיות הדשורות בפרשה זו והמשפטלטכות בגרסת האוואנגליונים שנכתבו עשרות שנים אחרי המעשה האפון מתיארים הם להאר. כהן מבליט את נקודת ההורפה בדו"חות אלה ואת המגמתיות שנכנסה לסיפור, בכלל כסיבות זמן כתיבתם של ספרי הברית החדשה.

בהקף זה היא שירות הטוב להפיקו הכילופים שבמפורת. יש לקות שהספר יבצא קוראים רבים בין הנוצרים המשרים. אולם גם לעם היהודי אסור להתעלם מן הפרשה שהשחזורה באופן כה גורלי עם ערבת הפסח.

1) A feast of History. The Drama of Passover through the Ages. With a new translation of the Haggadah for the use at the Seder. By Chaim Raphael. Weidenfeld & Nicolson, London and Jerusalem 1972. Printed in Tel Aviv, £ 4.—

2) Irmgard Vogelsanger-de Roche: Die Chagall Fenster in Zürich. Vollständig farbig reproduziert auf 5 Farbtafeln 24 X 192 cm. 60 Seiten Text, 24 Seiten mit 15 farbigen und 27 schwarzweissen Abbildungen. Einleitende Vorgeschichte von Dr. Peter Vogelsanger. Orell Füssli Verlag Zürich. SFr 75.—

3) Haim Cohn: The Trial and Death of Jesus. Weidenfeld & Nicolson, London 1972 419 pp. £ 3.50

70 אלף ירושלמים חיים בתת־דיור

28 אלף יחידות־דיור בבירה אינן ראויות למגורים

מאת עוזי בנזימן

ילד מעוות אברים ישב על מיטת ברזל חלודה במרתף קר ומצחין ב־שכונת מוסררה בירושלים. לכאורה הוא שייך לסיפור אחר — לסקירה על גורלם של בעלי מום. אבל אין זה מקרה שהוא משתרבב לראשי־תה של סידרה זו על מצוקת הדיור בירושלים. הוא שהול בגוף הנוגע לענין כמו החול במדבר. המזרונים הדקים המוכתמים, בעשרי הסדינים; שמיכות הצמר הגסות, שאריות יסו־נות של ציוד צה״ל; הפתילה הצש־נה במכת־המכבה, הם תפאורה טבעית לילד עגום העיניים. הוא לן כאן, ב־דירת משפחת סיבוני, יחד עם שמונת אחיו. לאם נותנה המבט קשה להת־בטא. היא מסתפקת בחיוכים נבוכים־משהו. 500 ל״י מרוויח הבעל מדי חודש בעבודות חייטות בתל אביב. חלק ניכר מהסכום הוא מכלה בשפ־לה.

האשה פנתה לעיריה בבקשת עזרה לדיור חליף. ביקשו ממנה 100 ל״י לחודש שכר דירה. סכום לא גדול. אבל היא אומרת שאם תפריש משא־ריות משכורת בעלה המגיעות אליה 100 ל״י לא יהיה לה במה להאכיל את ילדיה, והיא איננה מפריזה.

18,124 משפחות שהן 68,817 נפש מתגוררות בירושלים בדיור לקוי ופ־גום. רבע מאוכלוסיית העיר. נתון זה מעודכן לאוגוסט 1969. דיור פגום — על פי הגדרת הועדה לסקר מש־פחות במצוקת דיור בבירה בדו״ח מראשית פברואר 1972 — מתאפיין בצפיפות דיור גבוהה, מבנה רעוע ללא שירותים או עם שירותים משו־תפים או שירותים מחוץ לדירה, או דיור במבנה מפח או מעץ, או דיור במרתף. דיור לקוי הוא זה שאינו מאפשר תיפקוד סביר של המשפחה עקב צפיפות, מחלות, או הצורך יכו־לת להחליף את הדיור הפגום.

המספר האמור אינו מקיף את כל הדיור הפגום בהתאם לנתוני מח־לקת השומה העירונית. מחלקה זו מגדירה 28 אלף יחידות־דיור בעיר תת־תקניות. משפחת סיבוני ממוסר־רה מתגוררת איפוא בדיור פגום ול־קוי.

נטל כספי כבד

כמוה מר מיכאל גנון, בימי ה־קרה בירושלים מת בנו הבכור, הי־נוק בן שבועיים, מדלקת ריאות. אנשי מחלקת הילדים של „ביקור חולים" ביקרו בביתם של הורי התי־נוק. כך מתאר ד״ר קרשאי את די־רתו של מר גנון: „הדירה פרוצה לכל רוח. המגורים בתנאים קשים ביותר. הקירות מכוסים בכתמי. ה־רופא פנה, במכתב אל העיריה, לע־זור למשפחה לקבל דיור אחר. גנון פנה ללשכת ראש העיריה, זו נהל־בה לפעולה והשיגה לו 10,000 ל״י בהלוואה. גנון לא הצליח למצוא די־רה בסכום זה.

6000 יחידות דיור נמצאות עתה בבניה על־ידי משרד השיכון ביר־ושלים — אומר בגאווה בלתי־מוס־תרת המנהל המחוזי של המשרד, צבי גלוזמן. 600 מהן מיועדות למי ש־מוגדר במינוח הביורוקרטי „מפונים", כלומר למשפחות ממוצע של גנון וסי־בוני. גם אם יזכו להיכלל ברשימות אלה, להן מוקצבות דירות, ספק אם יוכלו לממש זכות זו (וסיכוייהם קט־נים מאד, בהתחשב בכך שרק 10% מהבנייה החדשה נועדה לאוכלוסיה דלה, בעוד שהיא מהווה רבע מכלל תושבי העיר). מכל מקום, ברור ש־לא יהיו מסוגלות לעמוד בנטל.

מחיר דירה שמקים כיום משרד השיכון באתרי בנייה מחוץ לקו הי־רוק נע סביב 70 אלף ל״י (דירת בת כ־70 מ״ר). המדינה מקלה על משפחות נזקקות באמצעות הלוואות הנתנות ומשכנתאות. נדמה לה, למדי־נה, כי היא עושה הרבה למען הקל על השכבות חסרות האמצעים. אך היא טועה. ראשית אינם מכירים את המציאות. במוסררה, בקטמונים, ב־נחלאות (המצב אינו שונה בשכונות עוני בערים אחרות) מתגוררות אל־פי משפחות החסרות את נקודת הזי־נוק הכספית שקברניטי המשק מני־חים, כי הן עומדות עליה.

אב ל־15 ילדים

בקטמון ג׳ מצאתי את יוסף לוי סרי (53). אדם נעים, זקנקן אפור, פנים צנומות, קול עדין. הוא מצוייד בגישה מתונה וסבלנית לקורות או־תו. אינני אליס, אינני מתלונן. עש־רים שנה הוא מתגורר עם חמישה עשר ילדיו בשני חדרים בקומה שניה בסימטה בצדדת כביש. בלילה מזיזים את השולחן היחידי ומכסים כל סנטימטר רצפה במיטות. שניים ושלושה ילדים נמים בכל מיטה.

לפני עשרים שנה, שלוש שנים לאחר שמר סרי עלה מתימן, הטילה המדינה על גבו משכנתא בסך 6000 ל״י. בשנים האחרונות הצליח להי־גיע להסכם עם עמידר. ויתרו לו על המשכנתא, לאחר שהסתבר, כי פועל הבנין החולני (העוסק במכירת יר־קות לעת מצוא) אינו מסוגל לעמוד בתשלומים. מר סרי ויתר על בעלותו על הדירה ושני החדרים הקטנים מושכרים לו תמורת דמי מפתח. יו־תר מזה: „עמידר" הואילה להוסיף שני חדרים לדירתו ובמקרה החלה העבודה ביום בו ביקרתי אצל המש־פחה.

רחל יגן, זקנה תמונית, מתגו־ררת בחדר פרוץ בנחלאות. צריך לבקר במקום כדי להאמין למסופר. יש חלון ודלת לחדר, אך הם חסרי שמשות. אשה זו מתגוררת במיב־נה פתוח מזה שלושים שנה. מוזר כיצד לא הצליחו הרשויות לאשפזה במוסד מתאים.

חממה לפנתרים

„אינני מתגעגעת עם המדינה מפני שהיא נוהגת בי" — אומרת בשקט וביכולת ביטוי ראויה לציון אשתו של אליהו יוסף ניסן, פועל בנין ה־משתכר לדבריו 600 ל״י לחודש. „לוא היינו גומלת למדינה לא היינו שולחות את הבן לצבא. אינני רוצה לעשות את בתי לפנתרית. איני שו־ברת דלתות של הסוציאליות. חיפשתי עזרה רק בדירה ולא בשום צורה אחרת."

שלוש שנים מתגוררת משפחת ני־סן בדירה בת שני חדרים בסימטא צרה, שאין להבחין בה מהכביש, באיזור הנחלאות. חברת השיכון ה־עירונית־ממשלתית „פרזות" העניקה למר ניסן 6000 ל״י כהלוואה. המש־פחה מצאה דירה והשקיעה בה כ־3000 ל״י. בא משרד הבריאות ופסל, כי הבית מסוכן למגורים. הפ־סידה המשפחה את מעט חסכונותיה.

את חובה לפרזות אינה מוכנה ל־החזיר. הלוואה נוספת לא תקבל. ע־ליה לשלם 36 ל״י לחודש שכירות בדירה הנוכחית. היא עומדת למע־שה בתשלומים של 18 ל״י בלבד.

לאליהו לוי, כמו לשכנו מר ניסן, ילדים־נאים. התלבושת האחידה של בית הספר משווה להם דיוקן נעים, שאין בו רבב של דלות. הם נשמ־עים אינטליגנטים להלוטין ורחוקים מתדמית של אורח־חיים טפילי וע־זוב. המשפחות אצלן ביקרתי (והן נבחרו במקרה פחות או יותר) מגל־מות מראה מעודד ביכולתן לשמור על דיוקן סביר. הנשים פעלתניות ובעלות כושר התבטאות. הילדים לו־מדים. בשום פנים אין לזהותן עם נחשלות ואלימות. הן משום צוצנות במצוקת דיור חסרת מוצא.

אליהו לוי (37) הוא אב ל־11 יל־דים. בנו האחרון, תינוק בן שבוע, היה מונח על הארון בתוך ארגז ב־שיאה לתינוקות. למחרת עמדו למול אותו, אך מר לוי לא התכון לערוך חגיגה בדירה. הוא לא מצא מקום להקרע עגלת תינוק בדירה בת שני החדרים — וכיצד יבואו אליה כבה עשרות קרואים? נסיונותיו לשפר את תנאי מגוריו הסתיימו במסקנה, כי אין ידו משגת זאת. לפי הערכתו היה עליו, להפריש 150—200 ל״י לחודש כדי לבנות רכישת דירה חד־שה. האיש, המשתכר 800 ל״י לחו־דש מעבודתו כנהג במאפייה, אומר, כי כל כספו יוצא על מזון לילדיו. זה חשוב יותר בעיניו מאשר להש־קיע את משכורתו בקירות של די־רה מרווחת יותר.

ויש לו כול, לפי עדותו. עבור הלחם אינו משלם. מדי יום מעניקה לו המאפייה שלושה ככרות.

כך גם המשפחה השכנה. האב, מיבנה גוף דל, עיניו מצמצמות, פיו זע בעוית מתמדת, מועסק כפועל נקיון בעיריה. אמו הזקנה, שהיא בעלת הדירה, מתגוררת בחצי חדר. הוא, אשתו ותשעה ילדיהם בחדר הסמוך. 6000 ל״י עליו להפקיד כדמי כניסה לדירה חדשה. כסף אין לו, לכן ממשיכה המשפחה להתגורר ב־דירה שצחנת בית השימוש ממלאה אותה.

רחל יגר: שלושים שנה בחדר פרוץ בשכונת נחלאות

חירות איננה עצמאות

„קל להוציא את היהודים מן הגלות, אך קשה להוציא את הגלות מן היהודים"

מאת הרב עדין שטיינזלץ

בליל הסדר אנו מקיימים שפע של מנהגים וטקסים סמליים בהם מתגלים רבדים מרובים של ההס־טוריה היהודית. אולם עם כל ה־עושר והרב־גוניות שבליל הסדר כמור בו רעיון מרכזי אחד: „עב־דים היינו — עתה בני חורין". רע־יון החירות מובא בהגדה, במנהגים, בטקסים וסמלים, בדברי שיר — ובאגדה הגלילית. המשתתפים בסדר כולם מסובים — מנהג בני חורין, שותים ארבע כוסות של יין להדגיש את השפע, את החירות ואת המבר זה שבחופש. והחוזרים בתוך נוסח ההגדה על אותו רעיון בצורות וב־פנים שונים — אנו בני חורין.

לאמיתו של דבר יש במהותו של ליל הסדר התעמקות יתרה והוספת כשמבטאת לתפיסה של „בני חורין". ודאי, אין ההגדה של פסח בבחינת ספר עיון פילוסופי, ואף על פי כן רעיונות מעמיקים עשויים למצוא ביטוי בצורה פשוטה ביותר, במלים פשוטות, בצעים אף במעשים. וגם זאת חודות המשמעות לנפשם של המשתתפים.

בהסתכלות ראשונה נראה, כי עב־דות וחרות הם ניגוד פשוט, וכל אחד מהם מוגדר בהעדרו של השני: עבדות היא העדר חרות, חרות היא העדר עבדות. יתר על כן, ס־כים אשר לחשוב, כי חרות היא אחד מן הכינויים (הבודדים בשפ־תנו, כמו בכל השפות) של מושג חיובי שכל משמעותו איננה אלא שלילתו של דבר אחר. כשם ש„חו־שך" מבטא מהות מסויימת שכל כו־לה אינה אלא שלילה — שלילתו של אור, או „אין" את שלילתו של היש, באותו אופן אפשר לראות ב־חרות רק מושג שלילי: מי שהשתח־רר מן השעבוד הריהו במילא חופ־שי, בן חורין.

אולם, כאשר מעמיקים מעט ל־התבונן בדברים מבחינים, כי הח־רות איננה רק מושג שלילי, וכי שלילתה של עבדות יוצרת מעצמה חרות. ואם להגיע להגדרות בסיסיות הרי שעבוד משמעו שמישהו כפוי לעשות תמיד רצונו של אחר. חרות היא היכולת לפעול ולעשות את הר־צון העצמי. אולם כדי שיהא אדם מסוגל לעשות הכל על פי רצון נפ־שו העצמי עליו למלא תנאי בסיסי אחד — חייב הוא להיות בעל רצון שכזה.

מי שאין לו רציה עצמית, בין משום שהעבדות סימסכה ושברה את רוחו, בין משום שלא הגיע לכ־לל פיתוח אישיות עצמאית — ממי־לא אינו מסוגל להיות בן חורין. אדם כגון זה, שאין לו מהות עצ־מית גם כאשר עול השעבוד סר מ־מנו והוא חדל מלהיות עבד, הרי אינו נעשה על־ידי כך חופשי. הוא נעשה בסך הכל — עבד מופקר, עבד ללא בעלים. בין ביטולה של העבדות ובין קנייתה של החרות יש איפוא עוד צד הכרחי של הת־קדמות — יצירת הרוח ומהות עצ־מאית.

שעבוד כפול

הנס של יציאת מצרים איננו גו־מר בשלמותו עם היציאה מ„בית עבדים". דרושה עוד תקופה של התפתחות כדי שהיוצאים ממצרים לא יהיו רק עבדים שברחו, אלא בני חורין ממש. וכבר מסביר המפ־רש ר׳ אברהם אבן עזרא (המאה הי״ב) את מצבם של ישראל בעמ־דם לפני ים סוף, שבני ישראל לא יכלו לחשוב על התנגדות אמיתית לפרעה, משום שגדלו והתחנכו ב־תוך עבדות, וכשראו שוב את אדו־ניהם הישנים התעוררו מחדש כל הזיקות שבין העבד ואדוניו. רק לאחר שכל דור העבדים מת במדבר יכול היה עם ישראל להיכנס לארץ ישראל ולהיות שם עם בן חורין.

הוה אומר: שעבודו של העבד הוא שעבוד כפול, ראשית בהיותו נאנס לקבל את כפייתו של רצון זר, ושנית — בהעדר רצון ואישיות מ־שלו. מי שיש לו אישיות ועצמיות משלו אינו נעשה עבד גמור, מי שאין לו דמות עצמית — לעולם אינו יכול להעשות בן חורין.

עבדות וחרות הם אמנם ניגודים במישור אחד, ואותו צמד ניגודים עצמו מתגלה במישור גבוה יותר בתוך מושגי הגלות והגאולה.

עבדותו של עם

גלות היא עבדותו של העם בין עמים אחרים, גאולה, — היא יצי־אתו לחרות שלמה. וכמו שאמיתי הדבר ביחס בין העבדות והחרות, הרי ביתר שאת מתגלה הוא ביחס בין הגלות והגאולה.

כדי שתהא גאולה אין די ביציאה מן הגלות, יש צורך בהרבה יותר מ־זה. גולה היא שבירתו והכנעתו של ה־רצון הלאומי, של כוח היצירה, הל־אומי, של מהות העם בתוך גור־מים אחרים הקובעים עבורו את דרך חייו. אדם פרטי (או קבוצה גדולה של אנשים) היוצאים מארצם מתוך רצון, הקובעים את חייהם ב־ארץ אחרת על פי רצונם שלהם ולפי מערכת הערכים העצמית של־הם — אינם בגלות. הם מצויים — או בקביעות — בארץ אחרת שאינה ארצם, אבל כל עוד הם בני חורין במובן של היכולת לבטא את מהותם שלהם בשלמותה, עדיין אין הם גולים.

יכול אדם לחיות בארץ נכריה, להיות גר וזר בה — ואף על פי כן שלא להיות גולה. שכן הגולה היא עבדות מבחינת הקף הלאומי, מב־חינת ביטוי האופי העצמי הלאומי. הגולה הוא האיש הנאלץ לשעבד את מהותו, את רצונותיו ואת אופיו בתוך סביבה זרה. ומי שהגיע ל־שעבוד כזה, להסחת והקמת מערכת החיים והערכים שלו מתוך כפ־לולה העצמי לקראת השתעבדותו למערכת־מושגים־והערכות זרה — הוא הוא הנמצא בגולה.

גולה היא אמנם בהקצתה מצב פיסי ידוע (כמוה כעבדות), אבל הפיסקה המהותית היא בהכרת תפי־סה רוחנית — כניעה וקבלה של סולם ערכים, של מערכת יחסים, של דרכי חיים שהם זרים ל„אני" הפר־טי או הקבוצתי. היהודי הנרדף היה בגולה דורות רבים, גלותו היתה בכך שנאלץ לשנות את אורחות חייו ודרכי מחייתו, שעם שהיה ביסודו אומה חקלאית נהפך לעם של תג־רים וסוחרים, שעם שהיה עצמאי הפך עבד למושלים, שעם שקבע בעצמו את דרך חייו נעשה מרכז לכל רוח חיצונה שהתעוררה בעולם מבחוץ.

התבוללות — גלות

ועם זאת, כל עוד שמר העם הי־הודי את מהותו הרוחנית העצמית, את עקרונותיו הרוחניים, את הנה־גתו הפנימית ואת דרכי החיים שלו — הרי בתחום זה לא היה משועבד. האדם מישראל בשנות גלותו היה נרדף, מושפל ומבוזה, היה עליו להכיר בחולשתו וחוסר ישעו בתו־חומים רבים. אך גלותו לא היתה שלמה, משום שהאדם הישראלי ה־זה עדיין לא ראה את עצמו כבזוי, לא ראה את עצמו כנחות. עולמו הרוחני היה כעין ההליך למחיה.

שלמותה של הגלות החלה עם ההתבוללות, כאשר היהודי המתבולל אבד את עצמיותו — וממילא את עצמאותו. גם אם זכה בחופש פרטי, הרי מן הבחינה הלאומית היה ב־גלות, כלומר במצב בו עצמיותו שלו שוב איננה קובעת ואיננה מדריכה, במצב בו העולם שבחוץ הוא הוא שקבע את הערכים, המדות והיחסים בתוך הלב כמו באורחות החיים.

גם בצאת המתבולל מן הגלות הפיסית ובהגיעו לארץ משלו, הוא מוסיף לשאת את הגלות עמו, שהיא שיעבוד לעולם החיצון — שיעבוד של ההכרה, של דרכי המחשבה, של יסודות האמונה. העולם החיצון שוב אינו יכול למשול בגופו — אך מוסיף לרדות בנפשו. יפה אמר על כך אחד מגדולי החסידות: „קל להו־ציא את היהודים מן הגלות מאשר להוציא את הגלות מן היהודים".

כדי להגיע לגאולה, ולא רק להי־צור גולה בלבד, לא די לו לעם ישראל בכך שייצא מ„מדבר העמ־מים", עליו גם לחזור ולקנות לעצ־מו את מהותו העצמית, את אופיו, את רוחו, את דרכי המחשבה וה־חיים שלו, כדי שיוכל להיות עם של בני חורין.

על כן מדגישים בליל הסדר את הנקודה המהותית: עבדים היינו ד׳ עתה בני חורין. ויש להעמיק ול־שנן, בטכס ובהגדה, שאין די ביי־ציאה מן העבדות, שיש צורך גם להיות עצמיים, משמע — בני חו־רין.

דף מתוך כתב־היד של הגדת ברטסלא (1768). גם התמונה שבעמוד 9, לקוחה מכתב־יד זה.

בית־כנסת גדול וריק

מיליונים הושקעו בבניין שבאיזור דל־יתושבים

מאת יהודית וינקלר

עליתו של הרב שלמה גורן לכס הרבנות הראשית בתל אביב שמה קץ למסורת רבת שנים בנוסח ה־דתי של העיר: קודמיו לכהונה ה־רמה התפללו דרך קבע בבית־הכנ־סת הגדול ברחוב אלנבי. הרב גורן מתפלל בבית כנסת בצפון תל אביב, סמוך למקום מגוריו, בדומה למת־פללים רבים, המעדיפים רגליהם מ־בית הכנסת הגדול בשל ריחוקו מ־מרכזי האוכלוסיה של תל אביב ב־שנות ה־70. אף על פי כן, סכום של קרוב ל־4 מיליון לירות מושקע בשיפוצו של בית הכנסת הגדול. בנסיון הרפתקני ונואש להחזיר אחור רגלית את מחוגי הזמן, מתוך תקוה חסרת אחיזה במציאות, כי המבנה המשופץ ימשוך אליו מחדש מת־פללים וישוב לתפארתו כבעבר.

כאשר הונחו יסודותיו של בית הכנסת הגדול לפני חמישים שנה, נקבע מיקומו בלבה של תל אביב הקטנה: רחובה המרכזי של העיר, רחוב הרצל, נמצא במרחק הליכה קצרה ממנו. גימנסיה הרצליה, מר־כז פעילות תרבותית וחברתית, שכ־נה בסמוך לו. במשולש זה הלכה וצמחה תל אביב של אותם הימים — שדרות רוטשילד, נחלת בנימין, אלנבי הרחובות המסתעפים מהם. שינוי הזמן גנסו גניסות גדולות ב־איזור והורידוהו מגדולתו — כיום הוא ידוע כמרכז מסחרי ועסקי, רוחש וגועש בשעות היום את מת־רוקן עד בלי הכר לעת ערב, כאשר החנויות נסגרות, הדירות המשמ־שות כיום משרדים, עסקים ובנקים, שוקעות בחשיכה מוחלטת.

הפיכה בוועד

לבליית הבנין של בית־הכנסת ה־גדול סייעה האחזקה הלקויה של המבנה בידי ועדים מסוכסכים, מורכבים מעסקנים מזדקנים וממור־מרים, שהמריבות ביניהם שימשו לא אחת נושא להתדיינויות בבתי דין רבניים ואזרחיים כאחד. גם ה־ועד האחרון שנבחר בראשית חודש מרס הוא מעין ועד הפיכה נגד קוד־מו, ועלה לשלטון בעקבות סכסוך ממושך שמצא את ביטויו בהתדיי־נות בבית המשפט המחוזי בתל־אביב.

הועד הקודם גרם לסילוקו של החזן הנודע בנימין אונגר מכהונתו כחזן ראשי והסתבך בהתדיינות ממושכת עם החזן המודח בפני בית דין תורני שטרם פסק את החלטתו בסכסוך.

בבית הכנסת היכול להכיל כ־1400 מתפללים באולם ובעזרת נשים מתפללים בימי חול עד 20 איש, ב־שבתות מספרם מגיע לכ־200. לדב־רי מר הצרוני הבית מלא וגדוש ב־חגים ובין המתפללים תיירים רבים, הנוספים ממלונותיהם להתפילה וחז־רה. „אנחנו לא בודקים איך אנשים מגיעים אלינו" — מבהיר מר הצ־רוני.

הסחבת והתקציב

לקראת סוף כהונתו של מרדכי נמיר כראש עיריית תל אביב, פנו אליו רבנים ועסקנים דתיים בבקשה שיפעל לשיפוצו של בית הכנסת. יו״ר המועצה הדתית בתל אביב מר פנחס שינמן נזכר, כי מבקר המדינה הבהיר אז לעיריית תל־אביב, כי לא תוכל לעסוק במגבית או במימון ישיר של השיפוץ.

ההחלטה לשפץ את בית הכנסת נתקבלה בלי לבדוק בדיקה יסודית בכמה עלה השיפוץ ותוך התעלמות מנתונים ידועים לעיריית תל אביב על נדידת מרכזי המגורים צפונה ומזרחה. לפי אומדן ראשון הוערכו עבודות השיפוץ ב־1.5 מיליון לי־רות. בבדיקה יסודית שנערכה ל א ח ר מתן ההחלטה העקרונית ע־רב הבחירות לכנסת ולרשויות ב־1969 התברר, כי יסודותיו של בית הכנסת רעועים, לא נמצאו תכניות הבנין של המהנדס מגידלבינן של פיהם אמורים היו להכבן את עבו־דות השיפוץ המוגבר, כי בית הכנסת נבנה תוך ציוותים תכנוניים חמורים עד כי ספק היה אם בכלל ניתן לעשות לשיפוצו". נתגלו דב־רים קשים אשר לוא ידעו עליהם מראש, אולי לא היו נכנסים כלל לענין כולו" — אומר יו״ר המועצה הדתית, בנימה של אדם המכה על חטא. מקרן רוטשילד נתקבלה תרו־מה של 100 אלף דולר, כדור השלג התקציבי החל מתגלגל במדרון כי־שהוא הולך ותופח על גלי ההתייק־רויות והסתבכות בביצוע העבודה. מר שלמה עירוני, מנהל החברה ההנ־דסית „עירוני", המפקחת על ביצוע השיפוצים מעיד, כי מומחי הטכניון קבעו שאין מנוס מחיזוק הקונסט־רוקציה הקיימת בטרם יחול בשיפו־צים עצמם.

ככל שהעמיקו לחקור במצבו של המבנה וביכולתו לשאת תוספת בניה, גדלו תקציבי השיפוץ והת־ארכו מועדי סיומו. מהנדסים הביעו חשש, כי בתוך חמש שנים עלול בית הכנסת הגדול ליהפך למבנה מסוכן. מר שינמן מעריך כיום את עלות השיפוצים ב־3.5 מיליון לי־רות, אך בהתחשב בהתייקרויות וב־עיכובים אפשריים נוספים, קרוב לו־ודאי כי תסתכם בכ־4 מיליון לירות.

מחכים ל...סיטי

ובכלות הכל — שאלתי — מי יתפלל בבית הכנסת, המרוחק כיום מאזורי המגורים העיקריים של תל אביב?

„יבואו, יבואו, תתפלאי גם כיום יש אנשים הבאים להתפלל אפילו משדרות חן. אני תקוה, כי כאשר יקום הסיטי במגשית והסביבה תת־פתח יחזרו המתפללים בהמוניהם" — גורס מר שינמן. הנתונים הבדו־קים של המחלקה למחקר וסטטיס־טיקה בעיריית תל אביב סותרים את תקוותיו הוורודות של מר שינמן ושותפיו במועצה הדתית ובהנהלת עיריית תל אביב: בין השנים 1966—1970 נטשו מדי שנה בממוצע את מרכז ת״א (גבולותיו: רח׳ יפו — תל אביב בדרום, רח׳ אבן גבירול במזרח, רח׳ הירקון בצפון) 2400 תושבים, ובסך הכל עזבו מאיזור שבית הכנסת שוכן בלבו 9600 תוש־בים בארבע שנים. מגמה זו מוסי־פה להטביע חותמה באופיו של ה־איזור, בו נותרו מובלעות מגורים בודדות. אשר למגשית שבצמיחתה תולה תקוות מר שינמן לגבי עתיד בית הכנסת, ידוע כי היא מיועדת למסחר ומלונאות ולא למגורים. על רקע זה שיפוץ בית הכנסת הגדול, על הכרוך בכך מבחינה תקציבית וציבורית כאחד, הופך לאחד מ־מעשי החלום הבולטים בתל אביב.

תכניות, תכניות

במסגרת עבודות השיפוץ נבנו ב־קומה העליונה של הבית 500 מ״ר חדרים, אולמות ואגפים. הבנין הו־קף בספוי עמודים קמרוניים. עתה ניגשים לשלב ב׳ — שיפוץ פנים הבית ובכלל זה עבודות נגרות, חשמל ומים, התקנת גגרסוד וקישו־ט בקירות דקורטיביים, בעיצובו של שרגא וייל.

מה ייעשה במספר הגדול של חד־רים ואולמות? בפי יו״ר הועד, אב־רהם הצרוני (שימש כבר לפני 25 שנה כמזכיר כבוד) תכניות מרקי־עות שחקים: יפעלו בהם חוגים לבני נוער, יקום מוזיאון בתי הכנסת בגולה, יפתחו ספריות ואולמות קריאה, יעשה להנצחת קהילות יש־ראל, בדומה למפעל ההנצחה לשואה ביד ושם. „ודאי נקבל מימון ממש־רד הדתות, עיריית תל אביב והמו־עצה הדתית" — מביע בטחונו מר הצרוני.

אחזקתו של בית הכנסת המשופץ המורחב תופקד כבעבר בידי ועד העסקנים. תוצאות אחזקה זו ניכרים היטב בבלאי הורסני של המבנה. גם האגפים שנבנו מחדש וצוידו ביתר בחדרי שירותים מודרניים, כבר מוזנחים. להמחשה — לא מצא־תי אף באחד מהם נייר טואלט, סבון או מגבת. בלי להתייחס כלל למספר האנשים שיימצאו בין כותלי הבית, ברור כבר עתה כי הפקדתו בידי אנשי הועד המוסרים נסיון וידע ב־אחזקה נאותה של מבנה כה גדול, כמוה כהפקרת רכוש הציבור. איש לא נתן את דעתו על כך עד כה וספק אם בעתיד תרצה המועצה ה־דתית להסתבך בסכסוך עם ועד בית הכנסת, המייצג אגודה רשומה כחוק.

בהומה סביב בית הכנסת הגדול ברחוב אלנבי שכחו פרנסיה הדתיים והפוליטיים של תל אביב את העיקר: לרוב רובה של אוכלוסית תל אביב בית הכנסת הגדול רחוק מכדי להפכו שוב למרכז דתי חי ותוסס. אין מנוס ממסקנה, כי הוא נבנה בכספי ציבור עבור ציבור שלא יוכל להנות ממנו, אך יידרשו עוד שנים רבות לפרוע את המיליונים המושקעים ב־שיפוצו. לא אתפלא אם בתוך העשור הקרוב נתבשר על מכירת בית הכנסת לחנות כל בו גדולה או בנק, ועל הקמת בית כנסת גדול חדש, איי־שם בין רחוב ארלוזורוב לרמת־אביב. זו רק שאלה של זמן, גורם שכלל לא הובא בחשבון על־ידי הפרנסים למי־ניהם, בבואם לקבור מיליונים במבנה המסמל, אולי יותר מכל, קפריזה פו־ליטית.

INTER-CONTINENTAL HOTELS

ירושלים של חלב ודבש

מזנון חלבי בסגנון
„אכול - בפי־יבולתך"
תמורת 15.— בלבד
ארוחות צהרים וערב

שרות מוניות מדי שעה — מול משרד הדואר הראשי
הזמנות: טלפון 82551—02

מלון
אינטר־קונטיננטל
ירושלים

בערב ליל הסדר...

נתבשרנו־

שסגן ראש הממשלה בעד „תכנית אלון"
ונגד „תכנית חוסיין",

שראש הממשלה איננה חסידת „תכנית אלון"
ומתנגדת ל„תכנית חוסיין"

ששר הבטחון שולל את „תכנית אלון"

שיגאל אלון הינו נגד „תכנית דיין".

המפד״ל — בעד התנחלויות קבע אף ביהודה
ובשומרון.

מפ״ם — נגד התנחלויות קבע בכלל.

משה קול בעד התישבות ברמת הגולן
ונגדה ביהודה ובשומרון

מהי המדיניות? היכן הקו?
• • •
לגח״ל יש מדיניות, יש קו

גח״ל
גוש חרות־ליברלים

هكذا من الأصل

מצרים עתה

מאת עודד זראי

אוכלוסיתה של ארץ הנילוס מגיעה כיום ל־34 מיליון נפש ולפי ההערכה היא תגיע בסוף העשור הנוכחי ל־48 מיליון נפש, בהתאם לגידול ממוצע של 2.9% שהוא מן הגבוהים בעולם. שטחה של מצרים נאמד בכמיליון קמ"ר ורק 35 אלף קמ"ר (3.5%) הוא שטח מיושב הראוי לעיבוד. כל יתר השטחים הם מדבריים או אזורי ביצות. רוב השטח המעובד נמצא בעמק הנילוס ובדלתא ומיעוטו בנאות מדבר בודדים.

כ־92% מאוכלוסית מצרים הם מוסלמים, רובם סונים, ו־8% הם נוצרים (קופטים). 62% מהאוכלוסיה הם פלאחים כפריים ויתרה מרוכזת בערים הגדולות קהיר ואלכסנדריה ובערים אחרות. צפיפות האוכלוסין בערים אלה היא מהגבוהות בעולם ומגיעה ל־1500 נפש לקמ"ר.

תקציב

התקציב האחרון של מצרים מתחלק לשני סעיפים עיקריים: 60% מההקציב מופנה לצרכי בטחון (כ־650 מיליון לירות מצריות) ותקציב הפיתוח הממשלתי והשירותים מסתכם בכ־350 מיליון לירות. לאחר הקיצוצים האחרונים הסתכם תקציב השירותים הפיתוח בכ־330 מיליון לירות.

הידרדרות המצב הכלכלי

לפי הפירסומים המצריים כולל המאזן המסחרי המצרי אשתקד: הכנסות של 763 מיליון דולר. מיצוא והוצאות של 786 מיליון דולר מיבוא. במאזן לא נלקח בחשבון הרכש הצבאי.

אולם דומה כי פרצופה הכלכלי של מצרים אינו חיובי כפי שמנסה להציגו המאזן המסחרי. האמרת המחירים הנמשכת גם כיום. שיתוק מפעלי הפיתוח, הפסקת הבניה, אבטלה, דילדול רזרבות מטבע החוץ וירידה בהכנסה הלאומית — כל אלה מצביעים על ההידרדרות הדרגתית של הכלכלה המצרית ועל חוסר אונים של המשטר לבלמה.

בטבלה הבאה, שהוכנה על ידי לשכת דובר צה"ל, מומחשת ירידת התוצר הלאומי המצרי בהשוואה לישראל. הטבלה מלמדת גם על פער „אורך נשימה" וכידת הצלחתן של שתי המדינות לעמוד בנטל הכלכלי.

התוצר הלאומי הגולמי בהתאם לפירסומים רשמיים:

טבלת התל"ג (במיליארדי דולרים; במחירים שוטפים)

השנה	ישראל	מצרים
1961	2.93	4.08
1962	2.44	4.05
1963	2.51	3.86
1964	2.90	4.33
1965	3.50	5.04
1966	3.83	5.50
1967	3.85	5.65
1968	4.00	5.70
1969	4.53	6.10
1970	5.27	6.40
1971	5.98	6.90

נזקי מלחמת ההתשה

ההשקעה הגולמית של ישראל בשנת 1971 כפולה מההשקעה המצרית.

בעשר השנים האחרונות יכלה מצרים להגדיל את ההשקעה השנתית במשקה ב־24% בלבד. בישראל גדלה ההשקעה באותה תקופה ב־70%.

בתקופה שלאחר מלחמת־ששת־הימים לא הוכה כושר עמידתה של מצרים במרוץ החימוש ובנטל נזקי המלחמה ומלחמת־ההתשה. בתקופה זו חלה ירידה של 14% בהשקעותיה של מצרים, בהשוואה לשנת 1967. בישראל באותה תקופה חל גידול בהשקעה השנתית במשק בשיעור של 88% למרות הגידול העצום בתקציב הבטחון.

על כושרנו ההולך וגובר לעמוד בסכסוך ממושך עם מצרים מצביעה בצורה מאלפת העובדה, שישראל הסכילה להכפיל את תקציב במתוגה לעומת מצרים, וזאת כאשר חלקו היחסי של נטל הוצאות הבטחון בתוצר הלאומי הגולמי של שתי המדינות דומה.

ב־17 השנים האחרונות הגדילה ישראל את תקציב בטחונה פי 20 (65 מיליון דולר ב־1954 לעומת 1.3 מיליארד דולר ב־1972/1). אולם משקל תקציב הבטחון בתל"ג הישראלי עלה פי 3.7 בלבד (6.7% מהתל"ג ב־1954 לעומת כ־25% מהתל"ג ב־1971/2).

במצרים, לעומת זאת, גדל תקציב הבטחון בתקופה זו פי 11,5 בלבד. (130 מיליון דולר ב־1954 לעומת 1.6 מיליארד דולר ב־1972/1). חלקו של תקציב הבטחון המצרי ב־1954 היה 5.2% מתוך התוצר הלאומי הגולמי, והוא הגיע לפחות ל־23% ב־1972/1. כלומר שעומס תקציב הבטחון על התל"ג המצרי הוכבד פי 4 באותה תקופה לעומת 3.7 בישראל. עובדה זו מעידה קשה בקצב התפתחותה הכלכלית של מצרים.

התפתחות דינאמית ומשק מפגר

למשק הסיכסוך ולליבויו נודעת משמעות חמורה מבחינת כלכלתה של מצרים. נזקי המלחמה המתבדים עדיין מכבידים. בתקופת מלחמת ההתשה שותקו התעלה ואזוריה התעשייתיים. יותר מ־600 אלף מתושבי אזור זה נעקרו ממקום מגוריהם והתפזרו כפליטים ומובטלים. מצב זה עולה למצרים ביוקר, שכן ההפסד השנתי שלה מגיע לכ־500 מיליון דולר.

נוסף לנזקים השוטפים ולפגיעה בריבונותה המדינית הטיל מרוץ החימוש מעמסה כבדה על המשק המצרי. הצמיחה הריאלית, שאפיינה את המשק המצרי בסוף תקופת־החומש (1965), נבלמה ולא עלתה מאז על 3% בשנה. התפתחותה המשקית של מצרים הואטה במידה ניכרת. כן הראוי לציין, כי בלימתו של הפיתוח הכלכלי משאירה את מצרים בנחשלותה, מה שמדגיש ביתר־שאת את חומרתן של הוצאות הסיכסוך לגביה.

תעסוקה ויוקר חיים

האמרת המחירים היא אולי אחת הבעיות הכואבות ביותר לאזרח המצרי. הכאב מורגש במיוחד כאשר עקומת המחירים של מצרכי צריכה חיוניים עולה במקביל מבהילים לעומת הקפאון ואף הירידה בהכנסה הלאומית לנפש. ההכנסה הלאומית לנפש במצרים בשנת המלחמה היתה גבוהה ביותר בהשוואה לשנים האחרונות והגיעה ל־126 דולר לעומת 116 דולר בשנת 1968, 113 דולר בשנת 1969 ו־112 דולר בשנת 1970.

3/4 לירות — מחיר הבשר

יותר מ־60% של האוכלוסיה המצרית (הפלאחים והעניים) מתקיימת ברוב ימות השנה על מצרכים בסיסיים הול מפול ולחם וכלה בעדשים ובשאר קטניות משביעות וזולות. יש לציין כי המשטר המצרי דאג לא להעלות את מחירי מוצרים אלה. אולם יתר התושבים, שאינם מסתפקים במזון זה נפגעו קשות כתוצאה מהאמרת המחירים של מוצרי הצריכה החיוניים.

מחירו של ק"ג בשר עלה בשלוש השנים האחרונות מרבע לירה מצרית לשלושה רבעי לירה ואילו מחירו של ק"ג בגד הגיע בשנה האחרונה ל־10 גרושים לעומת 3—4 גרושים עד לפני שלוש שנים. חלק ממוצרי הצריכה דוגמת הבשר אף אינם נמצאים בשווקים המצריים ונמכרים בשוק השחור במחירים מפולפלים. הסתפקותו של האזרח המצרי במועט משתקפת בממוצע צריכת המזון בשנים האחרונות.

יבוא מצרי מותרות שהונהגו בשבועות האחרונים ע"י ממשלת ד"ר עזיז סידקי נובעים מדילדול רזרבות המטבע הקשה באוצר המצרי. יתרת המטבע הקשה של מצרים אחרי מלחמת ששת הימים נאמדת ב־135 מיליון דולר לעומת 230 מיליון דולר לפני המלחמה.

הפועלים נהנים מ־10% מהרווחים

בסך הכל מועסקים במצרים כ־8 מיליון איש, מתוכם 4—5 מיליון פועלים שכירים כולל 1.5 מיליון מועסקים בכפרים. 900 אלף פועלים מועסקים בענפי התעשיה. לכאורה מקבלים פועלי התעשיה ופועלי המפעלים בסקטור הממשלתי 25% מרווחי המפעלים, אולם למעשה מחלקות הנהלות המפעלים לפועלים (במקרה של רווחים מעל למכסה מסויימת) רק 10% מהרווחים ושאר הרווחים מועברים לממשלה בתורת כיסוי ההוצאות של זכויות סוציאליות.

עד כה קיבל פועל מצרי ממוצע בשנים הראשונות לעבודתו במפעל 7 לירות מצריות. אולם בעקבות ביטול הדרגה הנמוכה ביותר בדירוג המועסקים (דרגה 11) עלה שכר הפועל כ־7 ל"מ ל־9 ל"מ. מועסק אקדמאי מקבל בשנים הראשונות לעבודתו כ־20 ל"מ. בסוף שנות החמש כאשר הוא מקבל את הדרגה הגבוהה ביותר המקבילה לזו של פקיד ממשלתי בכיר מגיעה משכורתו ל־100 ל"מ.

העלאת שכר הפועלים מ־7 ל"מ ל־9 עולה לאוצר המצרי 40 מיליון לירות. נראה כי ממשלת סידקי מנסה לגייס סכום זה מהצימצומים ומשסור החסכון בהוצאות הממשלתיות.

הכנסה, יוקר, שוחד

פרשן בטלוויזיה המצרית אמר בחודשים האחרונים להפתעתם של רבים מהצופים, כי 2.5% מתושבי עמק הנילוס מרוויחים יותר מ־200 ל"מ לשנה ומקבלים 23% מהצריכה הלאומית. 10% מהאוכלוסיה מרוויחים 100—200 ל"מ לשנה ומקבלים 45% מהצריכה. יתר התושבים המהווים 87.5% מהתושבים צורכים רק 32% מהצריכה. אותו הפרשן מזכיר — ואולי כדי להבאיש את תקופת נאצר — כי המלחמה בתימן בשנים 67/62 עלתה לאוצר המצרי 4 מיליארד דולר, שאפשר היה לחלקם בין 4000 הכפרים במצרים ולהעניק לכל אחד מהם סכום נאה של כמיליון ל"מ.

כתב השבועון הביירותי „אל־ציאד" שביקר באחרונה במצרים כתב כי תנועת הבניה במצרים נפסקה. מפעלי הפיתוח לא הושלמו. האזרח המצרי מתלונן על עלית מחירי המצרכים, על יוקר דמי השכירות, על משבר הקבע בתחבורה, על ניתוקי הטלפון התכופים ונשנים, על פיצוץ צינורות המים והביוב, על הצפיפות הבלתי נסבלת בקהיר, על העלמת מצרכי מזון רבים ועל ריבוי השוחד.

פחד המלחמה

„אל־נהאר" הביירותי כותב בתחילת ינואר שעבר: מורגשת עצבנות גוברת בקרב האוכלוסיה. ביטוי לכך אפשר למצוא על מגרשי הכדורגל. אוהדי שתי הליגות במצרים הולכים לתחרויות עם כיסים מלאים אבנים. כל משחק הופך חיש מהר לזירת קרב בין הציבור, השופטים והשחקנים. תופעה זו לא היתה קיימת לפני־1967.

העתון כותב כי אזרחי מצרים הידועים בחוש ההומור המפורסם שלהם לא שאלו איש את רעהו היכן אתה מבלה את ליל הסילבסטר, אלא היכן אתה מבלה את ליל ההכרעה? יום חמישי ה־17.12.71 היה יום גשום בקהיר. מחמת הגשמים נסתמו צינורות הביוב. הרחובות הפכו לנחלים זורמים. במצב זה שאלו האזרחים זה את זה כיצד נעמוד באתגרי המלחמה, אם אנו חסרי אונים ביום גשום כזה? כיצד נהדוף התקפות אוויר ישראליות אם אין אנו מסוגלים לעמוד בפני התקפת גשם?

מס' 125 אינו עונה

שיחה דומה התנהלה בין אזרחי קהיר ביום הדליקה הגדולה שפרצה בבנין האופרה אשתקד. באותו יום לא פעל מספר הטלפון 125, שהוא קו הטלפון של מכבי־אש. האזרחים התלוצצו במרירות באומרם: מה נעשה אם תפרוץ מלחמה ומי יכבה את השריפות אם מס' 125 אינו עונה?

בסוף שנה שעברה דובר רבות על הגנה האזרחית. פלקטים וסיסמאות רבים הודבקו על הקירות ברחבי המדינה, כדי להסביר לתושבים את תפקידיהם במקרה של התקפה מן האוויר. עם זאת, אומר העתון, אין סאדאת נוטה לתת בידי אזרחים אלה נשק „שכן אם בתחרות כדורגל אחת היו 100 פצועים חלקם קשה, מה היה קורה אילו היה נשק בידי אותם אזרחים רוגזים ולא אבנים ?"

העתונים הביירותיים מציינים כי אין להתפלא אם אזרח מצרי שואל את חברו, שרק עתה סיים עניין במשרד ממשלתי או ציבורי, כמה זה עלה לך? הכוונה: כמה שוחד שילם.

שירות תמורת כסף

„אל־אהראם" מה־5 לינואר 1972 כותב: בשנת 1971 טיפלה המשטרה ב־154 תיקי שוחד. אולם מה שחשוב הוא מקרי השוחד היומיומיים במנגנוני שירותים רבים, שלא הגיעו לידי המשטרה או לבתי־המשפט או שנעשו לשביעות רצונם של שני הצדדים המשלם והמקבל. קשה לקבוע במדויק את מספר המקרים, אך אין ספק כי תשלום סכום ידוע לאחד הפקידים הוא אחד האמצעים להבטחת קבלתו של השירות, בהתאם לחוק.

על הכפריים המצריים מעיקה במיוחד פרשת השוחד. הם קשורים במהלך חייהם לפקידי האגודות השיתופיות החקלאיות (הממשלתיות), הממונות את האשראי החקלאי ומחלקות חומרי הדברה חיוניים לחקלאי. הפלאח המצרי נאלץ לגייס את סכום השוחד לפקיד האגודה, אחרת הוא עלול לקבל את חומרי ההדברה לאחר עונת הזיבול. ואת האשראי אחרי עונת הזריעה.

חקלאות וחיי הפלאחים

הפלאח המצרי, שהוא חרוץ מטבעו, מצפה לשווא לשיפור רמת חייו. „אל־ג'מהוריה" הקהירי כתב ב־10.1.72 כי מה שמטריד את הפלאח המצרי כיום הוא בניית בית טוב למשפחתו, קבלת מי שתיה נקיים, חיסול תופעת היחפנות, הכנסת חשמל לכפרו, אפשרויות תעסוקה ושיפור רפואי נאות.

היצוא החקלאי משועבד לבריה"מ

חלומות אלה, מדגיש העתון, צריכים להתגשם אחרי הנצחון. החקלאות היא ענף עיקרי במשק המצרי. רוב האוכלוסיה מתפרנסת מענף זה, שחלקו בהכנסה הלאומית יותר משליש. 45% מגידולי השדה הם כותנה המהווה 70% מהיצוא החקלאי המצרי המשועבד כמעט כולו לבריה"מ ולארצות הגוש הקומוניסטי. בשנים האחרונות נזרעה כותנה בשטח של 1.500 אלף פדאן. חיטה ב־1.513 אלף פדאן ותירס 1.727 אלף פדאן. בסה"כ השטח המעובד המושקה במי הנילוס מגיע ל־9 מיליון פדאן.

תנאי האקלים במצרים מאפשרים כ־3 יבולים בשנה מגידולים מושקים. שאר הענפים העיקריים בגידולי שדה הם דורה, שעורה, עדשים, דוחן וקטניות אחרות. כן קיימים שטחים מצומצמים לגידולי ירקות ולמטעי פירות. בית־החרושת המצרי המפורסם „קהתאי" מייצר מיצים מיוחדים כמו מיצי־קנה סוכר, גויאבות ומנגו.

הצבא

משטרו של הנשיא אנואר אל־סאדאת ממשיך להישען על הצבא, כלומר על הגנרלים השולטים על כוחות היבשה, האוויר והים. למענם מוכן סאדאת להגדיל את המשכורות, להעלות בדרגה ולחלק בנדיבות לב ציונים לשבח ואותות גבורה.

לפי הידיעות האחרונות במערב נאמד הצבא המצרי בכ־300 אלף חיילים, 2000 טנקים ו־550 מטוסי־קרב הפצצה. בחזית התעלה (קו ראשון) ממוקמות 6־7 דיוויזיות חיל רגלים. כוח זה מסתייע בכ־700 טנקים ומאות תותחים.

מידע סובייטי

לצבא המצרי אותו עד שתיים דיוויזיות משוריינות (עד ארבע ממוכנות), 18 גדודי קומנדו, שתי חטיבות צנחנים ו־15 חטיבות תותחנים. חיל הים המצרי מצוייד בשש משחתות, 13 צוללות, 20 ספינות טילים ו־32 ספינות טורפדו. מקורות זרים מציינים כי למצרים 24 טילי פרוג־3, 25 טילי סמאלט וכן טילי לונה. המצרים מצויידים בטילי קרקע־אוויר מסוג אס.א.2, 3, 4, ו־6.

במצרים 15 אלף חיילים סובייטים, 200 טייסים וארבעת אלפים מומחים צבאיים ואחרים. הסיוע הצבאי הסובייטי למצרים מאז 1955 ועד אשתקד מגיע ל־4.5 מיליארד דולר, מזה שלושה מיליארד סיוע מאז מלחמת ששת הימים.

בריאות

„רוז אל־יוסף המצרי" כותב כי מדיניות מצרים בשטח הבריאות מושתתת על ההנחה הבאה: האזרח חייב להחלות לפני שיקבל טיפול. רק לאחר שהוא פורץ בזעקה בגלל הכאב, מתחילים לטפל רק בחלק הכואב לו, כדי לשכך את הכאב. העתון שואל: מה עושים כאשר המחלה מגיעה לשלבים הקריטיים ההורסת את בריאות האזרח. האם גם אז אפשר להסתפק בשיכוך הכאב או שיש להגן על האזרח המצרי מפני מחלות?

111 לאלף תמותת תינוקות

תקציב משרד הבריאות המצרי עלה מ־6 מיליון לירות מצריות ב־1952 ל־40 מיליון בשנת 1970. הוצאות המדינה על הפרט ביחס לשירותים הרפואיים עלו מ־25 גרוש לפני 10 שנים ל־180 גרוש בשנה הקודמת.

לעומת זאת לא פחת בהרבה אחוז התמותה ביחס לאותה תקופה. אחוז התמותה הכללי ירד מ־19.6 לאלף בשנת 1952 ל־15 לאלף בשנה האחרונה ואחוז התמותה בקרב התינוקות ירד מ־150 לאלף ל־111 לאלף לגבי אותה תקופה.

חולים צובאים על המרפאות

מספר בתי־החולים גדל מאז ההפיכה ב־1952 ב־89% ומגיע כיום ל־191 בתי חולים ממלכתיים בערים הראשיות; בהם מועסקים כ־5 אלפים רופאים ועובדים אחרים. בנוסף לכך קיימים עוד 51 בתי־חולים למחלות כרוניות וכמה בתי־חולים פרטיים. באזורים הכפריים הוקמו 1844 יחידות רפואיות הפזורות ב־4000 הכפרים המצריים לפי החלוקה של יחידה רפואית לכל 5000 נפש. רופא היחידה זקוק ל־23 שעות ביום, כדי לקבל את כל החולים הצובאים על מרפאתו.

חינוך

„רמת החינוך במצרים נמצאת מאז שנת 1960 בתהליך של ירידה ומתפלמת מההתפתחות הטכנולוגית־המדעית בעולם" — אומר השבועון הקהירי „אל־מצאוור". הממשלה המצרית השקיעה בחינוך בשנת התקציב 1970 כ־105 מיליון לירות מצריות, אולם 85% מכלל ההשקעות מיועדות לכיסוי משכורות המורים ושאר המועסקים בשדה החינוך.

בתקציב החינוך אין זכר לסעיף הקשור לקידום החינוך, להעלאת הרמה ולפיתוח בתי־הספר הקיימים, שמספרם מגיע כיום ל־9.721 בתי־ספר. במוסדות החינוך לומדים כיום יותר מ־5.995.084 תלמידים, מהם 1.376.663 תלמידות. התלמיד המצרי מתחיל את לימודיו בגיל 9 ומסיים בגיל 19.

תלמידים משתמטים

העתונות המצרית מציינת כי רמת החינוך הירודה היא הסיבה העיקרית לנשירת אחוז גדול של תלמידים מבתי־הספר בשלבי החינוך היסודי, חטיבת הביניים, העל־יסודי והתיכוני. לפי מימצאי הסטטיסטיקה המצרית 15% מתלמידי היסודיים משתמטים מלימודיהם במשך כל השנה. בעיירות ובכפרים מגיע מספר המשתמטים ל־70%. בכפרים מסויימים במחוז קינא, למשל, מגיע אחוז המשתמטים ל־100% המורים מבלים בכיתות לבדם או לעתים עם קומץ קטן של תלמידים, המתחלפים כל שבוע.

מבנה חברתי

הבעיה החמורה ביותר בה מתלבטת מצרים היא ריבוי האוכלוסיה. בעשור האחרון גדלה אוכלוסית מצרים ב־8 מיליון נפש ובסוף העשור הנוכחי תגיע אוכלוסית המדינה ל־48 מיליון, בתנאי שהממשלה תשקיע מאמצים בתכנון המשפחה ובהפחתת הילודה.

נהירה מהכפר לעיר

כיום זקוקה מצרים להשקעה של 2.6 מיליון לירות מצריות כל יום, כדי לאפשר פרנסה לדורשי העבודה החדשים הצפויים בחמש השנים הראשונות של העשור הנוכחי. כדי לאפשר העסקתם של חמישה מיליון פועלים מצרים חדשים עד ל־1980 זקוקה מצרים להשקעה שנתית של 750 מיליון לירות מצריות. ההגירה מן הכפר אל העיר מאיימת על הערים הראשיות, למרות שהריבוי הטבעי בכפרים גדול מאשר בערים. בעשור הנוכחי תגדל אוכלוסית הערים ב־7.4 מיליון נפש ואילו האוכלוסיה הכפרית תגדל רק ב־3.5 מיליון נפש. כמחצית תושבי מצרים יגורו בשנים הקרובות בערים.

החברה המצרית מתחלקת למעשה למיעוטים ונגררים. מאז ומתמיד היוותה שכבת הפלאחים, הכפריים העניים ועובדי הכפיים המהווה כ־70% מכלל האוכלוסיה גורם נטול חשיבות הנגרר אחרי מעמד העילית לפני ההפיכה והמעמד החדש לאחר ההפיכה. משטר ההפיכה המצרי מודע לעובדה זו ואינו מודאג מפני האפשרות של תסיסה על רקע זה. לכן גם אינו מקצה משאבים לקידומם של המעמדות הנמוכים.

לעומת זאת שקעה יוקרת שכבת העילית ששלטה בימי פארוק ואשר כללה את בעלי האחוזות, המשפחות האמידות ופקידי הממשלה הגבוהים. בסוף ימי נאצר ובאז עליית סאדאת לשלטון מורגשת התעוררות מסויימת בקרב שרידי שכבה זו, שהצליחו לשמור על מעמדם.

„הם רואים בסאדאת את הרע במיעוטו ואף מברכים על צעדי הליבראליזציה האחרונים של המשטר, כולל ביטול צווי ההלאמה של הרכוש הפרטי. השפעתם מורגשת במידה מסויימת בערים וכן בחלק מהכפרים, ששמרו על צביונם מימי המלוכה של פארוק.

מעמד מועדף לבורגנות הזעירה

„התמיכה העממית" של המשטר הנוכחי, אליה נושא סאדאת את עיניו באה דווקא מקרב המעמד החדש שטופח על ידי קודמו נאצר. מעמד זה מורכב מתעשיינים, בורגנים זעירים, שכירים ועובדי הסקטור הציבורי. זאת היא קבוצה חברתית מועדפת, הנמצאת בתהליך של עליה והתרחבות. קבוצה זו הנאמדת בכ־4.5 מיליון נפש נהנית מהכנסה גבוהה ומעמדת כוח בהיררכיה הטכנוקראטית בכל תחומי החיים במצרים.

על שכבה זו נמנים המשכילים, שחלקם בעלי תודעה פוליטית מפותחת ומסוגלים לכוון את דעת הקהל במצרים או להשפיע עליה. שכבת המשכילים מכילה קשת רחבה של דעות החל מהשמאל הקיצוני־קומוניסטי ועד לימין הקיצוני. אולם חוסר הגיבוש והעימות הפוליטי בחוגים אלה פוסל שכבה זו ככוח ממשי, המסכן את המשטר או מאיים עליו.

בעיות פנים מעיקות על הצמרת — בקריקטורה מצרית

תקציב הביטחון גדל פי 11.5 ב־17 השנים האחרונות
✶ הפלאחים מתקיימים על עדשים
✶ שוחד גואה
✶ קו־טלפון של מכבי האש לא פעל בעת דליקה
✶ רמת החינוך בירידה ✶ אצולת פארוק מתעוררת

משה של הבדווים

קורות ישראל במדבר מלהיבים את דמיונם של אנשי סיני

מאת ד"ר קלינטון ביילי

ד"ר ביילי חוקר זה שנים את פולקלור הבדווים בסיני.

הבדווים בסיני יודעים שקודמיהם במדבר סיני היו שבטי בני־ישראל, והוות. מנהיגותו של משה רבנו. גם הקוראן מספר את סיפור יציאת מצרים, אם כי בצורה מצומצמת יותר מאשר התנ"ך. כל מוסלמי יודע שמשה היה נביא, שני בחשיבותו למוחמד. שהותו בסיני מקנה למשה מקום מיוחד בתודעת בדווי סיני, כפי שהקשר שלהם עם מדבר נראה להם כדבר־ייחוס.

הסיפורים המובאים כאן הינם תוספת למסופר בקוראן, ומהווים חלק ממאמצם המיוחד של בדווים אלה לתרגם את הניסים שארעו על אדמתם למציאות אותה הם מכירים בסיני. בנסיונם לקשור את סביבתם לבני־ישראל וביצירת אגדות סביבם, מגלים בדווי סיני עד כמה סיפור משה מלהיב את דמיונם.

סיפורים אלה הינם מקומיים לרוב, ואינם ידועים בהכרח בכל רחבי סיני. שמעתי אותם בנסיעות שונות שערכתי בסיני מטעם מדרשת שדה־בוקר לשם ליקוט השירה הבדווית.

בדווי בסיני: מי ששהה במדבר זכאי למעמד מיוחד

מות פרעה

סיפר לי האג' זמיילי סעיד:

בני ישראל שכנו בסיני ארבעים שנה, הם היו הצבא של משה רבנו כשנלחם בפרעה. בסוף, כשהביס אותו פרעה, ברח משה מפניו והגיע, תוך כדי בריחה, לים. שם אמר לו אלוהים: „הוי משה, תשליך את מקלך לתוך הים ותפתח לך דרך". עשה זאת משה, והים נפתח ונעשה מישור, ומשה חצה אותו. כשעבר פנה משה לים והנה פרעה בא אחריו. אמר משה לים: „הוי מבורך, תסגר על מה שבתוכך". פרעה צרח ואמר: „הציל אותי, משה!" ענה לו משה: „אני לא אלוהיך". אמר פרעה שנית: „הציל אותי, משה! אעשה הכל פיך לתרומה לעמי נגד כל מחלתי". הים נסגר, ופרעה מת. ונעשה במקום הסגירה על פרעה חמאם פרעון. עד היום הזה יוצאים ממנו מים חמים, רותחים. תוכל בהם לבשל בשר, והבשר יהיה מוכן מיד.

מדוע הגבר הולך לפני האשה

ספר לי שייח' סוילם סלימאן — משבט עלייגאת:

כאשר היה משה במצרים טייל לו יום אחד ונתקל בשני חוטבי עצים — אחד מבני ישראל והשני מאנשי פרעה — והם רבים ביניהם על העץ. משה ראה שזה מבני פרעה עומד להתגבר על זה מבני ישראל, ולכן היכה אותו באגרופו והמיתו במקום. אחרי־כן בא אחד מהעיר ואמר למשה: „ברח מהארץ פן יהרגוך". ומשה ברח לסוריה שם ירד לבאר בשם באר מדיין.

כשניגש לבאר הבחין בעוד אנשים. משה הלך וישב בצילו של עץ לנוח מהחום. הם לא שאלו דבר. מלאו מים והלכו. שמו רק אבן גדולה ככיסוי לפי הבאר, אבן שרק ארבעה גברים יוכלו להסירה. אחרי כך ירדו שתי בנות — הרי הן בנות יתרו — להשקות את צאנן, אך לא יכלו להסיר את האבן מפי הבאר. הלכו הצידה. משה ראה אותן ושאל: „למה אתן עומדות?" ענו לו: „אנו צריכות מישהו שירים את האבן, יבואו אנשים לבאר וירימוה". קם משה והרים לבדו את האבן שרק ארבעה גברים יכלו להרימה. הרים אותה והשקה את הצאן. אז חזר וישב תחת העץ.

הלכו בנות יתרו לביתן וספרו לאביהן על משה ועל מעשהו. אביהן אמר: תלך אחת מכן ותביא אותו". אחת הלכה ואמרה למשה: „אבי קורא לך כדי לגמול לך על שהשקית את צאננו". השניים הלכו לבית יתרו, והיא הלכה לפניו כדי להראות לו את הדרך. היתה רוח והצה הרוח מרימה את שמלתה מאחור מעל לשוקיים והן חשופות. לכן אמר לה משה: „לא כך. את תלכי אחרי ותאמרי לי: ימין או שמאל, ימין או שמאל". ומאז הולכת האשה הבדווית אחרי בעלה.

מדוע 40 שנה?

סיפר לי חמאד סליימאן — משבט טרבין אבו גדא:

פרעה ואנשיו טבעו בים ומשה יצא ליבשה. כשיצא הלך עם בני ישראל. אמר להם: „אתם תשארו פה. אני רוצה לסייר קצת כדי להכיר את הארץ". משה נעדר חמישה־שישה חודשים, אולי שנתיים. כשהוא חזר מצא את בני ישראל מסוכסכים עם עצמם ועם תורתו. אמר: „אלוהים, איזה עם! מה היה קורה אילו הייתי מת? מה אני אעשה? ענה לו אלוהים: „הוי משה, יהיה כך. הם יתעו בארץ זו ארבעים שנה, עד שיבינו שאתה תדריך אותם אל האמת". כך דיבר אלוהים אל משה במקום שהוא מינזר ההר — ואלוהים הוריד לו אוכל ליד המנזר: ענבים, תאנים, פירות מן העצים, כמו שאתה מוצא שם היום. ואנשי משה תעו בסיני.

מעיינות משה

סיפר לי האג' זמיילי סעיד — משבט עלייגאת:

כשהיה משה רבנו רועה צאן היה ישן במנזר הר־סיני. היה הולך בבוקר למצרים עם הצאן ורועה אותם במקום שנקרא אל־נוקרה אל־ח'דירה (החור הירוק). בערב כשחזר ממצרים התעכב משה בעיון מוסה כדי להשקות שם את הצאן. היה דוקר באדמה במקלו, ובמקום בו דקר יצאו מים. ולכן קוראים למקום הזה עיון מוסה — מעיינות משה.

צפורי הים

סיפר לי שייח סליימאן אבו סריה משבט טרבין סראיה:

כשתעו בסיני אכלו בני ישראל מן ושליו. השליו הוא ציפור שבאה מהים, כמו החוגלה או הקורא. המן נופל מעץ השיטה (טרפה), והוא מתוק כמו דבש.

מרהאכה

סיפר לי סלים אבן ג'אני — משבט טרבין הסאבלה:

בני ישראל זרעו גם דוחן. בזמנים ההם, פה בסיני, הגשם לא נעדר יותר מארבעים יום. בכל עת, אם היית זורע בארץ זו, היית אוכל להם. בלי הטחינה שלהם לא היו אבני ריחיים; לא היו כאלו בימים ההם. הם השתמשו בכלי שנקרא מרהאכה. כלי זה היה כמו שוקת מאבן, בה שמו את הדוחן. הייתה גם אבן מוארכת איתה היו שוחקים וכותשים. אני ראיתי מרהאכה כזה בבתיהם של בני ישראל בהרים. גם מקטרת העליון שייכת לבני ישראל, וגם אותה תוכל למצוא בבתיהם בהרים. ראשה עגול, הגבה ארוך דק כמו מחט, ואדום. המקטרת יפה ובה חריטות.

ההר המכושף

סיפר לי פואד סאלח אסמאעיל מצלטיש, שהיה סוחר אצל הבדווים של דרום מזרח סיני ב־1950:

פעם ישבנו בהאסיס, ופתאום באו אלינו חמישה או שישה רוכבי־גמלים וכולם חרשים — לא שומעים ובקושי מדברים. שאלתי את הזקנים שישבו שם, משבט מוזינה: „מי האנשים האלה?" וענה לי זקן מופלג אחד, ג'בלי סווילם, באומרו: „אנשים אלה משיבטנו וכולם חרשים". שאלתי: „למה זה?" אמר: „אנשים אלה גרים בואדי חידירה, והואדי זה כולו מלא עתיקות. אומרים שבני ישראל, כשתעו בסיני, ישבו גם בואדי זה. יש בו מים רבים, ויש רימונים, ודקלים, ותאנים, ופירות; והזריעה בו עולה יפה.

בצד הואדי יש הר גבוה אותו היו כל הזקנים מזכירים. היו אומרים שאוצרות בני ישראל גנוזים בהר זה. בני ישראל שמו את הזהב ואת כל ההון שלהם באותו ההר והלכו. וזה נכון. איך אני יודע שזה נכון? אספר לך מקרה שקרה לי לפני שנים, כשהייתי בן עשרים ועוד נער.

אני ועוד אחד רכבנו על גמלינו בואדי חידירה. בהר מסויים זה עצרנו ושכבנו לישון. במשך הלילה שמעתי רעש איום שבא כאילו מתוך ההר. כמו שריקה. פחדתי, אך בסוף נרדמתי. בבוקר התעוררתי והינה ההר פתוח לפני, ופיתחו כמו דלת של בניין. נכנסתי, הסתכלתי ועמדתי המום. בלב ההר היו חדרים וכל החדרים מלאים זהב־פסלים, פריטים אחרים ומטבעות זהב. מלאנו את העבאיות במטבעות עד שבקושי יכולנו לשאת אותן. רצינו לקחת את הזהב לבדווים שלנו, להפתיע אותם ולהביא אותם להר. הלכנו דרך ארוכה וכשהגענו לבדווים הם נדהמו. סיפרנו להם על מה שאירע וההתחילו כולם לרוץ להר ברגל — נשים, ילדים וגברים. אך כשהגיעו לשם ההר היה סגור".

„ההר הזה מכושף הוא, בני ישראל, אשר היו לפני הרבה זמן, ידעו את הקסם, כמו שידעו כל דבר. אומרים שגניזה זו לא תפתח שנית עד שיחזרו אנשים שידעו את הקסם ויוכלו לפתחה. חרשים אלה, הרי הם חרשים בגלל שהם חיים במקום מכושף. אולי הם חרשים כדי שלא ישמעו את הרעש האיום שבתוך ההר, פן יגלו את האוצרות הגנוזים של בני ישראל".

סדר ללא חדווה

מאת משה גרטנר

שלום חייבי — מנוגי אבותיו בידין. בגמר סעודת פורים, כשהוא מסב עם כל בני משפחתו, הוא בי"ה רבים, הוא מכריז: גמרנו פורים, צריך להתכונן לפסח. ומסביר בקצרה את עיקרי הלכות פסח — וזאת כדי לקיים „שואלים בהלכות פסח שלושים יום לפני החג". אשריהם ישראל בכל מקום שהם, הנשים יודעות. בכל זאת ללמוד צריך. הכרזה זו שמע מאביו בגלות תימן ואביו מאביו הוא ממשיך.

חייבי מצטער על חוסר חדוות העשיה שהיתה שורה בבתי ישראל בתימן. שמה הכינו הכל בעצמם. החל בטחינת הקמח, וכאן בי"ה הכל מוכן, לא צריך לעבוד, אבל ההתעוררות של מצוות העשיה גוזה.

חייבי מזכיר זאת בגעגועים. בתימן, החל מפורים היו מתאספים מדי ערב בבית הכנסת והמורי דרש בהלכות פסח. כאן עושים זאת רק בשבתות.

באור ליום ארבעה־עשר, עבודה רבה לחייבי. יש לבדוק את החמץ. והחמץ בי"ה יש ויש. ספק חמץ — בכל מקום: בבית, במחסן ובלול. כמו שם אביו, בודק חייבי בנר של שעוה, נר של חלב כשינטוף על כלי עלול להשריפו. הוא מסביר לפני כן לילדים: הקב"ה ציווה אותנו: לא יהיה לך חמץ וכו'. והוא והם מתפזרים בכל חדרי הבית והחצר, כל אחד נר שעוה בידו ובודקים.

בתימן היה נהוג שאחרי הבדיקה „כולם שותפים". מי פרה במשותף עם שכניו ומי כבש. המהדרין שחטו כבש. כאן מסתפק חייבי בתרנגול הודו גדול ושמן.

בערב החג ריח של שריפת חמץ עולה בבתיהם בכל עיר ומושב יהודים. המורי הלך מבית לבית, במיוחד לבתי עניים שטרחותם ודאגתם רבה, לבדוק אם לא שכחו לשרוף את החמץ. וכאן אני לא ראיתי חמץ בפסח, אבל שמעתי...

חייבי מסתכל על חבילות המצות המונחות על ארון הבגדים ואומר: מצות כשרות, אין מה לדבר. אלא כאן המכונה קימחה מצות אפייתן. שם, בתימן, עשינו זאת בעצמנו — שעות אחדות לפני כניסת החג. בתחילה טחנו בריחיים של יד את קמח החיטה המיועדת לתבשילים רגילים. אחר כן טחנו את החיטה היקרה שקמחה היה מיועד למצות.

את שלוש המצות הראשונות היו מסמנים בסימנים שונים. אחת — כהן, אחת — לוי, ואחת — ישראל. השאר ל„אכילה סתם". שמה זו מביאים הישמעאלים שקי „אדמה", כלומר ירקות, שמברכים עליהם בורא פרי האדמה: צנון, מרור, חזרת, חסה — הכל הכל. אם היית רואה את ההוד וההדר של ההכנות השמחה של מצוות, היית רואה את השכינה. אשרי עין ראתה זאת. גם כאן שומרים בי"ה על הפסח כהלכתו, אבל שמחת העשייה חסרה.

כאן, כמו בתימן, מסבים אצל חייבי כמה משפחות, קרובי משפחה.

השלחן ערוך בהקפדה. מפה מעל מפה כמו המן במדבר ובין שתיהן „מכל טובי" — במיוחד הרבה מיני ירק. זר, — כמוני, כשראיתי זאת, בראשונה, — ינחש מה המאכלים הרבים והרב־גונים הטמונים בין המפות. בסוף משמורת המפה העליונה — ירק וירק ועוד ירק „כדי לתת צורה לסעודה".

של מנהג ישן מקפיד חייבי גם כאן בהקפדה יתרה: את האפיקומן הוא שם בטלית של שכמו, קם, פונה לדלת ואומר: בבהילות יצאנו ממצרים. ילדיו מסבים בעוז: שב, שב, אנחנו כבר יצאנו ממצרים. אנחנו כבר בארצנו הקדושה. חייבי חוזר הסודר מתחיל בשירה ובזמרה עד אחרי חצות.

חייבי גומר: וה' יזכרנו לראוה בבוא משיחנו ובבנין מקדשנו בקרוב. אמן, כן יהי רצון.

תמורה כפולה

תמורה כפולה לכספך ואפילו יותר
בתכנית הבלעדית של בנק הפועלים, "תמורה כפולה"
השומרת על ערך כספך בהצמדה מלאה
ומעניקה לך ביטוח חיים חינם.

פרטים בכל סניפי בנק הפועלים בע"מ.

הארץ כלכלה ועסקים

קצה הגבול

החלטתם של השרים לענייני כלכלה להקפיא את התאמת מס הרכוש על דירות לערכן בשוק מכיחה, כי הענין עדיין לא נדם כליל. יתכן ששר התקלאות חיים גבתי, יום ההקפאה, ראה לנגד עיניו את תוספת המסים שיוטלו כתוצאה מהתאמת המס על ההתיישבות, אך אין ספק כי הוא קלע גם אל הנפשה בעיר.

מס רכוש נחשב למס צודק, כיוון שהוא מוטל כאילו על יכולת התשלום. אולם ספק אם אפילו אנשי האוצר מאמינים, כי מי שרכש דירה זלה לפני שנים ומדיניות הממשלה הקפיצה לפתע את מחירה במאות אחוזים, כמוגל אמנם לשאת בתוספת המס. הם, יותר מאחרים, חייבים לדעת שהכנסתם הריאלית הפנויה של רבים מבעלי הבתים ויכולת התשלום שחתו במידה ניכרת כתוצאה מתוספת מסים מיטלים והתייקרויות.

בל ינסו אנשי האוצר להצביע על בעלי יכולת, המסוגלים לשלם את המס מהכנסותיהם המרובות. היינו מציעים להם לתפוס אותם בהכנסותיהם. בעל מפעל מאושר שמרוויח הרבה משלם מס שולי סופי של 30% ובעל עסק שעל-פי תחשיבים ענפיים או על-פי פערות משלם מס נמוך מדי, שפה שרווחיו מרובים, לא יתקשו אמנם לשלם את התוספת של עשרות או אף מאה ל"י לחודש.

מן הראוי ששר האוצר יקרא שוב בנאומו על התקציב את הקטע המוסר ש-58% מהמקורות של המשק הישראלי זורמים לתקציבו; הוא אולי יגיע בעצמו למסקנה, כי האזרח הרגיל הנושא במלוא עומס המסים הגיע לקצה כושרו לשמש פרה חולבת לאנשי האוצר.

התכחשות להמלצות ברטל

ההצהרה של שר האוצר פ. ספיר, כי הוא יפעל על פי המלצות ועדת ברטל בעניין ענף הרכב אך יסטה מהן „במקצת", מאשרת את החששות שהבענו במקום זה מיד לאחר שנתקבלו המלצות הועדה. אז הבענו את החשש, כי מר ספיר עשוי לקבל את ההמלצות ולשנותן תוך כדי ביצוע. עתה הקדים מר ספיר את התכחשותו להמלצות והוא רוצה לשנותן עוד לפני שניגש לבצען. מר ספיר, שהתחייב לקבל את המלצות הועדה עוד לפני שפורסמו, מנסה עתה גם לשאת בכתר העומד בהתחייבותו וגם לעשות את היפך מזה.

מר ספיר הודה בפני ועדת הכלכלה של הכנסת, כי מפעלי הרכב לא יוכלו לעמוד בהמלצות ועדת ברטל. על כן מבקש הוא לשנות את התנאים, אולם המלצות ועדת ברטל נועדו לשמש מודד אוביקטיבי לכדאיות המפעלים. הועדה קבעה שאם המפעלים לא יוכלו לעמוד בתנאים, ממילא אין להם זכות קיום. משמע, סגירת המפעלים במקרה זה פירושה ביצוע המלצות הועדה ואילו שינוי התנאים יש בו דחיית העקרון שעליו המליצה הועדה. הנסיון להציג את השינויים שמר ספיר מנסה להכניס בהמלצות ועדת ברטל כ„סטיה קלה", יש בו משום הטעייה של הציבור.

תעשיית הרכב עלתה למדינת ישראל לפי הערכות הועדה עשרות מיליוני ל"י. אם רוצה מר ספיר להמשיך בדרך זו, עליו לתת הסברים טובים יותר מהצורך בתעסוקה לעובדי מפעל סירת הכרמל. איש אינו מפריע למר ספיר להסב את המפעל מייצור מרכבים למכונות מטיברגלס למוצרים אחרים מפיברגלס. תירוצים מסוג זה, כשהם מלווים בפרשה „תרומות" למיניהן, אינם יכולים להתקבל אחרת מאשר כנסיון לחפות על כל מה שעוד לא נתגלה בפרשות הרכב. ספק אם יהיה מוכן הציבור להמשיך לבזבז על כך גם להבא סכומים העולים על כל תשלומי הסעד לכל הנזקקים במדינת ישראל. ציתוק של שערוריית ההתכחשות להמלצות ולהבטחות לקיימן ובזבוז גלוי של כספים שגם מר ספיר אינו חדל לטעון כי הם חסרים לו למטרות חיוניות, הוא יותר מדי — גם במדינה למודת נסיון מסוג זה כמדינת ישראל.

מש' הבריאות מאשר תכנית להקמת חברה לייבוא תרופות

מאת אלעזר לוין, סופרו הכלכלי של „הארץ"

משרד הבריאות אישר לראשונה באופן רשמי כי הוא מתכנן להקים חברה משותפת עם קופת חולים ליבוא תרופות. הדברים כלולים במכתב ששלח המשרד לועדת הכלכלה של הכנסת, שביקשה מידע על הנושא, נוכח פניות המבקשים שהועדה תדון בסכנה ליבוא הפרטי בשל הקמת המונופול ליבוא.

כהודעת משרד הבריאות נמסר גם — אף זאת לראשונה — כי הקמת מינהל הרכש המשותף למשרדי הבריאות והבתמון לקופת"ח הוא רק צעד ראשון בדרך למיזוג מלא יותר של שני המנגנונים. בשלב שני — מוסר משרד הבריאות — יאוחדו המחסנים והאספקה של הממשלה ושל קופת חולים. לדעת משרד הבריאות, השילוב יביא לחסכון ניכר. אמנם מינהל הרכש המשותף יעסיק 8—10 עובדים, אולם לדברי היודעים ישאבו עובדים אלו מתוך המנגנונים הקיימים, ולא יהיה צורך בתוספת כח אדם.

עוד נודע, כי בשלב ראשון תורים הממשלה למינהל הרכש 6 מיליונים ל"י להון הזור. יבואנים סבורים כי סכום זה לא יספיק למימון יבוא תרופות בכ-80 מיליון ל"י לשנה, וכי תיאלץ הממשלה במשך הזמן להורים למינהל הרכש עד 30 מיליון ל"י בשנה. מצד אחר יהיה ניהול מינהל הרכש בידי קופ"ח, מאחר שמנהל האספקה של קופ"ח, מר בצלאל בליץ, ימונה מנהל החברה החדשה. יבואנים טוענים כי לא תצליח החברה החדשה להשיג כל יתרונות אצל הספקים או חסכון בהוצאות מינהל, ולעומת זה תזדקק לעשרות מיליונים מכספי ציבור. לשכת המסחר תל-אביב כבר החליטה רשמית לפעול נגד התכנית.

ד"ר להמן: סכנת האינפלציה הבעיה המרכזית בשנת '72

דורש פיקוח על יבוא ההון ושינוי במדיניות ההשקעות

מאת מרדכי צבי, סופרו הכלכלי של „הארץ"

בשנת 1972 נשארה הבעיה המרכזית בכלכלה, סכנת האינפלציה. בארצות מפותחות קשה להתגבר על כך באמצעים אדמיניסטרטיביים בלבד, כמו פיקוח על רמת המחירים והגבלת בעניני שכר. אמצעים מוניטאריים עשויים לעזור אך מעט. אולם מאחר שיבוא ההון היה בין הגורמים הבולטים להרחבה המוניטרית, מצריכה שאלת יבוא ההון טיפול מיוחד לא רק מנקודת הראות של מאזן התשלומים והפיקוח על מטבע-חוץ, אלא גם מבחינת המדיניות המוניטרית של הבנק המרכזי.

ד"ר א. להמן

אבחנות זו צמחה במרכז הרצאתו של יו"ר מועצת מנהלי בנק לאומי לישראל, ד"ר א. להמן, באסיפה הכללית השנתית של הבנק שנתקיימה אתמול. המרצה העלה את השאלה: מה ניתן לעשות בתחום הפיסקלי לבלימת הלחצים האינפלציוניים. הצדדים הנוגעים בדבר הזהירו פעמים רבות שכמעט אין להצלות את המסים הקיימים. מצד אחר, אין לצפות לרשומה המתוכננת במסים לפני סוף השנה. לעומת זה יש להצטער, מבחינה פיסקלית גרידא, על הדחיה שבהפלאת המסים ברשויות המקומיות. אפילו אם שהדרת הדעה כי בעירית רבה מן הראוי להגיע לניהול פיננסי קפדני ויעיל יותר.

יבוא ההון דילמה קשה

נוסף למדיניות הפיסקלית נועדו לגורמים הבאים השפעה מכרעת על יצירת לחצים אינפלציוניים: מבנה הוצאות תקציב המדינה, יבוא ההון, מדיניות ההשקעות והבניה למגורים. בשנת 1971 נעשה לראשונה נסיון לי הגביל הוצאות המדינה. הצריכה הציבורית לא גדלה אשתקד במונחים ריאליים. אולם לראשונה מורגש יבוא ההון כגורם היוצר דילמה קשה. בדי לה הפלכת השפעת ההכרה של מטבע-חוץ לל"י על ידי עולים, תושבי חוץ, פוסדות סעד, הסוכנות ועוד. בתול שאנו מנוניים בהמשך קבלת תרומות בחו"ל בהיקף גדול ככל האפשר נוכח צרכי העליה. עם זאת ברור השפעתם האינפלציונית של כספים אלה.

אין לעודד מכירת דירות בחו"ל

דומות הבעיות בקשר להשקעות. כאן המדובר באלו שמקורן בישראל. הנואם הקשה: האם באמת בחוץ קבע במצב הנוכחי של שוק הבניה, מכירת דירות חדשות לתושבי-חוץ? וכי לא יתית די אם הם יקנו לעת עתה רק מאותם התנאים שהממשלה מעניקה לכל הישראלים? האם מוצדקות סובסידיות נוספות או אף ארגון מכירות ציבורי למטרת זאת, באר דין ומחוצה לה?

כן התיחס ד"ר להמן לשאלת מדיניות ההשקעות שלנו והקשה אם אין עלינו להיות יותר בררנים בתחום זה. ההלואה לזמן ארוך לתעשיה, ב-9% בלתי צמודות, זוכות כיום בסובסידיה גדולה. זו גדלה עם עליית שערי הריבית בשוק החפשי וכן עם הירידה בכח הקניה של הכסף.

תיזוק נוסף לבורסה

ד"ר להמן צידן בסיפוק את חיזוקו של שוק המניות על אף ההכרות הממשלתית של שוק ההון. לשם חיזוק נוסף של שוק המניות, הציע המרצה כי יעניקו אשראי לזמנים ארוכים רק לחברות שלא יתכן להטיל עליהן מימון באמצעות הנפקת מניות.

המרצה הדגיש כי בחודשים האחרונים פעלו חברות שמניותיהן רשומות בבורסה לא בדיוק לפי הקנותיהן או תשקיפיהן. כדי לשמור על האינטרסים של הציבור על הרשות לניירות-ערך לפעול לשם הבטחת מסחר יעיל בניירות-ערך וצל טוהר השוק. לשם כך על הרשות לבקר את הנהלים העסקיים של החברות שמניותיהן רשומות בבורסה. עד כה עסקה הרשות רק בתשקיפים.

הבנק לפיתוח התעשיה עיכב רכישת מניות המשקיע גולדשטין במפעל הטכסטיל סיבי-דימונה

מאת יגאל דביב, סופרו הכלכלי של „הארץ"

הבנק לפיתוח התעשיה עיכב את רכישת חלקו של המשקיע היהודי מאיטליה א. גולדשטיין, המחזיק במחצית מפעל הטכסטיל הבנק סיבי-דימונה. לפני כחצי שנה הוסכם כי מר גולדשטיין יקבל תמורת מניותיו את הסכום שהשקיע, כ-5 מיליונים לירות, ויתרום אותן לאוניברסיטת הנגב. סמכויות הניהול הוצאו מידיו אולם ההעברה הפורמלית של המניות עוכבה בגלל החקירה שמנהל הבנק לגילוי הסיבות להסתבכות הכספית של הקונצרן.

סיבי דימונה חייב לבנק לפיתוח התעשיה יותר מ-30 מיליון לירות. המפעל הוא בעל ירוחם טכסטיל וכן מפעל צ'ורלי לשעבר. זה זמן רב שלא שילם לבנק לפיתוח התעשיה על חשבון החובות, וכדי למנוע התמוטטות המפעל רכש הבנק לפיתוח התעשיה מחצית המניות ועמד לרכוש גם את המחצית השניה.

המפעל המיצר בעיקר חוטי פוליאסטר נפגע בגלל המשבר בענף זה בעולם וייצור חוטים אלו במפעל ירד במידה ניכרת. המחלוקות היחידות העובדות באורח מלא הן הטמויות והסריגה.

מקורות בהנהלת המפעל מסרו כי הוחלט לעכב את קניית המניות ממר גולדשטיין עד שיתברר מה שחיין האמתי, אולם הבנק שולט למעשה במפעל כאילו החזיק בכל המניות. עוד אמרו כי בחודשים האחרונים מאזן המפעל את עצמו והוא ייצר השנה ב-100 מיליון לירות וגם יש סיכוי לשלם חלק מן החובות לבנק לפיתוח התעשיה.

מחקר על תולדות בל"ל

קבוצת פרופסורים באוניברסיטה העברית בירושלים קיבלת על עצמה לערוך מחקר על תולדות בנק לאומי על רקע תולדות כלכלת הארץ מאז יסוד החברה־האם של הבנק אוצר התישבות היהודים, על ידי תיאודור הרצל בשנת 1899.

ד"ר להמן, שמסר על כך הוסיף כי במחקר תתבלט בבירור השתתפותו הפעילה של בנק לאומי במאורעות הכלכליים בכל תקופה. מניחים כי העבודה תושלם לקראת מלאת 75 שנה ליסוד אוצר התישבות היהודים.

סמנכ"ל מסו"ת מבקר סדרי מימון הייצוא

היצואנים דרשו מימון בגובה 5.04 ל"י לדולר יצוא

מאת סופרו הכלכלי של „הארץ"

ביקורת חריפה על הסדרי מימון הייצוא שהיו נהוגים עד לאחרונה לגבי יצואנים, השמיע הסגן לענייני מימון למנכ"ל משרד המסחר והתעשיה, מר עמוס מר-חיים, בהרצאה בסוף השבוע בפני קהל גדול של יצואנים במכון היצוא בתל-אביב. מר מר-חיים מסר על פרטי השינויים במימון היצוא, שיופעלו ב-1 באפריל, שמטרתם לפשט את ההליכים ולהקל על היצואנים. עיקרי השינויים כבר פורסמו ב„הארץ" בשבוע שעבר.

מר מר-חיים אמר כי עד עתה היו נהוגים שלושה שערים למימון הייצוא: על קניות חמרי גלם בחו"ל קיבל היבואן אשראי לפי שער של 4.20 ל"י לדולר, על קניות מקומיות לפי 3.85, ועל היצוא לחו"ל לפי 3.10 ל"י, כך שהשער הממוצע המשוקלל היה 3.58 ל"י לדולר. עתה יועלה השער ל-4 ל"י לדולר, דהיינו הגדלה בכ-12%. „כיוון שהמימון על יבוא היה גבוה מהמימון לקניות מקומיות" — אמר סגן המנכ"ל — „פעלה שיטה זו נגד הערך המוסף. נוסף לכך, החלוקה בין יבוא לקניות מקומיות נעשתה לפי הצהרות עצמיות של היצואן, שהיו נושא לבדיקות אפילו אצל היצואנים עצמם".

להלן אמר מר מר-חיים: „עד עתה היה היצואן מגיש בראשית השנה ליחידה המקצועית במשרד המסחר והתעשיה אומדני יצוא. לא מצאתי פעם אחת שהיחידה הגדילה את האומדן — תמיד הפחיתה. משם עברה הבקשה ליחידה למימון במשרד. משם עברה לבנק ישראל — ושם, בדרך כלל פחתו את כל הדרוש מחדש. תמיד את היצואן לבירור וכו'".

התוצאה היתה, שהיו פקידים במשרד שדחפו את היצואן להגיש אומדן גדול יותר לבנק ישראל. לעיתים הגיש אומדן שהיה בחינת משאלת-לב. האומדן לא היה מתממש, ובסוף השנה היה בנק ישראל טוען, ש„מכרו לו לוקשים". אם האומדן ניבה כמטת מדי, היה היצואן בא בטענות שהפקידים אינם מאפשרים לו לעבוד. בשל שיטת המרי"ם הכפול היה היקף האומדנים גבוה מן הסביר. לכן החלטנו לשנות את השיטה, ומעתה יהיה רק מפס אחת דיון בכל אומדן.

מימון היצוא ניתן לפי היקף היצוא מחולק במחזוריות (למשל, אם היצוא של המפעל מיליון דולר לשנה, והמחזור ארבע פעמים בשנה, יהיה המימון מקרן היצוא 250 אלף דולר). בעבר — אמר סגן המנכ"ל — נעשה חישוב נפרד של המחזורות לגבי ערך מחולק ולגבי ערך מוסף. פיצול זה מסבך את החשבונות ומוסיף לחוסר הדיוק. לכן הוחלט לבטל את הפיצול ולעבור למחזוריות מתחשבת על בסיס ממוצע משוקלל של שני המרכיבים.

מר מר-חיים גם פתח ביקורת על שיטת הקנסות. למשל, יצואן התחייב ליצוא במיליון דולר ובהתאם לכך קיבל מימון של 250 אלף דולר. הוא יצא ב-600 אלף דולר בלבד, ומכיוון שהמחזוריות 4, הגיעו לו רק 150 אלף דולר. אם „משך" גם את ההפרש, 100 אלף דולר, גובה בנק ישראל סכום זה מהמימון שהועמד לרשותו בשנה הבאה. אולם שיטה זו — הטעים מר מר-חיים — הביאה לכך שאמנם היצואן נענש, אך כאשר הגדיל את יצואו וזקוק למימון, לא קיבל אותו.

לכן הוחלט להמיר שיטה זו בשיטת הפלאת הריבית: על מימון מקרן היצוא משלמים 6%. על ההפרש, 100 אלף דולר, שלא היה דרוש למימון יצוא, ישלם היצואן 17%, הריבית הראלית בשוק. מצד אחר, בשנה הבאה לא יפחיתו לו דבר מהמימון המגיע לו.

מדברי מר מר-חיים התברר כי היצואנים דרשו, בדיונים שנערכו עם הממשלה בנושא, להת מימון בגובה 5.04 ל"י לדולר יצוא, לפי שער היצוא האפקטיבי. הסכום שסוכם, 4 לירות לדולר יצוא, הוא פשרה הוגנת, לדברי הסמנכ"ל: היות וכ-20% מסכום המכירות אינם זקוקים להון חוזר — כמו רווח ופחת — הדי יש לממן רק 80% מיצוא לפי שער של 5.04 ל"י, וזה כמעט 4 ל"י לדולר.

בקשה לביטול חובת ההפקדה על הייבוא

מאת סופרו הכלכלי של „הארץ"

בקשה מחודשת לביטול חובת ההפקדה על יבוא הועלה בשיא לשכת המסחר, מר אבנר בן-יקר, במכתב לשר האוצר מר פנחס ספיר. מר בן-יקר מטעים במכתבו כי אמנם בשנתיים האחרונות הופחת שיעור ההפקדה (בהדרגה) מ-50% ל-30% משווי היבוא, אולם בשל המליהיבוא, הפיחות ועליית מחירים בחו"ל נאלצים יבואנים להפקיד היום אותם סכומים שהפקידו לפני שנתיים.

מר בן-יקר סבור כי נסיון השנתיים האחרונות הוכיח, שחובת ההפקדה לא הביאה לצמצום היבוא, אלא רק להכבדה על היבואנים ולהעמסת התייקרות הוצאות המימון — בחלק מן המקרים — על הצרכנים.

תובעים לבדוק ההטבות והתמריצים ליהלומים

„התנאים הקיימים שומרים הענף בתנאי חממה"

מאת סופרו הכלכלי של „הארץ"

תביעה לבדיקת ההטבות וההמריצים הניתנים כיום לענף היהלומים מועלית לאחרונה בחוגי הענף. סוענים כי התנאים הקיימים שומרים את הענף בתנאי חממה ואינם מאפשרים לו פיתוח תוך תחרות. כדוגמא מביאים את נתוני מימון היצוא. בעוד כלל היצוא התעשייתי (ללא יהלומים) קיבל בשנת 1971 מימון של 420 מיליון לירות ליצוא של 486 מיליון דולר, דהיינו כמעט לירה לכל דולר יצוא, הרי ענף היהלומנים קיבל מימון של 394 מיליון לירות (בריבית של 6%) על יצוא של 265 מיליון דולר, היינו מעל לירה וחצי לכל דולר יצוא. גם מטעימים כי הערך-המוסף ביהלומים הוא בממוצע 24% ואילו ביתר ענפי התעשיה הוא נע בין 30% ל-60%.

עיקר הטענות הן לגבי שיטת התמריצים הקיימת. כיום ניתן התמריץ ליבואן חומרי-הגלם ולא לתעשיין היוצר את הערך-המוסף. על ידי כך נהנה היבואן מהטבות שאינן ליצרן שעליו בנוי הענף. הדבר מאפשר גם הערמות מסוגים שונים, כמו יבוא יהלומי-גלם, קבלת התמריץ עליהם, הבוחתם לחו"ל ויבואם מחדש לשם קבלת תמריץ חדש.

סוחר מכוניות תובע 84 אלף ל"י מ"דיס"

מאת סופרת „הארץ"

סוחר המכוניות שבתאי פיטי ריד שותפות למכירת מכוניות „מגרש מרעוף" תובעים מ„דיס" שרות לנסיעות בע"מ וכונס הנכסים שלה עו"ד יוהנן ליבוביץ, 84,000 ל"י, בתביעה שהגישו לבית המשפט המחוזי בתל-אביב.

התביעה היא בשל 9 מכוניות אותן מכרה „דיס" לתובעים קודם להתמוטטותה. „דיס" שירות לנסיעות בע"מ, עסקה בהשכרת רכב, ואת מכוניותיה המשומשות נהגה למכור לסוחרי מכוניות. התובעים שילמו, לטענתם, את תמורת המכוניות במלואה אך בשל הליכי הפירוק נמנע מהם רישום הבעלות. בית המשפט המחוזי בתל-אביב, (השופט להבנברג), קבע בזמנו כי העיסקה אינה של מכירה כי באותה עת לא היתה זכאית „דיס" למכור (החוק מבטל עיסקות הנעשות סמוך להליכי פירוק — י.ק.), וראה בסכום ששולם, דמי קדימה בלבד, אותם יש להחזיר.

בינתיים שילמו התובעים עוד 82 אלף ל"י לכונס והבעלות על המכוניות, נרשמה על שמם. עתה הם תובעים את התמורת הסכום הראשוני אותו שילמו לחב' „דיס". כונס הנכסים הגיש בקשה למתן רשות להתגונן בה הוא טוען כי זהו חוב רגיל של החברה בכינוס נכסים ואין לתובעים כל זכות עדיפה על יתר הנושים, ולכן אין הצדקה להגשת תביעה נפרדת. לדבריו, החוב, אם נוצר, הוא תוצאה של חשבון עו"ש שהיה בין הצדדים, ואין חוב זה משקף עיסקה ספציפית.

WOLF

הובא מלונדון למבצע מיוחד

WOLF שיא הכח — שיא הבטיחות — שיא האמינות

קנה והיווכח

WOLF

מקדחות וולף דגם 73
עם תפסנית (פוטר) "½
במחיר מיוחד של 248 ל"י
מקדחות וולף דגם 74
עם תפסנית (פוטר) "½
במחיר מיוחד של 272 ל"י

2 מהירויות, מתג אלקטרוני, הפעלה מיידית, בידוד מוחלט מיוחד לעבודה מאומצת, מאריך ימים.
WOLF בדגמים 73 ו-74 במזוודה מיוחדת לנשיאת הכלי

בני משה קרסו
רחוב גרוזנברג 1, תל-אביב, טל. 624298

בנק לאומי לישראל בע"מ

גביש	
מחיר היחידה	מחיר הפדיון
115.29	112.46

צמיד	
מחיר היחידה	מחיר הפדיון
121.57	118.83

יגדר	
מחיר היחידה	מחיר הפדיון
264.8	254.7

פיא	
מחיר היחידה	מחיר הפדיון
232.7	223.7

בדולח	
מחיר היחידה	מחיר הפדיון
144.6	140.7

בנק לאומי לישראל בע"מ

צינומטל בע"מ
תעשיית צינורות ופרופילים

אנו מודיעים לכל צרכני צנורות מגולבנים כי המוצרים הנ"ל אשר אנו משווקים הם לפי תו תקן 103 ובהשגחה קבועה של מכון התקנים.

- צנורות לפי תקן 103 עד "4
- צנורות מגולבנים עד "4
- צנורות שחורים עד "12
- צנורות שחורים ללא תפר
- צנורות רהוט עגולים מרובעים ומלבניים
- מרישים (פטות) ואביזריהם.

מתקבלות גם הזמנות מיוחדות

המשרד והמחסן: רח' אברבנאל 49, תל-אביב, טלפונים 823648, 822883

בית החרושת: אזור התעשיה, נתניה, טלפון 053-28206.

בברכת מועדים לשמחה

כתיבה במכונה
תלמדו היטב ב-12 שעות
בבית הספר למסחר
"רימון"
ת"א, דיזנגוף 85, טל. 226017
שיטה עיוורת, פיקוח ממשלתי

התחבורה והתיירות

במרכז המסחרי בגולומב — חיפה
למכירה חנויות ל: -
ירקות ופירות
בשר
מספרה
מכבסה • ושרותים אחרים.
לפנות פריצקר ושות' מגוש בע"מ, רחוב הנביאים 20, טלפון 669119, 664693, חיפה.

דיוק
מפעל לחריטה
אוטומטית ועבוד שבבי
מבצעים עבודות חריטה וכרסום בסדרות גדולות
קבוץ מחנים
ד.נ. חבל כורזים
טל. 067—37239

שיטה מהפכנית ומודרנית לנקוי ורחיצת גרוצות ופוך לשמיכות וכרים
במכונות אלקטרוניות במקום !!!
ייצור שמיכות פוך וכרים
„כלבן" דרך הים 6 חיפה.
טל. 84194
חג שמח ומועדים לשמחה

Tax Free
יבואנים לעולים תושבים ולתושבים ארעיים
זמן הספקה: 10 ימים (אפשרות עד הבית)
תל-אביב: רח' אלנבי 113 (בפסג'), טל. 624555
נצרת עילית: בנגלו, מרכז רסקו, טל. 55386
רמלה: מרכז הסלונים, הרצל 67, טל. 961605
חולון: סלון „סביר", רח' סוקולוב 88, טל. 859642
באר-שבע: רדיו ליפשיץ, מסחר קולנע מרכז טל. 057-3052

שלום בורנשטין ישראל בע"מ
רח' גבורי ישראל 107 תל-אביב
טלפון 252989

החל מיום 1.4.72
אנו מפעילים מחדש
את מפעלנו
בכתובת הנ"ל

נקבל
תבואות וגרעיני מאכל שונים
לניקוי ואחסון בשקים ובתפזורת

בנו"בן
ברשותנו שטחים להשכרה
למלאכה והחסנה

אולם להשכרה
375 מ"ר — קומת קרקע — כח 100 אמפר
בסביבות המשבר תל-אביב
הכניסה מ-1.8.72 (3000 ל"י)
בהצעות רציניות לפנות לת.ד. 29056, ת"א. לציין „אולם להשכרה"

הופיע
„לדעת" - מדע לנוער המתבגר
חוברת מס' 7 בכרך ב'

ובה: סמים; גרפולוגיה; רעידות אדמה; צילום; בנה בעצמך — שעון שמש; קוראים שואלים ויתר המדורים הקבועים

תמורת האפיקומן
מנוי על „לדעת"

מחיר חוברת בודדת 60 אג'. דמי מנוי לכרך ב' (10 חוברות) 5 ל"י.

פנה אל:
מוסד ויצמן לפרסומים
במדעי הטבע ובטכנולוגיה
ת"ד 801, ירושלים

חוברות בודדות ניתן להשיג בקיוסקים ובדוכנים למכירת עיתונים

גזור ושלח

לכבוד
מוסד ויצמן לפרסומים
ת"ד 801 • ירושלים

☐ אבקש להתום על כרך א' של „לדעת".
מצ"ב 5 ל"י (בצ'ק או בהמחאת דואר) לפקודת מוסד ויצמן לפרסומים

☐ אבקש להתום על כרך ב' של „לדעת".
מצ"ב 5 ל"י (בצ'ק או בהמחאת דואר) לפקודת מוסד ויצמן לפרסומים

השם ________ הכתובת ________

מימונים חברה פיננסית של בנק לאומי בע"מ

הודעה
בהתאם לסעיף 23 של חוק ניירות ערך תשכ"ח—1968

מימונים, חברה פיננסית של בנק לאומי בע"מ מודיעה בזה כי פרסמה היום תשקיף בקשר להנפקת סדרה 3 של 6% אגרות-חוב 1978—1989 צמודות למדד יוקר המחיה, הבנפקות כאגרות-חוב על-שם בסכום כולל של 10,000,000 ל"י.

עותק מהתשקיף העותק מהמיותר לפרסומו הוגש לרשם החברות. רשימת החתימות תיפתח ביום 31 במרץ 1972 ותסגר לא יאוחר מיום 28 בספטמבר 1972.

עותקים של התשקיף ניתן להשיג בבנקים ואצל סוכני ניירות ערך החברים בבורסה לניירות ערך בתל-אביב.

את ההזמנות לניירות הערך המוצעים יש להגיש לחברה באמצעות בנק לאומי לישראל בע"מ, הסניף המרכזי, רחוב הרצל 19, ת"א, במישרין או דרך חבר בורסה כאמור.

אין לראות בהודעה זו הזמנה לציבור לרכוש את ניירות-הערך המוצעים.

י"ד בניסן תשל"ב, 29 במרץ 1972

„מוסך בחון"
מפרץ חיפה, טלפון 722401
החל מ-2 באפריל 1972
יערכו מבחני רשוי לרכב
(טסט) במוסכנו
כל יום בין השעות 7—16, וביום ו' 7—13

במעונות גאולה - חיפה
שכונה חדשה שתאכלס מעל לאלף משפחות
נבנה
מרכז מסחרי רחב ידיים ובו:
סופרמרקט וחנויות שונות.
פרטים מפעלי בניה אמף רחוב הנביאים 20, חיפה.

הנהלת הסוכנות היהודית לא"י
קרן החינוך לישראל
מיסודה של המגבית היהודית המאוחדת

מכרז בניה ק/126
לבנית אולם התעמלות
ע"ש סילנה באור יהודה

1. הנהלת הסוכנות היהודית לא"י (להלן הסוכנות) מזמינה בזאת הצעות מקבלני בנין לבנית אולם התעמלות ע"ש סילנה באור יהודה.
2. הבנין המתוכנן הוא בשטח של 700 מ"ר בערך.
3. את תנאי המכרז והתיאור הקשור בו אפשר לקבל החל מיום א' 2.4.1972 בבנין הסוכנות, רחוב קפלן 17, תל-אביב, בחדר מס' 206 בשעות העבודה, תמורת תשלום של 200 ל"י אשר לא תוחזרנה.
4. סיור קבלנים יתקיים ביום ה' 13.4.1972. הפגישה ליד משרד מהנדס המועצה אור יהודה בשעה 10.00.
5. את ההצעות יש להכניס לתיבת המכרזים במשרדי הסוכנות בכתובת המצוינת בסעיף 3 לעיל עד ליום ד' 26.4.1972 שעה 12.00.
6. תנאי התשלום במאוזנים כפי שיקבע בחוזה שייחתם.
7. ההשתתפות במכרז זה פתוחה אך ורק לקבלנים רשומים בהתאם לחוק רשום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות התשכ"ט; והרשאים בהתאם לחוק לבצע את העבודה המוצעת בהתחשב עם היקפה הכספי ומהותה.
8. אין הסוכנות מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

העתק מן الأصل

هكذا من الأصل

הארץ כלכלה ועסקים

חברת ספקו תייבא שעוני זמן־גמיש

חישובי הזמן ייעשו לכל עובד בנפרד

מאת סופרו הכלכלי של „הארץ"

חברת ספקו, בבעלות המהנדס י. קולין והחברה המאוחדת למזרח ה־קרוב, החלה לייבא שעוני זמן־גמיש, המיועדים להחליף את השיטה הקיי־מת של רישום שעות עבודה. לפי השיטה הקיימת מכניס עובד כרטיס לרישום בבואו לעבודה ובצאתו. יש צורך לסכם ולחשב את שעות העבו־דה של כל עובד. העובד גם חייב לעבוד רצוף.

שיטת הזמן־הגמיש כוללת ציוד של שעון ראשי הרושם את שעות הע־בודה, וקוצבי זמן אישיים לכל עו־בד. כאשר מוכנס לשעון הראשי מפ־תח אישי של עובד, מתחיל מונה לספור את הזמן החולף כל עוד המפ־תח נעוץ בשעון. כך אין צורך בי־ניהול חשבונות מיוחד ונחסך כוח־אדם. יתרון נוסף, העובד יכול ל־הפסיק ולחדש את עבודתו כרצונו, כל עוד הוא עובד בשבוע את מכסת השעות שהוא חייב בה. הדבר מאפ־שר לעובדות החייבות להפסיק את העבודה באמצע, למשל, לטיפול ב־ילדים לעשות זאת.

במפעלים גדולים גם ניתן לחלק את שעות העבודה כך שלא יהיו בעיות של עומס תנועה בכבישים. היתרון המהפכני של שיטת הזמן־הגמיש הוא בעצותה למגמה של שי־תוף עובדים בניהול. השיטה מאפ־שרת לכל עובד לקבוע בעצמו את הזמן הנוח לו לעבודה. שיטת הזמן־הגמיש שהומצאה לפני שנתיים, כבר מופעלת על ידי 1000 חברות בגר־מניה, שוויץ, איטליה, סקנדינוויה וכן הומלצה על ידי ממשלת צרפת. השיטה מאפשרת למפעלים ליצר ב־שבוע של שישה ושבעה ימים, כ־אשר העובדים עובדים רק ארבעה ימים.

איך לא לעודד צריכת הדרים

המועצה לשיווק פרי הדר הח־ליטה באחרונה לעודד צריכת פרי הדר בשוק המקומי, כנראה משום הקשיים ביצוא. אולם ה־פעולות שעושה המועצה מנוג־דות לכללים הבסיסיים של תורת השיווק, ודומה שהמועצה עושה הכל כדי לא לעודד את צריכת הפרי. להלן מספר דוגמאות.

בסופרמרקטים הוצבו דוכנים, ובהם הדגימו נערות מטעם ה־מפרי הדר.

מועצה ביצה להכין מתכונים מפרי הדר. עקרות בית שביקשו לטעום מן המאכלים שהוכנו, כדי לעמוד על טעמם — נענו בשלילה, והודעה כי אסור לט־עום ומותר רק להסתכל. הנערות נתנו לעקרות הבית עלון מתכו־נים מלפני שנה או שנתיים, וה־מועצה לא טרחה להכין עלון חדש, למרות שהטעמים משתנים מסר.

* לעלון צורף דף ובו שאלות לצרכנים. בשאלון עשרות שא־לות, מהן מנוסחות בצורה מוזרה ובלתי־ברורה. צרכן הרוצה ל־ענות על השאלות צריך לקפל את הדף שלוש פעמים, להדביק בול של 15 אגורות (בדרך כלל אין מחזיקים בבית בול כזה, כי הבול הסטנדרטי הוא של 18 אגורות) וללכת עם הדף־המכתב לתיבת הדואר. כלום לא שמעו אנשי המועצה על השיטה של משלוח תשובות לשאלונים „על חשבון הנמען"? מעניין כמה תשובות קיבלה המועצה לשא־לון זה...

נסיון נוסף של המועצה להי־פטר מעודפים הוא לשווק בארץ קרטונים ובהם שמוטי ליצוא. אלא שמשקל כל קרטון 20 קילו. כיצד תגרור עקרת הבית קרטון זה הביתה? כלום סבורים אנשי מועצת ההדרים כי עקרת הבית משולה לסווארי הנמלים, המקב־לים פרמיות על סחיבת הקרטו־נים הכבדים?

ויצו תזמין עבודות בניה בשיטת מכרזים פתוחים

מאת סופרו הכלכלי של „הארץ"

הנהלת ויצו בודקת אפשרות לע־בור לשיטת מכרזים פתוחים בהזמנת עבודות בנין. עד כה הוזמנו עבו־דות — בנית מעונות יום, בתי ספר וכו' — בשיטת המכרז הסגור בין כחמישה קבלנים. אולם בשנה ה־אחרונה עלו המחירים בכ־30%, ו־ההנהלה סבורה כי יתכן שתשיג מ־חירים נמוכים יותר במכרז פתוח.

עד עתה עבדו עם הקבלנים סיני־ורדי (רחובות), שפריר (תל־אביב), לנצאי (חולון), דניאלי (ירושלים), משקוביץ (חיפה). מנהל הכספים של ויצו, מר עזרא טל, מסר כי בעבר עבדה החברה גם עם סולל־בונה, אך בשנה וחצי האחרונות אין מזמינים עבודות בסולל בונה כיון שהחברה דורשת להצמיד את התנים לייקור מדד יוקר הבניה.

כדוגמא לייקור נמסר, כי בניית מעון ילדים בירושלים עלתה לפני שנה וחצי 600 אלף ל"י, ועתה דור־שים 900 אלף ל"י בעד מעון דומה — ייקור של 50%. בתל־אביב יקרה בניית מעון בכ־40% בזמן דומה.

אישים ועסקים

הרי לנדי — יו"ר מנהלי צור

מר הרי לנדי, ממנהיגיה של יהדות בריטניה מונה ליושב־ראש מועצת המנהלים של חברת הביטוח צור, במקומו של זאב ויליאמס המנוח.

הרי לנדי משמש יו"ר כל החברות של קבוצת ויליאמס בבריטניה וב־ישראל, כולל בנק א"י בריטניה בע"מ, נשיונל אינשורנס אנד גרנטי קורפוריישן, סנטינל אינשורנס קו־מפני, לונדון סיטי אנד וסטקליף פרופרטיס.

היו"ר החדש מוכר כאחד מראשי התנועה הציונית והמגבית בברי־טניה. מאז 1947 הוא ציר בכל ה־קונגרסים הציוניים, חבר הוועד הפועל הציוני, ונבחר גזבר כבוד של ועד שליחי הקהילות של יהדות בריטניה.

✻

מר עמיחי רזון מונה למנהל מרכז הספר והדפוס במכון היצוא, החל ב־1 באפריל. מר רזון עבד קודם לכן בנויצא קידום כלכלית בחברת המשביר המרכזי. הוא בא במקומו של מר יהושע בנין, המורים כן המכון לאחר שבע שנות עבודה בו.

גב' יעל כהלון הוכנה ב־1 באפריל לתפקיד מנהלת מרכז האופנה במכון היצוא, במקום הגב' רות קימל, ש־עברה לחברה פרטית.

מסו"ת לא יפרסם רשימת יצואני יהלומים מוסמכים ללא הסכמתם

משרד המסחר והתעשיה לא יפרסם להבא רשימות יצואנים מוסמכים ב־ענף היהלומים ללא הסכמה בכתב של היצואן — הודיע המפקח על היהלומים לעו"ד אורי ו. מנשה, ש־הגיש בשם יהלומי קרן־אור בקשה לבג"צ נגד פרסום רשימות היצוא־נים בענף היהלומים.

בבקשה טענה חברת יהלומי קרן־אור, כי היא יצואנית ותיקה ופרסום נתונים כספיים עליה ועל חברות אח־רות בענף גורם לה נזקים כספיים. בית־הדין הגבוה לצדק הוציא צו ביניים נגד שר המסחר והתעשיה, אולם לפני הדיון בהפיכת הצו ל־החלטי הודיע המפקח על היהלומים על הסכמתו לאי־פרסום שמות יצוא־נים ללא הסכמתם. כמו כן הודיע ה־מפקח, כי בפרסום רשימות היצואנים בעתיד יצויין בצורה בולטת, כי אין רשימה זו כוללת את כל היצואנים אלא רק את אלו שהסכימו לפרסום זה.

כור מתכת מפתחת מכשיר לניקוי מדרכות המצאת יגאל מוסינזון

חטיבת המתכת של כור החלה ב־פיתוח דגם של מכונה לניקוי מדר־כות, המצאה ישראלית של הסופר יגאל מוסינזון. ההמצאה רשומה כ־פטנט ומיועדת לניקוי מדרכות במ־קומות שאליהם אין מכונות הנקוי הגדולות מגיעות, ולהחליף את עבו־דת הידיים.

המכשיר הוא מעין שואב אבק בעל זרועות לצדדים ברוחב עד מטר ו־חצי. המיתקן מורכב על קטנוע או טרקטור קטן, ונוסע על המדרכה תוך שאיבת הלכלוך מן המדרכה. ההשקעה במודל הראשון תהיה כ־50 אלף ל"י ומספר עיריות כבר מת־ענינות בנושא.

מר מוסנזון מפתח עתה גם חניון למכוניות המיועד למגרשים קטנים והמאפשר חניה בכמה קומות בלי צורך בבניית מסלולי נסיעה.

מה נשתנה בבורסה

בשוקי ההון והכספים

מאת מרדכי צבי

לאלה שיוסיפו היום קושיה חמ־שית לגבי הבורסה הישראלית תוכ־לו להשיב ללא היסוס: הרבה הש־תנה בבורסה התל־אביבית לעומת ערב פסח לפני שנה. אז נפל החג ביום ד' ה־9 באפריל. ביום ה' של־פניו היה המחזור בשוק המניות 133 אלף ל"י, מזה 28,300 ל"י בשלב ה־שערים המשתנים. אתמול הסתכם המחזור ב־4.18 מיליון ל"י, מזה 2.17 מיליון ל"י בשלב השערים המשת־נים.

לו דייקתי במשפט האחרון הייתי צריך לכתוב בשלבי השערים המש־תנים, בלשון רבים. כי גם זהו הבדל נוסף לעומת השנה הקודמת. בחלקו השני של המסחר נערכים סיבובים אחדים, ככל שמרשה הזמן, בין 8.45 ל־1.30, כפי שאירע אתמול. על אף הארכת הזמן מעבר למועד הרשמי, כדי לאפשר השלמת שני סיבובים עד תום רשימת המניות, היה ברור כי בידי הברוקרים עוד ועוד הוראות קניה ומכירה. בשלושת ימי המסחר השבוע הסתכמו המחזורים: יום א' — 4.27 מיליון ל"י; יום ב' — 3.73 מיליון ל"י ואתמול — 4.18 מיליון ל"י, ביחד 12.18 מיליון ל"י בין כותלי הבורסה בלבד.

בלי ספק השינוי הבולט ביותר אירע ברמת השערים. היום לפני שנה עמדו מניות ארגמן, מבוכרות על 96; אתא ב' — 97; הכשרת הישוב, למוכ"ז — 86; וולפסון־קלור־מאיר, למוכ"ז על 46. לא, אין זו טעות. אלה שערי המניות ב־8 באפריל 1971. אלא שאותה עת הת־ענינו אך מעטים במתרחש בבורסה, כיום נע מספרם של אלה שרכשו מניות בין 80 ל־100 אלף איש. לפני שנה די היה בהיצע של 2,000 ל"י ע"נ, כלומר בתמורה כספית של 920 ל"י, כדי להוריד שער מניות וולפסון, למוכ"ז ב־3.2 ואף 4 נקו־דות. אתמול החליפה ידים כמות של 170,000 ל"י ערך נקוב, יותר מ־300 אלף ל"י תמורה כספית, ב־מירווח של נקודה וחצי, בשני חלקי המסחר.

הציבור יסבו לסדר רבבות משקי־עים במניות. חלקם כבר הספיקו לצבור רווחים ניכרים, מצב רוחם טוב ובטחונם העצמי רב. אין מירשם בדוק יותר להצלחה כאשר ה־הצלחה עצמה. אחרים הצטרפו מ־אחור יותר ואף הם מגנים מזלם. כולם דרוכים ומתחזים להמשך ה־מהמר. כאשר מתברר להם כי המ־ניה שלהם עלתה נושמים לרווחה. כאשר מכרו ברווח מרוצים ביותר, עד שמתברר להם כי בינתיים עלתה המניה שלהם יותר ואז מתמלאים רגשי חרטה. מדוע מיהרו למכור. ואחרים, שהמניה שלהם עולה וער־לה ועם כל עליה גובר התיאבון. ואז מתחילה אותה מניה לרדת. וכ־אשר היא מאבדת עוד ועוד נקודות נתקפים רגשי צער: למה לא מכר־תי כאשר שערה היה יותר גבוה. בקצרה, כנגד ארבעה סוגי משקיעים דיברה תורת ההשקעות: החכם — פועל בשקט, בראש צלול ועם עפ־רון ביד. אינו מתלהב ואינו מתרגש. הוא יודע כי בורסה היא סיכוי וסי־כון. אפשר להרוויח ואפשר להפסיד. התם — אינו מקשה קושיות: כולם קונים מניות, גם הוא קונה. כולם מרוויחים, גם הוא ירוויח. כולם יפ־סידו, גם הוא יפסיד. הרשע — למה לכם השגעון הזה. זהו בלון שיתפו־צץ. זה מחיר מופרז. חבל על כספ־כם. ושאינו יודע לשאול: אמור לו לקנות אגרות חוב והרחק אותו מ־יועצים.

מדד שערי מניות בבורסה התל־אביבית

100 — 31.3.67

	28.3.72	27.3.72
כל המניות	237.91	236.66
בנקים וביטוח	191.38	189.82
מקרקעין	228.58	236.71
תעשיה ומסחר	333.20	332.17
חברות להשקעה	212.88	210.86
חברות נפט	212.08	215.88

זכויותיו של מפעל מאושר לאחר שהתואר נשלל ממנו

מאת יהודית קנולר, סופרת „הארץ"

בית המשפט המחוזי בתל־אביב נתבקש לפסוק אם תשלום של 32,972 ל"י הנדרשים על־ידי של־טונות המכס מחברת ספירהלאיט (בכינוס נכסים), הם כדין ובעלי זכות עדיפות. הבקשה הוגשה על־ידי כונס הנכסים של החברה עו"ד גרשון תמיר.

הבעיה שהתעוררה בבית המשפט נוגעת לשאלה המשפטית אם זכאית חברה הנהנית מזכויות מפעל מאו־שר, לזכויות אלה לאחר שהחברה הפסיקה לפעול בתור שכזו, בגין פעולות שביצעה לפני ביטול זכוי־ותיה כמפעל מאושר. סעיף 75 לחוק לעידוד השקעות הון 1959 קובע: א. המינהלה רשאית להתלות אי־שור או לבטל לעתיד או למפרע... ומשעשתה כן ישולמו המיסים ו־תשלומי החובה האחרים שלגביהם ניתנו הטבות... התשלום יעשה ב־מועדים שתקבע המינהלה.

מוסיף על כך סעיף 141 לפקו־דת המכס באמרו: „טובין שיובאו ל־ארץ כשהם פטורים ממכס מחמת היותם... חברה, תדמית, או כל מו־סד או אדם אחר שהיו אותה שעה לפי כל חוק בר־תוקף בעניני מכס, בעלי זכויות־יתר לייבא טובין אלה ללא מכס, והוצאו טובין אלה ל־רשותה של חברה... שאינם זכאים לייבא אותם בלי מכס, ינהגו בהם לפי הכללים האלה: 1. היה המכס לפי התעריף בשעת ההוצאה, מכס לפי הערך, יהיו הטובין חבים ב־מכס לפי הערך על ערכם בשעת הוצאה ומכס זה יוטל עליהם".

בשעה שכונס הנכסים מכר את המכונות והציוד נשוא הדיון, לחברה היה עדיין פטור של מפעל מאושר. רק חצי שנה לאחר המכירה ושנה וחצי לאחר שהיתה החברה בכינוס נכסים שלח מרכז ההשקעות הודעה אל החברה בדבר ביטול האישור שניתן. בהודעה זו נדרשה החברה לשלם את מלוא המ־סים וההטלים החלים על החברה הפועלת כמפעל בלתי מאושר.

למרות ההודעה המאוחרת, קובע השופט שלמה לובנברג, כי לפי לשון החוק חל המכס על הסחורות שנמכרו ללא המכס, וזאת משעה שהוצאו ונמכרו על־ידי הכונס בתפקידו במימוש נכ־סי החברה. יחד עם זאת אין כוס דין קדימה לחוב זה, שנוצר לאחר שהחברה היתה בכינוס נכסים.

שערי ניירות ערך בבורסה התל־אביבית

28.3.72

מניות			
תעשיה, מסחר ושירותים			
חשמל (ש)	55	−0.5	54.5
אליאנס (ש)	865		375
אלקו 1 (ש)	112.5		110.5
אלקו 2.5 (מ)	113.5	+1	112.5
אלקטרה 1			
אקס (ש)	228	−9	229
אלקטרה 5			
אקס (ש)	190.5	−8.5	195
ארגמן (ש)	350.5		350
ארגמן (מ)	357.5	−3.5	355
ארגמן (ר"ב) (מ)	364		371
אתא ב' (ש)	170		169
אתא ג' (ש)	169.5	+0.5	169
אתא מכונה (ש)	151	+6	153
בית הרכב (מ)	79.5	+1	78
דובק ר"מ (מ)	304	+4	303
קרור 1 (מ)	260		
קרור 10 (מ)	156.5		158
כבלים (מ)	161.5		159.5
כר"ב (מ)	153	+1	150
ספנות (ש)	129	+0.5	126.5
כיביקלים (ש)	79	+1	78
לא"פ ר"מ (מ)	117	+7	114.5
מולר (ש)	209.5	+10	201
נחושתן ר"מ (מ)	250		
סבנ (ש)	790		790
כבנ (מ)	810		820
פיניציה ר"מ (מ)	122	−1	121.5
מפעלי ניר (ש)	279.5		279
עסיס ב' (ש)	260	−4	265
שכון ר"מ (מ)	123	+2	121
תעל ב' (מ)	195		194
עוף (ש)	87.5	+1	89
כספים וביטוח			
אוצר שלטון (מ)	171	+3	173
א.ת.ת. (מ)	256	+2	257.5
אוצר להתעשיה (מ)	293	−4.5	294
אי.די.בי ב (ש)	243		
אי.די.בי. ר"ב (ש)	201		201
בנק אגוד (ש)	241.5	−2	243
אמפא"י (מ)	186	+2	186
איי ביזנס ר"מ (מ)	194		194
אי' בריטי (מ)	190.5	+1	190.5
דיסקונט א' (ש)	337	+2	
בנק לחקלאות ר"ב (ש)	108		109
בנק מזרחי (מ)	149	+2	149
פועלים אקס (מ)	245.5	−50	246.5
פועלים ר"ב אקס (מ)	265.5	−45	261.5
בנק כרמל (מ)	160		161
לאומי רגיל (ש)	295	+1	297
לאומי השקעות (ש)	290		293
משכן בנין (מ)	164	+7.5	169
סחר חוץ (מ) ✻	310	+15	
פ' תעשיה 8% (ש)	90	+1	89
פ' משכן (מ)	205		206
משכן שני (מ)	178		175
כלל תעשיות (ש)	139.5	+1.5	137
מרכזית ב' (ש)	194.5	−2.5	193
הסנה (מ)	193		194
ו.ק.ב.ב. — 1 (ש)	244	+5	248
ר' ק' כ' — 10 (מ)	129.5	+2	128.5
ספחות ר"ב (מ)	181.5	−2	180
ספחות (מ)	177.5	+1	176
סהר ב' (מ)	168	−4	172
צור (ש)	134	+1.5	134.5
מקרקעין ופיתוח			
אזורים (ש)	166	+1	163
אפריקה 1 (ש)	375		380
אפריקה 10 (ש)	314	+4	310
הכ' הישוב (ש)	231.5	−9.5	226
הכ' הישוב (מ)	233.5	+3.5	[illegible]
משעי הדר (ש)	95.5		96
ישראם (ש)	140.5	−1	140
ג. רבבות (ש)	234	+1	225
כשתיין (ש)	176.5	−1	177
פרי אור (ש)	169	−1	165
אגבי — ישי (ש)	121	+6	135
נאות אביב (ש)	54	−1	41
ריאלקו (ש)	149		151
רסקו ר"מ (ש)	112	+2	109
רסקו (ש)	78		75.5

[illegible]			
דלק ב' (מ)	194	+1.5	192
דלק ב' (ש)	166		167
ירדן א' (ש)	60	−2	67
[illegible]			
[illegible] (מ)	95	+1.5	93
[illegible] (מ)	197.5	−2	197
[illegible] (מ)	195		197.5
[illegible] (מ)	99	+1.5	97
[illegible] (מ)	116.5	+1.5	115
[illegible] (ש)	151		149
[illegible] (ש)	224.5		223
[illegible] (ש)	253.5	+2	252
[illegible] (מ)	162		
[illegible] (ש)	279.5	−2	277.5
[illegible] (ש)	128	+15	138
[illegible] (מ)	130		
[illegible] (ש)	81.5	−2	83
[illegible]	118		118
[illegible]			
[illegible] (ש)	75		74
[illegible] (ש)	170	+4	168
[illegible] (ש)	203		
[illegible]			
[illegible] (ש)	215.5		
[illegible] (ש)	51	+6	
7% בנק [illegible] (ש)	125		
6.5% [illegible] (ש)	152.5	−4	
[illegible] (ש)	248		
[illegible]			
[illegible] (מ)	87.5	+4	
8% [illegible] (מ)	85		
7% פ' התעשיה (ש)	217		
6% פ' התעשיה ב' (ש)	161	+2.5	
6% פ' התעשיה גג (ש)	99	+0.5	
6% פ' התעשיה גג 1 (ש)	98.5	+1	
[illegible] (ש)	67.5		
אגרות חוב			
[illegible]			
5% [illegible] (ש)	198	+1.4	
5% [illegible] (מ)	106.4		
6% [illegible] (מ)	124.2	+1	
6.5% [illegible] (ש)	84		
[illegible] 5	111.5		
[illegible] 6	117	−0.1	
[illegible] 6 [illegible]	112.3		
[illegible] 7	117.9	+0.8	
[illegible] 8	103.6	−0.3	
[illegible] 9	106		
[illegible] 10	107		
[illegible] 11	105	+0.1	
[illegible] 13	105.5		
[illegible] 14	105.5		
[illegible] 15	103.4		
[illegible] 16	103.2		
[illegible] 17	106.7		
[illegible] 18	103.5	−0.4	
[illegible]			
[illegible] 1967			
[illegible] א'	161.6		
[illegible] ב'	161		
[illegible]	162.9	−0.6	
[illegible] 1963			
[illegible] א'	161.6		
[illegible]	144.2	−0.5	
[illegible]	137.4	+0.1	
[illegible] 1960			
[illegible] א	136	+1	
[illegible]	161		
[illegible]	130.1		
[illegible] 1962			
[illegible]	148	−0.7	
[illegible] 1963			
[illegible]	208.6		
[illegible] 1964			
[illegible]	191.7	+1	
[illegible] 1965			
[illegible]	171.8	+0.1	

מקרא: ר"מ — רגילות מבוכרות; א' — מניה א'; ב' — מניה ב'; ג' — מניה ג'; (ש) — על שם; (מ) — למוכ"ז; בלתי מבוצעות — מניה רגילה; ● — מוכרים בלבד; ✻ — קונים בלבד.

„סולונט" ב. ספיבק
סולונט SOLVENT
בימיקלים
רח' לוינסקי 16, ת"א
טל. 826609
יותר מ־30 שנות נסיון וידע
חמרי גלם לתעשיה בימית וקוסמטית
תמציות וחמרי גלם לבשמים
כוהלים סינטטיים וממיסים
רוב חמרי גלם לתעשיה הקוסמטית
לנולין אנהידרוס
מאחל
חג שמח
ללקוחותיו, ספקיו, קרוביו, ידידיו
ולמשפחותיהם

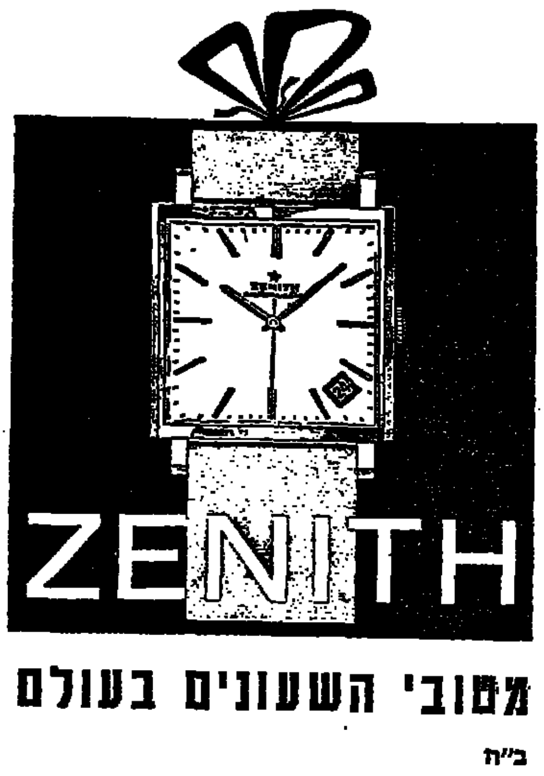

מטובי השעונים בעולם
ב"ח
לידידינו
לקוחותינו
ולכל עם ישראל
ברכת חג שמח
מאחלים:
„שלה" ישראל „זניט" שוויץ

למשרד התיירות, לאורחינו בארץ ובחו"ל
לידידנו, ספקינו, עובדינו ולכל בית ישראל
חג שמח
מלון קרלטון נהריה
בעל ★★★★ 4 כוכבים
המלון המפואר ביותר בצפון הארץ
כל החדרים עם מזוג אויר
וכל הנוחיות
כשר
בריכת שחיה, מועדון ברידג',
מועדון לילה עם תזמורת

טלפון: 04-922211

בשר לפסח
לחג
מבחר עשיר של
חלב ותוצרת חלב
טרה TARA

חג שמח
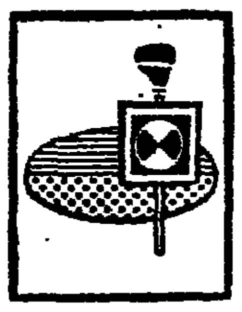
צינקוגרפיה
„השרון"
תעשיות כל סוגי הגלופות
✻ קו
✻ רשת
✻ וצבעים
תל־אביב, רח' הקישון 18/24 טל. 827523

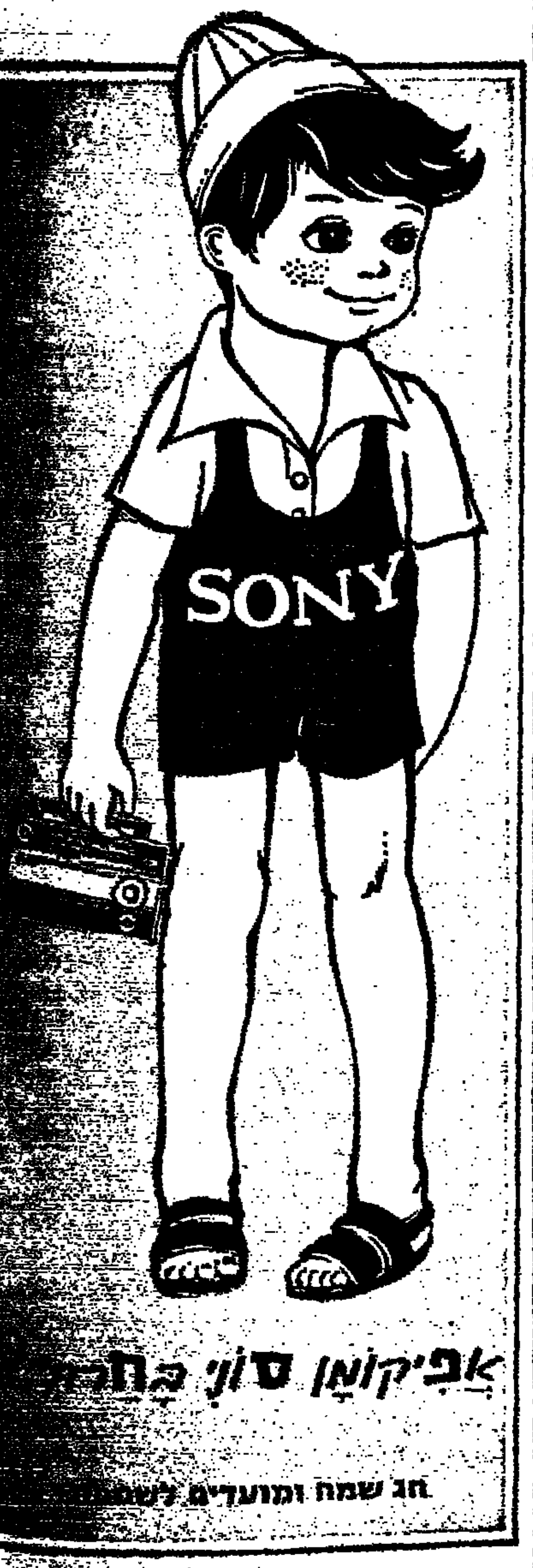

אפיקומן סוני בחג
חג שמח ומועדים לשמחה

ללקוחותינו וידידינו
ולכל הבאים עמנו
בקשרים
שלוחה
ברכת חג נאמנה
בפרוס עלינו
חג הפסח — חג החרות
אלברט בומון
רח' פרץ 5 תל־אביב
יבואן כלי בית ומטבח

מסעדת אלהמברה
אצל כריסטיאן
פתוחה בשבוע של פסח
JAMAIS LE VENDREDI
יפו, שדרות ירושלים 30
מספר הטלפון הוחלף ל־864453
חג שמח
כריסטיאן.

נתנאל מוזילוב
רחוב נחלת בנימין 58 תל־אביב ● רחוב אלנבי 128
מכשירי כתיבה
צרכי משרד
רהיטי משרד
ומכשירי הנדסה שונים
מתנות
דברי חן ותכשיטים
שעוני זהב וכסף
קרמיקה
דברי עור
ומכשירי כתיבה
מאחל
חג שמח
ללקוחותיו, ספקיו, ולכל בית ישראל

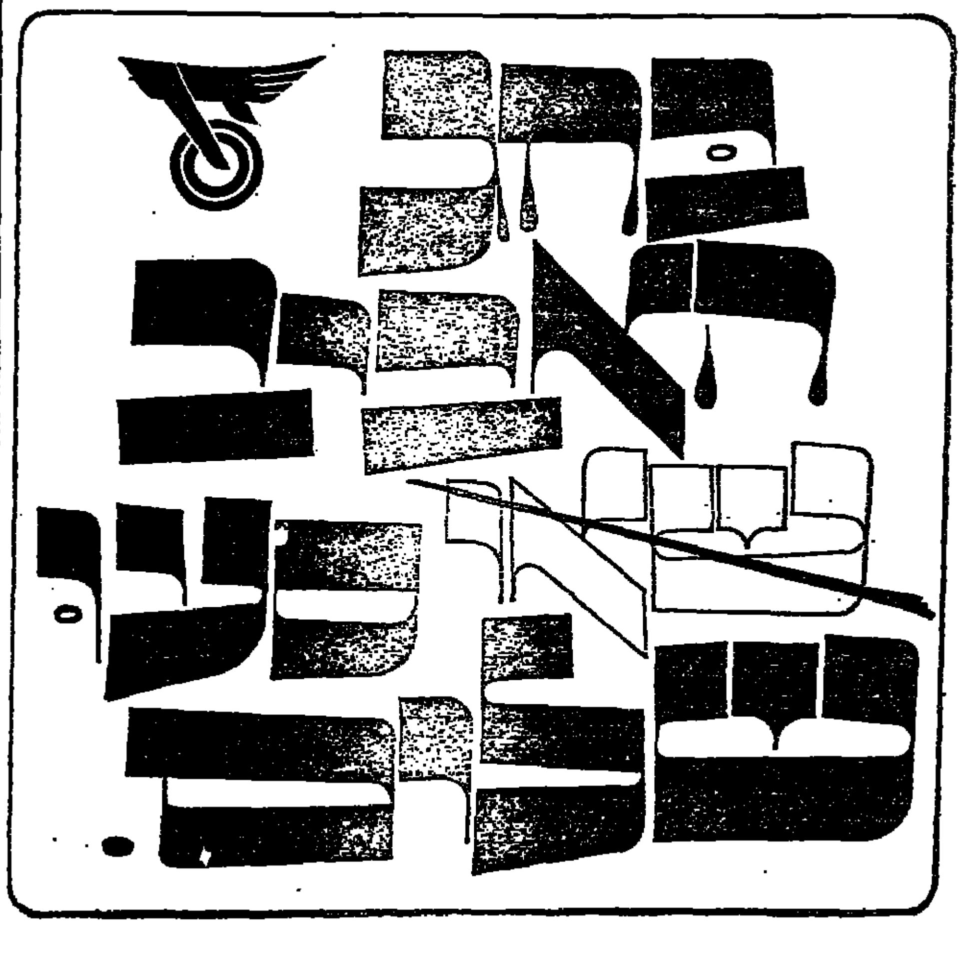

תוכן איכותי ותמורה כלכלית

מאת אלי רביב

בנסיון אישי יודע כמעט כל אחד שבעלי מקצועות של עבודת כפיים מיומנות דורשים ומשיגים מחירים מרקיעי־שחקים בעד שירותיהם. "ביקור בית" של שרברב מותיר אחריו סימנים לא פחות בולטים בתקציב המשפחתי ואולי יותר — מביקור בית של רופא פרטי. עם זאת, רק שיחה עם מי שעיסוקו היומיומי בבעלי מקצועות אלה חושפת תמונה קצת יותר מקיפה על הנעשה בשטח זה. העובדות המתגלות בשיחה עם קבלן בניה, למשל, הן מדהימות.

טייח מיומן — ופירוש הדבר הוא בעל מקצוע צעיר שאחריו שנות נסיון אחדות — יכול להשתכר ביום עבודה של 8 שעות 60 ל"י נטו, או 1,500 ל"י לחודש; לסידורים עם מס הכנסה דואג הקבלן. למעשה יכולה הכנסתו הנקייה של טייח כזה להסתכם בסכום כפול — אם רק ייאות לקבל עבודה נוספת, על בסיס קבלני, כדי שעתיים־שלוש ביום. בעבודה אין מחסור. הטייחים נקרעים ממש לגזרים בידי הקבלנים, הרודפים אחריהם, פשוטו כמשמעו.

הטייחים אינם שכבת העילית בין בעלי מקצועות הבניה. רצפים שוב אינם מוכנים לעבוד על בסיס יומי. בעבודה קבלנית משתכר רצף מומחה 80 ל"י נטו ביום עבודה בן 8 שעות. בין הרצפים קבוצת עילית: מרצפים ומצפים בשיש. שירותם מבוקש מאד בתקופה של בנית בנייני פאר. התעריף הקבלני לעבודת שיש בסוג מסוים הוא 20 ל"י למ"ר. פועל זריז יכול להגיע ללא קושי מיוחד ל־10 מ"ר ביום עבודה של 8 שעות — או 5.000 ל"י ברוטו לחודש. העבודה קשה. אולם עבור התשלום נאות מוכנים לעבוד שעה או שעתיים נוספות.

המומחיות הנדרשת במקצועות כפיים אלה ואחרים היא ניכרת. אך אפשר להגיע למיומנות הנרצה תוך שנים אחדות. נוסף לכך, מחמת הביקוש שאינו יודע שבעה — כך מסבירים אנשים הקרובים לנושא — חלה ירידה תלולה בסטנדרטים המקצועיים. בענף הבניה משלימים קבלנים ומפקחים עם רמה נמוכה בהרבה מזו שהסכינו לה לפני 10 שנים. גורמים אלה מקילים על שכירים להפוך לעצמאיים.

התמריץ העיקרי להפוך לעצמאי נובע מההפרש הגדול שעדיין קיים במספר ענפים בין מה שמקבל שכיר מידי מעסיקו — לבין מה שגובה המעסיק מידי הלקוח בגין עבודת השכיר. מסביר לי שרברב: "אחרי שראיתי, כי בעל הבית שלי מקבל מהלקוח 120 ל"י על עבודה שבעדה שילם לי שכר יום (35 ל"י) — החלטתי להיות עצמאי. כעת אני מקבל 120 ל"י. בקרוב יזדקק הוא עצמו לעוזר־שכיר.

יש לפקפק אם בידי מישהו נתונים כלשהם על הכנסתם המצויה של עובדי מקצועות כפיים אלה. ברור כל דיווח או מידע הנמסר על ידם לכל גורם שהוא, מושפע מהחשש מפני עינא־בישא של פקיד השומה. אפשר שחשש זה גם גורם לכך שהכנסתם הגבוהה אינה מתבטאת בצריכה־ראוותנית. סיבות אחרות נובעות מנוהגים ומבנה המשפחות בשכבה החברתית ממנה צומחים עובדי מקצועות הכפיים. (יש גם לזכור כי במקרים רבים, ככל שההכנסה המשפחתית אצלם גבוהה יחסית להכנסה הממוצעת של משפחה במשק, ההכנסה לנפש עשויה להיות נמוכה, בגלל גודל המשפחה). בכל אופן גם בדיקה שטחית של הנושא, על בסיס מידע חלקי ועקיף, נותנת יסוד למסקנה, שהולכת ונוצרת קבוצה סוציו־כלכלית חדשה במשק, שמאפייניה: עמל כפיים מפרך כאז — והכנסה גבוהה מאד, יחסית להכנסה הממוצעת במשק. מזה, לא היתה שכבה זו צריכה לקבוע לה סמל מעמדי. אפשר היה להציע לה פרוטוטיפ — מתהפך — של א. ד. גורדון.

קיימת דיספרופורציה משוועת בין הכנסותיהם של בעלי מקצועות הכפיים לבין הכנסותיהם של רוב בעלי המקצועות המחייבים הכשרה אקדמאית וכאמת אינטלקטואלי. רמת הכנסותיהם של בעלי מקצועות אקדמאיים אינה בגדר סוד. היא נקבעת בעיקרה בסולמות השכר המקובלים במשק. רוב הבוגרים בפקולטות למדעי הרוח, החברה והמשפטים נקלטים בעבודה במשכורות התחלתיות של 600—900 ל"י. התחזית לעתיד — גם למעולים שבהם — אינה מזהירה. רוב סולמות השכר מסתיימים במשכורות כ־1,800 ל"י. הדבר חל בעיקרו גם על בעלי מקצועות המחייבים הכשרה מורכבה יותר, כגון רופאים.

נכון שחלק מבעלי מקצועות אלה עובדים כעצמאים. אולם הנתונים שפורסמו באחרונה מטעם לשכת עורכי הדין מוכיחים שאין בכך כדי לשנות את התמונה בעיקרה (אמנם יש לזכור, כי הנתונים הוצאו על־ידי חברי הלשכה ולא נעשה נסיון רציני לאימותם). כרבע בלבד מכלל עורכי־הדין הם בעלי הכנסה שנתית ברוטו העולה על 22,000 ל"י; כמחציתם — הכנסתם השנתית 11,000—22,000 ל"י; ורבע — פחות מ־11,000 ל"י.

הדיספרופורציה בין הכנסותיהם הנוכחיות (ולרבות הסיכוי הנוכחי לגידולן בעתיד) של בעלי מקצועות הכפיים ובעלי המקצועות האינטלקטואליים, מוסברת על־ידי מספר גורמים:

* חלק ניכר מהפעילות במקצועות האינטלקטואליים מולאם, ואינו מושפע אלא באיחור (וגם אז רק חלקית) ממנגנון הביקוש וההיצע בשוק. דבר זה יוצר את אחת האנומליות המרות בחברה המודרנית: אי־נכונותה לשלם למי שעובד למען הכלל את מה שהיא מוכנה לשלם למי שעובד במישרין למען הפרט (האנומליה בולטת ונראית במיוחד כאשר מדובר בבעלי מקצועות המולאמים בחלקם: משפטנים ורופאים בשירות הציבורי מול משפטנים ורופאים בפרקטיקה פרטית).

* ההלאמה מצויה במתוק, עבודה יש לשלם, אלא שמשקלו של גורם זה, כהסבר להפרשיות המתוארת התמעט. לכאורה, הכנסותיהם הנגבהות של בעלי מקצועות הכפיים בענף הבניה הן קוניונקטורליות. למעשה, בגלל הביקוש ארוך־הטווח לדירות, ספק אם צריכים הם לחשוש לעתידם הכלכלי (על אף המיתון הגוף ב־1966). בענפים אחרים — כגון ענף הרכב, שירותי אחזקת־בית ושירותים למכשירים ביתיים — פועל גורם אחר: אורח החיים שהתפתח בארץ בשנים האחרונות הפך את הביקוש לשירותים אלה לבלתי־גמיש. לא רק ביחס למחיר ההיצע אלא גם לרמת ההכנסה של הנזקק.

* החברה הישראלית, ככל חברה מערבית, מדגישה את היוקרה והסטטוס של בעלי מקצועות אינטלקטואליים; התוצאה הגלויה — דיגראדציה מסוימת במעמדם של בעלי מקצועות הכפיים. חלק מהתמורה בעד עבודתם של האינטלקטואלים משולם במונחים בלתי־כספיים; חלק מהתמורה בעד הנכונות לעסוק במלאכת כפיים משולם בכסף.

בלתי צודקת איננה ההתמרמרות של ה"נצולים" שמנצלים, כביכול, בעלי מקצועות הכפיים את "הציבור": הם גובים את מה שתנאי השוק מאפשרים להם לגבות. וגם מנקודת ראות "מוסרית" אין בכך דופי. אולם הדיספרופורציה בעינה עומדת. ויש לה השלכה חשובה על אופיה של החברה הישראלית בעתיד.

מכשלה שיש צורך דחוף להתמודד עמה

השאיפה להקנות השכלה לילדיהם היתה מאז ומעולם מבוקשם העליון של הורים יהודים. שאיפה זו להקניית דעת נבנה מגורמים שונים. אך אחד מהם היה קשור, גם בהווה, שיש בדבר כדי להבטיח עתיד כלכלי טוב יותר. בתוך אינרציה מקסבתית מקובלת הנהגה זו גם כיום ("השכלה אקדמית מבטיחה הצלחת ההכנסה והמעמד החברתי..." — אליהו טלמסר, "הארץ" 15.3.72), על אף שהעובדות מוכיחות על הפניט.

למעשה נוצר מצב אבסורדי: אב שעיסוקו בעבודת כפיים המאיץ בבנו או בתו להוסיף וללמוד במסגרת להכשירם לפעילות אינטלקטואלית — דן אותם (בהסתברות גבוהה למדי) לרמת הכנסה עתידית נמוכה משלו. אפשר רק לשאול, מתי יתפכחו רבים לעמוד על משמעותה של התופעה, ועל מסקנותיה הנגוזות.

לאו דווקא זו רק שאלה של רמת ההכנסה, אף של המעמד החברתי. אפשר היה להשלים עם התוצאות הנבמעות ביותר קלות. אולם אין זה כך. ההכשרה לקראת פעילות אינטלקטואלית מצמיחה, כבונוס־לוואי, נכס יקר־ערך: היכולת לנצל ולהפיק תועלת ממוסדותיה וערכיה התרבותיים של החברה וקובעים את איכות החיים הסוציאלית של האזרחים; אך כושר רב של האזרחים לנצל אותם מוסדות וערכים הוא הקובע את יכולתה של החברה להוסיף ולפתחם. מאלה השואפים ומסוגלים להכשיר את עצמם לפעילות אינטלקטואלית ולחיים בעלי תוכן איכותי גבוה, גובה החברה מחיר כבד. כבד מדי, במונחים של התמורה הכלכלית־החומרית המובטחת להם בעתיד.

זו מכשלה, שצורך דחוף להתמודד עמה.

האוניברסיטות והונאת הציבור

מאת אליעזר ליבנה

במערב מחלקים תארים בלי קשר לכושר ולידע

התקופה האחרונה במערב, ביחוד בארצות־הברית, מתאפיינת בזיוף תפקידיהם של מוסדות חברתיים. הביטוח הסוציאלי, במקום לדרבן לעבודה פרודוקטיבית, הופכים מכשיר לריבוי בטלנים־מרצון; הפקידות הציבורית, שנועדה לשרת את הציבור, נעשית אספקה לרכישת משרות־מעבר לשירותים לציבור; תהליך דומה ניכר במוסדות החינוך הגבוה, האוניברסיטאות, שתפקידן לספק בעלי־מקצוע משולים, נראות כיצרני תוארים המבטיחים לבעליהם תעסוקה מועדפת ללא אחריות בהישגיהם.

תהליך זה, המעלה את הסטודנטים למעמד מועדף בכוח תארי־כבוד, מופעל על ידי "אינפלציה של ציונים טובים" (א. פיטרסון, "הארץ" 20 באפריל) וריקון הבחינות מיעילותן. בארה"ב מקבלים עתה ר ו ב מסיימי האוניברסיטות את התואר "מצטיין". באוניברסיטת הרווארד בעלת־היוקרה (לשעבר) שני־שלישים... הסימון "מצטיין" מזכה היום — לפני אינפלציית הציונים הטובים — במשרה, ואפילו ב"מישרה טובה" (כנ"ל). עיקר זו תוצאותיה מסועפות ומעמיקות. היא מרוקנת את החינוך האוניברסיטאי מתכליתו; נוטלת מהמורים את מעמדם המדריך; פוגמת בכלל הליכי הייצור והמינהל ומפקירה את בוגרי החברה לפליטותם של בלתי־מוכשרים (או ממורמרים).

* המאמץ ללימודי המקצועות האינטלקטואלי של הסטודנטים מוזיל רמתם. למה להתאמץ, אם התואר מובטח בין כה וכה? "אני כבר אינני הולך לאוניברסיטה ועדני מקבל ציונים מצויינים", שח סטודנט מסיים של אוניברסיטת ויסקונסין (כנ"ל).

* פרופסורים, הלחוצים אחרי פופולריות אצל הסטודנטים, מחלקים ציונים טובים ומרוקנים את הבחינות מתוכן. יעודם המדעני האקאדמי נעלם; הם מסכים מעין עסקני־תרבות, ללא סיכון המצטוד לעסקנים פוליטיים.

* הנליה למעמדות אקדמאיות בחברה מאבדת קנה־מידה ענייני ומהימן. המוכשרים והמעולים אינם זוכים בתיעוד המבדילם מהאחרים. המישטר הקפיטליסטי התאמץ בכושר־ניצול על־ידי גימנזיים; עתה נגלה מישטר המתאמפין בעידודם של בעלי בלתי־מוכשרים. המשק מוצף בבעלי תוארים שאינם מתאימים כלל ליכולת המשימות המקצועיות. דוגמה מאלפת — אצולה חדשה, שבינוניים נושאים בעשו מיתוסים (ר' מנהלים). אמנם, שתהליך זה נובע אצלה, יעילותה מוגרת, וכן מפעמת הבין־לאומי ואיכות המוצר.

"ניוונה של ההשכלה הגבוהה בארצות־הברית מודרכן על ידי נסיונו של הליברליזם האמריקאי לפתור בעיות אנושיות וחברתיות חמורות בדרך מהירה וקלה. בתחרות־כלל־גרדס. "כדי לעודד את בני הגזע האחר (כושים, א.ל.) ובעלי הרקע הנחות... רואים הבורים... לתת להם ציונים טובים מכפי שהם ראויים" (כנ"ל). ההוצאה הוא השוכה מכוונת של בעלי־הסובות הגימהרים: ריבוי הפליה גזעית. המעסיקים יניחו מראש, שבעל תואר כושי תעודתו אינה מייצגת אותה מידה של ידע וכושר כשל עמיתו הלבן, או הסינרייפני, ויפסלוהו לעתים ללא הצדקה עניינית.

מניח אני, שתוספת "ליברליזם" זו מיוחדת לאנדרלמוסיה האמריקאית. אבל מה שמתרחש אצלנו מספיק כדי לעורר דאגה חמורה. בענין זה נגלתה האוניברסיטה הדתית בר־אילן כ"מתקדמת", כלומר מדרדרת יותר, משאר האוניברסיטות שלנו.

תהליך זה יש לעצור בראשיתו. הוא עלול להעלל אצלנו שיבושים חברתיים וכלכליים חמורים תוך שנים מועטות. בארץ עשירה כקנדה מצויים כבר רבבות דוקטורים־לפילוסופיה מובטלים, מהגרים למדינות אחרות (כדי להשיג מישרה "ההספת את תארם). נאלצים לקבל עבודות "בלתי אקדמיות", כנהגות, פקידות שירותיות וכד'. או מזינים תנועות פרוגיות משמאל ומימין.

מהן המסקנות?

ראשית, יש להימנע ממרוצה בלתי־מבוקרת של מוסדות החינוך הגבוה, בפרט של מחלקות הקריות המגיסטיות והמזהן (כלכלה, סוציולוגיה, פסיכולוגיה, ספרות, משפטים וכד'). שנית, יש להקפיד על חסימת הבחינות ההצמדות את הידע והכושר הראלי של הבוגרים המסיימים. תקופה פתוחה מחייבת יותר ידע וכושר אינטלקטואלי מקודמתה.

שלישית, אסור לעודד רושם שביה"ס הגבוה הוא מסלול־מובטח, דוגמת ביה"ס היסודי והתיכון. סלקציה הדרגתית היא מבהוותה של האוניברסיטה. מוטב, שסטודנטים (—יות) יעזבו את ביה"ס הגבוה לאחר שנה־שנתיים (תוך ניצול לימודיהם בשטח אחר), משיצטרכו לאחר שלוש־חמש שנות לימוד למהנה של מתקיפי מישרות בלתי־מצויות.

רביעית, יש להפנות מירב מהתלמידים לחינוך על־תיכון מקצועי, המכוון ליישומים מוגדרים.

המגמה המתגברת בחברה המערבית, להקל על הכל בכל, לשחרר ממאמץ ומתח — מעין שוויונות של מרדסלים והגרה שפה — עשויה להביא להתערערות בסיסה הפסיכולוגי של החברה המודרנית, על הישגיה המדעיים הטכנולוגיים. האינפלציה היא ביטוי פיננסי־חיצוני לכך, המתרחש בארצות שהיו ארצות־שיא בעבר (בריטניה) בגדר אזהרה חמורה. אומות אלו יכולות, אולי, להרשות לעצמן התנסות — ולשלם את המחיר. ישראל מצווה בהקפדה ודאגה לכבה: הרסיה הדשול מסוכנים לקיומה.

המתנה הוקדשה לאליהו הנביא

מאת יהודה אריאל

הרכבת שהביאה אותי לבריסל נכנסה לתחנה בשעה חמש וחצי בבוקר. היה יום ראשון והתחנה היתה שוממה. ועוד שמונה יצאו מהרכבת עוד שני גברים, שכל אחד מיהר לדרכו. התכוונתי לבקר אצל דודה זקנה, ולא ידעתי איך להגיע לביתה. פקיד רכבת אדיב ניגש אלי ושאל אם יוכל להיות לי לעזר. הוא הבין כי זר אני בבריסל. הפקיד הביאני אל תחנת מוניות ובנסיעה קצרה הגעתי למחוז חפצי.

בנפרד האזינו את לוח המעמונים שלושבית המצלצלות את השעה שבתי להמתין חצי שעה כי עדיין מוקדם מדי. אלא שהקור הציק לי. צלצלתי וכעבור רגע שמעתי קול אשה שואלת בצרפתית: מי רוצה אותי בשעה מוקדמת זו. שניה היססתי. הבינותי שאינני יכול להגיד את שמי הלועזי שנגזר בפי הדודה. היו לה שני בנים שנעלמו במלחמת העולם השניה. אחד מהם שמו כשמי. אם אומר את שמי הלועזי האשה עלולה להתעלף מרוב התרגשות. היא עשויה לחשוב שחזר בנה. כל השנים אחר המלחמה לא נטשה את בריסל מתוך תקוה קלושה שאולי ישובו הבנים.

הדודה שאלה שוב מי המצלצל. השבתי: באתי מישראל, זה הקרוב שלך יהודה ורק אחר מכן הוספתי את השם הלועזי.

יומיים שהיתי במחיצתה. כשעמדתי להיפרד ביקשה להעניק לי מתנה. אמרה: מה אוציא כסף למתנה כל שהיא. אתן לך מתנה מכלי הבית. גביע כסף זה היקר לי כל כך, לך יהיה מקומו הולם. אל תביט אל הגביע כאילו שבר כלי הוא. אמנם נכון יש כאן קרע בדופן הגביע לא יצלח לשמש אותך בימי חג על שולחנך. אבל הבט, על הכוס חרות שם בני הגדול ששמו היה כשמך, וכשם סבכם המשותף, לכן ברצוני להעניק לך אותו.

כשהודיתי לדודה ונשקתי לה זלגו דמעות מעיניה. אמרה: שב עוד רגע. אספר לך את סיפור הגביע. וזה סיפורה: בימים שהגרמנים החלו להסתער על בלגיה, שמענו בוקר אחד רעש מטוסים. בני הבינו שעומדים להפציץ את בריסל, שבעקבות המטוסים יבואו גייסות הגרמנים. מהם נמלטנו בשנת 1933. והבנים אמרו שיברחו, אולי יגיעו לארץ מבטחים. הם נטלו כלי כסף שיוכלו אולי להמירם באוכל או במחבוא.

כעבור יומיים, כשבריסל כבר היתה בידי הנאצים, שבו הבנים. הדרכים היו חסומות. ראיתי את מעילו של בכורי קרוע מול הלב. שאלתי לפשר הדבר והבן הוציא מכיס החזה את הגביע וסידור תפילה. הוא סיפר שמטוסים גרמניים הפציצו את שיירות הפליטים. רסיס של פצצה קרע את מעילו ואין ספק שהיה נהרג לולא הגביע וסידור התפילה שהיו בכיס החזה. הגביע נפגע, והרסיס נתקע בסידור התפילה.

חלפו כמה ימים ושני הבנים נעצרו ונעלמו. אחר המלחמה הגיעו שמועות ששני הבנים, יעקב ויהודה אופנהיימר, נראו במחנות מעצר במזרח אירופה. אחרים סיפרו שפגשו אותם ברוסיה. אם הבנים החליטה להשאר בבריסל למרות שנשארה ערירית. בעלה נפטר מרעב לפני תום המלחמה. אמה הזקנה החזיקה מעמד אך נפטרה אחרי כן. תמיד חשבה, שאם ישובו הבנים יחפשו אותה בבית. בתקוות זו חייתה שנים רבות ועסקה בעזרה לעניים ולזקנים בקהילת בריסל.

בשובי לארץ נטלתי את הגביע לצורף. ביקשתי שילחים בכסף את החור אך לא ייפגע את הכוס. מאז שחזרתי מנסיעתי לבריסל, עומד הגביע המנוקה על קערת הפסח ומשמש כוסו של אליהו הנביא. מדי שנה כשמסובים אורחים חדשים ליד שולחנו שואלים הם לפשר הכוס הפגומה. וסיפור הגביע שהציל את בן דודי והחזיר אותו למספר ימים אל חיק משפחתו, הפך חלק בלתי נפרד מסדר הפסח בביתי. מתוך תקוה קלושה מאד, שישובו הבנים לאמם הזקנה, אולי בזכות הגביע שהוקדש לאליהו הנביא.

באביב ובקיץ
אתה מהודר ומסודר
בחליפה הקלה של
בגיר
מאריגי האיכות
פולגת
Diolen®

המבין מכיר באיכות בגיר

® reg. trademark, Enka Glanzstoff Group

פרסום מלניק

נסיעות בודדות וקבוצתיות

לכל מקומות נופש ומרפא באירופה.

טיפול בכל סידורי הנסיעות

פאלקסתורס

תל-אביב: רח' אלנבי 72, טל. 612378

חיפה: שד' העצמאות 59, טל. 524277

נציגים רשמיים

של CEDOK, משרד הנסיעות הממלכתי הצ'כוסלובקי; ושל כל מקומות המרפא בצ'כוסלובקיה.

מסירת פרטים מהימנים

שעות העבודה באשנבי בנק הדואר ביום ו' 31.3.72

לרגל סגירת מאזן בנק הדואר לשנת 1971/72 יהיו אשנבי בנק הדואר בכל בתי הדואר, סניפי הדואר וסוכנויות הדואר בארץ פתוחים לקהל ביום ו', ט"ז ניסן תשל"ב — 31.3.72 — עד השעה 12.00 בצהרים בלבד.

משרד התקשורת

למכירה מלאי כולל של חנות מתנות

דברי כסף, תכשיטים, קערות, גביעים, דברי קודש, חנוכיות, כתר תורה וכו' חדיש ועתיק.

לפנות ת. ד. 3136 ת"א.

הנהלת הסוכנות היהודית לא"י
קרן החינוך לישראל
מיסודה של המגבית היהודית המאוחדת

מכרז בניה ק/125

לבנית מרכז קהילתי ע"ש מנדל בקרית ים

1. הנהלת הסוכנות היהודית לא"י (להלן הסוכנות) מזמינה בזאת הצעות מקבלני בנין לבנית מרכז קהילתי ע"ש מנדל בקרית ים.
2. הבנין המתוכנן הוא בשטח של 1600 מ"ר בערך.
3. את תנאי המכרז והחומר הקשור בו אפשר לקבל מיום א' 2.4.1972 בבנין הסוכנות, רח' קפלן 17, תל־אביב, בחדר מס' 206 בשעות העבודה, תמורת תשלום של 250 ל"י אשר לא תוחזרנה.
4. סיור הקבלנים יתקיים ביום ד' 12.4.1972. הפגישה ליד המועצה המקומית קרית ים בשעה 11.00.
5. את ההצעות יש להכניס לתיבת המכרזים במשרדי הסוכנות בכתובת המצוינת בסעיף 3 לעיל עד ליום ד' 3.5.1972 שעה 12.00.
6. תנאי התשלום במזומנים כפי שיקבע בחוזה שייחתם.
7. ההשתתפות במכרז זה פתוחה אך ורק לקבלנים רשומים בהתאם לחוק רשום הקבלנים לעבודות הנדסה בנאיות תשכ"ט, והרשאים בהתאם לחוק לבצע את העבודה המוצעת עם היקפה הכספי ומהותה.
8. אין הסוכנות מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

משרד האוצר
אגף החשב הכללי
מינהל הרכב הממשלתי

מכרז מס' 4/72

לבצוע עבודות חשמל ברכב ממשלתי באזור ת"א ובאר־שבע

מינהל הרכב הממשלתי מכריז בזה על קבלת הצעות לעבודות חשמל ברכב ממשלתי באזור תל־אביב ובאר־שבע.

פרטים נוספים והחומר הקשור במכרז, ימסרו למבקשים, במזכירות מינהל הרכב הממשלתי, רח' יהודה הימית 31 יפו, החל מיום 28.3.72 ועד 18.4.72, בין השעות 08.00 עד 13.00.

אין מינהל הרכב הממשלתי מתחייב לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

מינהל הרכב הממשלתי

הופיע!
מדריך "בנק" 1972 *
נופש ***
טיולים **
מסעדות *
להשיג בחנויות ספרים 7 ל"י

כשחופפים בשמפו של נקה, רואים את ההבדל.

לא משנה איזה סוג שיער יש לך...
לאחר חפיפה בשמפו של נקה תרגישי בהבדל.
כל שמפו של נקה מכיל מרכיבים חיוניים
לבריאות השיער וליופיו.

ויטל שמפו - לשיער רגיל.
לנולין שמפו - לשיער יבש.
קרם שמפו - לשיער שמן.

תוצרת ביחוד נקה בע"מ

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

טרם נחרץ גורל טאיוואן

ההודעה הסינית־אמריקאית משאירה סטאטוס־קוו

מאת אדווין ראושאור

המחבר הוא מרצה באוניברסי־טת הרווארד ומי שהיה שגריר ארה"ב ביפן.

כמה פרשנים ראו את ההכרזות על טאיוואן בהצהרת שאנחאי מ־כז בפברואר, כפרי המשמש היחיד משי־חותיו של הנשיא ניכסון עם צו אן־לאי. לדעתם עשתה ארה"ב ויתורים נרחבים בשאלת טאיוואן, בלי ויתו־רים שכנגד מסין. כן סבורים הם ש־הסדר בעיית טאיוואן נתהדר. הו־איל והדלת ננעלה בפני האפשרות לקיומה של טאיוואן עצמאית. אף אחת משתי המסקנות הללו אינה נכונה; אדרבא. בשני המקרים ייתכן שההפך הגמור הוא הנכון.

שיחות עם ה"שודד"

כזה זמן־מה התברר, כי אין ל־ארה"ב עניין לאומי חיוני בקיומה של טאיוואן נפרדת או בהחזקה קבע של נוכחות צבאית על אדמתה. ה־כוחות האמריקאיים בטאיוואן קטנים ומיועדים בעיקר לבסיסי קו אספקה צבאי לווייטנאם — כשימה שיש ל־קוות ולצפות כי בקרוב יאבד עליה הכלח. לכן, ארה"ב לא עשתה כל ויתורים גדולים בהדגישה שוב את הענין שיש לה ב"הסדר בדרך של שלום בעיית טאיוואן בידי הסינים עצמם". או בהדגישה שוב את "היעד האמ־ריקאי — לפנות את כל כוחות אר־צות־הברית והמתקנים הצבאיים ה־אמריקאים מטאיוואן.

סין, כצירה שבה הבינה בהודעה את עמדתה בשאלת טאיוואן. אבל בהשמטה חשובה אחת. לא היה כל זכר בהודעה להתחייבות ההגנה ה־אמריקאית לטאיוואן. כאשר ארה"ב שבה והכריזה עקב זאת, כי חבריתה עם טאיוואן עודנה בתוקף, לא יצאה פקינג בהכרזה שכנגד. למעשה הש־לימה בפומבי עם הסטאטוס קוו ל־פחות לפי שעה. עשרות שנים טענה פקינג כי אין לה על מה לדון עם ארה"ב עד אם תחזיר את מוצת טאי־ואן "השודד" — הוגה. דנו הסינים בעניין במשך שעות רבות עם ה־שודד הראשי ואחר כך פרסמו הודעה שבה הסכימו שלא להסכים. ואחר כך לגשת להתקדם במשא ומתן תוך עקיפתן של אי־הסכמות. אלה לקראת הנורמליזציה של היחסים בין שתי מעצמות־העל.

סכנה אימית מאד

בהודעה השתמע אפילו, כי מוב־טחת תקופה די ארוכה של סטאטוס־קוו בטאיוואן. האמריקאים הצהירו כי עד השגת היעד הסופי של פינוי צבאי מוחלט, יצמצמו בהדרגה את כוחותיהם ואת מתקניהם הצבאיים בטאיוואן ככל שהמתיחות באזור תתמעט. — הדבר נשמע לי כמבשר נסיגה איטית הרבה יותר מזו ש־חזיתי קודם לכן.

ייתכן שפקינג גילתה נכונות לעי־שות ויתורים מובהקים אלה בעמ־דתה הנוכחית בשאלת טאיוואן, מ־שום שסברה כי הבעיה הבסיסית היא התמיכה האמריקאית בטאי־ואן נפרדת. אם כך, הרי זו אי־הבנה רצינית של מהות הבעיה. שורשי בעיית טאיוואן נעוצים ב־חמישים שנה של שלטון יפאני קולו־ניאלי ואחרי כן בהחלטת ארה"ב ב־1950 לבודד את האי מבחינה צב־אית ממעורבות במלחמת קוריאה, אבל הבעיה קיימת עכשיו ותוסיף להתקיים בעתיד בראש וראשונה בגלל השקפותיהם של תושבי טאי־ואן עצמם.

איש אינו יכול לדבר בוד־אות על המתרחש במוחם של הטאיוואנים. משטר הדיכוי הל־אומי לא הרשה להם לומר את אשר עם לבם. אולם לפי־סב השיעור, נראה כי הרוב המכריע משתוקק לטאיוואן נפרדת מסין ולממשלה שהם עצמם יפקחו עליה.

מה פירוש אוטונומיה

הודעת שאנחאי לא שינתה דבר מהדברים הללו. נראה שהיא מבטיחה את המשכו של הסטטוס קוו לזמן מה, ובכך נותנת חיזוק נוסף לפי־רודם של תושבי האי מסין. היא עשויה גם להניע את הרוב בטאיוואן והמיעוט בסין ליתר אחדות ביניהם.

אל לאמריקאים לחשוב כי נפתרה בעיית טאיוואן או כי פתרונה ב־דוק. המגמה אוטונומיה עשוי לשמש וזמן־מה כבסות מילולית מועילה ל־הסוואת המציאות, אולם אין זה פת־רון. פקינג והטאיוואנים לעולם לא יוכלו להסכים על פירוש אחיד של המושג אוטונומיה. מדאיב לראות את ארה"ב מאשרת בהודעת שאנ־חאי כי "כל הסינים משני צדי מיצר טאיוואן מאמינים, כי ישנה רק סין אחת וכי טאיוואן היא חלק מסין". זו איננה אמת. זוהי השקפתן של שתי ממשלות שיש להם עניין ב־דבר, אך לא השקפת הרוב המכריע של תושבי האי. הבה נקווה, כי הס־כמתו של הנשיא להצהרה זו נבעה רק מתוך אי־ידיעה — כל כמה ש־הדבר יהיה מדהים — ולא מתוך חוסר־התחשבות מחפיר ברגשותיהם האמיתיים של התושבים.

בראנדט מתנגש עם האופוזיציה

ויכוח על ירושת קולותיהם של הניאו־נאצים

מאת צ'ארלס ריצ'י
סופר "הארץ" בגרמניה

בון

המפלגות הפוליטיות הגדולות ב־מערב גרמניה שוב משחקות את משחק־הקיצוניות האהוב עליהן ב־ימי בחירות, כשהן מנסות לערער מחד בקרב האוכלוסיה ולמשוך קו־לות לצדן. בימים אלה שקד וילי בראנדט להצביע על נטיה של ה־מפלגה הניאו־נאצית (נ.פ.ד.) לצי־בור הדמוקרטים־הנוצרים, כדי להב־טיח רוב לדמוקרטים־הנוצרים ב־בחירות ה־23 באפריל במדינת באד־ן־וירטמברג.

ברצונו של בראנדט למשוך קו־לות של מתונים חששנים, כדי ל־הבטיח לעצמו רוב. דובר הממשלה דיבר על קרבתם המסוכנת של ה־דמוקרטים־הנוצרים למפלגת הניאו־נאצית.

הניאו־נאצים, להם 11 מושבים בפרלמנט של באדן־וירטמברג לא יעמידו מועמדים לבחירות הבאות. הסוציאל־דמוקרטים רואים בכך אות שהניאו־נאצים רוצים לסייע לדמו־קרטים־הנוצרים להשיג רוב, כדי ל־הסביע נגד אישור חוזיו של בראנדט עם מוסקבה וורשה, בבונ־דסטאג בבון.

להלכה צריכים קולות הניאו־נא־צים לעבור אל הדמוקרטים־הנוצרים. הדמוקרטים־הנוצרים השיבו לסוצי־אל־דמוקרטים שאין הם זקוקים ל־קולות של הניאו־נאצים, והם דוחים את האשמותיהם של הסוציאל־דמו־קרטים ושל הדמוקרטים־החופשיים, שנכנסו לברית עם הניאו־נאצים. ה־

וילי בראנדט

דמוקרטים־הנוצרים והמפלגה־האחות שלהם בבוואריה, הנוצרים־הסוצי־אליים, דוחים את הנסיון להטיל אר־חם בכיר אחד עם הימנים הקיצו־ניים. אחד מדובריהם אמר שיש ל־סוציאל־דמוקרטים ברית מאותו סוג עם המפלגה הקומוניסטית שמחוץ לחוק.

הידידות הניאו־נאצים

האמת היא שגם הסוציאל־דמוקר־טים וגם הדמוקרטים־הנוצרים נהנו בזמן זה או אחר מקולות של ה־שמאל והימין הקיצוני. יש להם עניין פוליטי רב בדיבורים על ברית עם הקיצוניים של הצד שכנגד. אך אין זה לטובת דמותה של מערב־גרמניה.

ב־26 במארס עמדו הניאו־נאצים לקיים קונגרס ארצי בנירנברג. ה־קונגרס יעסוק בעיקר בהכנות לק־ראת הבחירות לרשויות המקומיות בשנה זו. קווי־היסוד הפוליטיים של המפלגה יוגדרו מחדש בעקבות פרישתו אשתקד מראשות המפלגה, של אדולף פון תאדאן.

אולם קלושים הסיכויים לתחיה כל־ארצית של המפלגה. התקוות ש־תלו בהתנגדות לחוזים עם מדינות הגוש המזרחי ולמדיניות הסוציאלית והכלכלית, לא נתמלאו. באופן פרא־דוכסי מיחסות המפלגות הגדולות יותר — הסוציאל־דמוקרטים והדמו־קרטים־הנוצרים עם הנוצרים־הסוצי־אליים — לניאו־נאצים חשיבות פו־ליטית רבה יותר משיש להם, אף כי אין ספק שהדמוקרטים־הנוצרים יפיקו תועלת מהסתלקות הניאו־נא־צים מבחירות בבאדן־וירטמברג ומ־"השתחררותם" של קולות ימניים.

ב־1968 צברו הניאו־נאצים 9.8% מן הקולות. לוא העמידו מועמדים השנה, אין ספק שהיו מקבלים פחות קולות, כיוון שבבחירות אשתקד ל־פרלמנטים של המפלגות הגרמניה הפדרטיביות נדחקו החוצה מכולם. יתכן שהניאו־נאצים חששו שינחלו גם הפעם תבוסה מוחצת דומה, ב־מקום האחרון.

הכשר קומוניסטי ליוזמה הפרטית

מה תהיה עמדת השמאל באיטליה בבחירות במאי

מאת חולדה ליברנומה
סופרת "הארץ" באיטליה

שמונה מיליון איטלקים תמכו במפ־לגה הקומוניסטית בבחירות ב־1968. השאלה אותה [illegible] איטליה היא: מה תהיה עמדתם בב־חירות במאי הבאות.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

מאסר לשר־לשעבר בדניה

מאת אליהו זהבי
סופר "הארץ" בסקנדינביה

[illegible]

בית המשפט בעיר אלסינור פסק לו 20 ימי מאסר [illegible]

[illegible]

26,850 ל"י

זהו מחירה של המכונית החדישה
פיג'ו 304 דגם 1972
שתוענק חינם [כולל מסים] לזוכה
בפרס הראשון בחידון הסמלים.

תוכל לראות אותה באולמי
התצוגה של חברת פיג'ו
ברחוב שונצינו 16 בת"א
[ליד רח' המסגר, פינת אלוף שדה]

תוכל להשתתף בהגרלה הגדולה אם תצטרף בכל שלב. אינך חייב לפתור את החידון בכל שבוע — אך פתרונות רבים יותר מגבירים את סיכוייך בהגרלה. מלא ושלח גם את טופס הפתרון הנוסף המת־פרסם בעתון "הארץ" בכל יום ב'

החידון מתפרסם בכל יום ו' במוסף השבועי של "הארץ".

הלוח הככול | הארץ | ידיעות אחרונות

לחברה גדולה דרושה בת"א
מזכירה למנהל בכיר
בעלת השכלה תיכונית לפחות, השולטת בשפות עברית ואנגלית
שעות העבודה 08.00—16.00
נא לפנות טלפונית 824224 לקבלת ראיון אישי.

לחברה מסחרית ארצית גדולה
דרוש בתל־אביב
בעל מקצוע רציני
לתפקיד מנהל קניות
אופנת גברים
מועמדים רציניים בלבד יפנו בכתב לת.ד. 33157 ת"א עבור מס. 409. סודיות מובטחת

להחברת הבנין
דרוש הנדסאי מכונות
לעבודות הבנין בתקנים ביטיים. 3 שנות נסיון לפחות. מקום העבודה באר־שבע. בהצעות נא לפנות בצרוף קורות חיים לת.ד. 273 באר־שבע.
סודיות מובטחת

מונטנה מפעלי נייר בע"מ — נהריה
דרושים
1. **מזכירה**
לעבודות משרד כלליות והדפסה ידיעות לשולטות באנגלית.
2. **מנהל(ת) חשבונות**
דרגה ד' לעבודה בתמחיר תעשייתי ידיעות לשולטים באנגלית.
*
טל. 04־924203 לקביעת ראיון.

למפעל לייצור בגדי עור
ב־קדימה ליד נתניה
דרושים
א. **מנהל ייצור**
בעל מקצוע מעולה בייצור בגדי עור
ב. **תופרים־ות**
ג. **עובדים־ות**
לעבודות שולחן
למועמדים מתאימים, תנאים טובים
סודיות מובטחת
לפנות בכתב: קדים־עור בע"מ קדימה
או בטלפון 053־99207

למפעל תעשייתי גדול
במרכז הארץ
דרוש
הנדסאי/טכנאי אלקטרוניקה
לתפקידי אחזקה של ציוד אלקטרוני תעשיי־תי מתוחכם, בעל נסיון במערכות בקרה תעשייתיות או במחשבים.
● על המעוניינים נא לפנות לת. ד. 6397 ת"א בצרוף קורות חיים.
— סודיות מובטחת —

אגוד הייעל בע"מ
יועצים לניהול
נתבקשו ע"י לקוחותיהם לאתור מועמדים מתאימים למשרות הבאות:
1) **עובד בכיר**
בנושא כח־אדם
חיוני נסיון קודם בתעשיה. השכלה אקדמאית רצויה. העבודה באיזור ת"א.
2) **מהנדס ייצור**
בכיר
לפיתוח שיטות שכר עידוד בכל הארץ. מגורים באיזור ת"א. תנאים טובים.
3) **מהנדס ייצור**
זוטר
לתפקיד רב גוני בתנאים טובים. מגורים בת"א או בחיפה.
4) **טכנאי ייצור**
עם נסיון בשיטות שכר עידוד באיזורים ת"א וחיפה.
נא לפנות בכתב לת. ד. 6128, ת"א. מכתבים ללא פירוט מלא של הכשרה ונסיון, לא ייענו.
סודיות מובטחת.

הטכניון — מכון טכנולוגי לישראל
מודיע על המשרות הבאות הפנויות: —
בקופת תגמולין
מנהל חשבונות
הכשירויות הדרושות: מנהל חשבונות סוג ד' או ג'; שליטה בעברית וידיעה באנגלית; נסיון קודם של 4 שנים לפחות מהם שנתיים בתפקיד עצמאי; ידיעה בנהלי משרד.
מס' במכרז: קופ"ג. ב/89.
באגף פתוח ואחזקה
מכונאי אחזקה
הכשירויות הדרושות: השכלה מקצועית במכונאות או כמגרות; נסיון בעבודה במערכת קיטור, הסקה, צנרת ומשאבות.
מס' במכרז: אחזית. ב/104.
במחלקה להנדסת מזון וביוטכנולוגיה
כתבנית דו־לשונית
הכשירויות הדרושות: השכלה תיכונית; ידיעת הקלדה עברית ואנגלית כולל הדפסה; נסיון קודם בעבודות משרדיות.
מס. במכרז: מזון. ב/111.
מועמדים מתאימים מתבקשים לדרישות הנ"ל יפנו בכתב לאגף כח אדם בציון קורות חיים ונסיון קודם עד יום 7.4.72 בציון מס' המכרז.

למפעל תעשייתי גדול, סמוך לנתניה
דרושים
1. מהנדס לתפקיד ניהולי בכיר במערכת הייצור של המפעל.
2. מנהל לשכת המנהל הכללי.
3. פקידה כתבנית.
לשלושת התפקידים ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין הכרחית (רצוי גם גרמנית).
תנאי שכר מיוחדים והוצאות נסיעה מובטחות.
פניות עם קורות חיים ופרטים של נסיון קודם נא לשלוח לת.ד. 25 נתניה.

דרוש
דפס הידלברג
1/4—1/8
לפנות: ת. ד. 2531 תל־אביב

דרושים
מסגרים ורתכים
בתל־אביב
טל. 827288

דרוש נער
(חניך)
ללמוד
בקונדיטוריה
ממאפיה ראשונה במעלה
בהצעות נא לפנות ת.ד. 4494 חיפה לטל. 28980

ל־נחושתן תעשית מעליות בע"מ
דרושים
● לכל חלקי הארץ:
מרכיבי מעליות
*
● למפעל בתל אביב:
מסגרים עצמאים
נא לפנות טלפונית למס' 50 276 ת"א, מר [illegible]
נחושתן
תל־אביב • חיפה • ירושלים

מ.ר.ב.—
פקוח הנדסי בע"מ
לעבודות פקוח לאזור הצפון
דרוש מהנדס בנין
נא לפנות בכתב ב־צרוף תאור נסיון מק־צועי לת.ד. 44550, חיפה

למפעל ליד הרצליה
דרושה (במשרה מלאה)
פקידה בעברית
הכישורים הדרושים:
הדפסה בעברית
בוגרת תיכון
נסיון קודם של שנתיים לפחות
הבעוניינות תפנינה בכתב למנהל כ"א, ת.ד. 301 הרצליה

דרושים
1) **קניין**
2) **פקידה** -
נסיון של שנה לפחות
לפנות:
שלטים "פטרוסקי"
רח' המפעל 3, אזור התעשיה חולון
טלפון 835682

דרוש
מנהל חשבונות
סוג 1 - 2
למשרה מלאה
לפנות למשרד עו"ד יעקב סלומה, ליפשיץ [illegible] — רח' המגינים 64 חיפה, טל. 535231

הודעות לצבור

מכרז 297/71
משרד החקלאות
המחלקה למבנים
בינוי ומשק
[illegible]

מדינת ישראל
משרד התקשורת
מכרז מס' 207/71
מוזמנות בזה הצעות ל־אספקה 10 טון תיל פלדה 2,8 מ"מ מגולבן — לפי מפרט 0073.
[illegible]
את ההצעות יש להגיש לא יאוחר מיום 16.4.72 שעה 12 בצהריים.
[illegible]
המנהל הכללי
משרד התקשורת.

מכרז 296/71
משרד החקלאות
המחלקה למבנים
בינוי ומשק
[illegible]

דרושות
תופרות
לעבודות יד לאוברלוק
העבודה בבקים
לפנות אבי בייל, גחלה בנימין 41 קומה ב'.

לחברת איימס־יישום בע"מ
ירושלים
דרוש
מנהל ייצור
הכישורים הדרושים: ידיעת עברית, אנגלית. נסיון במפעל תעשייתי בשטח הכימיה או הפרמצבטיקה. גיל עד 35.
נא לפנות: טל' 522908, 528507 ירושלים

יעקבי סיגרים
מוצר המומחים

עזר ויצמן זוכה מגרימת מוות

(ע). מר עזר ויצמן זוכה אתמול בבית משפט השלום בתל אביב מאשמת גרימת מוות רשלנית תוך כדי נהיגה ברכבו, אך הורשע בעבירה של נהיגה במהירות העולה על המותר ועל כך נקנס ב־300 ל"י. ישבו בדין שופט השלום הראשי בתל אביב מר יעקב סגל, והשופטים גב' עדנה שפקי וד"ר ברונו יעקובי.

תאונת הדרכים הקטלנית אירעה ב־21.3.71 ברמת השרון. עזר ויצמן נהג את רכבו בשעת הערב בדרך הראשונים מכיוון כביש הרצליה הישן לעבר מרכז נוה מגן. מכוניתו פגעה בהולך הרגל ד"ר ג'ורג' בנדיבין (81), שחצה את הכביש משמאל לימין בכיוון נסיעת הנאשם. הישיש נפצע קשה וכעבור זמן מת מפצעיו.

הנאשם כפר בעובדות שתוארו בטענות התביעה, שלפיהן ארעה התאונה בצומת דרך הראשונים ורחוב המאבק. כן כפר בטענה שבזמן התאונה נסע במהירות של 58 קמ"ש ושהתרשל בנהיגתו.

השופטים קיבלו עדות של עד ראיה שהעיד כי המנוח חצה את הכביש בין שני פנסים, אך לא חצה בצומת עצמו, כיון שהעד עצמו עצר שם את רכבו.

עדות זו לבדה, קובעים השופטים, דייה לפסול כל השערה של כל מימצא על התרחשות הפגיעה בצומת עצמו או בתחילת סימני הבלימה שהם סמוכים מאוד לצומת.

השופטים קבעו עוד, כי די בהפרש מטרים אחדים מסוף הסימנים אחורה כדי לקבוע שהתאונה היתה בלתי־נמנעת גם במהירות של 50 קמ"ש (שהיא גבול המותר) וניתן לקבוע, לאור אופיו של האזור והתנועה הרבה והסואנת בו, שאכן 50 קמ"ש הם בגדר מהירות סבירה.

בהמשך הכרעת הדין נאמר, כי התובע מבקש להסתמך על כך שאילו נהג הנאשם במהירות תקנית 50 קמ"ש, היה חייב בכל מקום חיכוך שהוא להיעצר לפני מסלול חציית המנוח, כך שהתאונה היתה נמנעת.

השופטים פסקו כי זוהי קביעה מוטעית שאין לה אחיזה בראיות.

השופטים קבעו עוד, כי יוצא שהנהג הבחין לראשונה במנוח 12 מטר אחורה מתחילת סימני הבלימה. "כדי לעצור מנקודה זו במהירות של 50 קמ"ש דרושים 24.47 מטר וסוף העצירה הוא בנקודה שהיא ששה מטרים אחורה מסוף הסימנים. אך בהעדר ראייה מכרעת על מיקום חציית המנוח, מנין אם לא חצה זה בנקודת 7—8 מטרים לאחור, ואז גם ב־50 קמ"ש אין למנוע התאונה". מכאן, קובעים השופטים, שדי במטרים ספורים הפרש הן כדי ליצור ספקות והן כדי לקבוע שהתאונה היתה בלתי נמנעת גם במהירות חוקית.

אין סתירה

עוד נקבע, כי אין ראייה שניתן היה להבחין במנוח לפני שהבחין בו הנאשם. אין סתירה איפוא לגירסת הנאשם שלפיה הבחין במנוח לראשונה בשליש הראשון של הכביש כשהוא חולף מלפני חזית המכונית שמנגד — ונמצא שאין ליחס לנאשם אי־תשומת לב למנוח שעה שהחל לחצות. אין גם לייחס לו חוסר עירנות לדרך ולנעשה בה ואין לייחס לו מחדל לבלום בעוד מועד. אף אין לייחס לו אי־האטה בגין סינוור, שהרי לא הוכח סינוור ואף לא הוכחה הגבלת שדה הראייה.

בפסק הדין נאמר עוד, כי הוכח בעיקר מפי עד־ראיה, שהמנוח זינק לכביש ממש לפני חזיתה של מכונית שבאה במהירות עד כי נאלצה לסטות ימינה כדי למנוע פגיעה בו, כאשר מנגד קרב ובא עוד מכונית. שני עדים שונים משתי זוויות ראיה

הורשע בנסיעה במהירות מופרזות

שונות שצצו במתרחש, השו אף צורך לצטט בראותם זאת, מחשש שהמכונית תפגע בהולך הרגל המנוח.

עובדות התנהגותו החריגה של המנוח בתנאים אלה, קובעים השופטים, יוצרת מצידו דרגת רשלנות כה גבוהה עד כדי ניתוק כל קשר סיבתי־משפטי מכל מעשה שהוא מצד הנאשם, אפילו אם הוא רשלני מצידו הוא ואפילו אם יכול היה הנאשם להבחין במנוח עוד בהיותו בשוליים. נהג סביר אינו צריך לצפות להתנהגות מסוכנת כזו. לאורך הכביש יש שדות, אין בתים ואין מעברים — ואין לצפות להצטיינותו של הולך רגל דווקא משם.

בסיכום פסק הדין נקבע, כי לא הוכח קשר סיבתי בין המהירות שבה נסע הנאשם לבין התוצאה הקטלנית וכן לא הוכחו פרטי רשלנות הנסיעה של הנאשם ולאור זאת זוכה מגרימת מוות ברשלנות.

הנאשם הורשע לעומת זאת בנסיעה במהירות של 58 קמ"ש, שהיא מהירות העולה על המותר באזור נסיעתו.

בהתחשב בנסיבות כפי שהוארו בהכרעת הדין החליטו השופטים לקנוס את מר ויצמן ב־300 ל"י שישולמו מיד בקופת בית המשפט.

נשיא המדינה זלמן שזר עם הצייר ראובן ורעייתו במשכן החדש של הנשיא (צילום: רחמים ישראלי)

מו"מ למכירת הילטון ליהודים מגרמניה

ב־20 מיליון דולר

מאת אלעזר לוין
סופרו הכלכלי של "הארץ"

חברת נכסים הממשלתית מנהלת מו"מ למכירת מלון הילטון ב־20 מיליון דולר למשקיעים היהודים הגרמנים הרי טייג, קורן, ליס ורוזנטל. המשקיעים הסכימו עקרונית לשלם 16 מיליון דולר בעד המלון הקיים, מזה 50 אחוז במזומן ו־50 בתשלומים לעשר שנים. שלשום הפקידו שני מיליונים דולר אצל החשב הכללי באוצר על חשבון הרכישה, ובתמורה קיבלו אופציה של 90 יום לרכישת המלון.

המשקיעים הגיעו השבוע לארץ לניהול המו"מ עם נציגי הממשלה. בנוסף לכך יש אפשרות סבירה שהמשקיעים ירכשו גם את השלד של האגף החדש בהילטון בארבעה מיליון דולר. כזה שני מיליון במזומנים. קבוצת טייג ביקשה כבר אשתקד לרכוש את המלון, והציעה אז 12 מיליון דולר. לאחר מכן הוציאה הממשלה מיכרז למכירת המלון וקיבלה הכם הצעות שכולן נעו בסביבות 14 מיליון דולר.

באחרונה התברר כי רווחיות הילטון ב־1971 היתה מעל למצופה והגיעה ל־1.65 מיליון דולר, והשנה צפויים רווחים גדולים עוד יותר.

נוכח תוצאות אלו פנתה חברת נכסים לכל המציעים והעלתה את המחיר ל־16 מיליון דולר, ובשלב זה ענתה קבוצת טייג בחיוב.

נתכנס הפורום התעשייתי

בר־לב: לא יבוטל פיקוח־המחירים

מאת סופרו הכלכלי של "הארץ"

הפורום התעשייתי התכנס שלשום בפעם הראשונה עם שר המסחר והתעשיה חיים בר־לב, לאחר שפעולותיו שותקו בתקופת כהונת מר ספיר כשר המסחר והתעשיה. הפורום הוקם על ידי השר חיים צדוק ביוזמת נשיא התעשיינים אז מר זלמן סוחאייב. בישיבת הפורום שלשום אמר מר בר־לב כי אינו רואה כיום אפשרות לביטול הפיקוח על המחירים אם כי אין לו ספק שהתעשיה נפגעת ממנו. בפגישה מסרו נציגי התעשיה הפרטית, הקיבוצית וההסתדרותית את דעותיהם על מצבם. כן דיברו נציגי האיגוד המקצועי.

יו"ר קרן העליה של התעשיינים, מר שמעון אלמן, קרא אמש לתעשיינים להיענות לפניית הועדה הציבורית ולתרום לפי הכיכרה לקרן העליה.

אבא אבן מודאג מאי־כינוסם הסדיר של מוסדות עבודה

שר החוץ מר אבא אבן הביע שלשום בערב דאגה מאי־כינוסם הסדיר של המוסדות המרכזיים של מפלגת העבודה ומשיתוקה של הפעילות המפלגתית.

אבא אבן אמר את הדברים בתשובה לשאלה בפגישת חברי המדורון התרבותי־פוליטי של המשמרת הצעירה של מפלגת העבודה בירושלים.

שר החוץ אמר כי מפלגת העבודה, כמפלגת שלטון, אינה מקיימת בירורים ודיונים בנושאים מדיניים, כלכליים וחברתיים אקטואליים העומדים על הפרק והדגיש כי "שליחי המפלגה בכנסת אינם נקראים לשם בירורים כאלה".

הסתיגות בהסתדרות מהצעות האוצר בענין מס רכוש

מאת סופר "הארץ"

הסתייגויות והתנגדויות בחוגים הסתדרותיים הושמעו בימים אלה נוכח הצעות האוצר להנהגת שינויים במס רכוש — חבר הועדה המרכזת כן נתן אלבוליגו תובע במכתב למזכיר ההסתדרות להעמיד את הנושא על סדר יומה של הועדה המרכזת.

בציג מפים חבר הועדה המרכזת מר צבי נתנזון יגיש הצעה בפני המזכירות הכלכלית של המערך, להשוות את גובה המס על מגרשים ל־5.5% כפי שהיה לפני המיתון, ובכך להגדיל את הכנסות האוצר ממס רכוש על מגרשים ב־50 מיליון ל"י, כן יציע שהניכוי הפטור ממס רכוש על דירות מגורים יונהג על אלף ל"י ושהמס יעקב 0.5% עד אלף ל"י ו־0.7% מעל ל־80 אלף.

הפילהרמונית תופיע בדרום אמריקה ובארה"ב

במסגרת התגיגות הרשמיות במלאת 150 שנה לעצמאות ברזיל בחדשות נשיא ברזיל תופיע הפילהרמונית הישראלית בעת הסיור שלה בברזיל, בארגנטינה ובוונצואלה. סיור זה ייערך בניצוחו של זובין מהטה בראשית תשל"ב — מסר המזכיר הכללי של התזמורת מר אייבחן עם שובו ממסע הכנת הסיור ביסתיים בהופעות בארה"ב.

מזוזות נקבעו במשכן החדש של הנשיא

(ע). נשיא המדינה, מר זלמן שזר, קבע את המזוזה בדלת הכניסה לשכתו אשר במשכן נשיאי ישראל החדש, ברחוב הקשת שבירושלים, אליו יעבור בית הנשיא לאחר חג הפסח.

טכס קביעת המזוזה נערך אתמול כסמל לחנוכת הבית החדש, וכדי לאפשר את כניסת הנשיא למשכן במשך ימי ספירת העומר, שלפי המנהג נמנעים לחנוך בהם.

במעמד קביעת המזוזה השתתפו הרב הראשי א. י. אונטרמן שנתכבד בקביעת מזוזה לאולם הטכסים וקבלת הפנים של המשכן. הרב י. זוין קבע את המזוזה בכניסה לחדר התפילה ולימוד אשר בקומה העליונה של בית הנשיא החדש, הרבנים ש. גורן רבה של תל־אביב, הרב י. קפאח רב העדה התימנית, שייצג בטכס את הרב הראשי יצחק נסים, קבעו מזוזות בשתי הכניסות אל חדר האוכל הרשמי.

במעמד קביעת המזוזות נכחו יו"ר הכנסת, מר ר. ברקת, מבקר המדינה, ד"ר נבנצאל, מזכיר הממשלה מר מ. ארנון, פקידים בכירים ממשרדי הממשלה, מוזמנים וכן כל אנשי לשכת נשיא המדינה, אדריכל הבנין, האמנים, המהנדסים והעובדים האחרים, שידם היתה בהקמת המשכן.

משלחת נשים לבריה"מ

קליר כהן: לא נחפש יהודים באופן מיוחד בברית המועצות

(ע). משלחת נשים מישראל שהוזמנה לביקור בבריה"מ על ידי ועד הנשים הסובייטיות, יצאה אתמול לניקוסיה ומשם תצא היום למוסקבה.

ראש המשלחת, גבי אידלברג, שהיא חברת תנועת נשים דמוקרטיות בישראל, אמרה לכתב עתיים כי ההזמנה מבריה"מ מהווה ביטוי להערכה שרוחשות הנשים הסובייטיות למאבקן של נשים מתקדמות בישראל, למען השלום ולמען שיוויון זכויות מלא לנשים בישראל".

גבי אידלברג אמרה כי במשלחת ארבע חברות של תנועת נשים דמוקרטיות והברה אחת גבי סילביה פרקיבוץ מרחביה, שהיא חברה של בריה"ם השמאל הציוני הסוציאליסטי העצמאי.

חברה אחרת של המשלחת, גבי קליר כהן מפתח תקוה אמרה כי "לא נחפש יהודים באופן מיוחד בברית המועצות".

במשלחת חברות עוד נבילה אבו ראס מכפר טייבה ונג'יבה גסאס מכפר רמה.

גולדה מאיר: עוול משווע

נחנכה אנדרטת ההגנה בחיפה

(ע). טכס בהשתתפות ראש הממשלה, גבי גולדה מאיר, שר העבודה יוסף אלמוגי, חברי כנסת ומאות מחברי ההגנה הוסר אתמול הלוט מאנדרטת ההגנה על הכרמל. האנדרטה, במשקל 40 טונות, מעשה ידיו של הפסל מרדכי כפרי מנהלל, הוצבה לציון מלאת 50 שנה לייסוד ההגנה בחיפה.

בהתייחסה למצב המדינה היום אמרה ראש הממשלה: "ההכרה להיות צרים ודרוכים כרוך לא רק בכאב אלא שיש בכך משום עוול משווע. היהודים בארץ ובעולם כולו רוצים לא מותרות אלא דבר אחד ויחיד שיש לכל עמי תבל ובעד מותרות אלה ששמם שלום חייבים אנו לשלם בלי סוף בקרבנות, כדי להתגבר על אלה המתנכלים לנו".

שמעון וסרמן מזכיר בפועל של הסתד' המהנדסים

מאת סופר "הארץ"

מר שמעון וסרמן התמנה לתפקיד מזכיר הסתדרות המהנדסים בפועל במקומו של המזכיר הפורש מר גוסטאב בדיאן ששימש בתפקיד במשך ארבע השנים האחרונות. מר וסרמן יכנס לתפקיד בתחילת החודש הקרוב.

המזכיר החדש אף הוא מסיעת "לקידום" חבר המפד"ל, פרש לפני שנה לגימלאות לאחר שעבד כמהנדס ביצוע בחברת רסקו. בגלל גילו הגבוה (66), התמנה רק לשלושה חודשים.

מר בדיאן, הנוהג לסיים את לימודי התואר השני במינהל עסקים, טרם קבע את תכניותיו לעתיד.

לא נמצא דבר בחיפוש בביתו של החקלאי גורפינקל

הגיש תלונה

(ע). משטרת טבריה ערכה אתמול חיפוש אחרי חומרי הדברה גנובים בביתו במושב שרונה של החקלאי בני גורפינקל, אשר שמו הוזכר על ידי הבלש החובב מיכה מצפון, כמעורב בפרשת התותבאי אלי לבדאו. בחיפוש לא נמצא דבר.

פרקליטו של החקלאי, עו"ד אליהו שמואלי מחיפה, אמר לכתב עתיים כי מר גורפינקל הכחיש כל קשר עם התותבאי אלי לבדאו וטען, כי אינו מכירו כלל.

כפי שנודע, הגיש אתמול מר גורפינקל תלונה פלילית על הוצאת שם רע נגד הבלש־החובב שהעלה את שמו בפרשה זו.

צפיפות ודוחק בנמל לוד

(ע). אלפי הנוסעים שהגיעו אתמול בערב בטיסות מסוסים לנמל לוד, גרמו לאי־סדר וצפיפות באולם הכניסה. נוסעים שכחו נימוסיהם ונלחמו בחירוף נפש על כל צעד כדי להגיע אל המזוודות.

מנהל הנמל, מר ש. כסלו, גייס את כל עוזריו ופקידיו הבכירים שהשתדלו להתגבר על אי־סדר והצפיפות אולם חרף כל המאמצים קשה היה להשתלט על כה רחש.

בבית הנתיבות גם המתינו אלפי אנשים לקרוביהם ולידידיהם. הכבישים הצרים שלפני בית הנתיבות היו מלאי מכוניות והמשטרה לא יכלה להשתלט על מאות הנהגים ועל כלי הרכב.

המטוסים באו בזה אחר זה ובכמה מקרים נתבקשו הקברניטים להסתובב מעל לנמל התעופה, כדי לאפשר מרווח זמן בין נחיתה לנחיתה.

יקבלו פרס ישראל ביום העצמאות

(לע"מ). משרד החינוך פירסם אתמול את שמות המיועדים לקבלת פרסי ישראל ביום העצמאות. מקבלי הפרסים יהיו:

פרופ' דוד איילון — במדעי הרוח, גבי יוכבד בת־מרים — בספרות עברית, פרופ' דוד גינזבורג — במדעים מדוייקים, פרופ' אליעזר ליאור־זקס — במדעי הטבע, מר יעקב רכטר — באמנות הארכיטקטורה. לפני שבועות אחדים החליטה הממשלה להוסיף בשנת תשל"ב זו לפרסי ישראל פרס נוסף, שיוענק על תרומה מיוחדת לקידומה ופריחתה של החברה והמדינה, בפעילות מצטיינת, ציבורית, מדינית, חברתית, התיישבותית, כלכלית או אחרת. הפרס יוענק בהתאם לתקנון פרסי ישראל.

גרעין מכבי יתנחל בבקעה

הנהלת מכבי שלחה ברכה לתנועת המכבי הצעיר לרגל הכרזת הגרעין ההתיישבותי הראשון של התנועה. גרעין המכבים, שיתישב בחמרה שבבקעת הירדן. על כך הודיע דובר מכבי.

טכס הכרזת הגרעין ייעשה בפיסגת המבצדה בסיומו של מסע בן שלושה ימים של מאות חברי המכבי הצעיר.

נקי ומבריק עם "ברק אור" כמובן

הרצפה נקיה יותר, מבריקה יותר, לאחר שטיפה ב"ברק אור" של "שמן" — ילדך הקט יהנה מן המשחק עליה, בני ביתך ואורחיך יהללו את יופיה.
"ברק אור" הסכוני, אינו דביק, ריחו נעים ומרענן.

מוצר מצוין של "שמן" כמובן!

אזהרה
לבעלים חדשים ומשוחררי מס
רוכשי מכשירי
Dual
רק ההזמנות הנעשות על ידינו או על־ידי סוכנינו המורשים מקנות את האחריות המלאה של בית החרושת.
בכל מקרה של ספק, נא לפנות לסוכנות הראשית של DUAL בישראל:
א. יעקבס בע"מ, רח' לינקולן 10, תל־אביב, טל. 612009

בית חרושת לנעלי גברות
בסגנון איטלקי
מ י ל נ ו

• דוגמאות חדישות
• עבודת יד מעולה
עברנו למקום חדש
רחוב שלמה 99 (פינת עליה), תל־אביב, טל. 821382
אוטובוסים: 1, 18, 81, 83, 85, 86.
חג שמח לכל לקוחותינו

סלון למחוכים בודאפשטי
תל־אביב, רחוב יוסף שפרינצק 9, טלפון 255904
בגדי ים
בדגמים חדישים
גם למקרים פרובלמטיים
חגורות מיוחדות קלות וקטנות נגד כאבי גב
חג שמח

תערוכת כלבים בין־לאומית
* תצוגה מיוחדת של כלבים מכל הגזעים.
* מופע שטרם נראה כמותו של כלבי משטרה, צבא וחובבים.
* תחרות ושפוט בין הכלבים המצטיינים.
תל־אביב, גני התערוכה
יום ראשון, ג' דחוה"מ פסח 2.4.72
משעה 9.00 ועד 16.00

תעשית אבן וסיד בע"מ
הועדה לעודפי ציוד ומכרזים
מכרז מספר 5/72
מוצעים בזה למכירה הציוד הר"מ:
3 מעמיסים (שופל) קטרפילר על שרשרות 933 במצב עבודה
את הציוד אפשר לראות במחצבת ק"מ 4½ דרך נצרת ולפנות למחלקת הציוד בין השעות: 8—14.00 בבוקר.
הצעות יש להגיש במעטפה סגורה בצירוף המחאה בנקאית על סך 10% מערך ההצעה עד 7.4.72 לפי הכתובת:
תעשית אבן וסיד בע"מ
ת.ד. 4637, חיפה
עבור מכרז 5/72
אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

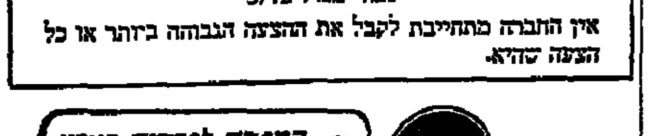

חנה ואלחנן קלינג
רמת־גן
אסתר ומשה שפר
ניו־יורק
מודיעים בשמחה על כלולות בניהם
ענת עם שמואל
החופה נערכה בחוג המשפחה
רמת־גן י"ג בניסן תשל"ב

לידידנו
מר אלחנן קלינג ורעיתו
מיטב הברכות לנשואי הבת
ענת עם בח"ל
חיים איתני
שטיחי כרמל בע"מ

דליה ואפרים בלומנפלד
מודיעים בשמחה על הולדת בתם
אודלי
אחות לאלי, איריס ואלון
ביה"ח „אסותא" תל־אביב, י"ב בניסן תשל"ב (27.3.72)

אולימפיה
ברכת
חג שמח
לכל ידידינו ולקוחותינו
מסעדת „אולימפיה"
רח' קרליבך 41 (פנת קרית ספר)
המסעדה תהיה סגורה החל מיום ד' 29.3.72 ועד יום ד' 5.4.72

לכל לקוחותינו,
ולבאים עמנו בקשרי מסחר
ברכת מועדים לשמחה
Ina Rouel COSMETICS
רמת־גן, טלפון 725594
מפיצים בלעדיים של תמרוקי היוקרה
מתוצרת LUBIN — פריס, FLOID — ברצלונה.

מלכת היופי 1972

רנו 12 — המכונית המושלמת
אם אתה מחפש מכונית שהיא גם יפה, גם טובה וגם נאמנה — קח רנו 12: יש לה עיצוב וגימור מושלמים, שכלולי בטיחות מכסימליים (מתלה נפרד לכל גלגל, 4 הילוכים סינכרוניים, ומעצורי דיסקיות), הנעה קדמית, כסאות מרופדים הניתנים להכוונה, חלונות המאפשרים זוית ראייה רחבה במיוחד, והחשוב ביותר — רנו 12 חסכונית מאד בצריכת דלק (על מיכל דלק מלא תוכל לנסוע למעלה מ־500 ק"מ!).
רנו 12 — המכונית שכל אירופה גאה בה!
RENAULT 12
בני משה קרסו בע"מ
תל־אביב: רח' ריב"ל 26 טל. 33241
ירושלים: רח' מ.הס 4 טל. 22191

Kenwood
מציעה לך מוצר איכות נוסף
מכונת כביסה.
DOUBLE BIO A1280

מכונת הכביסה
בעלת כל היתרונות:

● 14 תכניות כביסה לכל סוגי האריגים, כולל צמר. ● תוף נירוסטה המכיל 5.5 ק״ג כביסה ● יציבה הודות לבולמי זעזועים בלסקופיים ● מעמלנת ומכחילה ● ניידת בעלת גלגלים הידראוליים (מפטנט בלעדי לקנווד) ● 2 תכניות ביו נפרדות ● 2 מהירויות סחיטה (פטנט בלעדי לקנווד).

Kenwood
סוכנים כלליים "בדימאג" בע"מ
ת"א רח' לבונטין 11 טל 621931

להשיג בחנויות המובחרות ובשקם.
סידור מיוחד לעולים חדשים בפטור־מס

נדחתה תביעה בענין הכרה בהוצאות רכב

התביעה הגיש סגן פשמ"ג לשעבר

(ע). תביעה נגד שלטונות מס הכנסה בשאלה עקרונית של הכרה בהוצאות רכב לצורך ייצור ההכנסה נדחתה אתמול בבית המשפט המחוזי בתל־אביב, על ידי השופט מר ה. בנטל.

התביעה הוגשה על ידי מי שהיה סגן פקיד השומה למפעלים גדולים, מר אברהם בייגלמן. לדעת המשפטנים תהיה לפסק־הדין השלכה לגבי שכירים רבים המבקשים לנכות את הוצאות־הרכב שלהם מהכנסתם החייבת במס.

מר בייגלמן שימש כסגן פקיד השומה למפעלים גדולים עד ינואר 1967 ואז קיבל משרה של יועץ אוצי לעניני חברות בבעיות מס הכנסה. בתפקידו זה היה עליו לבקר במשרדים ובחברות שונות כדי לדרג את השומות בתיקי חברות בכל הארץ. כן הדריך מפקחי מס הכנסה בטיפול בתיקים קשים של חברות.

לא פקיד נדרש

בפסק הדין מציין השופט בנטל כי לבייגלמן הובטח — כדבריו — מעמד של פקיד בדרש, הזכאי להחזקת מכונית על חשבון המדינה. אך משום מה לא ניתן לו מעמד זה, על אף העבודה שפקידים בדרגה דומה נהנים מאותו מעמד. לפיכך זאת קיבל התובע 57 ל״י לחודש בשביל „נסיעות קרובות" פלוס 15 אגורות לקילומטר בעד נסיעות רחוקות יותר (סידור הנהוג לגבי נוספים באוטו־בוסים למרוחקים). בעד נסיעות רחוקות במיוחד נהג מר בייגלמן לקבל מכונית צמודה עם נהג.

כאחר שהסדר זה לא התאים לצרכי עבודתו, נהג לעתים קרובות להשתמש במכוניתו הפרטית לצרכי נסיעות בתפקיד. עתה תבע בבית המשפט כי פקיד השומה יכיר בהפרש ההוצאות שהיו לו ושלא שולמו לו על ידי המעביד. המדובר ב־75 אחוז מהוצאות הביטוח והרשיונות, פחת, תיקונים וטיפולים.

השופט קבע בפסק־הדין, כי נכון אמנם שהתובע נשא בהוצאות מיוחדות לשם מילוי תפקידו כראוי. והוצאות אילה תרמו ליעילות עבודתו ובעקיפין הביאו תועלת למעביד. לכן נדרשה ההוצאה — כלשון הסעיף בפקודת מס ההכנסה — „לצורך ייצור הכנסתו". למרות זאת לא קיבל השופט את התביעה וקבע שמר בייגלמן ידע שאינו פקיד נדרש ולפיכך יש לראות את הוצאותיו היתרות על מכוניתו הפרטית כמעשה התנדבות. „אולי קופח התובע בכך, אך עליו לתבוע פיצוי בדרך אחרת" — סיכם השופט בדחותו את התביעה.

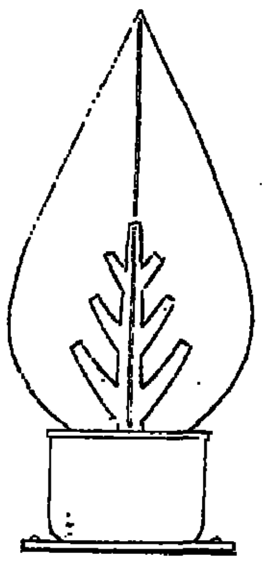

זו דוגמת האבוקה ליום הזכרון לחללי צה"ל שתועלה החל מהשנה מעל בניני ציבור בליל יום הזכרון. היא תהיה בגובה 1.25 מ' וברוחב 60 ס"מ. האבוקה נבחרה על ידי ועדה ציבורית שנתמנתה בהתאם להמלצת המועצה הציבורית להנצחת החייל ובאישורו של שר הבטחון.

מאבק על עריכת סדר לעולים במעונם ביפו

הרפורמים: המועצה הדתית בת"א מונעת הכניסה למעון

מאת יהודית וינקלר
סופרת „הארץ" בתל אביב

המועצה הדתית בתל־אביב והקהילה הרפורמית נערכים הערב למאבק מי מהם ימשוך יותר עולים מבריה"מ הגרים במעון עולים ביפו לסדר פסח, תוך הטחת האשמות מצד הרפורמים כי מונעים מהם, באיומים, את הכניסה למעון.

רב הקהילה הרפורמית, משה זמר, מסר אתמול כי בעקבות מסיבה פורים מוצלחת שנערכה במעון, תוכנן במקום סדר פסח והתמן אף בזון מכלון בעל אישור כשרות בטעם המועצה הדתית. לדבריו הודיעו לו, לפני כשבועיים, מהנהלת הסוכנות כי יאלץ לבטל את הסדר במעון בלחץ המועצה הדתית בתל־אביב. נציגי הרפורמים נפגשו עם מר אריה פנקוס שהודיעם לדבריו כי הסוכנות קשורה למימסד הדתי בישראל ולא יוכל לפעול בניגוד לדעתו.

תגובת הרב גורן

רבה הראשי האשכנזי של תל־אביב, הרב שלמה גורן אמר אמש בתשובה לשאלה כי אין שחר להאשמה כאילו הושמעו איומים מטעם הרבנות בתל־אביב אולם מובן מאליו כי היא האחראית לענייני דת בעיר ומכאן התנגדותה לפעילותו של מיעוט רפורמי. כן אמר כי המועצה הדתית קבעה מזה זמן רב שלה מדרום אפריקה לניהול הסדר במעון העולים ביפו. הרב שלמה גורן עצמו ינהל סדר לעולים חדשים בברכו הקליטה בית ברודצקי ברמת אביב.

מיברק לארה"ב

אנשי הקהילה הרפורמית יעמידו הערב אוטובוס מיוחד לרשות העולים מהמעון היפואי כדי להסיעם לסדר באולם השייך להם ברחוב קרליבך בתל־אביב. הם שלחו כמו כן מיברק להנהלת התנועה הרפורמית בארה"ב שחבריה נמנים על ציבור התורמים למגביות השונות למען ישראל, ובו נמסרו פרטי העימות עם הסוכנות והרבנות בתל־אביב. „נענינו לקריאתה של הממשלה לפעול לקליטת העולים, אך מונעים זאת מאתנו" — קבל הרב זמר.

ועד זרעית מוכן למו"מ בלי תנאים מוקדמים

המזכיר מגיב על טענות הסוכנות

מאת יהודה אריאל
סופר „הארץ"

ועד מושב זרעית מוכן לדון עם מחלקת ההתישבות של הסוכנות על עתיד המושב בלי תנאים מוקדמים ו־ללא קשר למועד שובם למושב (יום ראשון הקרוב) — מסר אתמול יו"ר הועד, מר יהודה בן זימון, במסיבת עתונאים בצפת בה הגיב על טע־נות הסוכנות שהשמיע שלשום מנהל חבל הגליל מר יעקב ארד.

מר בן זימון טוען שההכנסות מה־משק היו רק 1000 ל״י ליחידה ולא 2,500 ל״י. במשק ובלול חובות מצ־טברים של חצי מיליון ל״י שבגללם סגר ארגון מושבי הגליל את זהאש־ראי לזרעית. כן טען שלא מרבית החברים עובדים בחוץ אלא רק 50% מצאו עבודה קבועה.

עיקר טענתו של ועד זרעית הוא שהסוכנות נכשלה בזרעית ועתה היא תולה את הקולר במצב החברתי ה־מעורער כביכול דבר שאינו נכון. המצב הכלכלי המעורער במקום גר־רם מחמת אוזלת היד של מחלקת ההתישבות שלדעת מר בן זימון הז־ניחה את המושב. הוא אינו מוכן ל־השוות את המצב בזרעית למצבם של מושבים אחרים שלהם הוא אינו אחראי.

פינקוס לא פסל החלטת הקונגרס

בקשר לדרישת סיעת ל״ע לזמן באופן דחוף את נשיאות הועד הפו־על הציוני כדי לדון ב„נסיון לפסול החלטת הקונגרס הציוני על־ידי יו"ר ההנהלה הציונית מר אריה פינקוס", אשר הועלתה במכתב דחוף ששלח ראש הסיעה, עו"ד אברהם תורי, ליו"ר הועד הפועל הציוני ח"כ יצ־חק נבון, מוסר דובר ההסתדרות ה־ציונית העולמית, מר משה קלכ־היים, כי מר פינקוס לא פסל החל־טת הקונגרס.

הכוונה היא להחלטת הקונגרס הציוני כי „לא תוארך כהונתם של מנהיגים ציוניים שלא עלו תוך שתי קדנציות".

בענין זה מסר מר פינקוס במסי־בת־עתונאים, שנתקיימה בירושלים 3 ימים לאחר נעילת הקונגרס הציו־ני, את חוות־הדעת של היועץ המש־פטי של ההסתדרות הציונית העול־מית, ד"ר אהרן צברנבאום, שנמ־סרה לו בכתב כמה שעות לפני ה־מסיבה, ואשר ממנה קרא את הני־מוקים המשפטיים, לפיהם הגיע ה־יועץ המשפטי לדעה כי „ההחלטה חסרת תוקף, היא סותרת את החוקה הקיימת ולא נתקבלה בקוורום וב־רוב הדרושים לשינוי החוקה".

מר פינקוס הוסיף כיד כי חוות־דעת זו תובא בפני ההנהלה הציו־נית והועד הפועל הציוני, המוסדות המוסמכים לדון בדבר ולהחליט על קבלת חוות־דעת היועץ המשפטי.

✶ משרדי בית־סוקולוב יהיו סגו־רים ביום שישי, 31.3.72. המנוין יהיה סגור בחול־המועד פסח.

חילופים בראשות משלחת העליה בארה"ב

מאת סופר „הארץ" בירושלים

מר נחום גולן (57), ראש משלחת העליה בצפון אמריקה עומד לסיים את תפקידו ב־1 באפריל. מר גולן, ממייסדי חטיבת גולני, שירת בתפ־קיד זה בשנתיים וחצי ובתקופה זו הגיעה העליה מארה"ב לשיא של כרבבת עולים לשנה, והוכפל מספר משרדי העליה ביבשת.

במקומו של מר גולן יבוא מר יהו־חם אמיתי (46). יליד פולין, בוגר הפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל אביב ובעל תואר שני בניהול עסקים.

✶ עמולה קלטה מאתיים עולים, רובם מגרוזיה ובתכניתה לקלוט ב־שנת הכספים הקרובה עוד כמאה משפחות עולים. העיריה מקימה ו־מתכננת להקים רשת של מבני דיור הן לעולים הן לזוגות צעירים. כן תוקם בשביל בעלי אמצעים, תושבי העיר וישובי הסביבה על גבעת ה־מורה, שכונת וילות עם כמאה יחי־דות — על כך מסר אתמול ראש העיריה, מר שמעון סחור, במפגש עם עתונאים.

הרב כהנא: הפגנה למען יהודי סוריה תיערך בניו יורק

(ע). ב־9 באפריל תיערך בניו יורק הפגנה גדולה למען יהודי סור־יה, ויתכן שהפגנה זו תהיה מלווה באלימות — מסר אתמול הרב מאיר כהנא, מנהיג הליגה להגנה יהודית, בשובו אתמול לארץ.

הרב כהנא סייר בקמפוסים של האוניברסיטאות בארה"ב כדי לעודד את הנוער היהודי לעלות לישראל. הוא אמר שגם בישראל יפעל למען יהודות ארצות ערב.

הפעם ישהה כאן לפחות חודשיים.

ד"ר יעקב ארנון, מי שהיה מנכ"ל משרד האוצר, החל בתפקיד כיו"ר הקרן לסטודנטים כמשיינים. הוא מונה במקום משה זנבר, נגיד בנק ישראל, שביקש לשחררו מה־תפקיד בשל עומס עבודה.

בטכס קצר נפרדו מהיו"ר היוצא עמידים סיון, יו"ר מועצת ההמורמים ומנכ"ל הפועל, יוסף צנבר.

תיאטרון ישראל
מוצאי חג 30.3
הבימה:
סממפניף:
תל אביב האולם הגדול
ב־7.00—9.30
דיר העצמאות של
מר ישראל שפי:
ב־7.15—9.15
הקאמרי:
הן לא תקהדו עמך:
תל אביב ב־6.30—9.15
הפקודה:
תל אביב נחמני
התיאטרון העירוני
חיפה:
חפץ:
תל אביב צוותא ב־9.00

הגלולה
בקולנוע
מקסים

תיאטרון מחול ענבל
תכנית חדשה

ירושלים „בית העם"	מוצאי חג	30.3	ב־8.30
כפר גליקסון	יום ו'	31.3	ב־8.30
גבעת חיים	מוציש	1.4	ב־8.30
מצר	יום ב'	3.4	ב־8.30
ירושלים „המאף"	מוצאי חג	5.4	ב־8.30
כהן אכדיה	יום ה'	6.4	ב־8.30

כרטיסים במשרדים

כנסות כרייסב (ו—ב)
מוצ"ש, 1.4, ב־8.30 בערב
קונצרט ביוחד
בקהלת הטרומבונים
בבראונשבייג
באך, שיץ, ועוד
כרטיסים: כהנא.

„סרטי נח"
גאים להציג:

סרטו של המפיק מנחם גולן
אני אוהב אותך רוזה
כתב וביים משה מזרחי
★ מיכל בת אדם ★ גבי אוטרמן
✶ יוסף שילוח ✶ לבנה פינקלשטיין
✶ אבנר חזקיהו
אלישבע מיכאלי, משה כל, אתי גרוטס, יהודה אפרוני, מרדכי בן־זאב
מפיק בפועל: יורם גלובוס ● מנהל אומנותי: קולי סנדר ● מוסיקה: דב זלצר
צלם: אדם גרינברג ● עורך: דב הניג ● מעצב מסגרת: יצחק קול ●
מעבדות: אולפני הרצליה הרצליה.
הצגות בכורה עולמיות ממוצאי חג הפסח, יום ה' (א' דפסח)
30.3.72 — בעת ובעונה אחת ● בבתי הקולנוע

תל־אביב „אורלי" טל. 284025 המפואר והמשוכלל רח' מכבי 4	ירושלים „עדן" טל. 223829 המשופץ והחדיש
חיפה „אורה" טל. 664017	נתניה „אסתר" טל. 22257

מכירת כרטיסים בכל המשרדים

בנר על הגג
תל אביב 8.45-5.15
פאר חיפה 8-4.30
8.30-5
אאזים רמת־גן 8.45—5.15
קרן באר־שבע 8.45—5.30

ירושלים
אוריון — קו הרוחב אפס
אורגיון — הקשר הצרפתי
אורנע — ידע הבשרים
ארגון — משפחת רובינזון
הבירה — שד משחת
הן — סורה סורה
סמדר — מרד הנצורים
ירושלים — ביין איר
עדן — סגור לרגל שפוצים
רון — נתצ'ה הנגרל

חיפה
אורה — הבית בצל העצים
אורדין — קומפנירוס
אורלי — האוהל האדום
אמפיתיאטרון — הקשר הצרפתי
ארמון — יהלומים לנצח
בית רוטשילד — סטו
גל־אור — ציידי הגולגלות
הן — לילה בקזבלנקה
מוריה — כץ וקרסו
מירון — בלש ושמו שאפט
עצמון — טריניטי
עממי — מישהו כאחורי הדלת
פאר — כנר על הגג
רון — הגלולה
שבים — על סף ביתך

קריות (חיפה)
אורות — קזינו רויאל
בית העם — מצרה לצרה
היובל — למות מאהבה
זהר — הפרפרית
יובל אור — הפרפרית
ניצן — פרצה
סביון — רציחות קטנות
ספיר — המהפכן

פתח־תקוה
הדר — המתפרפר
היכל — כץ וקרסו
שלום — בתחת לכוכב הקופים

רמת־השרון
גיל — בשם החברים

חדרה
גן־זהר — הבטחה עם שחר

ראשון־לציון
תפארת — למות מאהבה

הרצליה
דוד — חייו הפרטיים של שרלוק הולמס
היכל — איש קטן גדול
תפארה — במהירות מסחררת
דגניה — זכרונה לידי

בת־ים
אורנים — הצפור עם כנפי הבדולח
עצמאות — הרחק מן ההמון הסוער
בת ים — בילי ג'ונק

נתניה
אסתר — דבר אחד של ערך
יגיל — בלדה לאקדוחן
סטודיו — קרן אחת של אושר
שרון — נתצה הנגרל

רמת־גן גבעתיים
אורדע — קוראים לי טריניטי
אורלי — מדם X
ארמון — כלון פלאזה
אואזיס — כנר על הגג
גל־אור — 12 הנועזים
הדר — מלחמה ושלום
לידו — השוטר אוזלאי
רמה — המבהרת הערומה
רמת־גן — התהופה
שבים — צ'ייקובסקי

חולון
רינה — הנשרים פשטו עם שחר
ארמון — יהלומים לנצח

יפו
נגה — נשים בריכה
צה"ל — בתו של ריאן

תל־אביב
אופיר — האורי המזהם
אורלי — סגור, הפתיחה בקרוב
אלנבי — בילכוד בב
אסתר — קוראים לי טריניטי
בן־יהודה — גבר אירוטי
גורדון — הבית בצל העצים
גת — ניקולאס ואלכסנדרה
הוד — ללא כביע
זמיר — במלכודת סוחרי הנשים
חן — כנר על הגג
קריטריון — אפריקה אדיאו
מוגרבי — מטחקה של זי
מקסים — הגלולה
פרכז — קראו לו קינג
מתמיד — טרון בעצבע הזהב

סינרמה
מוסקווה
הבכו השני של
בוערת
מלחמה ושלום
6.30—9.15
בכורה ארצית

סטודיו — דקמרון
עדן — פרח אחד ושני גננים
פאר — ידע הבשרים
פריז — הזוכים המאושרים
צפון — ספור אחד של פשע
רמת אביב — ד"ר דיוואגו
שדרות — מפתח רעד צולם
תכלת — רשימת הלסטרות
תבור — אריזונה קולט

קולנוע „תל־אביב"
הקשר הצרפתי
לורל והרדי
לוחמי השוורים
הצגה יומית 4.30

גזים רעילים ממפעל פוגעים ב־700 תלמידים

משרד הבריאות אישר הקמת בי"ס כ־60 מ' מביח"ר לזפת

מאת אדר קיסרי
סופר „הארץ"

„בגינו. לא היינו צריכים לאשר הקמתו של בית ספר בו לומדים מאות ילדים במרחק כ־60 מטרים מבית החרושת לזפת בראש העין" — הודה אתמול ד"ר הרולד אהרה, רופא מחוז הבריאות בנפה פתח תקוה, בפני סופר „הארץ".

„לפי בקשתנו", הוסיף, „תבדוק המעבדה לבריאת זיהום אויר בי אילן יסודי, ביד לאחר הפסח, את הגזים הנפלטים מהמפעל. בבדיקה הראשנה, לפני כשלושה חודשים, קב־עו בריאי המעבדה כי קיים כאן ביסודר אך לא בינמצ. הורינו למנה־לי המפעל לנקוט באמצעים להפ־חתת המטרד, אולם דבר לא נעשה. אם הבדיקות הנוספות יקבעו שזהו מיפגע, אבקש מהרופא המחוזי של המכרד להוציא צו סגירה כלפי מנהלי המפעל".

הקאות והתעלפויות

מר מרדכי יצהרי, סגן ראש המועצה המקומית ראש העין ויו"ר ועדת החינוך במקום, אמר: „כואב לנו על כי יותר מ־700 תלמידי ביה הספר המקיף חייבים לסבול בזיהום האויר. תלמידים הקיאו ואף התעלפו כתוצאה מהריחות הבלתי נסבלים. הצענו לבעלי המפעל מגרש אלטרנטיבי שאותר על ידנו, ושם יוכלו לעבור. כן הצענו להם פיצויים, אולם הם תובעים סכום שאין אנו יכולים לעמוד בו".

מר טוב דראב, בגיג ועד הורי בית הספר, הגיב: „כך אי אפשר להמשיך. כבר השבתנו את הלימודים בבית הספר. גם המורים רצו להצטרף לשביתה, אולם משרד החינוך התנגד".

תגובת משרד החינוך

בתגובה על שאלת סופר „הארץ", אמר מר אמנון דנקנר, דובר משרד החינוך: „הפקידנו אינו לצדד בשביתות, אלא לפתור בעיות. גם אם התנאים קשים אסור לשבות. אנו צריכים לבעיה ולוחצים על משרדי הבריאות והפנים להעביר את המפעל. אם נווכח כי אי אפשר להעבירו — נמצא מקום אחר עבור בית הספר".

✶ (ע) שני נערים הנאשמים בהצתת מסוסו של אייבי נתן „שלום 1" הובאו אתמול לבית המשפט המחוזי בתל אביב, שם הוגש נגדם כתב אישום באשמת פריצה, גניבה והצתה. כפי שנמסר יש כוונה לערוך את המשפט בהקדם. התביעה מתכוננת להזמין לצורך ההוכחות 13 עדים.

שוחררו בערבות 8 הנהגים שנעצרו בקרית מלאכי

(ע). שמונה הנהגים שנעצרו בצהרי יום א' בקרית מלאכי כתוצאה מסכסוך עבודה סביב הובלת בטון מוכן ממפעל פיונר בקרית מלאכי, שוחררו על ידי השופט גלעד גלעדי בבית משפט השלום באשקלון בערבות עצמית ובערבות צד שלישי בסך 5000 לירות כל אחד.

מאידך השיגה המשטרה מאת השופט צו־מעצר נגד שני נהגים שעזבו את המקום, חיים תצבני מחולון דיורם דקל מאשקלון, החשודים שגם הם השתתפו בתקרית ליד המפעל בקרית מלאכי. השופט ציווה לעצור את השנים בכל מקום שימצאו.

התיגרה פרצה על רקע שביתתם של כ־30 מתוך 100 הנהגים העובדים במפעלי פיונר. השובתים הצליחו להשבית 4 מבין 11 מפעלי החברה ואילו המפעל בקרית מלאכי שותק רק באורח חלקי, מכיוון שרק שלושה מבין שמונה הנהגים במקום הצטרפו לשביתה. על רקע זה פרצה תיגרה ביום א' ובעקבות זאת נעצרו שמונת החשודים ועתה שוחררו בערבות.

השופט היתנה את שחרורם בכך, שיתחייבו לא להכנס למפעל, לא להפריע לנהגים אחרים המוכנים לעבוד, הן בהסענת הבטון הן ביציאתם מהמפעל, וכן להמנע מהטרדות ומאיומים.

נזקקו להתערבות איגוד הימאים

מאת סופר „הארץ" בחיפה

גורמים ישראלים רשמיים וכן צים נזקקו בימים אלה להתערבות איגוד הימאים הישראלי כדי לשחרר בנמל גוטנבורג בשוודיה אניה בבעלות ישראלית המפליגה בדגל נוחות, שעוכבה בנמל השוודי על ידי איגוד הימאים של ארץ זו. עיכוב האניה הישראלית בדגל הנוחות נעשה במסגרה מבצע מטעם הארגון הבינלאומי של עובדי התובלה (אי. טי. אף.) שמטרתו להכריח בעלי אניות הנוחות לחתום הסכם עבודה עם האי. טי. אף. במבצע משתתף באורח פעיל איגוד הימאים הישראלי. הצוות באניה שעוכבה הוא ישראלי וכפוף לתנאי חוזה העבודה שחתום עליו איגוד הימאים כאן, כך שפצירותה בגטבורג נעשתה בטעות.

נפתח משפטו של סגן מנהל החברה לפיתוח מזרח הבירה

(ע). משפטו של סגן מנהל החברה לפיתוח מזרח ירושלים הנאשם בלקיחת שוחד ובמירמה, נפתח אתמול בבית המשפט המחוזי בירושלים. הנאשם, ראובן תמיר (42), כפר באמצעות בא כוחו, עו"ד ש. תוסיה־כהן, בכתב האישום.

למענת התביעה היה הנאשם חבר בועדת הביצוע של החברה, העוסקת במכירת חלקות ובתים בשכונת ימין־משה בירושלים וב־1969 ניהל מו"מ עם שמואל סגל, משקיע מארה"ב, שביקש לרכוש חלקה מסוימת. בקשתו של המשקיע לרכישת החלקה שביקש, לא אושרה אך הוא רכש חלקה אחרת, במחיר שהציע לו הנאשם ובאשור ועדת הביצוע.

פרקליטת מחוז ירושלים, עו"ד אסתר ברזל, טענה כי במשך סיכום העיסקה הציע המשקיע לנאשם לבקר בביתו על חשבונו בארה"ב וכי הנאשם נסע אליו באוגוסט 1970 בלוית בנו והתארח אצלו במשך שלושה שבועות. לדברי פרקליטת המחוז, טובות הנאה אלו ניתנו לנאשם כשוחד בעד פעולות הקשורות בתפקידו. כן טוענת התביעה כי למרות העובדה שהביקור מומן על ידי המשקיע, קיבל הנאשם מן החברה לפיתוח מזרח ירושלים הוצאות אש"ל ל־10 ימים, באמתלה שהוא נוסע לאזורי שיקום ופיתוח תיירות, לצורך עבודתו.

למענת התביעה קיבל הנאשם את המענק במירמה, בהעליכו את העובדות האמיתיות ביחס לנסיעתו ובהתחשב בנסיבות העבירה ובמעמדו של הנאשם בחברה, האשימה אותו בלקיחת שוחד ומרמה.

משפטו של הנאשם ימשך אחרי פסח.

הגרלת הלוטו

בהגרלת הלוטו הועלו המספרים הבאים: 09, 12, 16, 22, 24, 39, והמספר הנוסף 11.

כלל ופרט

נשיא המדינה מר זלמן שזר קיבל אתמול את מר יוסף וייץ, שהגיש את ספרו החדש „מנמרא לרווחא".

שר החוץ, מר אבא אבן, קיבל אתמול את מנהל האגף המדיני במשרד החוץ השוודי, הרונו וילהלם ובמפרסיס. השתתף שגריר שוודיה, מר סט וונרפלדט.

יצאו מישראל

נשיא מכסיקו לשעבר, מר מיגואל אלמה, סיים אתמול את ביקורו בישראל, ויצא לפאריס (באל על).

אסותא אלישע

גולדין 5:
נילי ואבי רוזנבלט — בת
דליה ואפרים בלומנפלד — בת
רימה ודונה ליוסקי — בת
שרה ואברהם קוק — בת
מרים ומנחם גולדשלגר — בת
שרה ושלמה חזן — בת
מוניק ויוסף אמיר — בת
ארנאלאס וג'ורג' עאסי — בן

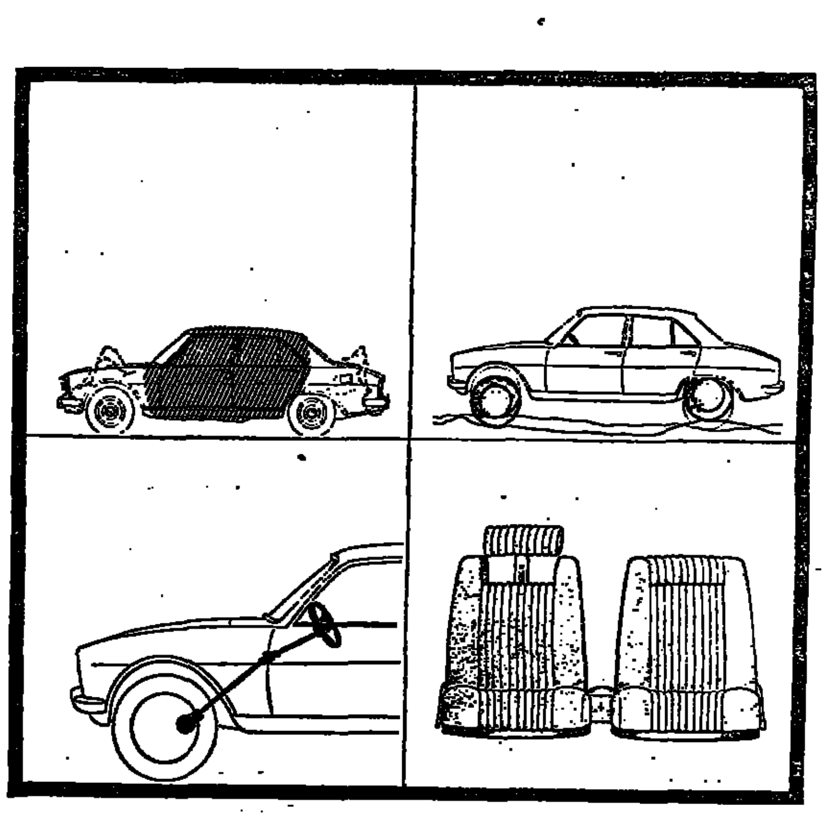

בטיחות מירבית - פיג'ו 504

פיג'ו 504 תוכננה בהנדסה אוטומוטיבית מעולה תוך שימת דגש מיוחד על אמצעים בטיחותיים. כל פרט ב־504 תוכנן להבטיח מכסימום של בטיחות לנהג ולנוסעים. מבנה המכונית חסון במיוחד ועשוי מקשה אחת, שיטת (MONOCOQUE) כולל חיזוקים מיוחדים בדלתות. תא הנוסעים מוגן ע"י בניה מיוחדת של איזורי ספיגת חבטה. הזכוכית הקדמית נפלטת קדימה בעת פגיעה חזקה במכונית. המכונית מרופדת כולה בדלתות, במשענות, במוט ההילוכים ובהגה למניעת פגיעה בעת חבטה. וכל הידיות והמתגים שקועים ואינם בולטים. מוט הגה בטיחות - רתיע ומתקפל על פרק קרדן. בלמי דיסק בכל אחד מארבעת הגלגלים לעצירה מיידית. עוזר־כוח להגברת הבלימה בכל גלגל למניעת החלקה. בקרה אוטומטית למצב מערכת הבלימה ורפידות המעצורים. מרכז כובד נמוך, מתלים נפרדים בכל אחד מהגלגלים, משככי זעזועים טלסקופיים ומוטות פיתול - כל אלה מייצבים ומבטיחים גמישות ושליטה במכונית בכל סוגי הדרכים ובסיבובים חדים במהירויות גבוהות. שטח ראות מכסימלי בחלונות שמסביב ללא עיוות אופטי. סגרים בטיחותיים בכל הדלתות וסגר נוסף בדלתות האחוריות למניעת פתיחות פתע ע"י ילדים. חלקי המתכת במכונית ומתחצה לה עובד למניעת סינוור. אלה חלק מיתרונות האיכות ההנדסית, העיצוב האלגנטי, הנוחות והבטיחות בפיג'ו 504.

פיג'ו האריה שבתבורה

המפיץ הבלעדי: דוד לובינסקי בע"מ, תל־אביב, רח' שתצינו 16. טל. 6-53214, סוכנויות: ירושלים: מוסך גספר, אזור התעשיה טל. 2-523221 חיפה: אוריאל בהן, רח' אלנבי 51. טל. 523363, רכב הצפון בע"מ, שדרות הכרמל 8, טל. 520877 נצרת: עמאס סעד, רח' פאולוס השישי טל. 55436 שכם: עומר כליפא, רח' פייסל, טל. 1894 באר־שבע: מוסך אכספרס, אזור התעשיה, טל. 3292

הכא אמן الحصل

פברואר היה קר מהממוצע

(ל.ע.ב.) פברואר 1972 היה קר מהממוצע, בדומה לארבעת החודשים שקדמו לו. כמויות גשמי החודש עלו על הערכים הנורמליים כמעט בכל חלקי הארץ.

הטמפרטורות הממוצעות של החודש היו נמוכות מהערכים הנורמליים והסטיות הנותנות השונות ב־0.5 — 2.5 מעלות צלזיוס. טמפרטורות המכסימום הקיצוניות של החודש נרשמו בעיקר ב־26 — 28 בו והיו נמוכות מהרגיל. טמפרטורות המינימום הקיצוניות נרשמו בתאריכים שונים, בעיקר ב־2, 7 או 9 בחודש ולא הגיעו לערכים הראויים לציון.

תנאי יובש חורפי שררו בעיקר בימים 1 (סיום פרק היובש מסוף פבר.), 11 — 12, 21 — 27. הלחות היחסית הממוצעת של החודש היתה נמוכה מהערכים הנורמליים של העונה והסטיות הונות ב־5 — 15 אחוזים. כמויות גשמי החודש עלו על ממוצעי פברואר כמעט בכל חלקי הארץ.

בנוסף לתופעות חורף רגילות בפברואר, אירעו בחודש זה סופות רוח (כשמהירות הרוח הגיעה לעצמת סער), סופות רעמים ומספר ימי ברד. ירד שלג באזורי ההרים, ביחוד ב־7 בחודש.

טולידאנו על הנכסים המוסלמיים בת"א וליד הרצליה

(ל.ע.ב.). לאור פרסומים שהופיעו לאחרונה בעתונים בענין אדמות ההקדש המוסלמי בסידני עלי ליד הרצליה, הודיע מר ש. טולידאנו, יועץ ראש הממשלה לענייני ערבים ישראלים, כי הקרקעות הללו לא הוחזרו לבעלות ועד הנאמנים המוסלמים ביפו, ואין כל כוונה להעבירם לבעלות או ניהול ועד זה בעתיד. אשר לנכסים הנמצאים בתחום תל־אביב־יפו הוחלט להקפיא את ענין עד שיוברר מעל כל ספק, שהאוכלוסיה המוסלמית בעיר באה על סיפוקה המלא לגבי השימוש בכספי התמורה של הנכסים הללו. לא ינקטו שום צעדים כל עוד המגעים והדיונים הנוכחיים בנושא זה.

* בבחירות להנהלת מועדון רוטארי לשנת 73/1972, שהתקיימו בסוף השבוע שעבר, נבחר כנשיא המועדון הד"ר ראובן קסהיין מכיר כבוד הד"ר אליהו מני.

זה עתה הגיע

ILDEFONSO

MOZART KUGELN

בונבונירות משובחות

תוצרת ויקטור שמידט ובניו אוסטריה

להשיג בכל בו שלום ובחנויות מובחרות לממתקים

יבוא: סוכנות יונתי ת"א ריינס 4 טל. 243041

ישלמו דמי ביטוח מוקטנים

(ל.ע.ב.) ועדת הכספים החליטה אתמול, על־פי הצעת שר העבודה, להקטין את צו הביטוח הלאומי ולקבוע שמבוטחים שמשלמים בעצמם דמי ביטוח ושהכנסתם אינה עולה על 800 ל"י בחודש, ישלמו החל מ־1 באפריל דמי־ביטוח מוקטנים על 400 הלירות הראשונות — כלומר ששה אחוזים במקום 9.4. מי שאינו עובד ואינו עצמאי ישלם 4.8 אחוזים במקום 7.1.

היועץ המשפטי לממשלה:

אין מניעה לרשום „עברי" בתעודת־רישום

כשהמדובר בבן הדת היהודית

מאת נתן דיבון
כופר „הארץ" בירושלים

היועץ המשפטי לממשלה, מ. שמגר, חיווה דעתו בתשובה לפניית משרד הפנים כי אין מניעה עקרונית לרישום בתעודת רישום את ההגדרה „עברי" במשבצת הלאום כאשר מדובר בבן הדת היהודית. מר שמגר חיווה את דעתו בעקבות פנייתו של עורך הדין הירושלמי א. הופרט לרשום את בנו רדאי, שנולד לפני כחצי שנה, כ„עברי".

עו"ד הופרט מסר לי כי בטופס הרישום בבית החולים הדסה בירושלים נרשם התינוק עם לידתו על ידי הוריו כבן הלאום העברי ובמשבצת דת כיהודי. כעבור כחודש פנה מר הופרט למשרד הפנים וביקש לקבל את תעודת הלידה הממשלתית. בתגובה השיב לו הממונה על מירשם האוכלוסין במחוז ירושלים כי הענין נמצא בבירור.

בינתיים פנה משרד הפנים אל היועץ המשפטי וביקש את חוות דעתו כיצד לנהוג במקרה זה. היועץ המשפטי לממשלה הודיע למשרד הפנים כי לדעתו המונחים „עברי" ו„יהודי" הם זהים ולכן אין זה משנה מבחינה מהותית אם הרישום יהיה עברי ובלבד שהנרשם הוא בן הדת היהודית. לפיכך הביע מר שמגר דעתו שאין מקרה זה מתאים למאבק המשפטי בבית המשפט הגבוה לצדק. לפיכך יש מקום להעתר לבקשתו של מר הופרט ולרשום את בנו כבן הלאום העברי.

סופר „הארץ" מציין כי בחוות דעתו זאת, הולך היועץ המשפטי לממשלה בעקבות החלטה שניתנה לא מכבר בבית המשפט הגבוה לצדק במקרהו של בנימין שליט שביקש לרשום את בנו השלישי כ„עברי". באותו מקרה היו הפרטים שונים מפני שהבן אותו ביקש שליט לרשום כעברי אינו נחשב על פי ההלכה כיהודי (משום שאמו אינה יהודיה ולא התגיירה) ולכן אמר שם בג"צ כי המונחים „יהודי" ו„עברי" הם היינו הך ולפיכך אין להענות לבקשתו של שליט.

במקרה של עו"ד הופרט הבן יהודי לכן אין מניעה לרשום אותו כ„עברי" ורישום כזה אינו סותר את ההלכה העקרונית של בג"צ.

* הוקם הפועל הארצי של אגודת ישראל־אמריקה בחר בנשיאות חדשה שחבריה הם: ד"ר ג'ורג' ס. ויין (נשיא); ח"כ ד"ר א. אנקוריון; ד"ר א. אלסמן ואינג' א. שלון (סגני היו"ר); שמואל בן צבי (מזכיר כללי) משה ביתן, חנוך גבתון, ח"כ גדעון האוזנר, יקותיאל פדרמן, ד"ר א. קלימובסקי, אשר רתנבלום, אברהם סייבר, ג'רי סתארסקי, דוד פרנקפורט, ויקטור קארטר, שמואל גרוס. הוחלט לתכנן הקמת אגודה אמריקה־ישראל בניו־יורק.

מישאל: חוק המדינה מועדף על חוק ההלכה

חוקי המדינה מועדפים על חוקי ההלכה על ידי רוב מכריע של הציבור הישראלי — זאת מסקנתו של מישאל דעת הקהל השוטף הכלל־ארצי של מכון דעת קהל לישראל בע"מ (פורי) שהתפרסם בשבועון „אות".

עורך המחקר, מר רפאל גיל, מסר כי במישאל נמצא ש־57.6% מכלל הציבור בדעה שיש לנהוג לפי חוק המדינה אם מתעורר ניגוד בין חוקי המדינה לבין חוקי ההלכה היהודית. עוד 10.5 אחוזים אמרו כי במקרה כזה יש למצוא פשרה, ההולמת את המכב ואילו 22 אחוז יעדיפו בכל מקרה את חוקי ההלכה על חוקי המדינה. שאר 9.9 האחוזים נמנעו מלהביע את דעתם בנושא.

הדעה שיש להעדיף את חוקי המדינה על חוקי ההלכה חזקה במיוחד בקרב השכבות המתקדמות יותר שבאוכלוסיה מבחינת השכלתן, משלח ידן ורמת הכנסתן.

מסתבר כי גם בקרב הקבוצה המגדירה עצמה כדתיים נמצאו 17.4 אחוזים הסבורים שאם יש ניגוד בין חוקי המדינה וההלכה יש לנהוג לפי חוקי המדינה. הרוב המכריע מקרב הדתיים בדעה שחוקי ההלכה תקפים יותר מחוקי המדינה וכי יש לנהוג לפי ההלכה גם אם היא מתנגשת עם חוקי המדינה.

בין 500 העולים שהגיעו אתמול היו 151 מארצות דרום אמריקה. אחדים הגיעו עם הסומבררו שלהם. (צילום: ישראל סאן)

באו 500 עולים

(ע). 500 עולים הגיעו אתמול לנמל לוד מארצות שונות בדרום אמריקה, מארה"ב ומאירופה. צוות מוגבר של משרד הקליטה טיפל בהם כדי שיספיקו לסדר ענייניהם ולהגיע לסדר הערב.

דורשים חקירה בענין המיבנה של דנוך

מאת כופר „הארץ"
בתל־אביב

במיברק ששלחה אתמול סיעת גח"ל במועצת עיריית תל אביב לראש העיריה מר יהושע רבינוביץ היא תובעת הקמתה לאלתר של ועדת חקירה כדי לקבוע „כיצד ולמה נעלם מהנהלת העיריה ומאגף הפיקוח במשך שלושה חודשים הקמת מיבנה בלתי חוקי במרכז העיר על ידי דנוך".

בליאת סיעה גח"ל, שהחליטה על שליחת המיברק, קבעה כי התערבותו של חבר הסיעה יהיא צמראני למען הפקה ישראל דנוך נעשתה מתוך מניעים אישיים, ללא ידיעת הסיעה ולא על דעתה. בן נמסר כי סיעה גח"ל במועצה הזהירה בתל אביב יפו עזבה את ישיבת המועצה שזומנה לישיבה לדיון על תקציב לשנת 72/73 כמחאה על אי־המצאת הצעת התקציב בזמן המועד. חברי הסיעה מ. לוי, א. רקנסי וצבי אלברכט מחו על הגשת הצעת התקציב הזמנה לכמה חברים שעות ספורות לפני הדיון. משסרב הרוב במועצה הדתית לדחות את הדיון, הודיעו חברי גח"ל, כי יפנו בענין זה למבקר המדינה. אתמול הוגשה התלונה האמורה.

יונפקו אג"ח ב־20 מיליון ל"י

ישאו רבית צמודה של 6.5 אחוזים

מאת כופר הכלכלי
של „הארץ" בירושלים

בנק ישראל עומד להנפיק ב־3 באפריל סידרת אגרות חוב חדשות בהיקף של 20 מיליון ל"י. האגרות יהיו בתנאים כיוהדים.

חוגים כלכליים מעריכים כי לאגרות חוב אלו שתנפיק הממשלה אין עדיפות בכדאיות ההשקעה בהשוואה לאגרות מלוות הפיתוח. הצריפות היא לכל היותר „על הגבול".

לשם גיוון שוק ההון ומשיכת כספים שיהפכו, עם החזרה מלוות חובה ומלוות ברצון השנה בסכום של כמיליארד ל"י, החולם על הנפקת אגרות חוב חדשות משני סוגים. שניהם יהיו צמודים למדד, ללא ברירת המרה לריבית גבוהה יותר. הריבית ההיה 6.5 אחוז ברוטו, בהגבלה מס של 25 אחוז, כך שהריבית נטו תהיה 4.87 אחוז. הריבית תשולם כל חצי שנה.

ההבדל

ההבדל בין שני סוגי האגרות הוא במועדי פדיון הקרן. בסוג אחד תוחזר הקרן במילואה בתום שבע שנים. בסוג השני תוחזר הקרן ב־10 תשלומים שנתיים שווים, כאשר התשלום הראשון יהיה בתום שנתיים. הפדיון ישלם בתום 11 שנה. במוצע כופקד איפוא הסכום לשבע שנים.

במלווה ברירת הקיים ההשקעה היא לחמש שנים. הריבית והקרן נפדים בבת אחת בתום התקופה.

בפני המשקיע אפשרות לקבל ריבית ברוטו של 4.84 אחוז, כאשר הקרן הריבית צמודים למדד, או 10.76 אחוז ריבית ללא הצמדה. בסכום הגבוה ביותר.

בפועל קיימת ובמצולה האפשרות לקבל נסו גבוה יותר על ידי איתשלום מס הכנסה בשיטת „כיבוס אגרות" ומכירת האגרה בבורסה לפני המועד.

באגרות החוב החדשות נחסמה האפשרות של „כיבוס אגרות" בכך שהריבית משולמת אחת לחצי שנה. בפרקי זמן אלה אין אפשרות למכור את האגרת כדי לזכות ברבית נטו, שכן אז יעלו הצבילות יותר אופן אוטומטי הוא מקבל את הריבית מה.

* מר שמאי כהנא נתמנה מנהל לשכת המנהל הכללי במשרד החוץ, במקומו של מר תנן בראון, שמילא תפקיד זה ב־4 השנים האחרונות.

הושלם מיפוי קרקעית הים במיצרי טיראן

מאת סופר „הארץ"
בחיפה

החברה לחקר ימים ואגמים השלימה בימים אלה עבודת השדה של מיפוי קרקעית הים במיצרי טיראן. מבחינה מדעית מעוניינים בחתך זה של מיצרים משום שמפרץ אילת מהווה אגן מים עמוק מאוד שסגור בפתחו הדרומי על ידי מיפתן רדוד ולדבר זה יש השפעה מכרעת לגבי התנהגות גושי המים ותופעות פיסיקליות וביולוגיות המתרחשות במפרץ אילת.

העבודה נעשתה גם לצרכי הכנת מפה ימית מעודכנת לצרכי ניווט ושיט, כאשר המפות הקיימות כיום אשר בוצעו ע"י האדמירליות הבריטית בסוף המאה הקודמת נעשו בשיטות פרימיטיביות, יחסית, והאינפורמציה שבהן מאוד לא מפורטת. חלק ניכר מהעבודה נעשה במימון אגף הספנות והנמלים שליד משרד התחבורה. בעוד 5 חודשים תודפס המפה במחלקת המדידות הממשלתית.

תנועת המטוסים בלוד
יום ד'

נוחתים:

איירפראנס (107) ב־02.15 מהמזרח הרחוק, טהראן; ס.ח.אי. (S11) ב־04.35 מארה"ב המזרח הרחוק; בי.או.איי.סי (777) ב־12.10 מטהראן; אליטאליה (352) ב־12.25 מרומא; אל־על (100) ב־13.25 מניו־יורק; אל־על (500) ב־14.40 מניו־יורק, מונטריאול; לופטהאנזה (634) ב־15.30 מפרנקפורט, מינכן; אל־על (532) ב־16.05 מניו־יורק, אמסטרדם; אל־על (344) ב־16.10 מניקוסיה; ס.ח.אי (740) ב־16.10 מניו־יורק, פרנקפורט; ק.ל.מ. (525) ב־16.15 מאמסטרדם; ס.ח.אי (840) ב־16.35 מארה"ב, רומא, אתונה; אל־על (16) ב־17.10 מניו־יורק, לונדון; ס.ח.אי (810) ב־17.20 מארה"ב, פאריס, רומא; סייברייר (302) ב־17.35 מניקוסיה; סוויסאייר (332) ב־17.35 מציריך; בי.או.איי.סי. (506) ב־20.00 מלונדון; איירפראנס (130) ב־20.05 מפאריס; אל־על (440) ב־21.00 מבריסל, ציריך; אל־על (444) ב־21.40 ממארסיי, רומא; אל־על (242) ב־21.50 מאיסטנבול; אל־על (446) ב־22.55 מלונדון, פאריס, מרבנו;

ממריאים:

מארים (248) ב־06.00 לניקוסיה, בורקארסט. איירפראנס (101) ב־06.05 לרומא, פאריס; ס.ח.אי. (S11) ב־06.00 לרומא, פאריס, ארה"ב; ס.ח.אי. (741) ב־07.10 לפרנקפורט, ארה"ב; סוויסאייר (333) ב־07.30 לציריך; אל־על (247) ב־07.30 לז'נבה, מונטריאול, ניו־יורק; אל־על (243) ב־08.00 לרומא, ניו־יורק; אולימפיק (302) ב־08.00 לאתונה; אל־על (443) ב־08.20 לציריך, בריסל; איירפראנס (131) ב־08.40 לרומא, פריס; ס.ח.אי. (S41) ב־08.45 לאתונה, רומא, ארה"ב; בי.או.איי. (505) ב־09.25 לונדון; אל־על (445) ב־09.30 ללונדון; אל־על (23) ב־10.00 לפאריס, ניו־יורק; אל־על (443) ב־10.45 לרומא, מארסיי; ק.ל.מ. (526) ב־11.00 למינכן, אמסטרדם; בי.או.איי.סי (777) ב־12.55 ללונדון; אל־על (343) ב־13.00 לניקוסיה; אליטאליה (353) ב־13.45 לרומא; לופטהאנזה (637) ב־16.20 למינכן, פרנקפורט; אל־על (341) ב־17.30 לאיסטנבול; סייברייר (303) ב־18.15 לניקוסיה; ס.ח.אי (S10) ב־18.20 לבומביי המזרח הרחוק, ארה"ב; בי.או.איי.סי. (806) ב־21.00 לטהראן, המזרח הרחוק, אוסטרליה; אל־על (141) ב־00.25 לטהראן

תנועת המטוסים בלוד
יום ה'

נוחתים:

ס.ח.אי (811) ב־04.35 מארה"ב, המזרח הרחוק; בי.או.איי.סי (807) ב־05.50 מאוסטרליה, המזרח הרחוק, טהראן; אל־על (162) ב־07.40 מטהראן; סי.בי.איי. (304) ב־11.25 מבורגס, רומא; אל־על (200) ב־11.45 מניו־יורק; אליטאליה (788) ב־12.55 מרומא; אל־על (500) ב־13.15 מניו־יורק, מונטריאול; לופטהאנזה (634) ב־15.30 מפרנקפורט, מינכן; אל־על (534) ב־16.10 מניקוסיה; ס.ח.אי (740) ב־16.15 מניו־יורק, פרנקפורט; ס.ח.אי (840) ב־16.35 מארה"ב, רומא, אתונה; אל־על (24) ב־17.00 מניו־יורק, פאריס; ס.ח.י (996) ב־17.00 מאיסטנבול; ס.ח.אי (S10) ב־17.20 מארה"ב, פאריס, רומא; בי.או.איי.סי. (318) ב־17.30 מלונדון; סייברייר (302) ב־17.55 מניקוסיה; סאבנה (120) ב־18.05 מבריסל, וינה; סוויסאייר (335) ב־18.55 מציריך, ז'נבה; אולימפיק (301) ב־18.55 מאתונה; בי.או.איי. (482) ב־19.10 מלונדון; אל־על (154) ב־20.55 מיוהאנסבורג, ניירובי; אל־על (458) ב־21.00 מפרנקפורט, ציריך; איירפראנס (133) ב־21.10 מפאריס, אתונה; אל־על (456) ב־21.45 מלונדון; אל־על (452) ב־21.50 מאתונה; אל־על (454) ב־22.55 מפריז רומא.

ממריאים:

אל־על (153) ב־01.00 ליוהנסבורג; אל־על (S51) ב־02.30 לאמסטרדם, פאריס, ניו־יורק; ס.ח.אי. (S11) ב־06.00 לרומא, פאריס, ארה"ב; בי.או.איי.סי. (807) ב־07.05 ללונדון; ס.ח.אי (741) ב־07.10 לפרנקפורט, ארה"ב; סוויסאייר (331) ב־07.25 לציריך; אל־על (259) ב־07.35 לאמסטרדם, מונטריאול, ניו־יורק; ק.ל.מ. (520) ב־08.30 לאמסטרדם; איירפראנס (133) ב־08.40 לפאריס; אל־על (16) ב־08.45 ללונדון, ניו־יורק; ס.ח.אי (841) ב־08.46 לאתונה, רומא, ארה"ב; אל־על (457) ב־09.05 לציריך, פרנקפורט; אל־על (455) ב־09.15 לפאריס, לונדון; אל־על (453) ב־10.45 לרומא, וינה; אל־על (553) ב־12.00 לניקוסיה; אליטאליה (789) ב־13.45 לרומא; אל־על (459) ב־15.30 לקופנהאגן; לופטהאנזה (627) ב־16.30 למינכן, פרנקפורט; אל־על (451) ב־17.15 לאתונה; ס.ח.י (997) ב־17.40 לאיסטנבול; בי.או.איי.סי (S10) ב־18.20 למזרח הרחוק, ארה"ב; סייברייר (318) ב־18.15 לטהראן; ס.ח.אי (303) ב־18.25 לניקוסיה; ס.ח.אי (S10) ב־18.20 למזרח הרחוק, ארה"ב

מיכלית ענק הגיעה לאילת

מאת סופר „הארץ"
באילת

אתמול הגיעה לאילת מיכלית ענק לאחר היעדרות ממושכת. המיכלית שתפוסתה כרבע מיליון טונות נפט גולמי החלה בפריקת הנפט.

אי.די.בי. מנפיקה מניות בארץ ובחו"ל

דיוידנד־ביניים ל־1972 ב־0.68 ל"י למניה

הרווח המאוחד השוטף של אי די בי החברה לאחזקות בנקאיות לאחר הפרשה למסים הגיע בשנת 1971 ל־25.1 מיליון ל"י וגדל ב־30% לעומת השנה הקודמת. סך הכל הרווח המאוחד של החברה, כולל רווחים חד פעמיים, לאחר ניכוי הדיוידנד על מניות הבכורה, הגיע ל־30.3 מיליון ל"י לעומת 17.2 מיליון ל"י בשנת 1970.

הרווח השוטף המאוחד למניה רגילה בת 20 ל"י ע. נ. הגיע ל־5.87 ל"י למניה לעומת 4.50 ל"י למניה ב־1970. הרווח המאוחד הכולל למניה רגילה הגיע ל־7.89 ל"י למניה לעומת 4.50 ל"י למניה בשנת 1970.

סך כל המאזן המאוחד של החברה הגיע ל־6.3 מיליארד ל"י עליה בשעור 41% לעומת אשתקד.

בימים אלה מגישה החברה לועדות ניירות הערך בירושלים ובוושינגטון תשקיף העומד להתפרסם בשבועות הקרובים בדבר הנפקת 800,000 מניות בכורה ניתנות לפדיון ולהמרה. 550,000 מניות מתוך ההנפקה יהיו מיועדות לתושבי חוץ ויהיו מובטחות על ידי קבוצה של חתמים אמריקאיים. 250,000 מניות יוצעו לציבור בישראל.

מניות הבכורה החדשות מבטיחות דיוידנד שנתי מצטבר בשיעור השווה לחצי דולר למניה והן ניתנות להמרה למניות רגילות.

הנהלת החברה הכריזה כמו כן על תשלום דיוידנד ביניים לשנת 1972 על מניות הבכורה של החברה בשעור של 0.68 ל"י (0.16 דולר) למניה. דיוידנד הביניים ישולם ביום 31 במאי 1972 לבעלי מניות בכורה שיהיו רשומים בספרי החברה ביום 30 באפריל 1972.

צעירי ל"ע:

יש לחוקק חוק למימון ממלכתי של המפלגות

מועצת הדור הצעיר של הליברלים העצמאיים, שהתכנסה אתמול בתל־אביב הביעה תמיהה מהודעתו של שר האוצר, פנחס ספיר, בפני ועדת הכלכלה של הכנסת בה גילה, כי חברת „אוטוקרס" „תרמה" 100,000 ל"י למפלגת העבודה. על כך נמסר בהודעה לעתונות כל"ע.

המועצה קובעת בהחלטתה, כי מעשה זה הוא ניצול לרעה של כוח המפלגה השלטת במדינה.

מקרה כזה מעיד על הצורך, ליזום חקיקת חוק על־ידי הכנסת שיקבע כי מימון המפלגות במדינה ייעשה במסגרת ממלכתית מקופת המדינה, תוך פיקוח ציבורי מלא על הוצאות המפלגה, כדי שייפסקו השיטות הגלוות הנהוגות כיום ואשר התגלו במקרה של פשיטת הרגל, בחברת אוטוקרס.

מועצת הדור הצעיר של הליברלים העצמאיים פנתה לשר האוצר בתביעה, לגלות מה היה גורלה של חברת אוטוקרס, לזו היתהה מסרבת להעניק „תרומה" למפלגת העבודה.

נתחדש משפט קאנג'

(ע). — משפטו של מנהיג הצדה הדרוזית השייך כאמל קאנג', המואשם בקיום מגע עם המודיעין הסורי, התחדש אתמול, בדלתיים סגורות, בקוניטרה. פסק הדין יינתן כנראה בישיבה נוספת של בית המשפט, ב־6 לאפריל.

* היום תתקיים במועדון רוטרי תל־אביב־יפו הפגישה השבועית בבית ציוני אמריקה, בשעה 13.15. ירצה מר י. בר־סירה, חבר כבוד של רוטארי, על הנושא: „סדרי המירקם העירוני".

13 ל"י ליום — דמי כלכלה במוסדות ההסתדרות

מאת סופר „הארץ"

דמי כלכלה במוסדות ההסתדרות יהיה 13 ל"י ליום החל מה־1 לאפריל, במקום 10.5 ל"י עד כה אישור הגדלת האש"ל ניתן אתמול בישיבת המחלקה לאיגוד מקצועי.

בדיוני המחלקה אמר היו"ר מר אוריאל אברהמוביץ כי להחלטת מרכז קופ"ח בדבר גביית דמי ייקור אין תוקף כל עוד לא הובא הנושא לטיפול בועדה המרכזת של ההסתדרות.

* מכב הנחת אבן פינה למוסד לאיג"ר גיזה לגנטיקה רפואית ומחקרי האוזנים בצרך אתמול על הר הזיתים. השתתפו פרופ' גיזה וקבוצה של 40 פרופסורים, אנשי מחקר וקליינים מאיטליה וכן מנכ"ל משרד הבריאות ד"ר א. פזה, ד"ר טוראקי בשם עיריית ירושלים, פרופ' ז. פולשיק בשם האוניברסיטה העברית, פרופ' יצחק הלברכט ומתמנים רבים.

מבקש התערבות בענין הסכסוך בעירית חדרה

בהביעה להבאת סכסוך העבודה בעירית חדרה לועדה פריטטית, בהתאם לחוקת העבודה, יצא אתמול יו"ר ברכה השלטון המקומי, בר פ. אילון.

במיברק ששלח אתמול למזכ"ל ההסתדרות, בר בן אהרון, מבקש בר אילון את התערבותו הבידית של מזכ"ל ההסתדרות בענין השביתה בחדרה אשר עלולה לגרום גורם הרסני לגבי כל השרות הציבורי בארץ.

לוועד עובדי העיריה עשרות דרישות אשר מרביתן חורגות מהסכם העבודה. היקף התביעות מסתכם בסכום בין 1.5—2 מיליון ל"י אשר השלכותיו על המשק הציבורי יכולות להסתכם בעשרות רבות של מיליונים.

דורש כנוס ועדת הפנים

ח"כ י. תביר תבע אתמול בשם גח"ל לכנס בדחיפות את ועדת הפנים לדיון על מצב התברואה בחדרה נוכח השביתה של עובדי הניקיון.

גיורא גודיק מציג

בכוזל דגים

קומדיה מוסיקלית משעשעת

רמת־גן „רמה"

מוצאי חג יום ד' 5.4

שתי הצגות

ב־7.00 וב־9.30

פרסום בלבין

תיאטרון הזמן מציג

שמחה רבה - פסח בא

תכנית הבידור המיוחדת לכל המשפחה

היכל התרבות חוה"מ פסח

יום א' 2.4 בשעה 3.30 אחה"צ

יום ב' 3.4 בשעה 10.00 לפנה"צ

* ששי קשת

* נירה עדי * ישראל גוריון

מתכנית הטלביזיה „משתקבצ"

* קוף שימפנזה

מיסטר וילי — המתלבש, מעשן ורוקד

* דב מאולף

הרפתקאות פו הדב במסעדה

* להקת הכלבים

שלשה כלבים מאולפים במופע אקרובטיקה

* הקוסם - טומי דיאבולו

בתרגיל מדהים של אשה תצפה באויר

* נחש מאולף

אורכו 4.5 מטר, משקלו 56 ק"ג

* הליצן צ'יקו ולהקתו

* מיכל אלמוג - נערת הגומי

* טריו ברק - להטוטנים

* פאני מור — אקרובטיקה על טרפז

* הלן ברמן — הנערה הבולעת אש

פופאי המלח

לראשונה בארץ סרטוני פופאי על מסך ענק

כרטיסים: רוקוקו, דיזנגוף 93, טל. 223663 ובכל המשרדים.
למוסדות: הנחות — רוקוקו דב הוז 11 טל. 248824.
המשרד דב הוז 7 ת"א, טל. 222753.

תיאטרון ירושלים
THE JERUSALEM THEATRE

הנהלת תיאטרון ירושלים מודיעה לתושבי ירושלים והסביבה על פתיחת התיאטרון לקהל הרחב

ההצגות בחודש אפריל:

15.4.72 — „הסוחר מוונציה" — התיאטרון הקאמרי. לאחר ההצגה יתקיים דיון פומבי בהנחיית פרופ' גרשון שקד ובהשתתפות הבמאי, יוסי יזרעאלי, פרופ' אריה זקס, הבריי ועדת הרפרטואר של תיאטרון ירושלים ואישים אחרים.

22.4.72 — „סטמפניו" — תיאטרון „הבימה".

25.4.72 — בסודות בדויים למאריבו — ה„קומדי פרנסיז" (מטעם האוניברסיטה).

26.4.72 — בסודות בדויים למאריבו — ה„קומדי פרנסיז"

29.4.72 — הצוענים של יפו — תיאטרון „הבימה".

כרטיסים להשיג בכל משרדי הכרטיסים בעיר.

כרטיסי הנחה לקבוצות מאורגנות אצל עמנואל כהן, טל. 234061.

התיאטרון העירוני חיפה

הצגות בכורה

חפץ

מאת חנוך לוין

בימוי: עודד קוטלר

תפאורה ותלבושות: רות דר

תאורה: יחיאל אורגל

המשתתפים לפי סדר א"ב:

מרדכי בן־זאב, גדליה בסר, מרים גבריאלי, נתן מייסלר, אמנון מסקין, הלן קופילוביץ, לאורה ריבלין, אילן תורן

מוצאי פסח 30.3 צוותא	תל־אביב	מוצ"ש 8.4	חיפה
יום א' 2.4	כפר יהושע	יום א' 9.4	חיפה
יום ב' 3.4 צוותא	תל־אביב	יום ד' 12.4	גבעת חביבה
יום ד' 5.4	העוגן	יום ה' 13.4 צוותא	תל־אביב

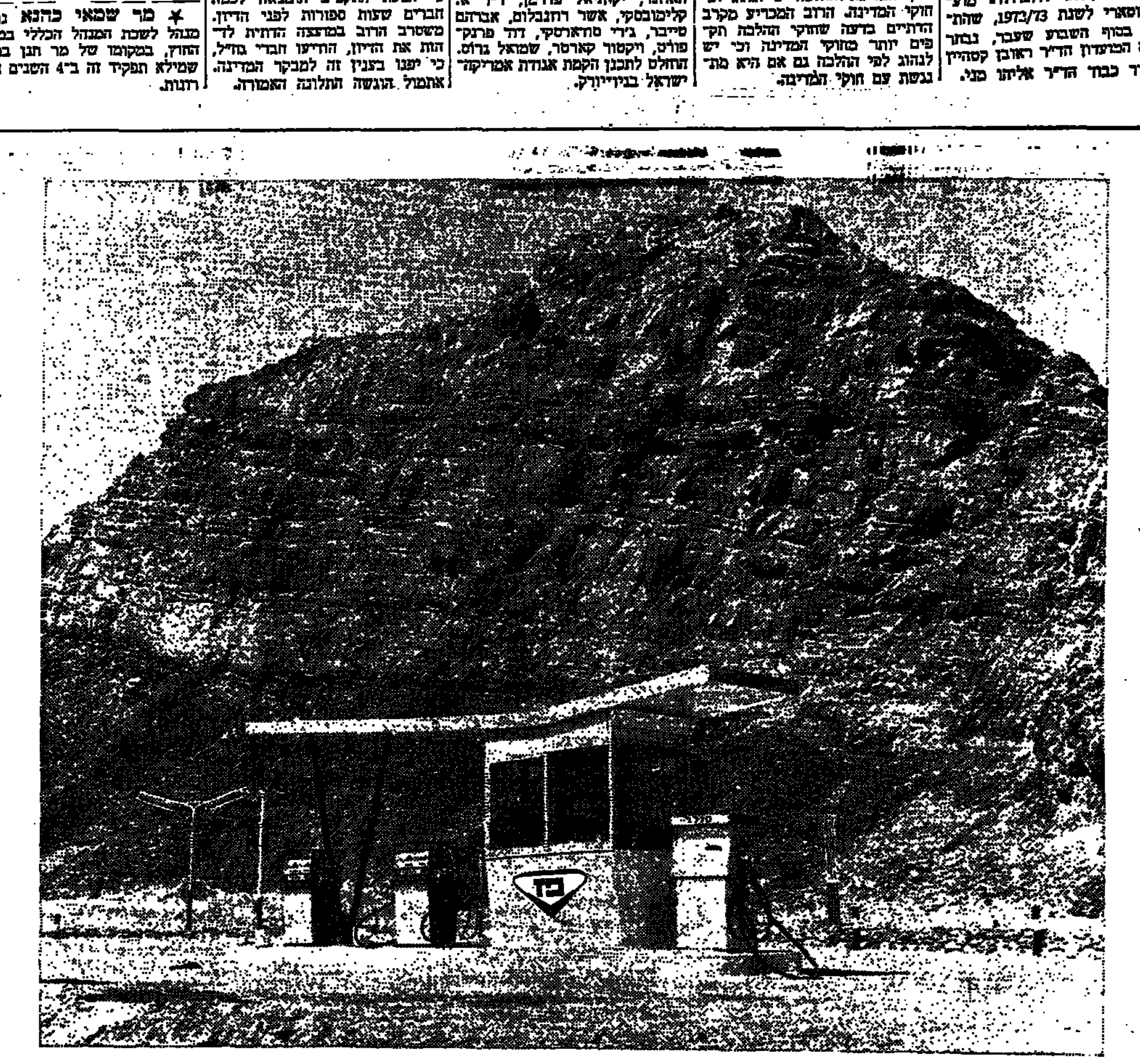

150 קילומטר דרומית לאילת בצומת די זהב (דהב)

בדרכך לשארם־א־שייך, „תפוס שלוה" קצרה בתחנת פז בצומת די־זהב. לשרותך, במשך כל שעות היממה, בנזין, סולה, שמני פז וקסטרול, מבחר מוצרי איכות לטפול ושמירה על כל חלקי המכונית וגם... פונדק דרכים, דרך צלחה ולהתראות.

פז

נפתחה תחנת פז חדשה.

באור - גרשבסקי

هكذا من الأصل

מחסור חמור בירקות

האמירו מחירים

מאת סופרו הכלכלי של „הארץ"

כמחסור חמור בירקות, וקשיים ב־אספקה של מוצרי מזון אחרים ל־פסח, איפיינו את הימים האחרו־נים. נתבדו תחזיות משרד החקלאות שהבטיח לפני כשבועיים אספקה ס־דירה של מוצרי מזון לחג.

גם אתמול היה מחסור חמור בעג־בניות והמחירים נעו בין 4—5 ל"י לק"ג, לרוב באיכות ירודה. נמשך כמחסור חמור בפלפל, המצוי בשוק בכמות קטנה ביותר. בימים האחרו־נים גם מורגש מחסור בחצילים, ב־גזר, כרוב, ועוד. היה צפוי גם מח־סור בתפוחי אדמה, ורשות הגמלים עשתה מאמצים מיוחדים והרקה ב־סוף השבוע שעבר משלוח של אל־פיים טונות.

פירות

מחירי הפירות המשיכו להאמיר, למרות פרסומי מועצת הפירות על מחירים מוזלים בביכל. מחירי הבנ־נות הגיעו עד 2 ל"י לק"ג לעומת 1.30 אשתקד. מחירי תפו"ע נעו בין 3 ל־4 ל"י לק"ג ומחירי האבוקדו עלו עד ל־4 ל"י לק"ג. נשכחו גם תלונות על טיב התפוחים, שמחירם גבוה בב־15 אחוז לעומת אשתקד.

הוצאו למכירה עופות קפואים ב־3 ל"י לק"ג. משרד המסחר והתע־שיה עשה סידורים להגביר את יבוא הבשר הקפוא, כן היתה אספקה סדי־רה ללא האמרת מחירים, של בשר כרי וקפוא ושל הודיים. לעומת זאת הורגש מחסור זמני בקמח תפו"א. מפעל גלעם, שייבא את הקמח, טוען כי האיחור נבע מכך שהאוניה הת־עכבה כשבועיים בנמל אשדוד עד שהחלו לפרוק אותה אתמול. לעומת זאת טוענת רשות הנמלים כי לא ידוע לה על עיכוב מעין זה.

מצות

נמסר כי אספקת המצות סדירה והמחיר לצרכן ללא שינוי לעומת אשתקד בחבילות של 2½ ק"ג. לעומת זאת גבוהים באופן יחסי המחירים של חבילות קטנות יותר.

תנועת הקניות בחנויות למוצרי מ־זון היתה ערה למדי בימים האחרו־נים, אף כי לא היתה הסתערות של קונים. לעומת זאת היו סימנים של ביקוש פחות מן הצפוי בחנויות ל־מתנות, כלי בית וספרים. הביקוש לפרחים היה גבוה מאוד ומחיריהם האמירו בעשרות אחוזים לעומת ה־מחירים הרגילים.

הכנות אחרונות

(סוף מעמוד 1)

הרב הראשי לצה"ל, תת אלוף מרדכי פירון, בברכה לחיילי צה"ל בה ציין כי החזון של יציאת יש־ראל מעבדים שימש כתקדים רא־שוני של תביעה למימוש זכויות ל־הגדרה עצמית של עם קטן מול אימפריה משעבדת, וכי תנועות שח־רור רבות התחנכו על ברכי התק־דים של הסרת כבלי העבדות של עם ישראל. ברכה מיוחדת שלח הרב הצבאי לחיילי צה"ל העומדים בליל החג על המשמר ונאלצים עקב כך לקיים את מצוות הסדר שלא בתנאים המקובלים.

החמץ של תל־אביב

החמץ של תל־אביב יימכר הבוקר על ידי הרב הראשי שלמה גורן לסגן נאסר אלדין לביב, דרוזי מ־יחידת המיעוטים של צה"ל.

הקצין לביב רכש בעבר בקביעות את החמץ של צה"ל, מידי הרב גורן, כאשר כיהן כרב הראשי ל־צה"ל. בעקבות פרישת הרב לחיים אזרחיים, הביע הקצין הדרוזי את משאלתו לרכוש השנה את חמץ תל־אביב, כדי לא להפסיק את המסורת בה היה מורגל.

עליית מחירים בחיפה

עלית מחירים גדולה מאפיינת את שוקי חיפה בימים האחרונים. לא הורגש מחסור במצות, אך היה מחסור בירקות. אתמול הגיעו לשווקים כ־מויות גדולות של תפוחי אדמה ועג־בניות שנמכרו במחירים גבוהים.

האירועים החשובים של החג יהיו: חגיגה בפסטיבל האביב הכוללת צע־דות תצרוכות, קונצרטים והצגות תי־אטרון במחירים מוזלים. כן נערכת התערוכת התחביבים ארציה בבית פבר־גר.

בעמק יזרעאל

(ע). מחנות צה"ל באיזור הצפון יארחו השנה מאות צעירים בסדרי פסח שתערוך הרבנות הצבאית.

על אף העובדה שמרבית הקיבו־צים באיזור ביקשו שלא להזמין אור־חים לחג, מתכוננים רובם למספר גדול של אורחים לא־קרואים.

על פי הסדר עם משרד הקליטה יתארחו השנה בקיבוצי העמק עש־רות משפחות של עולים חדשים.

בגליל המערבי

בתי הארחה בנהריה, גשר־הזיו, שבי־ציון ונהריה מלאים והשנה יסבו בסדרים ציבוריים בבתי מלון גם מספר ניכר של תיירים נוצריים. ב־נהריה נפתחו לקראת החג ולרגל עונת התיירות המוגברת גלריה לאמ־נות של מיכאל שחם ולמר פרגסון וכן חנות לכבירת בולים ומטבעות. כן נפתחה אתמול תערוכת ציורי שמן ורישומי פחם של לורה הופיין בבית אפרת בנהריה. בחול המועד ייפתח בבנין עיריית נהריה המוזיאון המל־קולוגי בו יוצגו בקביעות קונכיות ועבודות אמנות מקונכיות מעשי ידי־הם של פרומה ושמואל זלצמן.

ברכות ממוסקבה ומאודיסה

(ע). 42 יהודים ממוסקבה שלחו ברכת חג לנשיא המדינה זלמן שזר ולראש הממשלה גולדה מאיר.

במיברקים של היהודים ממוסקבה נאמר בין השאר:

„הפסח מסמל את יציאת העם ה־יהודי מעבדות. זהו חג הפריחה וה־התחדשות. לנו, יהודי בריה"מ קרוב חג זה ללבנו במיוחד, באשר לוחמים אנו למען זכותנו החוקית לחיות ב־ארץ מולדתנו, בקרב עמנו. חג ה־פסח, שהוא חג היציאה, הנצחון וה־חרות, מעניק לנו את האומץ והבט־חון שאכן גם יציאתנו שלנו בוא תבוא".

כן שלחו מיברק לנשיא 12 יהודים מאודיסה.

נפתח הגן הלאומי ממשית — כורנוב

(צ.) הגן הלאומי ממשית בקרבת דימונה הכולל את חו־רבות העיר הנבטית־ביזנטית כורנוב — נפתח אתמול לצי־בור. רשות הגנים הקימה באתר מוזיאון קטן ובו תצוגה של ממצאי האתר וכן מזנון ושי־רותים. כן נסלל לאתר כביש גישה המסתעף מהכביש לס־דום.

יומן כנס יוצאי מרוקו

עימות ראשון

מאת עמוס חדר

היום הראשון בכנס העולמי של יוצאי מרוקו וצפון אפריקה, היה יומו של שאול בן שמחון, שפתח את הכנס וגולל בפני מאות הצירים (116 מחו"ל ו־150 מהארץ) את תרומת יהדות מרוקו וצפון אפריקה לתקומת המדינה.

הוא העלה נקודות עדינות, ששי־משו בעבר נושאים לויכוחים בין־עדתיים. הוא אמר: „רמת החיים של העולים עלתה ותעלה. השאלה אצל מי תעלה יותר? האם כל מה שנעשה במדינה יש בו להביא אר־תנו להגשמת השאיפה של עם־אחד? 10% מכלל המשפחות חיות בתנאי מצוקה והן מגדלות 40 מילדי ישראל (ציטוט מדברי מנכ"ל המוסד לבי־טוח לאומי). זו בעיה לאומית ש־כולנו חייבים להתגייס לפתרונה. אין אנו שותפים מספיק בכנסת ובממ־שלה. קשה לציין שהמפלגות נוטות לכך וללא שינויים (בכנסת ובממ־שלה) ספק אם יחול שיפור בקרוב. אולי בחירות אזוריות היו מקרבות את פתרון הבעיה. אז יקבלו יוצאי מרוקו וצפון אפריקה ייצוג יותר הולם". בן שמחון הוסיף: בשאלתי אם התארגנו כדי להוות קבוצת לחץ. המציאות הוכיחה שהתארגנו המבד־לים הוותיקים הם מיוצאי אירופה. אנו האחרונים שהתארגנו לפני 4.5 שנים על רקע המיתון והפערים ב־חינוך.

ההתרגשות הרבה היתה באולם ה־כנס, בעיקר אצל הצירים מחו"ל, שעה שראש הממשלה הגב' גולדה מאיר הוזמנה לשאת את דברה. היא פנתה אל הצירים מחו"ל: היהודים שנותרו בארצות ערב הם מעטים, ל־מזלנו, ורובם במרוקו. אני מקווה שלא יעשו שעות ויספו לגלות חד־שה אף אם זו תהיה גלות טובה יותר. במדינות ערביות אחרות נו־תרו מעטים. הם סובלים ומדוכאים. עושים הכל להגיע אלינו. יבוא ה־יום ואפשר יהיה לספר על השליחים ופעילותם.

כאשר הזכירה הגב' מאיר כיצד יהודים מארץ אירופית הגיעו ב־אשדוד טוענים כי הם מקופחים, ה־חל העימות הראשון בקונגרס — בי־נה ובין אדי מלכה מהפנתרים ה־שחורים. היתה באולם סערה כאשר הזכירה את פגישתה עם משלחת הפנתרים.

*

מר עוזי נרקיס, מנכ"ל מחלקת העליה והקליטה אמר: אין אנו מקבלים התראה מראש לבואם של עולים מבריה"מ או מארצות אח־רות. הבה נקווה שהמאמצים להוצ־את 4000 יהודי סוריה יוכתרו ב־הצלחה. כל המספרים שאנו משקיעים בהם לגבי יהודי רוסיה אינם תלויים בנו אלא במי שמחליט ברוסיה. יש קושי עצום לתכנן עליה כיוון שיש קשיים בקליטה. בפנותו אל הצירים מחו"ל, אמר „העליה כיום היא עסק טוב שהיו שותפים לעסק כזה".

החלטת בימ"ש העליון:

משפט ייערך מחדש בשל הסכם בין נאשם לתביעה

(ע). מה דינו של נאשם שהודה באשמה וסיפק אינפורמציה חיונית למשטרה תמורת הבטחת התביעה שלא לדרוש עונש מאסר צבורי, ו־לבסוף נשלח לבית הסוהר על ידי השופט למרות בקשת התביעה?

בית המשפט העליון שדן בסוגיה זו החליט אתמול לבטל את הרשעת הנאשם ואת גזר הדין שהוטל עליו בבית המשפט המחוזי בחיפה, ולע־רוך לו משפט מחודש, בפני שופט אחר. בפסק־הדין ציינו השופטים כי על המשטרה התביעה להודיע ל־שופטים בארץ על הסכמים שנח־תמו עם נאשמים כדי שיודו בעבירות למען יוכלו השופטים להזהיר את הנאשמים שבית המשפט אינו קשור בהסכמים אלה וכך גם יוכלו לברר את כשרות הודאותיהם.

המדובר באליהו בוחמצקי מחיפה שהועמד לדין בבית המשפט המחוזי בחיפה באשמת הברחות שנעשו ב־תחילת נובמבר 1970.

בתאריך 10.11.70 חתם הנאשם ב־משטרת מרחב חיפה על הסכם של־פיו התחייב למסור למשטרה עדות בלווית הוכחות ממשיות על ביצוע עבירות פליליות הקשורות בהברחות שבוצעו על ידי עובדי מדינה, עובדי רשות הנמלים ואחרים אחרים. הנא־שם התחייב גם למסור ידיעות על הברחה גדולה שעמדה להתבצע בא־רה עת בנמל חיפה והקישון ולהו־דות באשמת הברחות שביצע ב־4.11.70.

כתמורה להתחייבות זו הבטיחה לו

נידון למאסר למרות שהובטח לו אחרת

המדינה באמצעות המשטרה והתבי־עה הכללית כי בעת משפטו יוצהר ששיתף פעולה והביא תועלת חשו־בה וכי תמורת זאת אין התביעה מ־בקשת להטיל עליו עונש מאסר ב־פועל. על ההסכם חתמו הנאשם, פרקליטו עו"ד מ. שפי, פרקליט מחוז חיפה ומפקד האזור הצפוני של ה־משטרה ניצב א. סלע.

בתחילת נובמבר 1971 נערך בבית המשפט המחוזי בחיפה משפטו של

י. קיסטר

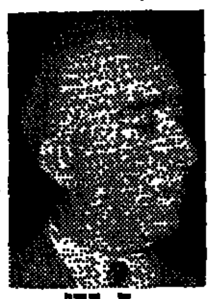
ח. כהן

מ. לנדוי

בוחמצקי, שהואשם עם שני נאשמים נוספים במתן שוחד, הברחות, הש־תמטות מתשלום מס וקבלת מטבע זר והעברתו. התובע לא גילה לשופט סלונים את דבר ההסכם שנעשה עם בוחמצקי אך ציין לפני השופט כי הנאשם שיתף פעולה עם המשטרה וביקש שלא להטיל עליו עונש מא־סר בפועל.

השופט הרשיע את הנאשם בעבי־רות שיוחסו לו, ולמרות בקשת ה־תביעה הטיל עליו עונש של שלוש שנות מאסר בפועל.

הנאשם פנה באמצעות עו"ד ש. תוסיה כהן לבית המשפט העליון ב־ערעור על העונש שהוטל עליו.

השופטים מ. לנדאו, ח. כהן, וי. קיסטר, קיבלו את הערעור והחליטו לבטל את ההרשעה וגזר הדין שהו־טל על הנאשם ולהחזיר את משפטו בפני שופט אחר.

מינהג קבע במדינה

השופט ח. כהן קובע בפסק הדין: חוששני שהמנהג לכרות הסכמים ממין זה נפוץ גם אצלנו עד כדי כך שנעשה מנהג קבע במדינה, ולכן אין טעם לבכות עליו ולפסול אותו משיקולים מוסריים צרופים, מה גם שיתרונות הסכמים כאלה מן הבחי־נה המעשית שקולים כנגד מגרעותי־הם הפילוסופיות".

השופט מדגיש כי עיקר חששו ב־עסיבות מעין אלה הוא מהודאה ש־ניתנת בטעות על ידי הנאשם מרצו־נו הטוב, אשר לפי החוק היא בט־לה.

„נראה לי על כן שכדי למנוע תקלות ולהבטיח שלא יורשע אדם בדינו על פי הודאה פסולה, מן ה־הכרח למצוא דרכים נאותות להביא כל הסכם אשר על פיו מודה נאשם באשמתו לידיעת בית המשפט וזה יסביר לנאשם שאין ההסכם קושר את בית המשפט, העומד מעל לכל מ"מ בין הקטגוריה לסניגוריה, ואם הנאשם יאמר שלא לשם כך הודה, ירשה לו בית המשפט לחזור בו מ־הודאתו", מדגיש השופט.

השופט י. קיסטר מצטרף לדעת חברו, אולם מדגיש כי לדעתו ההס־כמים שבין הנאשמים לתביעה אינם „מנהג המדינה", כדעת השופט כהן, אלא הם צורך מעשי נוכח גלי ה־פשיעה והעבריינות, למרות היותם פגומים מבחינת הצדק והמוסר. ה־שופט ממליץ גם לפני בתי המשפט, כי למרות שהם אינם קשורים להס־כמם, עליהם להתחשב בהמלצות ה־תביעה במקרים כגון אלה, ובלבד שהודאות הנאשמים נעשו מרצונם הטוב.

טעם לפגם

השופט מ. לנדוי מציין בפסק ה־דין כי הוא ער לעובדה שלנוכח מציאות הפשע היום, אין מנוס מ־שמוש בהסכמים, אולם לדבריו ה־סכנה העיקרית בשמוש בהסכמים כ־אלה היא ששכרו של הציבור יצא בהפסדו. „עיסקה הנבצעת עם עבריין בחדרי חדרים בדבר הטלת עונש קל יותר ממה שהיה ראוי להטיל עליו, יש בה טעם לפגם והיא עלו־לה לעורר בציבור רושם של איפה ואיפה בעשיית דין בפושעים ושל משיכת חוטים מאחורי הקלעים על־ידי בעלי ההשפעה".

השופט מציין כי קיבל את טענת פרקליט הנאשם כי פרקליט המחוז אמר לשולחו בנוכחותו „שעד כה לא קרה בחיפה שבית משפט לא יפעל לפי המלצה של ב"כ התביעה שלא להטיל על הנאשם עונש מאסר".

„אסור היה לו לומר זאת כי היה בזה רמז פסול שבית המשפט יפעל בהתאם לעיסקה. רמז זה היה עלול להטעות את המערער ולעשות הו־דאתו הודאה־טעות. מטעם זה בלבד מסכים אני שעלינו להרשות למער־ער לחזור בו מהודאתו והמשפט יע־רך מחדש" — קובע השופט לנדאו.

ג. מאיר: הפנטומים

(סוף מעמוד 1)

ראש הממשלה הביעה תקווה כי בכנס יועלו בעיות בכל גילוי הלב ולא יטושטשו מאומה. באמצע דבריה נשמעו קריאות ביניים מפי אדי מל־כה המשתייך לפנתרים השחורים. משנמשכו הצעקות ביקש היו"ר מ־סדרנים להוציאו מן האולם, אולם גב' מאיר ביקשה שלא לעשות כן, בציינה כי זה מה שהוא רוצה לה־שיג. אדי מלכה קרא לעומת ראש הממשלה: „האם את לא מתביישת להופיע בכנס יהודי מרוקו? אני מזמין אותך לדין תורה אצל הרב הראשי... אני מרוקאי".

גב' מאיר השיבה לו: „אתה יהו־די וגם אני יהודיה, אך אני רוצה לדעת — מה עוד אתה?"

„אני פנתר שחור", השיב אדי מלכה, ועל כך הגיבה ראש הממש־לה: „זהו בדיוק".

לאחר ששככו הרוחות המשיכה גב' מאיר בדבריה בציינה את תרו־מתם של יהודי ארצות המזרח ליה־דות כולה ולמדינת ישראל. היא הז־כירה שרוב האדמות שעליהן עומ־דות היום לתפארה ערים רבות ב־ישראל נגאלו על ידי יוצאי מרוקו ויהודיים ספרדיים.

לאחר קום המדינה תרמה העליה מצפון־אפריקה תרומה מכרעת ל־יישוב הארץ, מ־1,300,000 עולים ש־הגיעו מאז קום המדינה, 370 אלף הם מיוצאי צפון אפריקה.

ראש הממשלה הביאה נתונים סטטיסטיים רבים משטחי הבניה ו־החינוך, בציינה כי מה שנעשה עד כה ומה שמתוכנן להתבצע בשנים הקרובות — בודאי אינו מספיק, אך אי אפשר לומר שבממשלה אין הבנה ורגישות לבעיות וכי יש קי־פוח מכוון.

גב' מאיר הוסיפה כי אין כל סיבה כיום כי אדם יתהלך מובטל מעבודה בישראל ולא חשוב באיזו מלאכה יעסוק כיון שכל מלאכה יש בה כבוד. „אוי ואבוי למדינת ישראל אם, חלילה, עבודה שמלכלכים בה את הידים לא תהיה עבודה מכובדת — הטעימה, ושאלה: „מי יעשה לנו את זאת אם לא אנו בעצמנו?"

ראש הממשלה הדיעה בתום דב־ריה כי תשמח להפגש עם ראשי הכנס לאחר הדיונים וההחלטות ו־לראות כיצד לבצע יחדיו את הסי־כומים שיתקבלו.

„חג שמח לכולכם ומי יתן שתהא זו הפעם האחרונה שחיילי ישראל יצטרכו להסב לסדר פסח במוצבים ובמעוזים" — סיימה ראש הממשלה את דבריה.

ברכה ממוסקבה לכנס נתקבלה משלום תל־אביב מכר ולדימיר סל־פק, מפעילי המאבק היהודי בברי־ה"מ. הברכה נמסרה טלפונית בשמו ובשם בני משפחתו ו־53 מחבריו.

העלייה מבריה"מ

עמוס חדר סופר „הארץ" מוסיף: צפויים מספרים גדולים של עולים מבריה"מ, שלא היינו רגילים להם עד כה אם ההת־זיות שלנו יתאמתו, — אמר מנכ"ל מחלקת העליה והקליטה של הסוכנות מר עוזי נרקיס.

לדבריו אם לא תהיה שואה ב־גלויות השונות לא יבואו עולים אלא אם יווצרו תנאי קליטה טובים.

מר נרקיס אמר כי הרוסים איבדו לאחרונה את עשתונותיהם ושולחים יהודים מתוך כוונה מראש שישובו לבריה"מ וישמיצו את ישראל. במשך שנת 1971 נותרו בוינה 48 עולים מבריה"מ שלא באו לישראל.

מר שאול בן שמחון קרא לעשות כל מאמץ לעליית יהודי בריה"מ כדי שיחזקו את ישראל. דבריו נתקבלו במחיאות כפים סוערות. הוא סיפר כי להגיגות המיכונה, שינצלו את הכנס הוזמנו כל העולים, שבאו ב־שנה האחרונה, כולל העולים מ־בריה"מ.

מיברק ממרוקו

לכנס הגיע אתמול מיברק ממז־כיר הקהילה היהודית במרוקו, מר דוד עמר. המברק גרם התרגשות רבה. הובע בו צער על כי רבים מ־יהודי מרוקו מצאו פתרון קל של התיישבות בצרפת, בקנדה, בארה"ב ובאנגליה.

דיברו עוד בכנס הרב הראשי יצ־חק נסים, מר אלי מויאל יו"ר ברית יוצאי מרוקו בישראל, ד"ר ג'ורג' ויז, נגיד אוניברסיטת ת"א. את בר־כת הנהלת הסוכנות הביא חבר ה־הנהלה מר אנדרי נרבוני.

דברי ספיר

שר האוצר מר פנחס ספיר אמר בארוחת צהרים. לכבוד אורחי הכנס כי מה שהמדינה עשתה לצמצום הפער החברתי אינו מספיק למרות שלא היה יום שלא נעשה משהו לצמ־צומו.

הוא קרא לאורחים מחו"ל לעלות ולהשתלב במדינה ובמשקה והבטיח כי ייקלטו היטב. מר ספיר ייפגש עם משלחת משקיעים מבין באי הכנס לדון על השקעות ממשיות בארץ.

יו"ר הפנתרים השחורים, מר שמש כוכבי, אמר במושב השני של הכנס כי קיים מאבק פנימי במדינה בשי־טחי החינוך, הדיור והתעסוקה. „כוח ההכרעה הנתון בידינו אפסי כי הוא מרענק לנו בחסד, ולא בזכות", אמר.

מאפיה חדישה באשקלון

מאת סופרו הכלכלי של „הארץ"

משבר המאפיות לא הרתיע קבו־צת משקיעים מהולנד שחתמו את־מול הסכם עם התעשיין הישראלי אלכסנדר בורוביץ על הקמת מאפיה משוכללת באשקלון. יושקעו בה 3.5 מיליון ל"י. מינהל מקרקעי ישראל כבר הקצה מגרש בן חמישה דונם. המאפיה תייצר לחם, אטריות וער־גיות.

✱ מועצת עירית חיפה קיבלה אמש בישיבה יוצאת מן הכלל הח־לטה המסמיכה את העיריה להוציא תשלומים בכל חודש בשיעור של החלק הי"12 של תקציב הרגיל לשנת 1971/2. סיעת גח"ל התנגדה להצ־עה מאחר שזו לא הוגבלה בזמן.

הסכם עבודה חדש לשנים 1972־73 נחתם אתמול בין מועצת פועלי ירושלים לבין התאחדות בע־לי בתי המלון בבירה.

הנהלת ויצו העולמית
ובית הספר התיכון חקלאי
ע"ש חנה מייזל־שוחט בנהלל

מודיעים בצער על פטירתה של

חנה מייזל־שוחט

ממייסדות תנועת ויצו העולמית.
ומייסדת ביה"ס החקלאי בנהלל

הלויה תתקיים ביום ששי ט"ו ניסן תשל"ב, 31.3.72 בשעה 12.00 בנהלל.

מוקירי זכרה יוכלו לעבור על פני הארון שיוצב בביה"ס בנהלל החל משעה 10.00.

אוטובוס לרשות המלוים יצא ביום ששי מבית ויצ"ו מת"א שדרות דוד המלך 38 בשעה 9.00.

למשפחת יזרעאלי

השתתפותנו הכנה באבלכם הכבד בהלקח מכם ללא עת

ראובן יזרעאלי ז"ל

מ. מקסימוב בע"מ

למשפחת יזרעאלי
ועירית תל־אביב—יפו

השתתפותנו באבלכם בהלקח מכם

ראובן יזרעאלי ז"ל

„עתידים" חברה לתעשיות עתירות מדע

אנו אבלים יחד עם

משפחת יזרעאלי

במות יקירכם

ראובן ז"ל

ומביעים תנחומינו למשפחה השכולה

רובינשטיין ושות'
חברה קבלנית בע"מ
ובית רובינשטיין

אנו משתתפים באבלו הכבד של

מר **אריק תיבון**

במות עליו

אביו ז"ל

הנהלת „אגרקסקו"
וועד העובדים

לגב' שרה תיבון והמשפחה

משתתפים אנו בצערך בפטירת בעלך

עו"ד דב תיבון ז"ל

לא תדעו מכל צער

בית החולים הכללי „בקור חולים"
ההנהלה, וצוות העובדים

„צוות"

אגודת משוחררים משרות קבע בצה"ל

חברי האגודה מתאבלים על מות חברם

סרן (ד) **זכי שאול** ז"ל

ומשתתפים בצער המשפחה

למשפחת שטרן

תנחומינו הכנים באבלכם הכבד במות היקר באדם

משה שטרן ז"ל

מ. מקסימוב בע"מ

ליהושע הולנדר ומשפחתו

משתתפים באבלכם בהלקח

אבי המשפחה

סקורניק, שפירא, גימלקביץ, דביר, ברוסילובסקי, מאירוביץ, מיכאל, מרילה ומרים

משואה

יד לחברי הנוער הציוני הכללי בשואה ובמרי

עצרת התייחדות
עם זכר חללי השואה והגבורה

תיערך בקיבוץ תל־יצחק, בערב כ"ו בניסן (יום שני, 10 באפריל 1972).

בתוכנית:

בשעה 17.30 ביקור בתערוכת ההייחדות
" 18.15 מפקד נוער
" 19.00 עצרת ההתייחדות

✱ טקס הדלקת נרות זכרון
✱ דבר הממשלה — שר החוץ, אבא אבן
✱ דבר היום — ד"ר נח קפלינסקי
✱ כוריאוגרפיה — פרק מחול דראמטי — רונית סגל בהשתתפות תלמידי הסטודיו

תזמורת בית־ספר „גורי" קרית־אונו ומקהלת „הרמונה"

הזמנות לא תשלחנה.
נא לראות מודעה זו כהזמנה אישית.

הוכינו בתדהמה לשמע הבשורה המעציבה על פטירתו של

אבינו, מורנו ורבינו

הרב הגאון **אליהו פרדס** זצ"ל

המנהיג הרוחני הדגול

תנחומינו הכנים למשפחה

מלכיאל מקסימוב ומשפחתו

אנו משתתפים בצערו של חברנו

יהודה מדהלה

במות עליו

אביו ז"ל

„אגד"
ההנהלה והחברים

נחרדים מפטירתו של

סגן **עמיקם שגיא** הי"ד
(קרמהר)

גורן־ששון

ללואיס, ברטה, נורית אילנה והמשפחה

אתכם באבלכם הכבד בנפול יקירכם — יקירנו

עמיקם הי"ד

איינשטיין יצחק, אסטרחן דוד, יצחקי משה
איינשטיין יהודה, וקסלר יוסף, קפלן גרישה
אילת טובה, חסיד ברוך ומשפחותיהם

ליום השנה החמישי לפטירתו של אחינו היקר

סנדר יעקב לדר ז"ל

העליתו תרומה לזכרו לועד למען החייל

המשפחות: לדר
ליברמן
ליכטנזון

אנו משתתפים בצערו של חברנו

אהרון אביוב

במות עליו

בתו ז"ל

„אגד"
ההנהלה והחברים

לבית מצקין

השתתפותנו הכנה באבלכם

במות עליכם

רבקה מצקין ז"ל

מפעלי פולגת בגיר
ההנהלה וחבר העובדים

לכל הידידים והקרובים בארץ ובחו"ל שהשתתפו באבלנו הכבד והביעו תנחומים בע"פ ובכתב בהלקח מאתנו אהובנו

ארוין אברהמזון ז"ל

נתונה תודתנו העמוקה

הילדה אברהמזון

זה יכול להיות אחרת

עמ

100 אלף ל"י למפלגת העבודה

מה עוד צריך להתברר

כדי שיהיה ברור שמשהו רקוב מאוד במשטר המדינה!

אם ספיר מאשר קבלת תרומה של 100 אלף ל"י למפלגת העבודה ממפעל כלכלי הנתון לחסדיו!

אם שובינסקי לא יכול לסרב לתרומה בזו, משום שבמצבו שלו — בקשה לתרומה כמוה כפקודה!

אם שר האוצר ממלא פיו מים ולא מספר על כך במשך כל חודשי החקירה המכוונת ישירות לענין התרומות!

אם הוא סבור שזה "לגטימי" לקבל תרומות ממפעלים כלכליים נתמכים!

אם תרומות נוספות כאלו ניתנות למפלגת השלטון ע"י מפעלים כושלים אחרים, שכולנו מממנים את קיומם ואת פשיטות הרגל שלהם —

אז מה עוד צריך להתגלות כדי שהעם יבין שאסור לו לתת אמון במפלגה המועלת באמונו.

כי בלבד אתה יודע שהצדק עמנו

גזור ושלח

לכבוד
רפי הרשימה הממלכתית
רחוב בלפור 18, פנת צידוני
תל־אביב

א.נ.,
אני מזדהה עם דעתכם ומוכן להצטרף למאבקכם.

שם ומשפחה ______ כתובת ______ מקצוע ______
מקום העבודה ______ טלפון בבית ובעבודה ______ חתימה ______

20.3 / אמת

هكذا من الأصل

ספורט הארץ
בעריכת יחיאל ארזי

נשיא פיפ"א: הליגה חשובה מכל טורניר

סטנלי רוס שוחח בראנגון עם נציג ישראל בענין פרישתנו מגביע אסיה לאומות

מאת יהושע שגיא שליח „הארץ" בבורמה

ראנגון, 28 (מיוחד ל„ספורט הארץ"). „התאחדות רצינית דואגת קודם כל למשחקי הליגה הנגביע שלה, ורק אחר כך להופעות בטורנירים" — אמר כאן סאר סטאנלי רוס, נשיא פיפ"א, בשיחה עם חבר הנהלת המשלחת הישראלית, זלמן קליאוס, בסביבת קוקטייל אצל שגריר ישראל בראנגון.

קליאוס שוחח עם סאר סטאנלי על טורניר גביע אסיה לאומות, שנר־ עד לחודש מאי (י"ד בו) בבאנגקוק. הוא הסביר לנשיא פיפ"א, שישראל אינה יכולה להשתתף בטורניר זה בגלל לוח משחקי הליגה והשיבושים החמורים שעלולה לגרום הופעה בבאנגקוק.

ישראל הציעה כמה פעמים לדחות את הטורניר ליוני, לאחר סיום משחקי הליגה בארץ. אבל מארגני הטורניר בבאנגקוק סרבו להיענות לדרישה זו, וישראל הודיעה כי תיאלץ לפרוש.

במהלך השיחה אמר סטאנלי רוס: „ליגה סדירה חשובה יותר. העיקר הוא קיום המשחקים הסדירים על פי לוח המשחקים שנקבע מראש".

קליאוס ביקש בהמשך השיחה מסאר סטאנלי, שיסביר לראשי הכדורגל באסיה את דעתו זו, כדי להפיג את כעסם על ישראל בגלל פרישתה מן הטורניר — עובדה שתגרום להפחתת ההכנסות.

לא נמסר אם נשיא פיפ"א הבטיח לעשות כן או לא.

שי לשפיגלר בראנגון

לרגל משחקו ה-60 בנבחרת ישראל

מאת שליח „הארץ" בבורמה

ראנגון, 28 (מיוחד ל„ספורט הארץ"). בימים רביעי וחמישי השבוע יסתיים השלב המוקדם של הטורניר הקדם אולימפי כאן, ואז נדע סופית עם איזו נבחרת נשחק בחצי הגמר.

ביום ד' (היום) יתמודדו כאן נבחרות בורמה ותאילנד, ואילו ישראל תפגש ביום חמישי (מחר) עם אינדונזיה. המיפגש בין בורמה לתאילנד יקבע את הראשונה בבית ב'. המשחק בין ישראל לאינדונזיה יקבע את הראשונה בבית ב'.

בשבת יהיה משחק חצי הגמר הראשון בין המנצחת בבית שלנו לבין השניה בבית המקביל. ביום א' יערך משחק חצי הגמר האחר, בין השניה אצלנו לראשונה בבית ב'.

אם ישיגו בורמה וישראל את ראשות הבתים בשלב המוקדם, תימנע הפגישה ביניהן לפחות בשלב זה. אין טובים הסיכויים שנבצח את תאילנד, כדי לעלות לגמר. גם סיכוייה של בורמה לגבור על אינדונזיה טובים ביותר, והסך הכל יהיה מה שהכל ציפו לו מלכתחילה: משחק גמר בין ישראל לבורמה.

בינתיים חגג כאן מוטל'ה שפיגלר את הופעתו ה־60 בנבחרת ישראל, במשחק נגד הודו. לציון המאורע הוענק לו שי נהדר — כלי עשוי כסף טהור, מלאכת מחשבת.

המטבעת של רוני

הבוקר אירע תקרית משעשעת עם רוני קלדרון. בהוראת השופטים חייבים כל השחקנים להסיר כל חפץ מגופם. קלדרון ניסה להוריד את הטבעת מאצבעו, אולם ללא הצלחה. לאחר מאמצים ממושכים נלקח לצורף זהב מקומי, הלה חתך את הטבעת כדי להסירה.

עם פתיחת הופעתנו בטורניר ראנגון

„נצחון שחור" על הודו — 1:0 העלה הנבחרת לחצי־הגמר

השער היחיד — מבעיטה של שפיגלר בדקה ה־50

מאת יהושע שגיא שליח „הארץ" בבורמה

ראנגון, 28 (מיוחד ל„ספורט הארץ") ישראל נמצאת בחצי־הגמר, לאחר שנבחרתה גברה היום על הודו בקושי רב, בשיעור 1 : 0 — תוצאה שהשאירה את ההרגשה שלא נוכל להגיע הרחק בטורניר.

היה זה משחק שכולנו נשתדל לשכוח, שהתוצאה הסופית בו יכולה לעורר רק חששות לעתיד. מול נבחרת הודית רכה ונעדרת־כושר, לא הצלחנו להציג הרבה כדורגל. ההודים שלטו במגרש וגרמו למבוכה כללית בשורות הנבחרת. היה זה משחק שהזכיר את הימים העלובים ביותר של העבר הרחוק. ימים שחשבנו שכמותם לא ישובו יותר.

60 אלף צופים באצטדיון אונג־סאן, התפללו לכשלוננו. הם הריעו להודים עם כל מבצע שלהם, והאמת היא שהם לא היו רחוקים מהפתעה מרעישה — אלמלא השער שכבש מוטל'ה שפיגלר בדקה ה־50.

סמוך לסיומה של המחצית הראשונה ריחף באוויר הפסד ישראלי כמעט בטוח. השוער יצחק ויסוקר, נאלץ באותם דקות לכבות את כל יכולתו כדי להציל את השער. שלוש פעמים, בזו אחר זו, זינק לקלוט כדורים מסוכנים שנבעטו על ידי ההודים. שלוש פעמים היה במקום הנכון לנו לנשום לרווחה.

העורף החלש שלנו היום, איפשר להודים לנהוג ברחבה השדה שלנו, כמעט ככל העולה על רוחם. אבל למזלנו לא ניצלו — ולא יכלו מחוסר רגל תכליתית — את יתרונם בשדה כדי להבקיע.

בניגוד לצפוי תחילה, היתה הופעתם של ההודים נגדנו — או אולי הופעתנו נגדם הפתעה. הם הכתיבו את קצב המשחק, שיחקו עם כל הלב, כי ידעו שהפסד יוציא אותם למעשה מן הטורניר.

לעומתם שיחקה נבחרת ישראל באדישות גלויה, אך מרגיזה. השחקנים שלנו עשו מעשי שטות, רוזן תפס פעמים כדור בידיו. למזלנו לא הורחק מוטל'ה מן המשחק, לאחר שהתווכח ועיצבן את אחד הקוונים.

כמו טירונים

כל כדור — הוצא מאתנו כמו מידי שחקנים טירונים. בדקה ה־2 של המשחק כמעט וארע הגרוע מכל: רוזן עמד על סף הבקעת שער עצמי. וזה היה אולי הסימן הראשון שהנבחרת „תפסה יום שחור".

הנבחרת פתחה בהרכב ויסוקר; בר, שוהר, רוזן, ביבין; רוזנדל, שהם; קלדרון, שפיגל, שפיגלר, בורבה. כבר בדקה החמישית למשחק קיבל שפיגל כדור ממסירה של שפיגלר, אך במקום להחדירו לשער ההודי, בעט הישר לקורה. בדקה ה־41 הציל ויסוקר שער כמעט־בטוח מכדור שנבעט שסתות מימין, ממרחק 18 מטרים. בדקה ה־42 נפסל שער שכבש שפיגלר בגלל נבדל. דקה לאחר מכן שוב הצלה נפלאה של ויסוקר, ודקה לאחר מכן — אותו מבצע, תוך זינוק מרשים וקליטת הכדור מבעיטה אדירה של הקיצוני השמאלי ההודי.

בדקה ה־50 זרחה לנבחרת בכל זאת קרן של אור. שפיגלר מסר כדור לבורבה, תוך התקדמות לעבר השער ההודי. בורבה החזיר לו את הכדור ומוטל'ה בעט במפתיע לפינה הנגדית, בבעיטה מדויקת שהוליכה את הכדור בגובה לא רב לתוך השער ההודי — 1 : 0.

נעו כשיכורים

בהמשך התברר שהיה זה השער הראשון והאחרון שלנו במשחק זה. בדקה ה־61 החליף ברנור את קלדרון. אבל עובדה זו לא שיפרה בהרבה את משחקה של הנבחרת. ההגנה שלנו החלה מגלה באותם רגעים סימנים של תלושה והבחורים נעו על המגרש כשיכורים.

כאן באה סידרה של התקפות הודיות — שהוחמצו. ההודים הפעילו לחץ כבד על שערנו. ממול ניסתה הנבחרת הישראלית לבזבז זמן, תוך התבצרות ליד השער. הדקות עברו כשאנו מביטים כל רגע בשעון לקראת סיומו של הסיוט הנורא הזה.

כאשר באה השריקה — נשמנו לרווחה. רשמית היה זה נצחון — אבל מי שמכיר את הנבחרת הישראלית יצא מן האצטדיון בהרגשה ברורה של „אוי לנצחון שכזה..."

הרצאה על טאקטיקה מפי גיים בהפועל ת"א

מאמן הפועל תל־אביב, האנגלי הארי גיים, אינו מסתפק באימונים שיגרתיים במגרש. אתמול הירצה בפני חניכיו החדשים־ישנים במשך שעתיים וחצי על הטאקטיקה במשחק.

גיים עדיין נמנע מלחוות דעה על כדורגלני המועדון, למרות שהספיק לבחון את יכולתם במשחק אימון שהיה שלשום, בו גברו על הפועל בת־ים.

חותרים מפינלנד מתאמנים בירקון

ליאו אהולאל ולאף אנגרסון, שני חותרים מפינלנד שישתתפו באולימפיאדת מינכן, סיימו אתמול מחנה אימון על חוף הכנרת. היום יחלו השניים באימוניהם בירקון, לקראת תחרויות שיהיו בסוף השבוע.

האלוף האולימפי של משחקי טוקיו ב־1964 בריצת 100 מטרים, בוב הייס, שהיה לכדורגלן מקצועני בארה"ב, הגיע לפאריס כדי להתכונן למשחק שיהיה במקום בחודש מאי. ההכנסות יוקדשו לבית החולים האמריקאי בפאריס. בתצלום: בוב הייס (מימין) ושניים מחבריו לקבוצה — ג'ון מקיי (משמאל) וביל קורי — על רקע מגדל אייפל.

כדורגלני פרו למסע בן 36 יום — כהכנה לגביע העולמי

לימה, 28 (אי־פי.) נבחרת הכדורגל הלאומית של פרו עומדת לצאת ביום א' למסע משחקים שיימשך 36 יום בארצות אמריקה הלטינית, באירופה, במזרח התיכון ובצפון אפריקה.

מטרת המסע להכין את הנבחרת לטורניר המוקדם למשחקי הגביע העולמי של 1974. בטורניר זה תתמודד פרו עם צ'ילי וונצואלה. המנצחת בין השלוש תתמודד עם המנצחת בין בריה"מ, צרפת ואירלנד — כדי לזכות בכרטיס הכניסה לגמר הגביע העולמי.

במסעה הנוכחי תשחק נבחרת פרו עם אלג'יריה ב־13 באפריל, ושבוע לאחר מכן עם נבחרת בריה"מ בקייב. ב־22 באפריל תשחק פרו נגד הנבחרת האולימפית של יוגוסלאוויה וב־26 באפריל עם נבחרת סקוטלנד בגלאזגו. ב־28 וב־30 באפריל תתמודד פרו עם קבוצות מקומיות באיראן, ואילו ב־3 במאי תשחק עם נבחרת הולנדית באמסטרדאם.

את הנבחרת הפרואנית מאמן לאיוש בארוטי מהונגריה, אשר המליץ על המסע כדי להרגיל את שחקניו להופעה נגד נבחרות אירופיות, ולשופטים אירופיים הנוקטים בדרכים נוקשות יותר.

לידס למקום השני בליגה האנגלית

לונדון, 28 (שרות „ספורט הארץ"). במשחק השלמה בליגה הראשונה גברה אמש לידס יונייטד על נוטינגהאם בתוצאה 6 : 1. תודות לנצחונה הצפוי לה לידס למקום השני בטבלה, עם 48 נקודות מ־34 משחקים. לראשונה בטבלה, מנצ'סטר סיטי, 50 נקודות ומשחק אחד יותר.

דרבי קאונטי ירדה למקום השלישי עם 47 נקודות מ־35 משחקים.

כדורגלן שפילד — דוגמן במערומיו

בימים אלה החלה חברת "הלינה רובינשטיין" לשווק את מי הקולון „מנס קלאב 52". כדוגמן נבחר ג'ימי פירס, כדורגלן קבוצת שפילד יונייטד מן הליגה האנגלית הראשונה, שביקרה לא מכבר בישראל.

בזה הצטרף ג'ימי פירס אל רשימת הכדורגלנים־הדוגמנים בבריטניה, עמם נמנים ג'ורג' באסט, בובי מור וג'ף הרסט. אולם בניגוד לעמיתיו, המצטלמים כדוגמני־אופנה בלבוש מלא, עשה זאת ג'ימי פירס בעירום.

שלמה אדלר ז"ל הובא למנוחות

קהל רב של ספורטאים וידידים ליווה השבוע למנוחתו האחרונה את מנהל אגף הספורט בעיריית ירושלים, שלמה אדלר ז"ל (43), שנפטר לאחר מחלה ממושכת.

אדלר שימש כמנהל אגף הספורט כ־17 שנה. הוא אירגן את מירוץ הל"ה, יזם את הכשרת האיצטדיון העירוני במזרח ירושלים, הקים את הנבחרות העירוניות בכדורגל, ופעל רבות לפיתוח הספורט במועדוני הנוער.

המנוח היה מורה להתעמלות במקצועו ושוחרי הספורט בבירה קיבלו את הידיעה על מותו בצער עמוק.

מסגרת עירונית קבועה

ועדת הנבחרות בעיריית ירושלים החליטה לקיים מסגרת קבועה של נבחרת עירונית בכדורגל. כן החליטו לזמן כל קבוצה אורחת, שתבקר בישראל, למשחק בבירה.

עם זאת חוששים ראשי אגף הספורט, כי הרעיון עלול לגרום גרעון בשל חוסר מיתקן מתאים בירושלים. „קבוצה כמו בנפיקה או צ'ילסי דורשות בעד הופעה אחת 10 אלפים דולר — אמר לי אהרון שוטני, מאגף הספורט — וכיצד יכסו ההוצאות כשקיימים מגרשים גרועים כקטמון או בימק"א ?"

יומלץ לבטל הנוהג של פסילת שופטי כדורגל על־ידי קבוצות

מאת סופר ספורט „הארץ" בירושלים

יו"ר הנהלת איגוד השופטים, יעקב בינשטוק, המליץ לבטל את הנוהג הקיים לפיו רשאיות קבוצות הליגה הלאומית לפסול שופט, הנוהג לדעתו במשוא פנים.

נראה כי תחל בעונה הבאה תיכנס המלצה זו להוקפה, וקבוצות לא יוכלו עוד לפסול שופטים. עם זאת נודע, כי הנהלת איגוד השופטים מתחשבת בבקשת שופטים, המבקשים שלא לשגרם למגרשים מסויימים.

בינתיים הציע סגן יו"ר הנהלת איגוד השופטים, אוסף פריד, להקים מיד גוף שיכריז על מלחמה גלויה באלימות הגוברת במגרשים, הן על ידי חינוך הנוער הן בהסברים מעותיים על שינויי החוקה.

הרשמה על פיפ"א

כן שוקלת הנהלת איגוד השופטים אפשרות לשגר נציג בכיר לפיפ"א, כדי לברר מדוע אין מזמינים מזה שנים רבות שופטים ישראלים לנהל משחקים באולימפיאדות, במשחקים המוקדמים של הגביע העולמי וכד'.

השחיינים ניר, לימור, יעקובי וסמואל — לברלין

שלומית ניר, דורית לימור־זילק, יואב יעקובי ויואל סמואל עומדים לצאת ביום ב' הבא לתחרויות ולאימונים במערב ברלין, במטרה לעבור את המינימום הקשה לאולימפיאדת מינכן. מאמן הקבוצה יהיה סרי פלוצקי וראש המשלחת — ד"ר מיכה קוין.

ארבעת השחיינים נבחרו אחרי שתי תחרויות מבחן שהיו במכון וינגייט.

חברי מכבי בהתאחדות לספורט מתנגדים ליציאת המשלחת, בשל התוצאות הירודות שהשיגו השחיינים בתחרויות המבחן בארץ.

מגזין שבועי־ לצעירי ספורט, באורך של שעתיים, ישודר החל בראשית אפריל בגלי־צה"ל. המגזין, שייקרא „רדיו־ספורט", ישודר מדי יום א' בשעות 12.05—2.00 בצהריים.

דנים בטורניר כדורגל בין רומא, אתונה וירושלים

באגף הספורט של עיריית ירושלים מתגבש מחדש הרעיון לקיים, במסגרת חגיגות חצי היובל למדינת ישראל, טורניר כדורגל בו יטלו חלק נבחרות הערים העתיקות: ירושלים, רומא, ואתונה.

בזמנו נעשתה פניה לראשי הערים אתונה ורומא, אולם לא נתקבלה התשובה. עתה ינסו לחדש את המגעים.

איזנר לנבחרת הכדורסל

הוזמן לאימון ראשון ביום ג' הבא

מאת אבי רונמיה, סופר ספורט „הארץ"

כדורסלן ביתי"ר ירושלים, יעקב (ג'יק) איזנר, הוזמן להשתתף באימוני סגל נבחרת הכדורסל של ישראל ביום ג' הבא, לאחר שהתברר כי כוונתו להשאר בארץ.

המאמן האמריקאי של נבחרת ישראל, דויל פארק, ביקש זה כבר לצרף את איזנר לשורות הנבחרת. אולם הועדה המקצועית של איגוד הכדורסל העבירה את הענין להכרעת נשיאות המוסד בנימוק, כי כוונותיו של הכדורסלן אינן ידועות, ואין מגמה להפוך שוב את הנבחרת ל„תחנת רכבת".

אתמול זומן איזנר למשרדי איגוד הכדורסל לשיחה עם יו"ר הועדה המקצועית, כיכה שבבן ועם מנהל הנבחרות, עמירם שפירא. הכדורסלן נשאל, אם ימשיך לשחק בארץ גם בעונה הבאה.

נרשם לאוניברסיטה

איזנר אמר לי, כי כאשר הגיע לארץ לא היה בדעתו לשחק בכדורסל. „באתי לישראל כי רצוני לחיות כאן", אמר איזנר. „נרשמתי גם להמשך לימודי באוניברסיטה". עובדה זו שיכנעה את אנשי איגוד הכדורסל שהחליטו להזמינו לאימוני סגל הנבחרת, אולם עדיין לא לצירוף שהתקיים אתמול במכון וינגייט.

צירופו של איזנר, המבקש לכנותו יעקב להיותו השחקן הישראלי לכל דבר, יעלה את ממוצע הגובה של הנבחרת. איזנר (2.04) הוא הכדורסלן הגבוה ביותר בסגל הנבחרת כיום, אחרי שתנחום כהן־מינץ פרש. המאמן פארק מרוצה מתוספת הגובה לנבחרת — אחת הבעיות המטרידות אותו ביותר בשלבי ההכנה לטורניר הקדם האולימפי באוגסבורג, במערב גרמניה.

יעקב איזנר

בוטל טורניר פסח

קבוצות הפועל ומכבי חיפה השיבו את הרעיון לקיים טורניר ביבגע בכדורגל בחג הפסח בבירה, בהשתתפות הפועל וביתי"ר ירושלים, הפועל ומכבי חיפה. החיפאים הסכימו לערוך את הטורניר בתנאי שיתקיים בעירם, אולם כאשר הירושלמים עמדו על כך כי המשחקים יהיו בבירה, נגנז הרעיון ביום אגף הספורט בעיריית ירושלים.

החותרת חנה לירון תתאמן בגרמניה

החותרת חנה לירון תצא ב־8 באפריל לחצי שנה לגרמניה, שם תתאמן בקיל ותשתתף בכמה תחרויות באירופה. היא הוזמנה על ידי ההתאחדות המערב־גרמנית, אחרי שבזמן האחרון הדריך אותה הגרמני קרל ויפקה, שהה לו ביקור התשיעי בישראל.

המאמן, שראה אתמול את חניכתו בירקון, אמר כי היא מתקדמת בצורה משביעת רצון. היכן שתשתתף באליפות אירופה בחתירה, שתהיה במזרח ברלין באוגוסט.

משרד החנוך והתרבות — המחלקה להכשרת מורים

הסמינר ע"ש לוינסקי
תל־אביב

הכשרת מורים במסלולים:
* חטיבת הביניים כתות ז'—ט'
* בית־הספר היסודי כתות ג'—ו'
* החינוך המיוחד ביה"ס היסודי וחטיבת הביניים
* הגיל הרך גן — וכתות א' ב'

החוג למדעי החינוך באוניברסיטת ת"א הודיע כי נושאים מסויימים הנלמדים בסמינר לוינסקי מוכרים על ידו. לימודי נושאים אלה ייחשבו כמילוי חלק מהדרישות לקבלת התואר הראשון (בי.אי.) לתלמידי הסמינר אשר יתקבלו לחוג למדעי החינוך.

יעוץ והדרכה: במשרדי הסמינר, רח' בן־יהודה 193 תל־אביב ת. ד. 6018 טלפון 3—221272

הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל

הפקולטה להנדסת תעשיה וניהול

ההרשמה ללימודי מגיסטר בכלכלה

מתקיימת בתאריכים 5.3.1972—14.7.1972

הרכב תכנית ההשתלמות הוא:
א) לימודי כלכלה
ב) השוואה משלימה באחד מהתחומים — חקר ביצועים, סטטיסטיקה, ניהול, לימודים טכנולוגיים.

קיימת אפשרות לבחור בין מסלול א' (עם תיזה) ומסלול ב' (היקף לימודים מורחב ועבודת גמר).

טפסי הרשמה ניתן להשיג בביה"ס ללימודי מוסמכים, בית הסנט, קרית הטכניון, חיפה. פרטים נוספים וחוברת הסבר ניתן לקבל במזכירות הפקולטה להנדסת תעשיה וניהול, טל. 225111, קו פנימי 546.

אוניברסיטת חיפה

מודיעה

על פתיחת לימודי מ"א
בחוג לחינוך
במסלול יעוץ וחינוך מיוחד

ההרשמה נפתחה ביום ראשון י"א בניסן השל"ב (26.3.72) ותסתיים ביום שישי, ז' באייר השל"ב (21.4.72).

טפסי הרשמה אפשר לקבל באמצעות הדואר וכן במזכירות ההרשמה בשעות הקבלה.

כן נמשכת ההרשמה ללמוד מ"א בחוגים:
ספרות עברית
היסטוריה של עם ישראל
היסטוריה כללית
סוציולוגיה
מדע המדינה

משרד הבריאות

בית הספר לפיזיותרפיה
שליד בית החולים אסף הרופא, צריפין,

מודיע

החלה ההרשמה למחזור כ'

שיחל בחודש ספטמבר ש.ז.

מועמדים/ות מעוניינים בעלי תעודת בגרות בגיל 18—30 לאחר שרות חובה בצה"ל או משוחררים ממנו, יפנו למזכירות בית הספר שליד בית החולים אסף הרופא, צריפין, עד ה־30 במאי 1972.

בית ספר תעשייתי קמ"ג

החלה ההרשמה
לשנת הלימודים תשל"ג (1972-73)

מתקבלים: מסיימי כתה ט' או בוגרי כתה י' מקצועית. המעוניינים להשתלב בתעשיה עתירת מדע כבעלי מקצוע מעולים.

משך הלימודים: שלוש שנים בנושאים עיוניים ובנושאים מעשיים.

מקצועות הלימוד: מסגרות מכנית, ריתוך אוטוגני חשמלי (כולל בגז מגן), אחזקת מתקנים מיכניים.

לבוגרים, שיעמדו בהצלחה בבחינות הממשלתיות, זכות כניסה לביה"ס לטכנאים/הנדסאים. התלמידים מקבלים שכר בהתאם לחוק ולהסכמים.

הרשמה ו/או מידע:
- במשרד העבודה בבאר־שבע (חדר 53)
- בבתי הספר אצל היועצים החינוכיים
- בביה"ס התעשייתי קמ"ג, ת.ד. 9001 באר־שבע או טלפון 057/5213 קו פנימי 276.

קריה למחקר גרעיני - נגב

משרד העבודה - האגף להכשרה ולהשתלמות מקצועית

אוניברסיטת חיפה

מודיעה

כי נמשכת הרשמת תלמידים חדשים לשנת הלימודים תשל"ג

ללימודי ביאולוגיה

לקראת התואר הראשון

וכן ללימודי הכשרת מורים לביאולוגיה

(תעודת הוראה)

הלימודים ברובם יתנהלו בשלב ראשון בקמפוס האוניברסיטה ובביה"ס לחינוך של התנועה הקיבוצית באורנים.

ההרשמה תסתיים ביום ב' 10.4.72.

חוברות הסברה וטופסי הרשמה נמכרים תמורת 2.— ל"י, במפעל השכפול של אגודת הסטודנטים באוניברסיטת חיפה, בימים א'—ה' בשעות 10.00—17.00. פרט ליום ג' בשעות 10.00—13.30 וכן בביה"ס לחינוך של התנועה הקיבוצית „אורנים".

כל הנרשמים חייבים בבחינת מיון כלל־אוניברסיטאית.

מועד בחינת המיון נקבע ליום א', 2.7.72, בשעה 10.00 בבוקר.

AUDI-100

עשתה זאת שוב

במבחן מקצועי שנערך מטעם עתון הרכב הגרמני AUTOZEITUNG השתתפו:
PEUGEOT 504, MERCEDES 220, AUDI 100 GL
BMW 2000, VOLVO 144 DE LUXE
AUDI 100 GL זכתה שוב במקום הראשון, בזכות ביצועיה, הוצאות האחזקה הנמוכות והתמורה שהיא נותנת בהשואה למחירה.
מימצאי המבחן העניקו ל־ AUDI 100 GL את המקום הראשון ביתרון ניכר לגבי הבאות אחריה.

להלן תוצאות המבחן כפי שפורסמו ב־AUTOZEITUNG 1.1.1972

	מקום 5 BMW 2000	מקום 4 VOLVO 144 DE LUXE	מקום 3 PEUGEOT 504	מקום 2 MERCEDS 220	מקום 1 AUDI 100GL	
1. Karosserie	69	80	76	84	76	1.מרכב
2. Innenraum	80	92	87	91	91	2.מרווח פנימי
3. Motor/Getriebe	83	94	81	91	94	3.מנוע/תיבת הילוכים
4. Fahrleistungen	90	70	88	75	95	4.ביצועים
5. Handlichkeit	88	85	79	91	84	5.נוחות השליטה
6. Fahrverhalten	85	80	90	88	88	6.התנהגות בנסיעה
7. Fahrsicherheit	90	94	91	89	90	7.בטיחות
8. Fahrkomfort	78	89	90	88	84	8.נוחות
9. Unterhaltskosten	86	86	85	78	93	9.הוצאות אחזקה
10. Preiswürdigkeit	78	75	88	90	95	10.תמורה
	814	844	855	855	889	סה"כ

קח חלק בהצלחה סע ב־ AUDI 100

AUDI NSU
עדיפות באמצעות הטכניקה

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

3 נעצרו כחשודים בשוד 40 אלף ל״י מסניף בנק דיסקונט ברמת חן

(ע). כ־40 אלף ל״י נשדדו אתמול בבוקר בסניף בנק דיסקונט ברחוב גולני 29 ברמת־חן. השוד בוצע על ידי ארבעה צעירים. בפעולת סריקה של ניידות משטרה תל אביב נתגלתה המכונית, בעזרתה נמלטו השודדים, כשהיא נטושה בכפר שלם.

בשעה 09.35 הגיעה מכונית טריומף לבנה, שנגנבה הבוקר מרמת־גן, (מספרה 796—244) לפתח הבנק, ועלתה על המדרכה, בתוכה היו ארבעה אלמונים שפניהם מכוסים בכובעי גרב ועל ידיהם כפפות.

הנהג נשאר ליד ההגה שמנועה המשיך לפעול. שלושת חבריו קפצו החוצה והתפרצו לבנק, שאותה שעה היו בו ששה עובדים וארבעה לקוחות.

מנהל הבנק, מר יוסף כספי (48) סיפר לחוקרי המשטרה, כי שניים מהשודדים היו מזויינים בעוטים בהם איימו על הנוכחים, ואילו השלישי

נמצאה מכונית השודדים שנגנבה ברמת גן

דינק לעבר הקופא״ת, כרים מיכאלי (28), פתח את המגרה שלפניה הריק לתוך שבידו כ־40 אלף ל״י. מיד לאחר מכן דינקו השלושה לעבר המכונית ונעלמו בכיוון דרום תל אביב.

תוך דקות לאחר ביצוע השוד הגיעו למקום ניידות של מרחב דן ומרחב יפו, המדור המרכזי של משטרת המחוז. בסריקות נרחבות שבוצעו באיזור כ־10 דקות לאחר השוד נתגלתה המכונית המעורבת.

זמן קצר לאחר השוד עצרו חוקרי המדור המרכזי שלושה חשודים בהשתתפות לכנופיית השודדים.

בבית מגורי אחד מהם, תושב דרום תל אביב, נמצאו רכוש גנוב, כפפות עטופות בניילון, מחסנית אקדח עם כדורים ושרוולות צמר ובהן חורים לעיניים. השלושה הם בני 21—23 וכולם מוכרים למשטרה.

שוקלים הגברת קצב החשיפה

משרד המסחר והתעשיה שוקל אפשרות לביצוע החשיפה בקצב מהיר יותר מזה שעליו הוחלט במסגרת התכנית הרב שנתית.

השלב הקרוב של החשיפה יבוצע על פי התיכנון המקורי. הפעלתו הוסבה למחשב ובמשך אפריל יצא צו על הורדת מכסים במסגרת חשיפה.

יחד עם זה ביקש שר המסחר והתעשיה מר חיים בר־לב לבדוק את האפשרויות של הורדת מכסים גדולה יותר במסגרת החשיפה. השער של היצוא שנקבע ל־5.5 ל״י לדולר יותאם גם לשינויים שחלו בשערי המטבע מאז הוחלט עליו בוועדת השרים לענייני כלכלה.

זהירות — מסוק משטרה

מאת סופר „הארץ" לענייני תחבורה

החל מהיום יופעל מחדש מסוק משטרה לשם פיקוח על התנועה בדרכים, איתור עברייני תנועה, דיווח על תאונות וכדומה. מסוק המשטרה יסייר בשמי הארץ בעיקר בשעות השיא בתנועה, כלומר בשעות הבוקר והצהרים. לקראת החגים יופעלו שני מסוקים באזורים בהם צפויה תנועת כלי רכב גדולה. מסוק אחד יפעל במרכז הארץ ובדרומה כלומר באזורי תל־אביב, מצדה ואילת, ואילו מסוק שני יטוס בשמי הצפון, בעיקר בסביבות הכנרת. הפעלת מסוק המשטרה לשם פיקוח על התנועה מן האוויר נתאפשרה לאחר שמשרד התחבורה היקצה את הכספים הדרושים לכך מתקציב הבטיחות בדרכים, והעבירו למשטרה. החוזה עם חברת המסוקים הוא לחצי שנה.

✻ (ע). בטכס שנערך אתמול בלשכת מפקד המחוז הדרומי, ניצב דוד עופר, הועלו בדרגה: סגן ניצב מיכאל בוכנר מפקד מרחב הנגב, לדרגת ניצב משנה, פקד משה אל־מגור, סגן ראש ענף התנועה במחוז הדרומי, לדרגת רב־פקד. כן הועלו לדרגת מפקח מפקד מחנה הילר ונחמני ממרחב המרכז, מפקח משנה יוסף זכאי ממרחב הנגב ומפקח משנה נגפים שבו ממרחב ירושלים.

הימאים ישבתו יום אחד בנמלי הארץ

מאת סופר „הארץ" בחיפה

איגוד הימאים יכריז ב־27 באפריל שביתה של יום אחד בכל אניות צים בנמלי הארץ במחאה על הפעלתן בדגל גרמני של שתי אניות המכולה החדשות שרכשה החברה. ה־27 באפריל הוא תאריך שנקבע למסירתה לידי צים של אנית המכולה השניה שנבנתה בשבילה באיטליה (הראשונה נמסרה בימים אלה), מכלל ארבע אניות המכולה שהזמינה צים באיטליה. פיקוד שתי האניות הוא גרמני והדירוגים ממזרח אסיה.

מזכירות האיגוד טוענת כי הנפת דגלים זרים על אניות ישראליות שלא מטעמים מדיניים בתחומים פוגעת באופיו הלאומי של הצי ולטווח יותר ארוך תפגע גם בכושר תעסוקתם של ימאים ישראלים.

צים טוענת כי האניות מופעלות בדגל גרמני (דבר המחייב פיקוד גרמני) מטעמים כלכליים הקשורים בהחזרת מחיר הבניה שלהן.

מנכ"ל חב' החשמל לשעבר קיבל פיצויי־פרישה מוגדלים

תגובת שערי

יו״ר מועצת המנהלים של החברה, מר שערי מסר לעתונאים בתגובה על כך כי מר הושי קיבל משכורת של חבר הנהלה ולא כמנכ״ל. עתה לאחר פרישתו הוסכם לחשב את פיצויי הפרישה שלו לפי משכורת של מנכ״ל, שהיא יותר גבוהה במידה ניכרת. גם מר הושי כיהן כחבר מועצת המנהלים של החברה.

יעקב הושי תובע פיצויים דומים

מאת שלמה גרבר, סופר „הארץ"

מר י. פלד, מי שהיה מנכ״ל חברת החשמל, קיבל בעת פרישתו מן העבודה, לפני כשלוש וחצי שנים, סכום של כ־120,000 ל״י כהפרשי שכר, מלבד סכום של 40,000 ל״י בעד ימי חופשה שהצטברו לזכותו. כן קיבל מר פלד לא מכבר הפרשי שכר לשנתיים האחרונות בסכום נוסף של כ־22,000 ל״י.

על תשלום סכומים אלה לפלד החליטה ועדת־שניים מבין חברי מועצת המנהלים, עו״ד א. ביהן וד״ר פ. ספיאנסקי, שהוקמה בזמנו של מר פלד על ידי יו״ר מועצת המנהלים מר יהודה שערי. הדבר נשמר בסוד וגם חברי ההנהלה לא ידעו על כך בזמנו.

כן נודע כי מר פלד מקבל פנסיה בסכום שנתי של כ־45,000 ל״י, בהתאם למשכורתו האחרונה שהועלתה במיוחד לצורך זה בגובה ניכרת.

עוד נמסר כי לרשותו של מר פלד עומדת מכונית משפס החברה עם נהג, בנימוק של הצורך הספק לישיבות מועצת המנהלים של החברה, שהוא חבר בה, וכן לדיונים אחרות.

נודע, כי גם מר יעקב הושי, מי שהיה מנכ״ל החברה עד סוף 1971, תובע עתה תשלום פיצויי פרישה מוגדלים בסכומים דומים לאלה ששולמו למר פלד.

מתה חנה מייזל

(ע). חנה מייזל־שוחט, ממייסדות תנועת ויצ״ו העולמית ומייסדת בית הספר החקלאי בנהלל, מתה אתמול בבית החולים איכילוב בגיל 89.

נולדה באודיסה. היתה ממנהיגי תנועת פועלי ציון ברוסיה, עלתה

חנה מייזל

בשנת 1909 ועבדה בסג׳רה. ב־1911 ייסדה את חוות הלימוד לנערות בכנרת. ב־1923 ניהלה משק פועלות בתל אביב וערכה קורסים ראשונים בכלכלת בית. ב־1926 ייסדה את בית הספר החקלאי בנהלל, אשר אחד מתלמידיו היה משה דיין.

הלוויה תתקיים ביום שישי בשעה 12 בנהלל. מוקירי זכרה יוכלו לעבור על פני הארון שיוצב בבית הספר החקלאי החל משעה 10 בבוקר.

ראובן יזרעאלי הובא למנוחות

(ע). אלפים התקהלו אתמול בהלוויית ראובן יזרעאלי בנהלל [illegible] בעיריית תל־אביב, שמת [illegible] בגיל 57.

כספד ראש העיריה מר י. רבינוביץ.

ההלויה יצאה מבית [illegible]

בודקים האפשרות לחייב נהגים במכון לבטיחות בדרכים

נהגים שרשיונם נשלל ומבקשים לחדשו

האפשרות לחייב נהגים שרשיונם נשלל עקב מעורבותם בתאונה, בבדיקות במכון הרפואי לבטיחות בדרכים, כתנאי לקבלת רשיונם מחדש, נבדקת על ידי קבוצת עבודה שמונתה לנושא זה על ידי שר התחבורה מר גד יעקבי. בראש הקבוצה הוא [illegible] הרישוי והחברים בה [illegible]

יוסי גמזו חייב להחזיר את בתו

מאת סופר „הארץ"

שופט בית המשפט המחוזי בת״א, מר מקס צ׳רנובילסקי, הוציא צו המחייב את המשורר יוסי גמזו להחזיר את בתו בת השנתיים ותשעה חודשים לאמה, גב׳ נעמה גמזו, שמה לא נמצאת בתהליך הגירושין.

אתמול הגיש עו״ד יהודה שלזינגר, המייצג את גב׳ נעמה גמזו (בתו של חה״כ ישראל ישעיהו), בקשה בה נאמר כי יום לפני כן חטף אביה של הילדה את הבת מביתה של אמה. בבקשה ובתצהיר של גב׳ גמזו נאמר כי הילדה נמצאת בטיפול רפואי וכי כל יום העדרותה עלול להשפיע בצורה חמורה על בריאותה.

בצו שהוציא השופט נאמר: „לאחר עיון בבקשה, בתצהיר ובנספחים להם ולאחר שמיעת בא כוח המבקשת הנני נותן ומצווה על המשיב להחזיר מיד את הילדה לידי אמה נעמה גמזו ומורה למשטרה לפעול להחזרת הילדה, לרבות עריכת חיפושים והעברת הילדה לידי האם".

עד שעת הערב הילדה לא הוחזרה ונודע כי כנראה ענין קיום הצו המשפטי לא הגיע לידיעתו של האב יוסי גמזו.

ספיר: ליילנד לא קיימה הסכמים

(ל.ע.מ.) אם יש ספק באשר לצדקתה המשפטית של חברת ליילנד, הרי ברור שאין היא יכולה להתנער מאחריות מוסרית למה שקרה באוטוקרס. יש יועצים משפטיים הסבורים שליילנד לא קיימה את ההסכמים עליהם חתמה, אמר אתמול שר האוצר מר פ. ספיר, בישיבת ועדת הכספים של הכנסת על בעיית הרכב ומצב אוטוקרס.

מר ספיר הוסיף כי ועדת ברתל המליצה על שיעורי מסים אחידים על רכב והלפים ותקופת מעבר של שנתיים כדי לאפשר למפעלים להסתגל לתנאים החדשים. את עקרונות הוועדה קיבלה הממשלה בשלמותם. אם כי ייתכן שתקופת המעבר תוארך. קיימים קונים פיננציאלים ומתנהלים אתם מו״מ. רק אם המפעלים יימכרו ניתן יהיה להתמודד עם הבעיות. ועדת הרכב הממשלתית מכינה מיכרז למכירת המפעלים, [illegible] הוצאות המכרזים.

בסיום הישיבה הגיב שר האוצר לדיון ונתקבל הסיכום הבא, על פי הצעת יו״ר הוועדה:

✻ ועדת הכספים מעודדת את שר האוצר לנהל מו״מ עם כל קונה בין אם מדובר בכל מפעל בנפרד ולהביא לסיום מהיר של ניהול המפעלים על ידי כונסי הנכסים.

✻ הוועדה פונה לשר האוצר לא להרפות ממאמציו לא לשחרר את חברת ליילנד מאחריותה כלפי אוטוקרס וכן לקבוע את מדיניות הרכב שלה תוך התבססות על עקרונות מסקנות ועדת ברתל.

יצאו לחופשה

סופר „הארץ" בחיפה מוסר: עובדי תע״ל (אוטוקרס) בנשר צפויים לצאת היום לחופשת פסח של שבוע. עובדי אוטוקרס בקרית הכרמל יצאו לחופשה לפני כשבוע ויחזרו לעבודה ב־9 באפריל.

שוב צחנה מאגני הביוב

מאת אהד קיסרי, סופר „הארץ"

צחנה כבדה שעלתה מאגני הביוב בחולות ראשון־לציון פקדה אמש חלק מישובי גדרות.

מר יצחק ארז, יו״ר המועצה האזורית, אמר לי כי הדבר מהווה הוכחה נוספת שגם כיום מיפעל הביוב הוא כשלון.

עיסקת החוויה
דירת יוקרה בסביבה העילית
3 / 3½ / 4 / 5 חדרים
מציעה חברת ש.א.פ. בחולון:
רח׳ ירושלים
רח׳ מוהליבר
רח׳ הקונגרס
רח׳ ליבורנו רמת-הנשיא
סמל האמינות בבניה לשמירת ערך ההשקעה
משרד המכירות: רח׳ סוקולוב 64 חולון טל: 848447

חדשה, מסכונית ומשוכללת — CASTOR BIO 648
היתרון הבלעדי שהוא נאמן שעמד במבחן
אלקטרה

בהכנס בית ישראל לחגוג את הסדר הראשון של פסח
יעלה במחשבתו את בניו הנאנקים במחנות שברחבי ברית-המועצות, אשר בסבלם ממחישים את מלחמתם של רבבות מאחינו בברית המועצות השואפים לחזור למולדתם:

1. קוזניצוב אדוארד
2. דימשיץ מארק
3. זלמנסון סילביה
4. זלמנסון ישראל
5. זלמנסון וולף
6. מנדלביץ יוסף
7. חנוך אריה
8. אלטמן אנטולי
9. פנסון בוריס
10. בודניה מנדל
11. שפילברג אהרון
12. שפשלוביץ מיכאל
13. וולושין ארקדי
14. טרכטנברג אברהם
15. גלפרין אלכסנדר
16. לביט סמיון
17. קירשנר הארי
18. שור הלל
19. גולדפלד אנטולי
20. צ׳רנוגלז דוד
21. דריזנר שלמה
22. קורנבליט מיכאל
23. יגמן לב
24. בוטמן הלל
25. קמינסקי לאסל
26. מוגילבר ולדימיר
27. קורנבליט לב
28. בוגוסלבסקי ויקטור
29. וודקה ולרי
30. וודקה יורי
31. פלסניק רייזה
32. קוקוי ולרי
33. רנרט חיים
34. אזורניקוב בוריס
35. בוריסוב איגור
36. גריליוס שמעון

המועצה הציבורית למען יהודי בריה״מ

מפקד האוכלוסין 1972
נמשך גיוס פוקדים למפקד האוכלוסין והדיור 1972
טפסי מועמדים ניתן להשיג בלשכות האזוריות של מפקד האוכלוסין והדיור (פירוט הכתובות והטלפונים פורסם בעתונים).
ניתן להשיג טפסים גם במוסדות ציבור שונים: סניפי בנקים, מוסד לביטוח לאומי, מועצות פועלים מקומיות וכו׳.
הרשמת מועמדים - נמשכת!

ספרים כשי לפסח
קבלנו משלוחים גדולים של ספרי אמנות וספרים אחרים המתאימים למתנות
ניתן לרכוש אצלנו גם תעודות שי
ע. בראון בתי מסחר לספרים
ת״א, אלנבי 35 ונחלת בנימין 48
ירושלים, רח׳ שלומציון המלכה 9

חג שמח לחג החרות
לכל בית ישראל והיהדות בתפוצות
בנין בבישי הארץ בע״מ
אפריים רייזל
רח׳ החשמונאים 105, תל־אביב

הלוח הכפול
עתידים: 16, 21, 22, 23
הכל בכל בכול בלוח הכפול

הופיע! מדריך "בנק" 1972*
נופש ***
טיולים **
מסעדות *
להשיג בחנויות ספרים ב־7 ל״י

הודעה לציבור
הנהלת מפעל הפיס מודיעה, כי לרגל חג הפסח, הקופה תהיה פתוחה
ביום שישי 31.3.72
מפעל הפיס

קייטנת "הדסים"
בהנהלת ולטר פרנקל
לגילאי 8—15 שנה
המחזור ראשון 6.7—26.7.72
המחזור שני 26.7—15.8.72
ההרשמה הראשונה עבור ילדים ישראליים
בתל־אביב
בקפה [illegible], רח׳ אבן גבירול 68
ביום חמישי 13.4.72 בין השעות 16—19
ביום שבת 15.4.72 בין השעות 10—13
פרטים ותוכניות ולטר פרנקל
ת.ד. 7033 ירושלים טלפון (02) 33595

מתבקשות הצעות בכתב
מבעלי בתי־מלון או הארחה בחיפה
להשכרת המלון כולו (15—22 חדרים)
[illegible]

אחים אלעזר
"הדקלים" חב׳ לבנין והשקעות בע״מ
בונים למכירה
בצפון תל-אביב
דירות אקסקלוסיביות
בכל הגדלים מ־2½ — 5½ חדרים
✻ מבחר דירות גג, פנטהאוז
✻ חנויות
✻ מרתף מואר למשרד
✻ ברח׳ לטריס 8, פינת שד׳ חן 30
✻ ברח׳ יהודה המכבי 37 פינת שטריקר
✻ ברח׳ שמעון התרסי 23—25
✻ ברח׳ בני משה 18
פרטים במשרד — רחוב נצח ישראל 4 [illegible] תל־אביב, בין השעות 8.00 — 13.00; 16.00 — 19.00, [illegible]

תעשית אבן וסיד בע"מ
הועדה לעודפי ציוד וכרוזים
מכרז מספר 4/72
מוצעים בזה למכירה המכוניות הר״מ:
1. 141—706 משאית דודג D—500 [illegible] שנת ייצור 1968
2. 901—706 טנדר דודג שנת ייצור 1969
3. 813—709 טנדר [illegible] שנת ייצור 1970
4. 293—707 טנדר [illegible] שנת ייצור 1969
5. 105—741 [illegible] שנת ייצור 1967
[illegible]
תעשית אבן וסיד בע״מ
ת.ד. 4037, חיפה
עבור מכרז 4/72

גהלן
סיפורו האישי של רב המרגלים
החל מיום ששי ב־ ידיעות אחרונות

ברכת אגד לחג האביב